

דו"ח תקופתי לשנת 2018

חלקי הדו"ח

חלק א - תיאור עסקי התאגיד

חלק ב - דו"ח הוועד המנהל, הצהרות המנהלים

חלק ג - דוחות כספיים, הצהרת אקטואר

חלק ד - פרטים נוספים על התאגיד

חלק א - תיאור עסקי התאגיד

תוכן העניינים

חלק ראשון - פעילות האגודה ותיאור חתפתחות עסקיה

1.	כללי	5
2.	מבנה האחזקות של האגודה	6
3.	שינויים בתקופת הדו"ח	7
4.	תחומי פעילות	7
5.	חלוקת רווחים	8

חלק שני - תיאור עסקי האגודה לפי תחומי פעילות

6.	תחום ביטוח כללי - ענף רכב חובה	9
7.	תחום ביטוח כללי - ענף רכב רכוש וטרקטורים	15
8.	ביטוח כללי - ענפי רכוש אחרים	20
9.	תחום ביטוח כללי - ענף ביטוח חבויות	24
10.	תחום ביטוח חיים - ריסק	27

חלק שלישי - מידע נוסף ברמת כלל האגודה

11.	מגבלות ופיקוח החלים על פעילות האגודה	29
12.	השקעות	33
13.	ביטוח משנה	34
14.	הון אנושי	38
15.	שיווק והפצה	45
16.	ספקים ונותני שירותים	46
17.	רכוש קבוע	46
18.	עונתיות	47
19.	נכסים לא מוחשיים	48
20.	גורמי סיכון	48
21.	הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה	50

חלק רביעי - היבטי ממשל תאגידי

51	דירקטורים חיצוניים	22.
51	גילוי בדבר המבקר הפנימי בתאגיד	23.
52	גילוי בדבר רואה-חשבון מבקר	24.
52	אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי ("SOX 404")	25.
53	בקרה פנימית על דיווח כספי	26.
53	היערכות ליישום משטר כושר פירעון – הדרקטיבה של הסולבנסי II	27.

חלק א - תיאור עסקי התאגיד

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ הינה מבטח, כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. דו"ח זה נערך בהתאם לחוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, ובפרט להוראות החוזר המאוחד.

פרק זה בדו"ח התקופתי, העוסק בתיאור האגודה, התפתחותה ועסקיה, כולל גם מידע צופה פני עתיד. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על האינפורמציה הקיימת באגודה במועד הדו"ח וכולל את הערכות האגודה או כוונותיה, נכון למועד הדו"ח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "האגודה מעריכה", "בכוונת האגודה", "האגודה סבורה", "צפוי/ה" וכיו"ב, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים.

פרק זה כולל גם תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח שונים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין.

הגדרות

למען הנוחות, בדו"ח תקופתי זה תהיה למונחים המפורטים להלן המשמעות הרשומה לצדם:

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ;	"האגודה" -
ביטוח חקלאי סוכנות לביטוח בע"מ;	"סוכנות ביטוח חקלאי" -
עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ;	"עתודות" -
הדוחות הכספיים של האגודה ליום 31 בדצמבר 2018;	"דוחות כספיים" -
חלק הביטוח שהמבטח משאיר אצלו ושאינו מגובה בביטוח משנה;	"שייר" -
הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ברשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, לרבות בתפקידה כמפקחת על הביטוח;	"הממונה" -
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;	"חוק הפיקוח" -

חלק ראשון - פעילות האגודה ותיאור התפתחות עסקיה

1. כללי

1.1. ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן: "ביטוח חקלאי" או "האגודה") היא אגודה שיתופית אשר נרשמה בישראל ב- 14 באפריל 1937 בשם "קופה לביטוח חקלאי הדדי אגודה שיתופית בע"מ". בשנת 1993 שינתה האגודה את שמה לשמה הנוכחי.

1.2. חברי האגודה הינם אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "אגודת האחזקות"), המחזיקה בכל יחידות ההשתתפות באגודה, למעט יחידת השתתפות אחת המוחזקת על ידי ניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "האגודה האחות"), בנאמנות עבור אגודת האחזקות. החברים באגודת האחזקות הינם כ- 267 קיבוצים, מושבים שיתופיים ותאגידים אחרים ממגזר ההתיישבות. לפירוט נוסף בדבר האחזקות באגודה והשינוי המבני בה, ראה [סעיף 1.5](#) להלן.

1.3. מטרת ההתאגדות של האגודה, כפי שבאה לידי ביטוי בתקנון האגודה היא, בין השאר, לעסוק בעסקי הביטוח של חבריה ושל אחרים, וכן בתחומים הקשורים בעסקי ביטוח בדרך של שיתוף ושל עזרה הדדית, וכן בכיסויים ביטוחיים המותאמים באופן ייחודי לאופי הפעילות של חבריה.

1.4. לאגודה משרדים ראשיים הפועלים ברחוב החשמונאים 95-91 בתל-אביב, וכן סניף צפוני בחיפה. לשינויים מהותיים בתקופת הדוח ראה [סעיף 16.2](#).

1.5. שינוי מבנה האגודה

ביום 31.12.2013 הושלם ביצועו של שינוי מבני באגודה. לעניין השינוי המבני ראה באור 1 ד(1) לדוחות הכספיים.

1.6. מוסדות האגודה

א. האסיפה הכללית - האסיפה הכללית הינה הרשות העליונה באגודה והיא מורכבת מנציגים של חברי האגודה. האסיפה הכללית מתכנסת מעת לעת, ולכל הפחות אחת לשנה, ועל סדר יומה נכללים, בין היתר, דיונים בנושא הדוחות הכספיים ואישורם.

ב. הוועד המנהל - הוועד המנהל נבחר על-ידי האסיפה הכללית, והוא מורכב מנציגי חברי האגודה ונציגים חיצוניים. לוועד המנהל סמכות שיוטית - כל סמכויות האגודה שלא נמסרו לרשות אחרת של האגודה, ובכלל זה קביעה ואישור מסגרות ביטוח המשנה, גיבוש תקציב האגודה, קביעת מדיניות תגמול וכיו"ב.

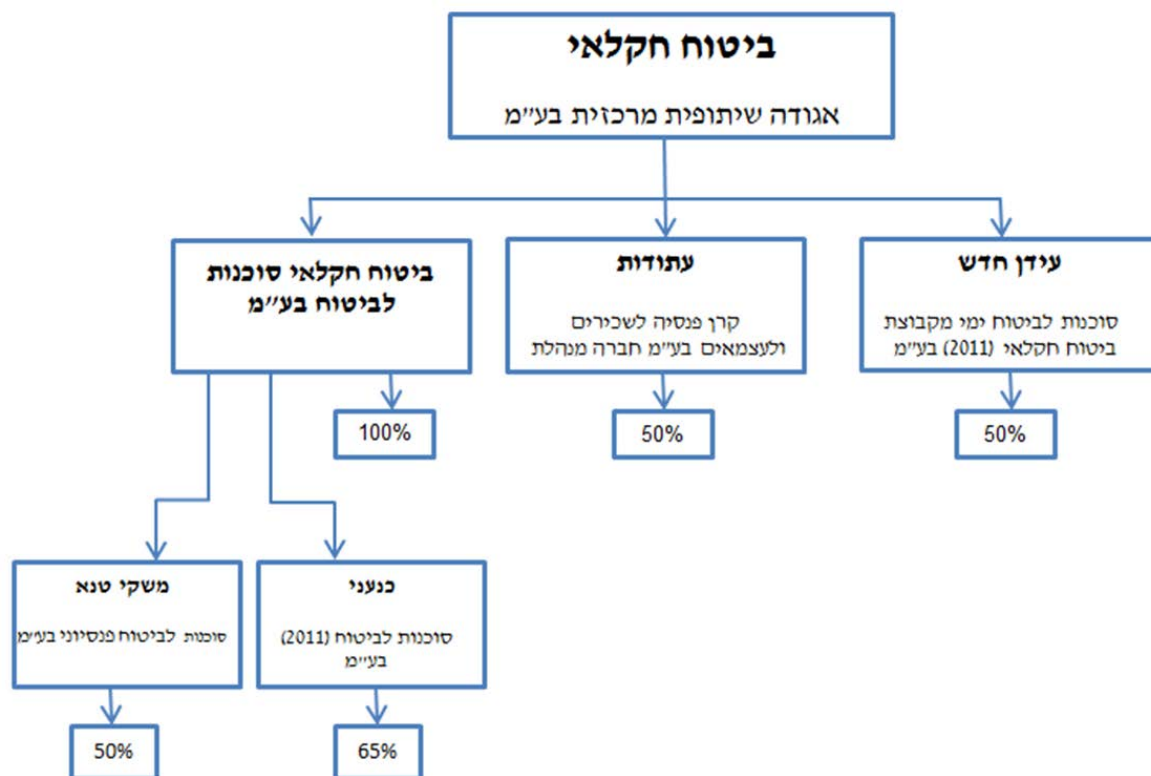
ג. הנהלה פעילה - הנהלה הפעילה של האגודה עוסקת בתפעול מקצועי ושוטף של האגודה על-פי הנחיות מנכ"ל האגודה.

1.7. הון האגודה - הון האגודה מורכב מ-1,392,473 יחידות השתתפות. יחידת השתתפות מבטאת חלק מסוים ומוגדר מהון האגודה השווה ליחס שבין יחידת השתתפות אחת לבין כלל יחידות השתתפות

שהקצתה האגודה. כל חבר חייב להיות בעלים של לפחות יחידת השתתפות אחת כתנאי לחברותו באגודה. החזקות החברים בהון האגודה הן דיפרנציאליות. אין לאגודה מגבלת הון רשום.

2. מבנה האחזקות של האגודה

2.1. תרשים מבנה האחזקות של האגודה ליום 31.12.2018 :

2.2. עידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011) בע"מ (להלן: "עידן חדש") הנה סוכנות לביטוח בבעלות משותפת של האגודה ורמון גרניט/תורן סוכנות לביטוח ימי (1998) שותפות מוגבלת (להלן: "סוכנות רמון גרניט"). סוכנות רמון גרניט פועלת בתחום הביטוח הימי בלבד.

2.3. עתודות (כהגדרתה לעיל) מוחזקת על ידי האגודה בשיעור של 50%, כאשר 50% האחזקה האחרים בידי כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "כלל ביטוח"). על-פי הנחיות הממונה עתודות היא קרן מאוזנת ואשר מ-1 באפריל 1995 אינה רשאית לקבל חברים חדשים.

2.4. סוכנות ביטוח חקלאי (כהגדרתה לעיל), הינה חברה בת בבעלות מלאה (100%) של האגודה. סוכנות ביטוח חקלאי משווקת פוליסות בתחום הביטוח הכללי וכן בענפי ביטוח בהם לא פועלת האגודה: פנסיה, בריאות, סיעוד, נסיעות לחו"ל ועוד. סוכנות ביטוח חקלאי מחזיקה ב-65% מהון המניות של כנעני סוכנות לביטוח בע"מ (להלן: "סוכנות כנעני"). סוכנות כנעני מורשית לפעול בכל ענפי הביטוח בהם פועלת סוכנות ביטוח חקלאי והיא מהווה את הזרוע השיווקית של סוכנות ביטוח חקלאי באזור הצפון. לעניין רכישת 15% נוספים מסוכנות כנעני - ראה [סעיף 3.3](#) להלן.

כמו כן, סוכנות ביטוח חקלאי מחזיקה ב-50% מהון המניות של משקי טנא סוכנות לביטוח פנסיוני בע"מ (להלן: "משקי טנא"), הפועלת בענפי ביטוח החיים, בריאות, חסכון פנסיוני ופיננסי.

3. שינויים בתקופת הדו"ח

3.1. לעניין מינויו של מנכ"ל חדש, ראו [סעיף 14.2](#) להלן.

3.2. לעניין חלוקת דיבידנד - ראו [סעיף 5](#) להלן.

3.3. לעניין רכישת 15% נוספים מסוכנות כנעני – ביום 29 באפריל 2018 חתמו סוכנות ביטוח חקלאי (בשמה הקודם - משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ), מרדכי כנעני ודני הרשלר (להלן: "בעלי המניות"), וסוכנות כנעני, על תוספת מס' 2 להסכם ביניהם (מיום 3.11.2011) לפיה, בין היתר, סוכנות ביטוח חקלאי רוכשת 15% נוספים מהונה המונפק של סוכנות כנעני כנגד סכום של כ-700 אלפי ש"ח, באופן בו לאחר השלמת הרכישה תחזיק סוכנות ביטוח חקלאי 80% מהונה המונפק של סוכנות כנעני. כמו כן, ניתנה לסוכנות ביטוח חקלאי אופציה לרכישת יתר מניותיהם של בעלי המניות בסוכנות כנעני (היינו 20% מהונה המונפק של סוכנות כנעני), וזאת עד ליום 31.12.2025. השלמת העסקה מותנית בהתקיימות תנאים מתלים. נכון למועד חתימת הדוחות ישנם תנאים מתלים שטרם התקיימו.

3.4. לאחר מועד הדו"ח, ביום 12 במרס 2019, מסרה האגודה לסוכנות רמון גרניט הודעה בדבר מימוש האופציה העומדת לאגודה לרכישת מניות סוכנות רמון גרניט בעידן חדש בהתאם להוראות חוזה המייסדים בין האגודה לסוכנות רמון גרניט מיום 9.3.2011. מימוש האופציה ורכישת מניות סוכנות רמון גרניט בעידן חדש מותנים בקיום תנאים מתלים, וביניהם אישור הממונה למימוש האופציה וקבלת ההיתרים הנדרשים. נכון למועד הדוח טרם התקבלו האישורים הנ"ל.

4. תחומי פעילות

האגודה עוסקת בעיקר בתחום הביטוח הכללי, הכולל את ענפי ביטוח הרכב (רכב חובה ורכב רכוש), ענפי ביטוח חבויות, ענפי ביטוח רכוש אחר וביטוח ימי.

חלקה היחסי של האגודה בשוק הביטוח הכללי, במונחי דמי-ביטוח נכון ליום 31 בדצמבר 2018 הוא כ-2.5%. ביום 25.3.2015 קיבלה האגודה את אישור הממונה לפעול בענף ביטוח חיים (Risk), במהלך חודש יוני בשנה זו החלה לפעול בתחום זה.

הפעילות בתחום ביטוח החיים כוללת את תחום הריסק בלבד, דהיינו ביטוח חיים למקרה פטירה בלבד, ללא רכיב חיסכון.

חלקה היחסי של האגודה בתחום ביטוח חיים, במונחי דמי-ביטוח למועד הדוח הינו זניח.

כמו כן האגודה מחזיקה יחד עם כלל ביטוח, בחלקים שווים, בעתודות.

בהתאם לתקנון האגודה- בכפוף לכל דין ולקיום תזרים מזומנים מתאים הלוקח בחשבון גם את דרישות ההון של האגודה, מדיניות האגודה תהיה לחלק אחת לשנה, לאחר אישור דוחותיה הכספיים, לפחות 25% מהרווח הניתן לחלוקה, כדיבידנד לבעלי יחידות ההשתתפות.

ביום 29 במרס 2018 אישרה האגודה חלוקת רווחים לחברי האגודה בסך כולל של 20 מיליון ש"ח. סכום הדיבידנד האמור הועבר במלואו לאגודת האחזקות.

על יכולתה של האגודה לחלק דיבידנד מוטלות מגבלות מכוח דינים ספציפיים ו/או הנחיות רגולטוריות החלות על פעילותה ו/או מכוח היתרי השליטה שניתנו לבעלי השליטה באגודה. לפרטים ראו באור 13 לדוחות הכספיים.

חלק שני - תיאור עסקי האגודה לפי תחומי פעילות

6. תחום ביטוח כללי - ענף רכב חובה

6.1. כללי

במסגרת ענף זה מוענק כיסוי ביטוחי לבעל הרכב ולנוהג ברכב מפני כל חבות שהם עשויים לחוב בה לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 (להלן: "חוק הפלת"ד") ומפני כל חבות אחרת בשל נזק גוף שנגרם לאדם על ידי או עקב השימוש ברכב מנועי, וכן ניתן כיסוי לבעל הרכב ולנוהג בו בהיתר ממנו, מפני נזק גוף שנגרם להם בתאונת דרכים. חוק הפלת"ד מגדיר, בין היתר, את הכללים למתן פיצוי בגין נזקים כאמור.

הביטוח הינו ביטוח חובה על פי פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן: "פקודת רכב מנועית"), האוסרת על אדם להשתמש או לגרום שאדם אחר ישתמש ברכב מנועי, אלא אם קיימת פוליסה בת-תוקף לפי דרישות הפקודה.

משנת 2010 מונהגת בענף פוליסה תקנית מחייבת לביטוח רכב חובה על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010.

לענף זה מס' מאפיינים: ביטוח חובה מכסה נזק גוף בלבד שנגרם לנוהג ברכב או לנוסעים בו או להולכי הרגל אשר נפגעו מהרכב המבוטח בתאונת דרכים; בהתאם לחוק הפלת"ד אחריות הנוהג ברכב, בעל הרכב, או המחזיק בו, היא אחריות מוחלטת ואין צורך להוכיח אשם; מי שנפגע בתאונת דרכים ויש לו עילת תביעה לפי חוק הפלת"ד, חייב לתבוע על-פי חוק הפלת"ד ואינו זכאי לתבוע את נזקיו לפי חוק אחר; התביעות בענף ביטוח רכב חובה מתאפיינות ב"זנב ארוך", כלומר פרק הזמן החולף ממועד קרות האירוע ועד למועד הסילוק הסופי של התביעה הוא ארוך; ביטוח רכב חובה נכנס לתוקף רק לאחר תשלום הפרמיה במלואה; חובת הביטוח והיקף הכיסוי נקבעו על-פי דין, כאשר בביטוח זה לא נקבע גבול אחריות. יצוין, כי מרכיב הכיסוי לאבדן השתכרות מוגבל עד ל-3 פעמים השכר הממוצע במשק; לחברות הביטוח שיקול דעת מצומצם יחסית בקביעת התעריפים, שכן התעריפים כפופים לפיקוחה של הממונה תוך קביעת טווח תחרות מוגבל יחסית.

6.2. תחרות

בתחום זה, מתחרה האגודה בכל חברות הביטוח במשק, לרבות חברת הביטוח הישיר.

חלקה של האגודה בתחום רכב חובה על-פי נתוני ה"פול" בשנת 2018 עמד על כ- 1.7% בדומה לשנת 2017.

הכיסוי הביטוחי האחיד בכל חברות הביטוח וזמינות מידע השוואתי של מחירים (לרבות במחשבוני אינטרנט), מביא לכך שמחיר המוצר הינו המשפיע העיקרי על ההחלטה באיזו חברת ביטוח לרכוש את פוליסת הביטוח. חברות הביטוח נבדלות זו מזו במשתנים הקובעים את התעריף, וכפועל יוצא בפלחי השוק בהן הן מתמקדות.

גורם העלול לפגוע במעמדה של האגודה הינו שימוש חברות ביטוח אחרות בפרמטרים שונים ו/או נוספים על הפרמטרים בהם עושה האגודה שימוש. גורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של האגודה הינם הידע והניסיון שצברה האגודה בענף הביטוח במגזר הקיבוצי.

6.3. מגבלות, חקיקה, תקינה, ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות בענף ביטוח רכב חובה

6.3.1. פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 ("להלן: הפקודה")

כאמור בסעיף 6.1 לעיל, הפקודה קובעת את החובה לרכוש כיסוי ביטוחי לכיסוי נזקי גוף העשויים להיגרם למשתמשים בדרך כתוצאה משימוש בכלי רכב מנועי, ומסדירה את אופן הוכחת קיומו של ביטוח חובה בתוקף בפני הרשויות. ביום 31 בדצמבר 2017, אושר בכנסת תיקון לפקודה שיקל על הפקה דיגיטאלית של תעודות חובה וייתר את השימוש בתעודות חובה מקוריות. תאריך תחילת השינוי נקבע ל-9 חודשים מיום פרסומו.

בחודש אוגוסט 2018 פורסמה טיוטת הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי). בין התיקונים על פי הטיוטה: הוספת אפשרות למסור עותק תעודת ביטוח כמסר אלקטרוני חתום בחתימה אלקטרונית מאושרת, וחוב מוטל לשמור עותק של תעודת הביטוח הדיגיטלית שהפיק לתקופה של עשרים וחמש שנים לפחות ממועד סיום תקופת הביטוח. האגודה לומדת את יישום התיקונים האמורים.

6.3.2. ה"פול"

חברות ביטוח אינן מחויבות לבטח את כל המבקשים לרכוש ביטוח רכב חובה. בעל כלי-רכב שלא השיג כיסוי ביטוחי כאמור באחת החברות הפועלות בענף, רשאי לרכוש ביטוח חובה באמצעות ה"פול", שהינו הסדר ביטוחי שיורי (להלן: "הפול"). ה"פול" הינו בבעלות כל חברות הביטוח הפועלות בענף, אשר נושאות בהפסדיו או ברווחיו, על-פי חלקן היחסי בענף, והוא מחויב מכוח הדין לבטח מבוטחים שסורבו כאמור. ה"פול" פועל כחברת ביטוח לכל דבר, ותעריפיו גבוהים מתעריפי חברות ביטוח אחרות בשוק.

6.3.3. קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (להלן: "קרנית") הינה תאגיד סטטוטורי שהוקם מכוח חוק הפלתי"ד ותפקידה לפצות נפגעי תאונות דרכים שאין באפשרותם לתבוע פיצויים מאת מבטח, בהתקיים העילות המפורטות בחוק הפלתי"ד. בהתאם לצו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן) התשס"ב-2002, פעילותה של קרנית ממומנת על-ידי חברות הביטוח, הנדרשות להעביר לה שיעור קבוע מהפרמיה נטו בגין פוליסות ביטוח רכב חובה.

העברת דמי הוצאות רפואיות: מ-1 באוקטובר 2010 ואילך, האחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים הכלולים בתוספת השנייה לחוק ביטוח בריאות, והתרופות הכלולות בצו לפי סעיף 8(ז) לחוק האמור, לנפגעי תאונות דרכים בשל נזקי גוף, הועברה מחברות הביטוח לקופות החולים. לצורך מימון אספקת שירותים אלו, נקבע כי על המבטחים להעביר לקרנית

9.4% מדמי הביטוח שגבה המבטח בחודש הקודם בעד כל פוליסות ביטוח רכב חובה שהוציא. קופות החולים לא יגבו תשלום השתתפות עצמית בעבור שירותים אלה.

חוזר ביטוח 14-1-2016 "השבת כספים מקרנית לציבור המבוטחים" מיום 29 בספטמבר 2016. חוזר זה קובע הוראות להשבת סכום כסף עודף שקיים בקרנית לציבור המבוטחים בביטוח רכב מנועי, באמצעות חברות הביטוח, בהתאם למנגנון המצויין בחוזר. הוראות החוזר יחולו על פוליסות ביטוח רכב מנועי, שמועד תחילתן בין יום 1 בינואר 2017 ליום 31 בדצמבר 2018.

ביום 13 בנובמבר 2017, פורסם תיקון לחוזר ולפיו לאור סכום הכספים שהושבו לציבור המבוטחים בשנת 2017 ונתונים כספיים במאזן קרנית, הופחת שיעור דמי ההשבה החל מחודש דצמבר 2017. בחודש ינואר 2019 הסתיימה השבת הכספים כאמור.

6.3.4 חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה 1995

חוק הביטוח הלאומי, מקנה למוסד לביטוח לאומי (להלן: המל"ל) זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששולמו או שישולמו על יד המל"ל, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפלתי"ד.

בחודש מרס 2018 פורסם חוק ההתייעלות הכלכלית, שהוסיף בין היתר סעיף לחוק הביטוח הלאומי, בדבר ההתחשבות הנערכת בין המוסד לביטוח לאומי לצד שלישי. הסעיף קובע כי המוסד לביטוח לאומי לא יגיש תובענות או דרישות תשלום נגד חברות ביטוח וקובע הסדר שיבוב חדש לפיו כל חברת ביטוח תעביר סכום קבוע שנתי לצורך כיסוי חבות, לפי תקנות שיפרסם שר האוצר. התיקון בחוק הביטוח הלאומי יכנס לתוקף במועד כניסת התקנות לתוקף (להלן ("מועד התחילה") ויחול על תאונות שארעו במועד התחילה ואילך וכן על תאונות שארעו בין 1 בינואר, 2014 למועד התחילה ובתנאי שהמוסד לביטוח לאומי לא הגיש תביעה או דרישה לתשלום בגיןן.

6.3.5 לנושא היוון ריבית קצבאות ביטוח לאומי והשפעתם על הדוחות הכספיים, ראה באור 29(ה)(1)(6) לדוחות הכספיים.

6.3.6 תמחור

חוזר ביטוח 1-1-2016, "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה" מיום 7 בינואר 2016. החוזר מגלם רפורמה מרחיקת לכת בענף ביטוח רכב חובה, שאחת ממטרותיה היא לעודד את התחרות באמצעות הורדת תעריפי דמי הביטוח בביטוח החובה על ידי שימוש בביטוח השיורי ("פול"). בחוזר מוסדרים (בין השאר) מנגנונים לעדכון דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בפול, ביטול האפשרות לקביעת דמי ביטוח נטו ייחודים לציי רכב וקולקטיבים, ביטול מנגנון הצמדת דמי החובה למדד והרחבת האפשרות להחזר דמי ביטוח לנהגים זהירים בתום תקופת הביטוח. החוזר נכנס לתוקף ביחס לפוליסות שתקופת הביטוח בהן מתחילה ביום 1.3.2016 ואילך, בכפוף להוראות מעבר המפורטות בחוזר. איגוד חברות הביטוח הגיש

בשם חברות הביטוח עתירה לבית המשפט העליון כנגד הממונה בקשר עם ההוראות שנכללו בטיטות החוזר. לאחר שיג ושיח הסכים משרד האוצר, כי תימחק ההוראה שלפיה דמי הביטוח בענף רכב חובה לא יעלו על 90% מדמי הביטוח נטו בעל מאפיינים זהים בפול. בחוזר ביטוח 2016-1-11 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה" מיום 2 באוגוסט 2016 בוטלה ההוראה האמורה בחוזר ביטוח 2016-1-15 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה" מיום 29 בספטמבר 2016, עודכנו דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בביטוח השיווי (הפול), וזאת במטרה להגביר את התחרות בענף ביטוח רכב חובה ולהתאים טוב יותר את דמי הביטוח לסיכון המבוטח ולסיכון של כלי הרכב בהתאם למערכות בטיחות המותקנות בו. החוזר חל על פוליסות בענף ביטוח רכב חובה שתקופת הביטוח בהן מתחילה ביום 1 בינואר 2017 ואילך.

6.3.7. להלן יסקרו בתמצית חוקים, תקנות, חוזרים וניירות עמדה מהותיים ביותר או טיטות של חוקים, תקנות, חוזרים וניירות עמדה מהותיים ביותר, שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או הממונה בשנת 2018, ואשר הינם בעלי השלכות על תחום ביטוח רכב חובה:

(1) ביום 23 ביולי 2018, פורסם נייר התייעצות שה. 2018-6373 "תשלומים עיתיים מכוח חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975", במסגרתו פנתה רשות הפיקוח, בצעד חריג, לציבור הרחב, בבקשה לבחון השלכות אסדרה במסגרתה חברות הביטוח יעברו מתשלום פיצויים לנפגעים בסכום חד פעמי, לתשלומים עיתיים הצמודים למדד המחירים לצרכן – וזאת כאשר שיעור הנכות הוא 20% ומעלה. לאסדרה מעין זו, לכשתגובש, עשויות להיות השלכות כספיות ותפעוליות.

ביום 13 בינואר, 2019 פורסם להערות הציבור דוח ועדה של משרד המשפטים ומשרד האוצר שעניינו "דוח ריבית היוון של פיצויים בשל נזק לגוף בנזיקין להערות הציבור". בין היתר המליצה הוועדה שלא לחייב את המזיק בפיצוי עתי של הניזוק.

6.4. לאגודה רישיון מבטח ישראלי לעסוק, בין השאר, בענף ביטוח כלי-רכב חובה.

6.5. שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיו

הגורמים העיקריים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות, הם אלה:

6.5.1. שינויי רגולציה- לרבות עדכוני חקיקה, התפתחויות בפסיקה ופרסום חוזרים ע"י הממונה על הביטוח. התעריפים בענף הם תעריפים דיפרנציאליים (מותאמי סיכון), הנקבעים בהתאם למאפייני הרכב והנהג. מטרת השימוש בפרמטרים היא להתאים את פרמיית הביטוח לסיכון המבוטח. כתוצאה מהאמור, ישנם פערים בין הפרמיות הנגבות ממבוטחים שונים באותה חברת ביטוח, וישנם פערים בין הפרמיות שדרשו חברות שונות מאותו מבוטח.

6.5.2. יכולת האגודה לבצע בקרה קפדנית על תשלומים לספקי שירותים בתחום.

6.6. התפתחויות בשוקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

בשנים האחרונות הונהגה על ידי הממונה מגמה של שקיפות תעריפי הביטוח. כמו כן, מסתמן שינוי בהרגלי הצריכה של הלקוחות בשוק הביטוחי, המשווים את תעריפי הביטוח בין חברות הביטוח. האגודה משוקת ביטוח רכב חובה הן ללקוחות פרטיים, והן לחברי קיבוץ, תושבים, שכירים ושכונות קהילתיות.

6.7. גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

6.7.1. יכולת האגודה לזהות את המשתנים המפלחים את אוכלוסיית הנהגים לפלחי שוק הומוגניים ומשמעותיים ויצירת תעריף מתאים לפילוח זה במסגרת הטווח שנקבע בדין. למנגנון קביעת התעריף ולמשתנים אותם משקללת האגודה, ראו להלן.

6.7.2. צבירת ידע, ניסיון ומומחיות בכל הקשור לענף הביטוח בשוק הקיבוצי ובמגזר הפרטי, תמהיל הלקוחות.

6.7.3. ניהול סילוק תביעות יעיל הגון ומבוקר על-ידי האגודה.

6.7.4. מערכות מידע תומכות.

6.7.5. שימוש במערכות מידע לאיתור לקוחות איכותיים ורווחיים לאורך זמן.

6.7.6. הקפדה על רמת השירות.

6.8. שינויים במערך הספקים בתחום הפעילות

בשנת הדו"ח לא חל שינוי מהותי במערך הספקים בתחום הפעילות.

יצוין כי החל מ-1 בינואר 2010 הטיפול בהוצאות רפואיות נעשה על-ידי קופות החולים, וחברות הביטוח נושאות בהוצאותיו בהעברה של חלק מהפרמיה.

6.9. מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח וקיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות.

6.10. ביטוח רכב חובה הוא סטטוטורי, ולפיכך אין למבוטח תחליף אחר למוצר זה.

6.11. עיקרי ההנחות העסקיות המשמשות לקביעת התעריף

עם כניסת הרפורמה בענף לתוקף, עקרונית קביעת התעריף הוסדרו באמצעות מס' חוזרים בהם נקבעו הפרמטרים בהם עושה הממונה שימוש בעת קביעת התעריף, וכן התעריפים המרביים שרשאי מבטח לגבות. מטרת השימוש בפרמטרים היא להתאים את פרמיות הביטוח לסיכון. בביטוח חקלאי הפרמטרים המשמשים לקביעת התעריף הם: גיל הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב בדרך קבע, ותק הנהיגה, מספר תביעות קודמות, מספר הרשאות קודמות והימצאות כריות אויר ברכב. הערכת האגודה לתביעות תלויות מחושבת בהתאם להוראות חוזר הממונה.

6.12. מוצרים ושירותים

פוליסת ביטוח רכב חובה מעניקה כיסוי אחיד, הקבוע בחוק, כאשר האלמנטים בהם מתחשבת חברת הביטוח משתנים.

6.13. לקוחות

6.13.1. בתחום ביטוח רכב חובה, כ-42% מלקוחות האגודה הם קיבוצים. יתר לקוחות האגודה הם לקוחות פרטיים וציי רכב של לקוחות עסקיים.

6.13.2. לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה.

6.13.3. התפלגות הפרמיות (ברוטו) בין קיבוצים, קולקטיביים ומפעלים גדולים ומבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים (באחוזים):

נתונים לשנת 2017		נתונים לשנת 2018		
באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	%	
41,234	52%	47,336	58%	קיבוצים, קולקטיביים ומפעלים גדולים
38,062	48%	34,278	42%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
79,296	100%	81,614	100%	סה"כ

6.13.4. נתונים בדבר ותק והתמדה של לקוחות בתחום רכב חובה במונחי פרמיות ברוטו (במיליוני ש"ח) לשנת 2018:

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שלוש שנים ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	20.1	15.1	8.9	37.5	81.6

6.13.1. שיעור החידושים בשנת 2018 בקרב המבוטחים הפרטיים ולקוחות עסקיים קטנים עמד על כ-63%, בקרב הלקוחות הגדולים הקיבוצים והקולקטיביים עמד על כ-87%.

6.13.2. להערכת האגודה, שיעור המבוטחים הפרטיים שרכשו ביטוח רכב חובה יחד עם ביטוח רכב רכוש במהלך שנת 2018, מסך הלקוחות שרכשו ביטוח רכב חובה באגודה עבור המבוטחים הפרטיים הינו כ-95% ועבור לקוחות קולקטיביים קיבוציים ומפעלים גדולים הינו כ-99%.

7. תחום ביטוח כללי - ענף רכב רכוש וטרקטורים

7.1. כללי

ענף ביטוח רכב רכוש כולל את פעילות האגודה בתחום ביטוח רכב רכוש, כולל כיסוי בגין נזק שנגרם לרכוש של צד שלישי וכן ביטוח טרקטורים.

ענף זה מחולק בדרך כלל לשתי קבוצות ביטוח- ביטוח לכלי רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון, אשר לגביו חלה הפוליסה התקנית לביטוח רכב, וביטוח לכלי רכב אחרים, שאינם כפופים לתנאי הפוליסה האמורה.

תקופת ההתיישנות לקבלת תגמולי ביטוח בביטוח רכב רכוש הינה 3 שנים. מרבית התביעות מוגשות במהלך תקופת הביטוח ולכן ענף זה נחשב לענף "בעל זנב תביעות קצר". במסגרת פוליסת ביטוח רכב רכוש, מוענק כיסוי ביטוחי הכפוף למגבלות הקבועות בחוק ובתקנות, כמפורט להלן.

7.2. להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים ועשויים להשפיע בעתיד על פעילות האגודה בתחום זה.

7.2.1. תיאור ענף הביטוח והכיסויים הביטוחיים שנכללו בו

(1) הפוליסה התקנית לביטוח נזקי רכוש ונזקי רכוש לצד שלישי לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון (ביטוח מקיף וביטוח צד שלישי), למעט אופנועים, מעוגנת בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986. לפוליסה התקנית לביטוח רכב אפשר להוסיף הרחבות באשר להיקף הכיסוי, לסיכונים, לחבויות ולרכוש המבוטחים.

(2) מבוטח אשר בבעלותו 40 כלי-רכב פרטיים המבוטחים אצל אותו מבטח, רשאי בשלב הצעת הביטוח לוותר על תנאי הפוליסה התקנית לביטוח רכב, כולם או חלקם, באמצעות בקשה בכתב אשר תתועד אצל המבטח.

(3) האגודה מציעה למבוטחיה אפשרות לרכוש שירותים נוספים באמצעות כתבי שירות, כגון שירותי גרירה וכיסוי לשמשות.

(4) כחלק ממדיניות האגודה למתן שירות מיטבי ללקוחותיה ולצדדים שלישיים, מציעה האגודה רשת של מוסכי הסדר לתיקון כלי הרכב.

(5) בתחום ביטוחי הרכב נכללים כאמור גם ביטוחים לרכב מסחרי מעל 3.5 טון, לאופנועים ולטרקטורים אשר אינם מבוססים על הפוליסה התקנית.

7.2.2. מאפיינים של ביטוח רכב רכוש

(1) ביטוח רכב רכוש הוא פוליסה לתקופה של בדרך-כלל עד שנה.

(2) הביטוח כפוף, כאמור לעיל, למגבלות שהוטלו על-ידי המחוקק ועל-ידי הממונה במסגרת הפוליסה התקנית לביטוח רכב.

(3) התעריף לביטוח רכב רכוש אינו אחיד ותלוי במספר גורמים, כגון סוג הרכב המבוטח, ניסיון התביעות המצטבר שלו באגודה ומנתונים הקשורים לנהג הרכב, כגון: גילו, ניסיון התביעות שלו והגבלת כמות הנהגים הרשאים לנהוג ברכב ובהתאם למדיניות החיתום של האגודה.

7.3. מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

7.3.1. לחוזרים שפורסמו בשנת 2018 על ידי הממונה והינם בעלי השלכות על תחום ביטוח ענפי רכב רכוש וטרקטורים – ראו כמפורט להלן:

(1) ביום 4 מרס, 2018 פורסמו תקנות "רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב (השפעה אסורה על שיקול דעת של שמאי רכב) תשע"ח-2018". התקנות קובעות מהי פניה לשמאי המהווה השפעה אסורה על שיקול דעתו ובאילו מקרים רשאי מנהל מקצועי של מוסד (כהגדרתו בחוק רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב, התשע"ו-2016) לפנות בכתב למוסד בבקשה לשנות שומת רכב. האגודה לא צופה שתהיה לכך השפעה על דוחותיה הכספיים.

(2) ביום 9 ביולי 2018 פורסם חוזר 2018-1-9 "הגנת כתבי שירות ואופן שיווקם". החוזר מאפשר למבוטח לרכוש פוליסת ביטוח גם ללא כתב שירות. האגודה לא צופה שתהיה לכך השפעה על דוחותיה הכספיים.

7.4. לאגודה יש רישיון מבטח ישראלי, לעסוק בין השאר, בענף ביטוח רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד שלישי).

7.5. שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחין

הגורמים המרכזיים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות מפורטים להלן:

7.5.1. שינויי רגולציה.

7.5.2. שכיחות גניבות הרכב המושפעת בעיקר מהמצב הפוליטי וממאמצי המשטרה להילחם בתופעה, תנאי מזג אוויר קשים בעונת החורף והרגלי נהיגה משתנים של המבוטחים, הם גורמים חיצוניים המשפיעים על הרווחיות בתחום.

7.5.3. שמירה על כללי החיתום של האגודה, בהתייחס לרמת ההנחות ורמת המיגון הנדרשת.

7.5.4. יכולת האגודה לבצע בקרה קפדנית על התשלומים לספקי שירותים בתחום.

7.5.5. יכולת האגודה להעמיק העבודה עם מוסכי הסדר המשפיעים על גובה התביעה הממוצעת.

7.5.6. שינויי תחרות - הקמת חברות ביטוח חדשות.

7.5.7. יכולת האגודה להיערך לשינויים טכנולוגיים בשוק.

7.6. התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

בשנים האחרונות הונהגה על ידי הממונה מגמה של שקיפות תעריפי הביטוח. כמו כן, מסתמן שינוי בהרגלי הצריכה של הלקוחות בשוק הביטוחי, המשווים את תעריפי הביטוח בין חברות הביטוח. אנו עדים לכניסה של עוד ועוד מחשבוני אינטרנט שונים שבעזרתם ניתן להשוות בין תעריפים של מוצרי ביטוח דומים.

7.7. גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

7.7.1. יכולת טיפול בתביעות באופן יעיל, תוך פניית האגודה לשיבוב הנזק מחברות ביטוח אחרות, בכל מקרה בו האחריות לתאונה היא של צד שלישי.

7.7.2. שמירה על מודל אקטוארי איכותי ועדכני מצד אחד ומדיניות תימחור תחרותית מצד שני.

7.7.3. הקפדה על דרישת מיגונים מתאימים לכל רכב.

7.7.4. העמקת העבודה עם מוסכי הסדר המשפיעים על גובה התביעה הממוצעת.

7.8. חסמי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח וקיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות.

7.9. לא קיים תחליף לביטוח רכב רכוש, למעט נטילת הסיכון על-ידי המבוטח.

7.10. עיקרי ההנחות האקטואריות העומדות בבסיס התוצאות העסקיות:

החישוב האקטוארי מתבצע על בסיס מודל אקטוארי אשר פותח על-ידי אקטואר האגודה.

לאגודה יש מודל אקטוארי מפותח בענפי הרכב הרכוש הפרטי ומסחרי עד 3.5 טון, אשר על בסיסו התעריפים נקבעים לפי שיטות אקטואריות מקובלות ובהתאם למדיניות החיתום.

7.11. מוצרים ושירותים

7.11.1. הפוליסות לביטוח רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון ונזק לרכוש של צד שלישי (ביטוח מקיף לרכב) מבוססות על תנאי הפוליסה התקנית, כאשר האגודה רשאית לשנות את תנאי הפוליסה האמורה אך ורק לטובת המבוטח. הפרמיה מחושבת על בסיס סוג הרכב המבוטח וניסיון התביעות המצטבר שלו באגודה, וכן על בסיס נתונים הקשורים לנהגים ברכב, גילם, ניסיון התביעות שלהם והגבלת כמות הנהגים ברכב.

7.11.2. על פי תנאי הפוליסה התקנית מבטח רשאי לשווק כל אחד מפוליסות הביטוח האלה:

א) ביטוח רכב מקיף - נזק לרכב כתוצאה מתאונה, לרבות ירידת ערכו, נזק לרכב כתוצאה מאש, גניבת הרכב, נזק שנגרם תוך כדי גניבת הרכב, נזק שנגרם כתוצאה מנזקי טבע (שיטפון, סערה, שלג וברד), נזק לרכב כתוצאה ממעשה זדון (למעט על-ידי המבוטח או מי מטעמו), נזק שגרם הרכב לרכוש של צד שלישי.

- (ב) ביטוח מקיף בלא כיסוי תאונות - הגנה כנגד כל הסיכונים המפורטים לעיל, למעט כיסוי למקרה של התנגשות מקרית, התהפכות ותאונה מכל סוג שהוא. בדרך כלל האגודה אינה משווקת פוליסות אלה.
- (ג) ביטוח מקיף בלא כיסוי גניבה - הגנה כנגד כל הסיכונים המפורטים לעיל, למעט כיסוי נגד גניבת הרכב. בדרך כלל האגודה אינה משווקת פוליסות אלה.
- (ד) ביטוח אחריות כלפי צד שלישי - הגנה על המבוטח מפני אחריותו לנזקים שנגרמו לרכוש של צד שלישי כתוצאה משימוש ברכבו. ביטוח זה אינו מכסה נזקים שנגרמו לרכב של המבוטח עצמו.
- (ה) פוליסה לביטוח מקיף לרכב מסחרי שאינו פרטי או מסחרי עד 3.5 טון - הכוללת כיסוי לאבדן או נזק לרכב כתוצאה מתאונה, מהתהפכות או מגניבת הרכב, נזק שנגרם תוך כדי גניבת הרכב, נזק שנגרם כתוצאה מנזקי טבע (שיטפון, סערה, שלג וברד), נזק לרכב כתוצאה ממעשה זדון (למעט על-ידי המבוטח או מי מטעמו), נזק שנגרם ע"י הרכב לרכוש של צד שלישי.
- (ו) פוליסה לביטוח טרקטורים ומכונות נידות- פוליסת ביטוח המעניקה, בין השאר, כיסוי בגין נזק לרכוש צד שלישי, אבדן או נזק לכלי המבוטח ונזק שמקורו בשבר מכני.

7.12. שירותים בתחום ביטוח רכב רכוש

ביטוח מקיף לרכב פרטי, כולל סל רחב של שירותים והטבות. לקהל היעד מוצעים שירותים נלווים לפוליסת הרכב לפי בחירתו, דוגמת: שירותי דרך וגרירה, שמשות, מתן הגנה משפטית ועוד. האגודה מציעה לכל מבוטח שרכבו נפגע בתאונה טיפול במוסכי הסדר לטיפול ברכב, וזאת כדי לספק שירות איכותי ומבוקר למבוטחים.

7.13. לקוחות

7.13.1 כ- 33% מלקוחות האגודה בענף זה הינם קיבוצים. יתר הלקוחות הינם לקוחות פרטיים וציי רכב של לקוחות עסקיים. לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה.

7.13.2 התפלגות הפרמיה בין קולקטיביים ומפעלים גדולים, ומבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים (באחוזים):

נתונים לשנת 2017		נתונים לשנת 2018		
באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	%	
58,895	40%	55,810	40%	קיבוצים, קולקטיביים ומפעלים גדולים
88,343	60%	83,716	60%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
147,238	100%	139,526	100%	סה"כ

7.13.3. ותק התמדה של לקוחות

להלן נתונים בדבר ותק והתמדה של לקוחות בתחום רכב רכוש במונחי פרמיות ברוטו (במיליוני ש"ח) לשנת 2018 :

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שלוש שנים ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	36.9	27.5	15.6	59.5	139.5

7.13.4. שיעור החידושים בשנת 2018 בקרב המבוטחים הפרטיים ולקוחות עסקיים קטנים עמד על כ-70%, בקרב הלקוחות הגדולים, הקיבוצים והקולקטיביים עמד על כ-86%.

7.14. תחרות

בענף זה מתחרה האגודה בכל חברות הביטוח במשק, לרבות חברת הביטוח הישיר. האגודה פועלת בשוק באמצעות סוכני ביטוח ובאמצעות ביטוחים ישירים. חלק האגודה בענף מתוך כלל השוק הוא כ-2.1%.

8.1. כללי

8.1.1. תחום ביטוח רכוש כולל ביטוח רכוש משק (הקיבוץ), ביטוח סיכוני תעשייה ובתי-עסק, ביטוח אובדן רכוש, ביטוח הנדסי, ביטוח קבלני ומקיף דירות.

בתחום זה מציעה האגודה ביטוחים לקיבוצים ולמפעלי תעשייה מהמגזר הקיבוצי, וכן ביטוחי דירות ובתי-עסק למגזר הפרטי. הפוליסות בענף זה הינן לרוב לתקופה של עד שנה, למעט ביטוחי קבלנים המבוססים על פרקי הזמן של כל פרויקט.

8.1.2. להלן סוגי הכיסויים עיקריים של ביטוחי הרכוש שמשווקת האגודה:

(א) ביטוח רכוש משק - פוליסה המכסה נזק לכל סוגי הרכוש של המשק (הקיבוץ) שאינם מוחרגים במפורש בפוליסה, שנגרם, בין השאר, כתוצאה מאש, התפוצצות, ברק, עשן, התפוצצות דודים, סערה וסופה, שיטפון, שלג, ברד, פגיעה מכלי-רכב ומכלי-טייס, פרעות, שביתות, נזק בזדון, נזקי מים, קצר חשמלי ללוחות חשמל וכיסוי לרעידת אדמה - אם נדרש.

(ב) ביטוח סיכוני תעשייה - פוליסה המבטחת את רכוש המפעל (מבנים, תשתיות, מכונות, כלים, מלאי וכיו"ב) כנגד נזק פיזי ובלתי צפוי מכל סיבה שלא הוצאה במפורש מכלל הביטוח, וזאת בהתאם לתנאי הפוליסה וכן ביטוח אבדן תוצאתי ורעידת אדמה אם נדרש.

(ג) ביטוח הנדסי (ביטוח שבר מכני) - ביטוח המכסה נזקים לציוד הנובעים מהפעלתו, בניגוד לנזקים הנגרמים על-ידי גורמים חיצוניים בלתי תלויים.

(ד) ביטוח הנדסי (עבודות קבלניות) - כיסוי לעבודות קבלניות, ציודן וחומרים מפני נזק תאונתי, ופרקים נלווים נוספים לביטוח חבות.

(ה) ביטוח הנדסי (עבודות הקמה) - כיסוי לעבודות הקמה של מערכות מכניות, ציודן וחומרים מפני נזק תאונתי, ופרקים נלווים נוספים לביטוח חבות.

(ו) ביטוח סיכוני טרור - ביטוח שיורי (מעל תקבולי מס רכוש) המכסה נזק פיסי לרכוש ואבדן רווח גולמי בשל פעולות טרור.

(ז) ביטוח מקיף לדירות - פוליסה זו מיועדת הן למגזר הקיבוצי והן למגזר הפרטי. מכסה נזקים למבנה ולתכולת הדירה כתוצאה מסיכונים שונים, בין השאר, נזקי זדון, אש ורעידת אדמה, גניבה ופריצה, שיטפון ונזקי מים וכיסוי בגין נזקים לצד שלישי ולעובדי משק הבית.

(ח) ביטוח מקיף לבתי עסק - פוליסה זו מיועדת למגזר הפרטי ומעניקה כיסוי כולל לסיכונים הכרוכים בהפעלת בתי עסק בגין אש ורעידת אדמה, נזקי מים ושיטפון פריצה ונזקי זדון הנגרמים למבני בתי העסק, לרבות מלאי וציוד, וכן לאבדן רווחים כתוצאה מנזקים המכוסים בפוליסה ולסחורה בהעברה וכן כיסוי לנזקים הנגרמים באחריות המבוטח, לצד שלישי ולעובדי בית העסק.

(ט) ענפי ביטוח אלמנטרי נוספים – נוסף על האמור לעיל, פועלת האגודה בענפי ביטוח אלמנטרי נוספים, ובכלל זה בעלי חיים ותאונות אישיות, כאשר פוליסות אלה משווקות בעיקר (אך לא רק) למגזר הקיבוצי ומפעליהם. הפרמיה מענף ביטוח בעלי חיים מהווה כ- 2.2% מסך הפרמיות של תחום הקבוצים וכ- 1.7% מהסכום הכולל. לפעילות בענף בעלי חיים ולענף תאונות אישיות אין השפעה מהותית על רווחיות האגודה.

8.2. מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

8.2.1. תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 קובעות תנאי כיסוי מינימליים לביטוח מבנה הדירה ותכולתה (להלן: **"הפוליסה התקנית לביטוח דירה"**).

8.2.2. בחודש נובמבר 2016 פורסם חוזר שעניינו **"תיקון הוראות החוזר המאוחד – הוראות בענף ביטוח דירה"**, מטרת החוזר להסדיר את תחום נזקי המים בביטוחי הדירות באופן שיספר את השירות הניתן למבוטחים בקרות מקרה ביטוח ואת הנשיאה בסיכון לנזקי מים. במסגרת החוזר נקבעו, בין היתר, הכללים הבאים: אופן בחירת שרברב בפוליסה לביטוח דירה (שרברב שבהסדר או כל שרברב), הנחיות לגבי הרכב רשימת שרברבי ההסדר של חברת הביטוח, איסור השפעה על שרברבי ההסדר, וכן חובת חברת הביטוח לדרג את השרברבים שבהסדר. הוראות החוזר חלות על חוזי ביטוח שתחילת מועד תקופת הביטוח על פיהן מיום 3 בספטמבר, 2017. לחוזר לא היתה השפעה מהותית על דוחותיה הכספיים של האגודה.

8.3. לאגודה יש רישיון מבטח ישראלי, לעסוק בין השאר, בענף ביטוח מקיף לדירות ובתי-עסק, בענף ביטוח מפני אבדן רכוש, בענף ביטוח חקלאי, בענף ביטוח הנדסי.

8.4. שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחין

ענפי הרכוש מושפעים מאיכות השירות ומקצועיות החיתום של האגודה. הגורמים המרכזיים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות, הם כלהלן:

- 8.4.1. איכות החיתום (הערכת הסיכונים) של האגודה.
- 8.4.2. איכות הניתוח הסטטיסטי של התוצאות החיתומיות.
- 8.4.3. הקפדה על אמצעי מיגון מתאימים לצורך הכיסוי הביטוחי.
- 8.4.4. תכנית ביטוח המשנה של האגודה, לרבות הקיבולת, סדרי העמלה ומחיר ההגנה כנגד סיכוני קטסטרופה.
- 8.4.5. צמיחה כלכלית שמשמעותה פתיחת עסקים וגידול בפרויקטים קבלניים המשפיעים על עקומת הביקוש לביטוחי רכוש.
- 8.4.6. תחרות של חברות ביטוח לגבי היקף פעילותן בשוק ביטוחי הרכוש משפיעה ישירות על עקומת ההיצע ומחיר שיווי המשקל השורר בשוק.

8.4.7. יכולת האגודה לבצע בקרה קפדנית על תשלומים לספקי שירותים בתחום.

8.5. התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו - בעבר נערכו התאמות בפוליסות הביטוח בהתאם לצרכים המשתנים של הקיבוצים, ובין השאר, ניתנה לקיבוצים אפשרות לבצע הפרטה בפוליסות רכוש משק. בנוסף בשיווק - משווקת האגודה פוליסות מקיף לדירות ובתי-עסק למגזר הפרטי.

8.6. גורמי ההצלחה החשובים בתחום הפעילות

גורמי ההצלחה בתחום הפעילות, הם כלהלן:

8.6.1. ניהול סילוק תביעות יעיל על-ידי האגודה.

8.6.2. תמחור סיכונים נכון ומדויק.

8.6.3. שמירה על הנחיות החיתום.

8.6.4. הרחבת היכולות הסטטיסטיות, הן בשל היצע הכלים והידע הקיים בשוק, והן בשל הרחבת מאגרי המידע הזמינים.

8.7. מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח, קיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות והיכרות עם שוק הביטוח הקיבוצי והפרטי על מאפייניו הייחודיים.

8.8. לא קיים תחליף לביטוח רכוש למעט נטילת הסיכון על-ידי המבוטח.

8.9. מוצרים ושירותים

תחום ביטוח רכוש כולל ביטוח רכוש משק, ביטוח סיכוני תעשייה, ביטוח אבדן רכוש, ביטוח הנדסי וקבלני אשר תנאיהם בקצרה מפורטים לעיל.

8.10. לקוחות

8.10.1. מרבית לקוחות האגודה בענף זה הינם קיבוצים ותאגידים מהמגזר הקיבוצי. חלק לא מהותי מלקוחות האגודה הוא בענפי מקיף דירות ובתי-עסק. לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה. התפלגות הפרמיות (ברוטו) בין קולקטיביים ומפעלים גדולים לבין מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים (באחוזים):

נתונים לשנת 2017		נתונים לשנת 2018		
אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	
138,985	81%	138,616	82%	קיבוצים ומפעליהם
32,601	19%	30,428	18%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
171,586	100%	169,044	100%	סה"כ

8.10.1. ותק התמדה של לקוחות

להלן נתונים בדבר ותק והתמדה של לקוחות בענף הדירות במונחי פרמיות ברוטו (במיליוני ש"ח) לשנת 2018 :

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שלוש שנים ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	4.9	6.3	3.6	6.8	21.6

8.10.2. בענף הדירות מפולחים הלקוחות המבוטחים ללקוחות פרטיים וקולקטיבים. שיעור החידושים בשנת 2018 בקרב המבוטחים הפרטיים עמד על כ-87%.

8.10.3. תחום הפעילות לעיל כולל סוכן המהווה כ 12.2% מתחום הפעילות. להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי הפעילות של הסוכן לעיל (באלפי ש"ח) :

שייר	ברוטו	
4,204	19,292	פרמיה
912	9,120	תביעות
2,205	6,990	רווח

8.11. תחרות

בענף זה מתחרה האגודה בכל החברות במשק, לרבות חברת הביטוח הישיר. האגודה פועלת בתחום בעיקר במגזר הקיבוצי ובעיקר כמבטחת ישרה במגזר זה. חלק האגודה בענף יחסית לכלל השוק הינו כ- 3.7%.

9. תחום ביטוח כללי - ענף ביטוח חבויות

9.1. כללי

ביטוח חבויות הוא ביטוח המכסה את המבוטח בגין אחריותו כלפי צד שלישי כתוצאה ממעשה או מחדל של המבוטח. בביטוחי חבויות אין סכום ביטוח אלא גבול אחריות שהוא הסכום המקסימלי בו יישא המבטח במקרה של נזק. פוליסות החבויות יכולות להימכר כפוליסות עצמאיות או כפרק לצד ביטוח הרכוש. בביטוח חבויות נושא המבטח גם בהוצאות משפט סבירות אף מעל לגבול האחריות בפוליסה.

ביטוח חבויות הוא לרוב פוליסה לתקופה של עד שנה. תקופת ההתיישנות בפוליסות חבויות ארוכה מזו של ביטוח הרכוש. בענף חבויות התביעה אינה מתיישנת כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי כנגד המבוטח. בשל פרק הזמן הארוך שחולף בין מועד האירוע לבין מועד הגילוי ו/או למועד הגשת התביעה, וכן משך הזמן הארוך לבירור התביעה, נחשב ענף החבויות כענף בעל "זנב תביעות ארוך".

9.2. מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

9.2.1. על ענף ביטוח חבויות חולשות סדרה של הוראות דין נזיקיות ובראשן פקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: "פקודת הנזיקין"). פוליסת חבות מוצר כפופה גם לחוק האחריות למוצרים פגומים, תש"ס-1980.

9.2.2. לנושא היוון ריבית קצבאות ביטוח לאומי והשפעתם על הדוחות הכספיים, ראה ביאור 29(ה)(1)(6) לדוחות הכספיים.

לאגודה יש רישיון מבטח ישראלי, לעסוק בין השאר, בענף ביטוח אחריות מעבידים, בענף ביטוח מפני אחריות צד שלישי, ובענף ביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים.

9.3. שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחין

תחום ביטוח החבויות נחשב לתחום תנודתי וזאת בשל רמת אי-הוודאות הגבוהה בתחום התביעות, הנובעת, בין השאר, ממשך הזמן בין קרות אירוע ביטוחי לבין תשלום הנזק למבוטח, מהשינויים באקלים השיפוטי ומהשינוי התרבותי המעלה את שכיחות התביעות.

ביטוחים אלה נמכרים, במקרים רבים, כחלק מפוליסה הכוללת ביטוח רכוש וחבויות גם יחד. מאפיין השוק הזה מדגיש את חשיבות איכות הכיסוי והחיתום הפרטני בתהליך המכירה.

9.4. גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

גורמי ההצלחה המרכזיים בתחום הפעילות, הם כלהלן:

9.4.1. ניהול סילוק תביעות יעיל על-ידי האגודה.

9.4.2. תמחור סיכונים נכון.

9.4.3. שמירה על מדיניות החיתום.

9.4.4. שימוש במערכות מידע לאיתור לקוחות איכותיים ורווחיים לאורך זמן.

9.4.5. הקפדה על מקצועיות בחיתום ובעת סילוק התביעות וכן על רמת השירות.

9.5. מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת

רישיון לעסוק בביטוח, קיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות וקבלת כיסויים מתאימים ממבטחי המשנה. מחסום היציאה העיקרי מתחום הפעילות נובע בעיקר מהקשר בין ביטוחי הרכוש והחבויות של כל מבוטח.

9.6. לא קיים תחליף לביטוח חבויות, למעט נטילת הסיכון על-ידי המבוטח.

9.6.1. ענפי החבויות מכסים את המבוטח בשל חבות שהוא עלול לחוב בה בשל אחריותו, על פי רוב לפי פקודת הנזיקין.

9.6.2. ביטוחי חבויות אפשר לערוך על-פי אחד משני בסיסי שיפוי:

(1) **בסיס אירוע** - לפי בסיס זה, נשוא החבות המכוסה הוא קיומו של אירוע הנזק אשר אירע בתוך תקופת הביטוח. התביעה יכולה להיות מוגשת אף לאחר תום תקופת הביטוח, בכפוף להתיישנות.

(2) **בסיס הגשת התביעה** - נשוא החבות המכוסה לפי בסיס זה הוא מועד הגשת התביעה לחברת הביטוח במהלך תקופת הביטוח, אף אם העילה כנגד המבטח נוצרה לפני התחלת הביטוח, ובלבד שנוצרה לאחר התקופה שהוגדרה בפוליסה כתקופה רטרואקטיבית.

9.6.3. המוצרים העיקריים בביטוח חבויות הינם המוצרים הבאים:

(1) **ביטוח צד שלישי** - ביטוח זה מכסה את חבותו של המבוטח כלפי צדדים שלישיים בשל אירוע תאונתי אשר גרם לנזק גוף או רכוש לרבות נזק תוצאתי הנובע מכך ואשר התרחש בתקופת הביטוח (פוליסה על בסיס אירוע - Occurrence Basis). החבות המבוטחת היא חבות על-פי פקודת הנזיקין.

(2) **ביטוח חבות מעבידים** - ביטוח זה נועד לכסות את חבות המבוטח כלפי עובדיו בשל נזק גוף בלבד כתוצאה מתאונה או מחלה, אשר נגרמו לעובדי המבוטח תוך כדי ועקב עבודתם אצל המבוטח בתקופת הביטוח. (פוליסה על בסיס אירוע - Occurrence Basis). החבות המבוטחת היא חבות על-פי פקודת הנזיקין.

(3) **ביטוח חבות המוצר** - ביטוח זה נועד לכסות את חבותו של המבוטח על-פי חוק אחריות למוצרים פגומים ועל-פי פקודת הנזיקין, בגין נזק לגוף ו/או לרכוש של צד שלישי, כולל נזק תוצאתי הנובע מכך, אשר נגרם ממוצר פגום שהמבוטח ייבא, ייצר או סיפק, לאחר שהמוצר יצא מחזקתו, ובלבד שהתביעה הוגשה לראשונה במהלך תקופת הביטוח, והאירוע הביטוחי אירע לאחר התאריך למפרע שנקבע בפוליסה (פוליסה על בסיס הגשת התביעה - Claims Made Basis).

(4) **ביטוח אחריות מקצועית** - ביטוח זה נועד לכסות את המבוטח בגין נזק לגוף ו/או לרכוש ו/או נזק כספי שנגרם לצד שלישי כתוצאה מהפרת חובה מקצועית בתום לב, אשר מקורה

במעשה או במחדל המהווים רשלנות, טעות או השמטה של המבוטח במסגרת מקצועו של המבוטח, ובלבד שהתביעה הוגשה לראשונה במהלך תקופת הביטוח והאירוע המבוטח אירע לאחר התאריך למפרע שנקבע בפוליסה (פוליסה על בסיס הגשת תביעה - Claims Made Basis). הכיסוי בפוליסה אינו מוגבל לאירוע תאונתי.

(5) ביטוח אחריות דירקטורים - ביטוח זה נועד לכסות את חבותם החוקית של הדירקטורים ונושאי משרה אחרים (Directors & Officers) בגין נזק כספי שנגרם, עקב מעשה או מחדל, בתום לב או מחמת התרשלות, בתוקף היותם נושאי משרה באגודה, ובלבד שהתביעה הוגשה לראשונה במהלך תקופת הביטוח והאירוע המבוטח אירע לאחר התאריך למפרע שנקבע בפוליסה (פוליסה על בסיס הגשת תביעה - Claims Made Basis).

9.7. לקוחות

9.7.1 כ- 79% מלקוחות האגודה בענף זה הם קיבוצים ומפעליהם. לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה.

9.7.2 התפלגות הפרמיות (ברוטו) בין קולקטיביים ומפעלים גדולים לבין מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים (באחוזים):

נתונים לשנת 2017		נתונים לשנת 2018		
אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	
78,623	79%	83,263	84%	קיבוצים ומפעליהם
20,900	21%	15,860	16%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
99,523	100%	99,123	100%	סה"כ

9.8. תחרות

בענף זה מתחרה האגודה בכל החברות במשק, לרבות חברת הביטוח הישיר. האגודה פועלת בתחום בעיקר במגזר הקיבוצי ובעיקר כמבטחת ישרה במגזר זה. חלק האגודה בענף יחסית לכלל השוק הינו כ- 3.7%.

10. תחום ביטוח חיים - ריסק

10.1. כללי

כמתואר לעיל, האגודה קיבלה ביום 25 למרס 2015 את אישור הממונה לפעול בתחום ביטוחי חיים ריסק (Risk).

ביטוח חיים (ריסק) הינו ביטוח חיים למקרה מוות בלבד, ללא רכיב חיסכון. הפוליסה מבטיחה למוטבים שנקבעו ע"י בעל הפוליסה ו/או המבוטח סכום ביטוח קבוע מראש במקרה בו המבוטח נפטר במהלך תקופת הביטוח. תגמולי הביטוח משולמים למוטבים כפיצוי חד פעמי או כסכום חודשי לתקופה הקבועה בפוליסה. תעריפי הביטוח מתעדכנים בכל שנה בהתאם לפרמיה היסודית שנקבעה למבוטח ולפי גילו. הפוליסה מכסה כל אירוע מוות למעט מוות מהתאבדות המבוטח במהלך שנת הביטוח הראשונה. ההצטרפות לתכנית הביטוח כרוכה בעריכת חיתום רפואי ומקצועי. בחודש דצמבר 2016 קיבלה האגודה אישור לשיווק פוליסות ריסק אגב משכנתא והחלה בשיווק פוליסות אלה בתחילת 2017.

10.2. תחרות

קיימת תחרות רבה בשוק ביטוח החיים. רוב רובן של חברות הביטוח בישראל מציעות פוליסות דומות. לאחרונה החלו גם בתי השקעות לשווק פוליסות ביטוח ריסק וזאת כהשלמה למוצרי חיסכון המופצים על ידן. התחרות בענף מתמקדת בהצעת תעריפים אטרקטיביים ובשרות מקצועי. בשלב זה, לאגודה חלק לא מהותי בשוק ביטוח החיים (Risk) כיוון שפעילותה בענף זה החלה בשלהי שנת 2015.

10.3. לקוחות

האגודה פונה בשלב זה ללקוחות פרטיים בעיקר במגזר הקיבוצי.

10.3.1. התפתחות הפרמיה המורווחת (ברוטו באלפי ש"ח) :

הלקוח	נתונים לשנת 2018	נתונים לשנת 2017
מבוטחים פרטיים ועצמאיים	2,160	1,408

10.3.2. לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה.

10.4. מגבלות, חקיקה, תקינה, ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

בחודש אפריל 2017 פורסמה טיוטת חוזר בעניין הוראות בדבר תוכניות ביטוח אגב הלוואה לדיור (להלן: "טיטוטת חוזר ביטוח אגב משכנתא"), שמטרתה לקבוע תנאים שיכללו בפוליסת ביטוח חיים ייעודית למשכנתא (להלן: "פוליסת ביטוח חיים למשכנתא"). הוראות טיוטת חוזר ביטוח אגב משכנתא נועדו להבטיח, בין היתר, עדכון שוטף של סכום הביטוח בפוליסת ביטוח חיים למשכנתא באופן שיותאם ליתרת הלוואת המשכנתא עבורה נרכשה הפוליסה כבטוחה, וזאת לאורך תקופת ההלוואה, ובאמצעות ממשק דיווח ממוחשב שיוקם בין חברות הביטוח לבין כל אחד מהבנקים למשכנתאות.

במסגרת טיוטת חוזר ביטוח אגב משכנתא נקבע כי עדכון של סכום הביטוח כתוצאה מהגדלת סכום ההלוואה או הארכת תקופת ההלוואה יהיו כפופים להסכמת חברת הביטוח, וכי לחברת הביטוח חובה

ליידע את המבוטח על פער כאמור. הטיוטה קובעת תנאים למינוי בנק כמוטב בלתי חוזר בפוליסת ביטוח חיים שאינה ייעודית למשכנתא.

טיוטת חוזר ביטוח אגב משכנתא, ככל שתהפוך למחייבת, תיכנס לתוקף ביחס לפוליסות שישווקו החל מיום 1 ביולי 2017 וצפויות להיות לה השלכות מיכוניות ותפעוליות נרחבות ביחס למכירה ולניהול של ניהול פוליסות ביטוחי חיים למשכנתא.

המידע בכל הקשור להשלכות האפשריות של טיוטת חוזר ביטוח אגב משכנתא הינו מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות של האגודה והתוצאה בפועל יכולה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה, בין היתר לאור נוסחה הסופי של הטיוטה, מורכבות ההערכות התפעוליות וההסדרים שיתגבשו מול הבנקים ומול הגורמים המפצים.

10.5. שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיו

כאמור, האגודה החלה את פעילותה בתחום הפעילות במהלך שנת 2015, ועל כן יכולתה להתייחס לשינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיו מוגבלת.

10.6. התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

לעניות דעתה של האגודה, בתחום הפעילות של ריסק בלבד, לא חלו שינויים מהותיים בתקופה האמורה.

10.7. גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

(א) חיתום מבוקר ואמין.

(ב) שירות איכותי ללקוחות.

(ג) הגנות ועלות של ביטוח משנה.

(ד) משווקים איכותיים והגונים.

(ה) מערכות טכנולוגיות תומכות.

10.8. חסמי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח וקיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות.

חלק שלישי - מידע נוסף ברמת כלל האגודה

11. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות האגודה

פעילות האגודה כפופה לחקיקה הרלוונטית החלה על אגודות שיתופיות, להוראות חוק הפיקוח, לתקנות שהותקנו על פיהם, וכן להוראות הממונה.

להלן יפורטו הוראות דין מרכזיות החלות על האגודה :

חקיקה כללית תתואר רק ככל שיש לה השפעה ישירה על פעילות האגודה. במסגרת ההסדרה של פעילות האגודה כמבטח, מוחלות על האגודה הוראות מסוימות בחוק החברות כאילו הייתה חברה ציבורית. הוראות הדין יתוארו להלן, ככל שלא פורטו במסגרת סקירת תחומי הפעילות השונים של האגודה. במקום בו, להערכת האגודה, יש להוראות הדין אלה השפעה מהותית על האגודה, צוין הדבר במפורש.

11.1. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981

חוק הפיקוח הוא החוק המסדיר את סמכויות הפיקוח על הביטוח, והוא מקנה לממונה סמכויות נרחבות באשר למתן הוראות הנוגעות לדרכי פעולה של מבטחים, של סוכני ביטוח ושל נושאי משרה, והכול כדי להבטיח את ניהולם התקין ואת השמירה על עניינם של המבוטחים ושל הלקוחות וכדי למנוע פגיעה ביכולתו של מבטח לקיים את התחייבויותיו. כן קובע החוק כי לא יעסוק אדם בביטוח אלא אם יש בידו רישיון, והוא יעסוק בביטוח רק בהתאם לתנאי הרישיון ובענפים הרשומים ברישיונו. האגודה מחזיקה ברישיון מבטח המתיר לה לעסוק בענפי הביטוח הכללי. במסגרת חוק הפיקוח והתקנות שעל פיו מוסדרים נושאים שונים, ובכלל זה זהות גורמי השלטון המפקחים על גופי ביטוח הפעילים בישראל (חברות וסוכנויות ביטוח); תהליך רישוי מבטחים וסוכנויות ביטוח וקביעת תנאי הרישיון; הסדרת דרכי הפעולה של מבטחים, אורגנים, נושאי משרה ובעלי תפקידים בהם; הסדרת שליטה והחזקה במבטחים וסוכנויות ביטוח; דיווחים שיש להעביר, אופן העברתם ופרסומם ותדירות הביצוע של הנ"ל; הסדרים ביחס להון עצמי, סוגי נכסים שיחזיק מבטח ודרכי השקעתם, אופן חישוב עתודות, קביעת תנאי הביטוח של תכניות הביטוח ודמי הביטוח; אופן שמירת ענייני מבטחים בתחום התביעות, וסמכות הממונה לברר תלונות מהציבור.

11.2. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016

בהתאם לחוק זה, רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון החלה לפעול ביום 1 בנובמבר 2016, כיחידה ממשלתית עצמאית ונפרדת, אשר בראשה תעמוד הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

תפקידי הרשות הינם שמירה על עניינם של המבוטחים ולקוחות הגופים המפוקחים; הבטחת יציבותם וניהולם התקין של הגופים המפוקחים, על מנת לקיים את התחייבויותיהם ללקוחותיהם; קידום התחרות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון ובמערכת הפיננסית; ועידוד חדשנות טכנולוגית ועסקית.

שר האוצר, באישור הממשלה, ימנה את הממונה לתקופת כהונה קצובה של חמש שנים ללא אפשרות להארכה. הממונה יהיה ראש הרשות וינהל את ענייניה. אופן מינוי הממונה ומשך תקופת הכהונה נועדו לבסס את עצמאותו של הממונה. הרשות תתקצב בסעיף תקציבי נפרד בתקציב המדינה בדומה

למשרד ממשלתי, והממונה יהיה האחראי על ניהול התקציב. יצירת סעיף תקציבי נפרד לפעילות הרשות תאפשר לה שיקול דעת מיטבי וחופש פעולה בקביעת סדר עדיפויותיה. כל עובדי אגף שוק ההון יעברו לרשות החדשה.

11.3. הסדרה בנושא הון האגודה

החל משנת 2016 חל על האגודה משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II וזאת בנוסף למשטר הקודם (תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי נדרש ממבטח) (תיקון), תשס"ד-2004). בחודש יוני, 2017 פורסם חוזר ביטוח 9-1-2017 "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס SOLVENCY II". החוזר מכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח על בסיס דירקטיבת SOLVENCY II, שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו. בבסיס המשטר דרישת קיום הון עצמי שנועדה להביא לכך שחברת ביטוח תחזיק כרית לספיגת הפסדים הנובעים מהתממשות סיכונים בלתי צפויים להם היא חשופה, אשר לא זוהו על ידה באופן ספציפי או שלא הוערכו באופן מספק.

תחילת הוראות החוזר ביום 30 ביוני, 2017 כאשר החל ממועד זה ועד סוף 2021 תחל תקופת פריסה במהלכה עולה מדי שנה שיעור ההון הנדרש לכושר פירעון.

בחודש אוגוסט, 2017 פורסמה הוראת שעה שעניינה הנחיית גילוי בגין יחס כושר פירעון כלכלי בדוח התקופתי של חברות ביטוח ולפיה יש לתת גילוי, בבאור הון עצמי בדוח הכספי השנתי והרבעוני של חברות ביטוח, לעובדה שעל החברה חלים שני משטרי הון שונים עד לאישור הממונה לביצוע ביקורת על נתוני משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס SOLVENCY II.

בחודש דצמבר, 2017 פורסם חוזר גופים מוסדיים 20-1-2017 "מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II", הקובע הוראות לעניין מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II, לרבות דרישת ביקורת על גילוי כאמור, וכן את התנאים לבחינת מתן אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת לראשונה על יישום הוראות חוזר סולבנסי.

חוזר ביטוח 3-1-2018 "הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטח" שפורסם ביום 4 במרס 2018, מחליף את הוראות תקנות ההון הקיימות לעניין הון עצמי נדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח, והוא בא לצד תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מזערי הנדרש לקבלת רישיון מבטח), התשע"ח-2018, הקובעות דרישת הון מינימאלי חדשות ביחס לכל תחום פעילות שפורט בהן.

רשות הפיקוח פרסמה בעקבות זאת שורה של הוראות המתייחסות לאופן ומועדי הגילוי והדיווח לרשות ולציבור לגבי חישובי ההון החדשים, אישור רואי חשבון מבקר לחישובי ההון- לראשונה ובאופן שוטף, וכן ביחס להשלכות של החלת משטר ההון החדש על החברות לצורך אישור דיבידנד.

האגודה בחרה להקדים את ביצוע הביקורת וקיבלה, בחודש נובמבר 2018, את אישור הממונה על ביצוע ביקורת לראשונה בגין נתוני 31 בדצמבר 2017.

החל מחודש נובמבר 2018 זהו משטר הון היחיד החל על האגודה. לפירוט נוסף ראו ביאור 13 לדוחות הכספיים.

11.4. הסדרה בנושא השקעות ואשראי

בחודש פברואר 2018, פורסמה טיוטת חוזר גופים מוסדיים 2017-536 "ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה". החוזר נועד להחליף תקנות קיימות הכוללות הוראות בענין ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה הכוללת הוראות לעניין הרכב הוועדה, כשירות חברה, הגבלות לעניין מינוי חבר ועדה, תפקידי הוועדה ודרכי עבודתה.

11.5. הסדרה בנושא כללי דיווח כספי ומדיניות חשבונאית

הממונה על הביטוח קבע הוראות פרטניות ביחס למבנה הדוחות התקופתיים (ביניים ושנתיים) ותוכנם הנדרש. חוזרים אלה מאמצים את הדרישות ל"דו"ח ברנע" במסגרת דוחות של מבטח, מתקנים דרישות ביחס לתכני דו"ח הדירקטוריון ועוד. הוראות שונות בחוזרים שמסדירים נושאים אחרים קובעים גם הוראות שונות לגבי גילוי ייעודי במסגרת חלקים שונים של הדוחות הכספיים, לרבות בנושאי SOX וסולבנסי, והאגודה פועלת באופן שוטף להתאמת דוחותיה לדרישות. כן נקבעו "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית של דיווח כספי" ובקרה פנימית על דיווח כספים - הצהרות, דוחות וגילויים", עודכנו הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים של חברות ביטוח בהתאם לתקני הדיווח הבינלאומיים (IFRS), והוראות לעניין רואה חשבון מבקר של האגודה.

ביום 4 במרס 2018 פורסם ע"י הממונה חוזר גופים מוסדיים "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידה", במסגרתו לענין הערכת עתודות בביטוח כללי, התחייבות ביטוחית כוללת, התחייבות ביטוחית לגבי ביטוח משנה והתחייבות ביטוחית בשייר עצמי.

11.6. עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בהתאם לתקני IFRS

ביום 1 בינואר 2018 פורסם חוזר ביטוח 2017-1-22 "עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים של חברות ביטוח בהתאם לתקני הדיווח הבינלאומיים (IFRS)" המעדכן את מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים השנתיים. החוזר חל על דוח שנתי זה.

11.7. הסדרה בנושא מערכות מידע

הממונה על הביטוח קבע הוראות לניהול סיכונים אבטחת מידע של הגופים המוסדיים, אשר מתווה את העקרונות לצמצום הסיכונים הנובעים משימוש במערכות מידע. כן הסדיר הממונה על הביטוח את ניהול תחום טכנולוגיות המידע בגופים מוסדיים.

חוזר 2016-1-17 "ממשק אינטרנטי לאיתור מוצרי ביטוח" (להלן: "הר הביטוח"), מיום 31 באוקטובר 2016, מחייב את חברות הביטוח לדווח לפיקוח, באופן חודשי שורה של מוצרי ביטוח שיש ללקוחותיה על פי רשימה של שדות מידע שקבעה רשות הפיקוח, על מנת שכל אחד יוכל להיכנס לאתר הרשות לאזור שבו ירוכז המידע ולבדוק אילו מוצרי ביטוח יש על שמו, באופן שיאפשר ניהול תיק ביטוח בצורה מושכלת. לפי החוזר לקוח יכול לדרוש את הסרת המידע מאתר רשות. מועד התחילה של החוזר נקבע ליום 1 במרס 2017. מאז שהממשק נפתח לציבור הוא משמש לא רק את הציבור עצמו

אלא גם שלל משווקים לבדיקת המצב הביטוחי של הציבור ולשם הצעת שינוי בהרכב תיק הביטוח. ביום 26 באוגוסט 2018 פורסם חוזר ביטוח 2018-1-14 "ממשק אינטרנטי לאיתור מוצרי ביטוח – תיקון", המחייב את חברות הביטוח לדווח, החל מחודש מרס 2019, אודות מספר מקרי ביטוח שבגינם הוגשה תביעת ביטוח רכב מנועי – רכוש על ידי המבוטח או צד שלישי. זאת במטרה לייצר דוח תביעות מרכז באמצעות הר הביטוח ולהקל על מבוטחים אשר נדרשים על ידי חברות הביטוח להציג אישור בדבר מספר תביעות כאמור, טרם הצטרפות לביטוח. ביום 31 באוגוסט 2016, פורסם חוזר 2016-9-14 בענין "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים". מטרת החוזר הינה לקבוע עקרונות להגנה על נכסי הגוף המוסדי במטרה להבטיח את שמירת זכויות המבוטחים על ידי שמירה על סודיות, שלמות וזמינות נכסי המידע, מערכות המידע, התהליכים העסקיים ופעילותו התקינה של הגוף המוסדי. ביום 8 ביולי 2018, פורסמה "עמדת הממונה: סיכום ממצאי ביקורת סייבר", בעקבות מבחני חדירה שביצעה הרשות בשיתוף עם מספר גופים מוסדיים. בעמדה מתוארים ממצאים עיקריים שהתגלו במהלך מבדקי החדירה המעידים על הצורך בשיפור מערך הסייבר והמלצות להפחתת סיכונים.

11.8. הסדרה בנושא שירות

בחודש פבואר 2017 פורסם ע"י הממונה חוזר גופים מוסדיים 2017-9-5 "בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור (תיקון)", אשר קובע הוראות בקשר עם יישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור. האגודה נערכה בהתאם להוראות פרק זה. בחודש פבואר 2018, פורסמה טיוטת חוזר גופים מוסדיים 2017-558 "שירות לקוחות גופים מוסדיים" המתקנת חוזר משנת 2011 ומוסיפה הוראות שמטרתן לשפר את טיב השירות, כגון איסור העברת מידע לצד שלישי אודות לקוח ללא אישורו והקצבת זמנים למענה הגוף המוסדי לפניות לקוחות באמצעות הטלפון. ביום 27 לאוגוסט 2018 פורסמה טיוטה של חוזר 2018-100 "דיווח מידע סטטיסטי- פניות הציבור", לפיה יידרשו החברות לדווח לרשות הפיקוח על פניות ציבור.

11.9. תקנות שווין זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ח-2017

ביום 26 לאוקטובר 2017 פורסמו "תקנות שווין זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ח – 2017". התיקון המרכזי הכלול בתקנות אלה ביחס לתקנות הקודמות הוא, שכל מסמך ותכני וידאו, שיעלו לאתר החל ממועד 26.10.2017, חייב להיות נגיש לאנשים עם מוגבלות (אלא אם ניתן פטור טכנולוגי להנגשתו). על אף האמור, טופס שנועד למילוי במחשב, ומשמש לצורך קבלת שירות, צריך להיות נגיש גם אם פורסם לפני 26.10.2017. האגודה השלימה את הערכותיה לדרישות החוק למועד הדוח.

החל מיום 1 לינואר 2022 יהיה צורך לבצע התאמות נגישות במסמכים שבאיזור המידע האישי. יצויין, כי עד למועד זה חלה חובה להנגיש באופן פרטני מסמכים שאדם עם מוגבלות ביקש שנגישים עבורו, בתוך זמן סביר ולא יאוחר מ- 14 ימים ממועד הבקשה. האגודה נערכה טכנולוגית ליישום תקנות אלו ואין להם השפעה מהותית על דוחותיה הכספיים.

11.10. חוזר גופים מוסדיים 2018-9-31 בנושא "דירקטוריון גוף מוסדי"

ביום 26 באוגוסט 2018, פורסם חוזר גופים מוסדיים 2018-9-31 בנושא "דירקטוריון גוף מוסדי" (להלן: בסעיף זה "החוזר"), שעניינו, לעמדת רשות הפיקוח, התווית כללי מממשל תאגידי לניהול גוף מוסדי בכל הקשור לפעולות הדירקטוריון (להלן הועד המנהל). החוזר כולל הוראות בעניין כשירות חברי הועד המנהל ואופן מינויים, הרכב הועד המנהל, תפקידיו, סמכויותיו ואופן התנהלותו, לרבות מגבלות לגבי אופן ייצוג בעלי השליטה בועד המנהל, מספר חברי הועד המנהל והדח"צים. החוזר מחליף את חוזר 2006-9-7 "נוהל עבודת הדירקטוריון וועדותיו" ואת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), תשס"ז-2007. החוזר עשוי להשפיע על הרכב חברי הועד המנהל של האגודה בהתאם לתקופות מעבר המוגדרות בו וכן על התנהלות חברי הועד המנהל, הישיבות והנוכחים בישיבות תוך דרישה להקצאת משאבים תפעוליים נוספים מטעם האגודה.

11.11. בחודש מרס 2018, שלחה הממונה מכתב למנהלי חברות הביטוח בעניין "היערכות חברות הביטוח

ליישום תקן IFRS 17". המכתב נשלח בהמשך לפרסום תקן חשבונאי 17 בנושא "חוזי ביטוח" משנת 2017, המהווה שינוי משמעותי ומקיף של הוראות התקינה החשבונאית לעניין חוזי ביטוח, ומטרתו לשפר את איכות הדיווח הכספי והגברת יכולת ההשוואה וניתוח הדוחות הכספיים. התקן יכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2021 ולאור מורכבות הנושא נדרשת הערכות מקדימה מקצועית של חברות הביטוח. האגודה נערכת ליישום התקן.

11.12. בחודש ינואר 2019, פורסמה טיוטה 2010-10 העוסקת "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין העברת

כספים למבטחי משנה מחוץ לישראל" ומסדירה את תנאי העברת הכספים ע"י חברות הביטוח למבטחי המשנה ולקבלת בטוחות ממבטחי המשנה מחוץ לישראל בשל חלקם בהתחייבויות הביטוחיות של חברות הביטוח בישראל.

11.13. לפרטים בדבר מכתב בנוגע לחלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח ראה באור 13 לדוח הכספי.

11.14. חסמי הכניסה והיציאה העיקריים של פעילות האגודה תוארו לגבי כל תחום פעילות בנפרד.

11.15. אגודת האחזקות מחזיקה בהיתר שליטה מאת הממונה על הביטוח בגין שליטתה באגודה ובגופים המוסדיים השונים המוחזקים ע"י האגודה. היתר השליטה באגודה כולל, בין היתר, מגבלות בקשר עם ההון העצמי של אגודת האחזקות.

11.16. גורמי ההצלחה המרכזיים בפעילות האגודה והשינויים החלים בהם תוארו לגבי כל תחום פעילות בנפרד.

12. השקעות

מחלקת ההשקעות באגודה מנהלת את תחום ההשקעות, הכולל את סך הנכסים הפיננסיים של האגודה, למעט פרמיה לגביה אשר מנוהלת על-ידי אגף הביטוח הרלוונטי בנפרד, וההכנסות ממנה נכללות בהכנסות מהשקעות, הכל בהתאם להחלטות ועדת ההשקעות ובהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 ולחוזרים שמפורסמים מעת לעת על ידי הממונה על הביטוח. המחלקה פועלת בהתאם לנהלי השקעה

הקובעים את סמכויותיה, ובהתאם למדיניות ההשקעה הנקבעת על ידי בוועד המנהל. החלטות ההשקעה מתקבלות על-ידי צוות המחלקה תוך הסתייעות בעבודות מחקר חיצוניות בארץ ובחו"ל, ופגישות שוטפות עם מומחים מקצועיים בתחום ובכפוף למדיניות של ועדת השקעות. מדיניות ההשקעות מאפשרת להשקיע בסוגי נכסים רבים בארץ ובחו"ל, ועל-ידי כך לגוון את תיק ההשקעות מתוך מטרה להגיע לאופטימיזציה של היחס בין תשואה לסיכון. התפלגות הנכסים המנוהלים של האגודה (באלפי ש"ח):

כספים תלויי תשואה	נוסטר	
---	1,034,614	האגודה

12.1. מדיניות ההשקעות הספציפית מאושרת מראש בוועד המנהל לכל שנה ושנה ומגדירה את התחומים בהם ועדת השקעות ומחלקת ההשקעות רשאים לפעול.

13. ביטוח משנה

13.1. ביטוח משנה הוא אמצעי שבו האגודה מגדרת ומפזרת את סיכונה ומקטינה את חשיפתה. תמורת השתתפות בחלק מהפרמיה אותה גובה האגודה - מתחייבים מבטחי המשנה להשתתף בחלק מהנזק. בחוזר ניהול החשיפה למבטחי משנה נקבעו ע"י הממונה הוראות בדבר אופן ניהול החשיפה למבטחי משנה, דרישה לקביעת מדיניות ותקרות חשיפה למבטחי משנה, קביעת הוראות דיווח למפקח וקיום דיון שנתי במדיניות החשיפה למבטחי משנה.

13.2. כללי

לאגודה ביטוחי משנה יחסיים בענפי הרכוש וחובה, וביטוחי משנה בלתי יחסיים בענפי חובה וחבויות אחרות, באמצעות מבטחי משנה, בעיקר מאירופה, מדרגה ראשונה בענפים אלה. גם בתחום ביטוח חיים חתמה האגודה עם מבטח (המדורג AA-), על חוזה יחסי.

ביטוחי המשנה של האגודה בענפי הביטוח הכללי נערכים על בסיס שנתי עם מבטחי משנה שונים. ביטוחי המשנה נועדו לשם גידור הסיכונים הביטוחיים של האגודה באמצעות העברת חלקם למבטחי המשנה, תוך הקטנת חשיפת הקבוצה בהתאם. עם זאת, אין בהעברת הסיכון כאמור כדי לשחרר את האגודה ממחויבויותיה כלפי מבוטחיה. לאגודה אין תלות במבטחי משנה מסוימים כלשהם.

בביטוח משנה משולמת פרמיה למבטחי המשנה ובתמורה מבטחי המשנה משתתפים בחלקם בתשלומי תביעות, וכן משלמים עמלות, לפי העניין. ביטוחי המשנה נערכים לרוב על בסיס שנתי. חלקו היחסי של כל מבטח משנה בכל אחד מענפי הביטוח השונים יכול להשתנות משנה לשנה ומענף לענף וזאת על-פי המדיניות העסקית של האגודה ואופי העסקים שאותם היא מבקשת לבטח. כל הסכמי ההתקשרות מול מבטחי המשנה מועברים בכל שנה למפקח על הביטוח. האגודה רוכשת ביטוחי משנה במרבית הענפים בהם היא פועלת.

בחלק מהענפים שייר האגודה מכוסה בביטוח עודף הפסדים בגין תביעות חריגות בהיקפן וקטסטרופה כאמור לעיל.

13.3. תיאור הסדרי ביטוח המשנה העיקריים הנהוגים באגודה:

13.3.1.

בכל אחד מהענפים מותאם כיסוי ביטוח המשנה לאופי הסיכון ורמתו. ההבחנה הראשונית בסוגי הביטוח המשנה היא בין ביטוח משנה חוזי (יחסי או לא יחסי), שהוא ביטוח משנה הנערך בעבור ענף או סוג ביטוח בהתאם לתנאי החוזה (Treaty) לבין ביטוח משנה פקולטטיבי, שהוא ביטוח משנה הנערך בעבור עסק/ים ספציפיים או פוליסה בודדת. הביטוח היחסי מחלק את הסיכון בין חברת הביטוח למבטחי המשנה, ואילו הביטוח הלא יחסי, מגן על האגודה מפני אירועים יוצאים מן הכלל (כגון, תביעות חריגות וקטסטרופה). סוגי הכיסויים השונים המקובלים בענף בכלל ובאגודה בפרט הם:

(1) ביטוחי משנה יחסיים הכוללים ביטוחי מכסה (Quota Share). בביטוחי משנה יחסיים,

מעבירה האגודה למבטח המשנה שיעור מסוים מסכום הפרמיה מכל פוליסה שמכוסה תחת החוזה, ומקבלת בתמורה ממבטח המשנה שיעור זהה מסכום כל תביעה בגין הפוליסה הנ"ל, וכן עמלה. בביטוחי מכסה שיעור זה הוא קבוע לכל הפוליסות בענף המבוטח.

(2) ביטוחי משנה לא יחסיים הכוללים ביטוח מסוג עודף הפסדים (Excess of loss). ביטוח

עודף הפסדים הוא ביטוח המכסה תביעות או אירועים מעל לסכום מסוים, דהיינו, תביעה בודדת גבוהה או אירוע בו מעורבים מספר סיכונים שהצטברותם מעל הסכום המוסכם משולמת על-ידי מבטח המשנה. מאידך, תביעה הנמוכה מהסכום שהוגדר מראש תשולם על-ידי חברת הביטוח באופן בלעדי.

(3) ביטוחי משנה פקולטטיביים נערכים לכיסוי סיכונים מיוחדים הגלומים בפוליסות

ספציפיות. בדרך-כלל מבטחים עסקים בביטוח מסוג זה כאשר סכום הביטוח עולה בהיקפו על קיבולת ביטוחי המשנה הקונבנציונאליים, או כאשר הסיכון מוחרג מהחוזה עם מבטח המשנה.

מרבית ענפי הביטוח באגודה מבטחים הן בביטוח יחסי והן בביטוח לא יחסי.

13.3.2. תיאור הסכמי העמלות העיקריים המתקבלות ממבטחי משנה:

בענפי הביטוח בהם יש הסכמי ביטוח משנה יחסיים מקבלת האגודה עמלות בהתאם להיקף הפרמיה המועברת למבטחי המשנה.

בחלק מההסכמים מול מבטחי המשנה שיעורי העמלה קבועים וחלקם תלויי תוצאות. בחוזי עודף הפסדים, ככלל, לא משולמות עמלות.

חלק מהסדרי ביטוח המשנה לשנת 2018 מנוהלים על-ידי האגודה במישרין וחלקם באמצעות ברוקרים.

13.3.3. דירוג מבטחי המשנה אשר איתם האגודה עובדת, ומקור הדירוג:

בשנת 2018 התקשרה האגודה עם 42 מבטחי משנה. מרבית מבטחי המשנה בענפי הביטוח הכללי בשנת 2018 הם בדירוג A- ומעלה על-פי חברת המדרג Standard & Poors. חלקו של

מבטח משנה אחד עלה על 10% בשנה זו : ALLIANZ SE המדורג AA וחלקו 17,794 אלפי ש"ח המהווים כ- 11% מסך הפרמיות שהועברו למבטחי המשנה.

בשנת 2018 התקשרה האגודה, בחוזה ביטוח משנה יחסי בענף רכב חובה, עם מספר מבטחי משנה. שייר האגודה בחוזה זה הוא 30%. מעבר לשינוי בענף רכב חובה, לא חלו שינויים מהותיים במדיניות האגודה לביטוח משנה לעומת שנת 2017. כמו כן לא חלו שינויים מהותיים בדירוג החברות עמן התקשרה האגודה.

ליום 31 בדצמבר 2018 לא ידוע לאגודה על התקשרות מהותית עם מבטח משנה הנתון בקשיים כספיים וכן לא קיימת יתרת חוב מהותית בפיגור או במחלוקת עם מי מבין מבטחי המשנה עימם התקשרה האגודה.

13.4. מדיניות החשיפה למבטחי המשנה :

בהתאם להוראות הפיקוח, קובע הוועד המנהל, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי משנה. בשנת 2018 אישר הוועד המנהל מסגרת חשיפה מרבית למבטחי משנה עימם התקשרה האגודה המבוססת על דירוגם הבינלאומי.

תקרות הכיסוי לגבי השתתפות של מבטחי המשנה בתביעות בחוזים יחסיים מסוג מכסה (Quota Share) בתקופה המדווחות בענפים העיקריים : בענפי אש ורכוש המשק כ – 450 מליון \$ והנדסי כ- 20 מליון \$.

בחוזים מסוג עודף הפסדים האגודה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בתקופה המדווחות ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

13.5. חשיפת מבטחי המשנה לרעידת אדמה

בגין אירועי קטסטרופה רכשה האגודה ביטוח יחסי במסגרת חוזה האש ורכוש המשק. בנוסף, רכשה האגודה ביטוח מסוג הפסד יתר להגנה על השייר העצמי שלקחה על עצמה עד למקסימום של 5 מליון דולר.

להערכת האגודה, המבוססת על ניתוח סיכון רעידת אדמה של חברות שונות, החשיפה לביטוח קטסטרופה מהווה בביטוחי פרט ובביטוחים עסקיים 2.6% מסכום הביטוח הכללי.

מבטחי המשנה המשתתפים בחשיפה זו מדורגים על-פי הטבלה המפורטת שלהלן :

חשיפת מבטחי משנה לרעידת אדמה (במיליוני ש"ח)

קבוצת דירוג מרכזת על-פי P&S	תחזית חשיפה לרעידת אדמה(*)	אחוז מן הסה"כ
AA--AA	621	29.1%
A עד -A	1,316	61.7%
BBB+ ומטה	197	9.2%
סך-הכול	2,134	100.0%

(*) לפי השער היציג ב-31 בדצמבר, 2018 – 3.748 ש"ח לדולר.

מבטחי המשנה אשר החשיפה שלהם לסיכון רעידת אדמה עולה על 10% מסכום החשיפה

(במיליוני ש"ח)

קבוצת דירוג מרכזת על-פי S&P	תחזית חשיפה לרעידת אדמה	אחוז מן הסה"כ	שם מבטח המשנה
AA	218	11.1	ALLIANZ SE

להלן ריכוז תוצאות ביטוח משנה

בשנת 2018 באלפי ש"ח	ענף רכב חובה	ענף רכב רכוש	ענפי חבויות אחרות	ענפי רכוש ואחרים	סה"כ
סה"כ פרמיה	51,441	62	23,027	133,757	208,287
תוצאות ביטוח משנה	(7,502)	119	6,377	29,793	28,787
בשנת 2017 באלפי ש"ח	ענף רכב חובה	ענף רכב רכוש	ענפי חבויות אחרות	ענפי רכוש ואחרים	סה"כ
סה"כ פרמיה	2,940	321	22,494	136,230	161,985
תוצאות ביטוח משנה	(1,466)	(60)	1,858	42,665	42,997
בשנת 2016 באלפי ש"ח	ענף רכב חובה	ענף רכב רכוש	ענפי חבויות אחרות	ענפי רכוש ואחרים	סה"כ
סה"כ פרמיה	2,683	175	22,595	143,779	169,232
תוצאות ביטוח משנה	(3,736)	(1)	(18,075)	58,962	37,150

(*) תוצאות הפעילות מחושבת בהתאם לטופס 2.

א. פרמיה:

1. ענף רכב חובה – בשנת 2018 גידול בפרמיה משנה עקב מעבר לחוזה ביטוח משנה יחסי בהיקף של 70%.
2. ענפי רכוש ואחרים – בשנת 2018 קיטון בפרמיה עקב קיטון בתיק המבוטח.
3. ענפי חבויות – בשנת 2018 גידול בפרמיה עקב גידול בתעריף התיק המבוטח.

ב. תוצאות ביטוח משנה:

1. ענף רכב חובה: בשנת חיתום 2018- הפסד מבטחי משנה עקב מעבר לביטוח משנה יחסי.
2. ענפי רכוש ואחרים: בכל השנים תוצאות חיתומיות טובות למבטחי המשנה ללא תביעות גדולות.
3. ענפי חבויות: הפסד בשנות החיתום 2016 התפתחות לרעה של תביעות גדולות בעיקר בענף חבות המוצר.

לפירוט נוסף, ראו באור 29(ז) בדוחות הכספיים לעניין ביטוח משנה.

14. הון אנושי

14.1. תנאי התקשרות, שינויים ארגוניים ושינויים במצבת העובדים במהלך שנת 2018:

14.1.1. כל עובדי האגודה מועסקים בחוזה אישי ותנאי עבודתו של כל עובד נקבעים בהסכם ההעסקה עימו. סה"כ במצבת כוח האדם של האגודה, ללא תאגידים בשליטתה, בשנת 2018 ישנם 160 עובדים לעומת שנת 2017 בה היו 140 עובדים. כמו כן מועסקים 37 עובדים בסוכנות ביטוח חקלאי. באגודה מועסקים עובדים המעניקים שירותים בתחום פעילות ספציפי ועובדים המעניקים שירותים ליותר מתחום פעילות אחד. ראה [סעיף 14.3](#) להלן.

14.1.2. **הקמת ועד עובדים** - בחודש יוני 2017, הודיעה ההסתדרות הכללית החדשה (להלן: "ההסתדרות") להנהלת האגודה על התארגנות ועד עובדים באגודה (להלן: "ועד הפעולה"). הנהלת האגודה הכירה בהתארגנות וביו"ר ועד הפעולה והחלה בתהליך של מו"מ בין האגודה לוועד הפעולה. בחודש מרס 2019 הסתיים המשא ומתן בין האגודה להסתדרות שהתנהל באווירה טובה ותוך כבוד הדדי בין הצדדים. ההשלכות מהמו"מ מסתכמות בעלויות שכר עבודה ונלוות. הוצאות אלו נזקפו במלואן לדוחות הכספיים ליום 31.12.2018.

14.2. להלן פירוט השינויים המהותיים במצבת ההון האנושי שהתרחשו באגודה במהלך שנת 2018 -

ביום 23 בדצמבר 2018, ובהמשך לדיווחים קודמים בעניין זה, הסתיימה כהונתה של הגב' מורלי דורי כמנכ"לית האגודה, ומאותו מועד מכהן מר אלעד שלף בתפקיד זה.

ביום 14 בינואר 2018 החליפה הגב' הדס בז'ה את מר שמעון גוהר בתפקידו כמנהל ביטוח משנה, ומונתה למנהלת ביטוח משנה ומטה ביטוח כללי.

ביום 31 בינואר 2018, הסתיימה כהונתה של גב' גלית דנציגר-דמבו כמנהלת האגף לביטוח כללי, והיא סיימה את עבודתה באגודה.

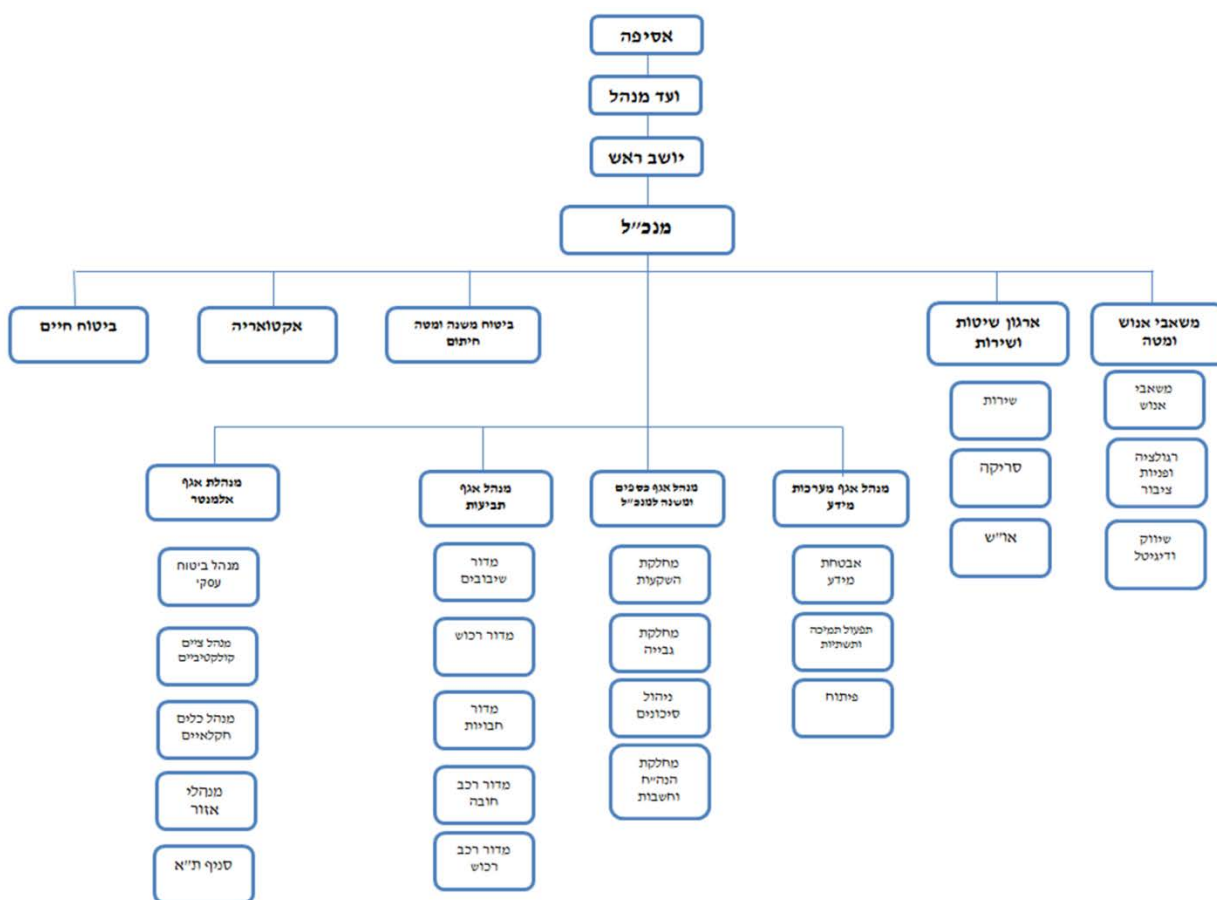
ביום 16 ביוני 2018 הסתיימה כהונתו של מר אבשלום הרן כחבר בוועד המנהל של האגודה, ומר רן רונן מונה, החל מהמועד הנ"ל, כחבר הוועד המנהל של האגודה.

ביום 19 באוגוסט 2018 מונתה הגב' פזית חזות למנהלת לקוחות עסקיים באגודה.

לאחר תקופת הדו"ח, ביום 31 בינואר 2019, הסתיימה כהונתו של מנהל הסיכונים באגודה, מר מתן גרוס.

לאחר תקופת הדו"ח, בחודש ינואר 2019, הועד המנהל אישר מבנה ארגוני חדש כמפורט להלן:

תרשים מבנה ארגוני של האגודה

14.3. מצבת עובדים

נכון ליום 31 בדצמבר 2018 מועסקים באגודה 160 עובדים ובסוכנות ביטוח חקלאי 37 עובדים כמפורט להלן:

מספר עובדים ליום 31.12.2018	אגף
13	הנהלה, תחזוקה ומזכירות
24	אגף מערכות מידע
18	אגף כספים, השקעות ומשאבי אנוש
37	אגף אלמנטרי
7	מנהלי אזורים
5	אגף ביטוח חיים
35	אגף תביעות
6	סניף חיפה
15	מוקד מכירות
160	בביטוח חקלאי
37	סוכנות ביטוח חקלאי
197	סה"כ עובדים בביטוח חקלאי ובסוכנות

14.4. הדרכה

האגודה רואה חשיבות רבה בהדרכת עובדי האגודה ואימונם, ומשקיעה משאבים רבים בהדרכות מקצועיות לעובדים בהתאם לסוג העובד והתחום בו הוא פועל. בין השאר, שולחת האגודה את עובדיה להשתלמויות מקצועיות, כנסים, הדרכות רלוונטיות וימי עיון, והכל על מנת לשמור על רמה מקצועית גבוהה המאפיינת את עובדי האגודה. מרבית ההדרכות וההשתלמויות כאמור מבוצעות באמצעות גופים חיצוניים לאגודה וחלקן מבוצעות באמצעות גורמים ומדריכים מקרב האגודה.

14.5. נושאי משרה ומנהלים בכירים

מרבית נושאי המשרה באגודה מועסקים על-פי חוזי העסקה אישיים, הכוללים, בין השאר, מרכיבי שכר ברוטו לחודש, תוספת בגין שעות נוספות, הוצאות אש"ל, והשתתפות האגודה בקרן השתלמות וביטוח מנהלים של העובד. התחייבויות האגודה בשל סיום יחסי עובד מעביד הכוללות התחייבויות לפי דין, הסכם ונוהג מכוסות במלואן על-ידי פוליסות ביטוח מנהלים, הפקדות בקופות גמל, בתוספת רווחים שנצברו. התחייבות לדמי-חופשה מכוסה במלואה באמצעות הפרשה הכלולה בסעיף זכאים ויתרות זכות.

14.6. מדיניות תגמול נושאי משרה

14.6.1. רקע

ביום 10 באפריל 2014 פרסם הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר חוזר בדבר מדיניות תגמול בגופים מוסדיים (חוזר גופים מוסדיים 2014-9-2), וביום 7 באוקטובר 2015 פרסם הממונה הוראות משלימות כתיקון לחוזר (ביחד להלן: "החוזר").

בהמשך לפרסום החוזר קבע הוועד המנהל של האגודה כי ועדת הביקורת של האגודה תמלא את תפקיד ועדת התגמול והאגודה אמצה מדיניות תגמול אשר אושרה על ידי הוועד המנהל של האגודה ביום 28.2.2019, בהמשך להמלצת ועדת התגמול. מדיניות התגמול של האגודה כפי שאושרה כאמור, נקבעה לתקופה בת 3 שנים ממועד אישורה, וזאת בלי לגרוע מסמכות הוועד המנהל לתקנה ו/או להחליפה מעת לעת.

למונחים המופיעים במסגרת הצהרת מדיניות תגמול זו תהא המשמעות שניתנה להם במסגרת החוזר אלא אם נאמר אחרת.

14.6.2. עקרונות מדיניות התגמול - כללי

- 1) מדיניות התגמול חלה על כל תגמול לעובד ונושא משרה באגודה בשל כהונתו או עיסוקו באגודה.
- 2) מדיניות התגמול נועדה לסייע בהשגת מטרות האגודה, תכניות העבודה שלה ומדיניותה בראייה ארוכת טווח, תוך יצירת מערך תמריצים ראוי וסביר לעובדים ולנושאי משרה באגודה, בשים לב למאפייני האגודה, לפעילותה ולניהול הסיכונים של האגודה, תוך מתן דגש לתגמול מבוסס ביצועים, ותוך יצירת איזון ראוי בין רכיבי התגמול השונים.
- 3) מדיניות התגמול מבוססת על מדדים ויעדים כמותיים ואיכותיים הנבחנים מדי שנה כחלק מתכנית העבודה השנתית של האגודה, בהתייחס, בין היתר, ליעדי האגודה, תנאי השוק ומצבה של האגודה.
- 4) האגודה תהא רשאית להעניק לנושאי משרה באגודה ולעובדיה, חלקם או כולם, תגמול אשר יכלול, בין היתר, שכר/דמי ניהול חודשיים, תנאים נלווים שונים, ותגמול משתנה במזמן בלבד, בהתאם לקבוע במדיניות התגמול.
- 5) אין במדיניות התגמול כדי לגרוע מהוראותיהם של הסכמים או תגמולים אשר אושרו טרם אימוץ מדיניות התגמול.
- 6) אין במדיניות התגמול כדי להקנות זכויות למי מנושאי המשרה באגודה ו/או עובדיה. רכיבי התגמול להם יהא זכאי כל נושא משרה או עובד כאמור יהיו כאלה שיאושרו לגביו באופן ספציפי על ידי האורגנים המוסמכים לכך באגודה.
- 7) ועדת התגמול והוועד המנהל של האגודה נתנו את הדעת לעלות השכר המרבית על פי תזכיר חוק תגמול לנושאי משרה במוסדות פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016. מדיניות התגמול נקבעה באופן בו אין בעל תפקיד מרכזי באגודה (או עובד אחר) שעלות שכרו עולה על סך של 2.5 מליון ש"ח לשנה.

במדיניות התגמול הוגדרו, בין היתר, מיהם בעלי התפקיד המרכזי באגודה.

(1) פרמטרים לבחינת תנאי התגמול

- (א) השכלתו, כישוריו, מומחיותו, ניסיונו המקצועי והישגיו של בעל התפקיד המרכזי.
- (ב) תפקידו, תחומי אחריותו והסכמי שכר קודמים שנחתמו עמו עם בעל התפקיד המרכזי.
- (ג) תרומת בעל התפקיד המרכזי לביצועי האגודה, רווחיה ויציבותה.
- (ד) רצון האגודה לשמר את בעל התפקיד המרכזי לאור כישוריו, הידע שלו ו/או מומחיות ייחודית.
- (ה) בחינת היחס בין הרכיב הקבוע לרכיבים המשתנים בתגמול.
- (ו) בחינת היחס בין תגמול בעל התפקיד המרכזי לעלות השכר של שאר עובדי האגודה, ובפרט היחס לעלות השכר החציונית של עובדי האגודה והשפעתו הצפויה על יחסי העבודה באגודה.
- היחס בין עלות השכר של בעלי התפקיד המרכזי באגודה לבין השכר הממוצע של יתר עובדי האגודה, נכון ליום 31.12.2018, הינו בטווח של 1.51 עד 8.58, והיחס בין עלות השכר של בעלי התפקיד המרכזי באגודה לבין השכר החציוני של יתר עובדי האגודה לאותו מועד הינו בטווח של 1.68 עד 9.54 לאור נתונים אלו מצאו ועדת התגמול והוועד המנהל כי יחס עלות שכרם של בעלי תפקיד מרכזי לעלות השכר הממוצעת ולעלות השכר החציונית הינו סביר, ואין לו השפעה שלילית על יחסי העבודה באגודה.

(2) רכיב קבוע

- (א) שכר הבסיס של בעלי תפקיד מרכזי באגודה ייקבע במהלך המשא ומתן להעסקתם באגודה, ויהיה כפוף לאישורים הנדרשים על פי דין.
- (ב) האורגנים המוסמכים רשאים לעדכן מעת לעת את תנאי השכר של בעלי התפקיד המרכזי בהתאם לפרמטרים המפורטים לעיל, להוראות מדיניות התגמול ולהוראות הדין הרלוונטיות.
- (ג) במדיניות התגמול נקבעו הוראות לעניין הרכיבים הקבועים בתגמול בעלי תפקיד מרכזי באגודה. בהקשר זה מובהר, כי יו"ר הוועד המנהל באגודה יהיה זכאי לרכיב גמול קבוע בלבד. עלות השכר השנתית המרבית ביחס ליו"ר הוועד נקבעה על 5 פעמים הגמול המשולם לדירקטור חיצוני באגודה בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2009-9-4, לפי המספר המזערי של ישיבות ועד מנהל וועדותיו המחויב בדין.

(3) רכיב משתנה

- (א) ככל שוועדת התגמול והוועד המנהל ימצאו לנכון, בעלי תפקיד מרכזי באגודה יהיו זכאים לתגמול משתנה במזומן ("בונוס"). הזכאות לבונוס תיקבע בהתאם לקריטריונים כמותיים מדידים וקריטריונים איכותיים שאינם ניתנים למדידה.

- (ב) הוועד המנהל יהיה רשאי, לפי שיקול דעתו, להפחית את סכום הבונוס לו יהיה זכאי בעל תפקיד מרכזי, בהתקיים נסיבות המצדיקות הפחתה כאמור ובין היתר בנסיבות הבאות: (א) לצורך שמירה על יציבות האגודה ועל איתנות הונה העצמי, (ב) אי עמידת האגודה ביעדיה, (ג) ביצועים שליליים של האגודה.
- (ג) שיעור התגמול המשתנה השנתי של עובד באגודה שהוא בעל תפקיד מרכזי מסך התגמול לאותו עובד לא יעלה על 50% מעלות השכר השנתית לכל עובד. בכלל זה נקבעו במדיניות התגמול תקרות בונוס שנתי ביחס לכל אחד מבעלי תפקיד מרכזי באגודה.
- (ד) מדי שנה תיבחן העמידה בקריטריונים שנקבעו ביחס לכל אחד מבעלי התפקיד המרכזי לצורך קביעת הזכאות לבונוס השנתי.
- (ה) הסיכונים המהותיים להם חשופה האגודה הינם סיכוני שוק, סיכוני אשראי, סיכוני A.L.M, סיכונים תפעוליים, סיכונים ביטוחיים וסיכוני אבטחת מידע, כמפורט בהרחבה בדוחותיה הכספיים של האגודה. בהתאם, שיעורי הבונוסים לבעלי תפקיד מרכזי באגודה וליתר עובדי האגודה נקבעו בשים לב ועל מנת להתמודד נכונה עם הסיכונים האמורים, תוך שעצם הזכאות מותנית בתנאי סף שנקבעו במדיניות התגמול.
- (ו) במדיניות התגמול נקבעו פרמטרים כמותיים מדידים ופרמטרים איכותיים שאינם ניתנים למדידה לצורך קביעת הבונוס בתגמול בעלי התפקיד המרכזי באגודה.
- (ז) במדיניות התגמול נקבע כי לאחר קביעת היקף הבונוס לשנה מסוימת, 50% מהבונוס ישולם באופן מיידי, ולגבי היתרה יחול הסדר דחייה כדלקמן: 50% מהיקף הבונוס ישולם בשלושה תשלומים שנתיים עוקבים שהראשון שבהם בתום השנה לאחר מועד קביעת הבונוס. למרות האמור, ככל שסך הבונוס בגין שנה קלנדרית אינו עולה על 1/6 מהרכיב הקבוע לאותה שנה, לא יידחה תשלומו.
- (ח) במדיניות התגמול נקבע הסדר השבה לפיו בעל תפקיד מרכזי יידרש, כחלק מתנאי כהונתו והעסקתו, להשיב לאגודה תשלומים ששולמו ו/או ישתלמו לו כבונוס לשנה מסוימת, אם גובה הבונוס הנו מעל ל- 2 משכורות ואם עד תום 5 שנים עוקבות ממועד תשלום הבונוס התקיים אחד מאלה: (א) הבונוס שולם על בסיס נתונים שהתבררו בדיעבד כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של האגודה, שנתיים או רבעוניים; (ב) הבונוס שולם בהתחשב ברמת סיכון שהתברר כי לא שיקפה באופן מהותי את החשיפה בפועל של האגודה; (ג) ועדת התגמול קבעה כי בעל תפקיד מרכזי היה שותף להתנהגות שגרמה נזק חריג לאגודה, לרבות הונאה או פעילות לא חוקית אחרת, הפרת חובת אמונים, הפרה מכוונת או התעלמות ברשלנות חמורה ממדיניות האגודה, כלליה ונהליה. תקופת ההשבה תוארך בשנתיים נוספות, אם במהלך תקופת ההשבה קבעה ועדת תגמול כי התקיימו נסיבות המחייבות השבה, כמפורט להלן: (א) האגודה פתחה בהליך בירור פנימי לגבי כשל מהותי; (ב) נודע לאגודה שרשות מוסמכת פתחה בהליך בירור מנהלי או חקירה פלילית כנגד האגודה או בעלי תפקיד

מרכזי בה. האגודה תהיה רשאית, בנסיבות מסוימות, לקזז את הסכום המגיע לה כאמור מכל סכום שעליה לשלם לבעל התפקיד המרכזי.

(4) מענקים מיוחדים

(א) הוועד המנהל וועדת התגמול יהיו רשאים להחליט, מעת לעת, על מתן מענק חד פעמי, בנסיבות מיוחדות, לבעל תפקיד מרכזי, וזאת, בין היתר, בגין השקעת מאמצים מיוחדים ויוצאי דופן מצד בעל התפקיד המרכזי, פרויקטים מיוחדים, הצלחות יוצאות מגדר הרגיל וכיו"ב (להלן: "**מענק מיוחד**").

(ב) מענק מיוחד לא יעלה על משכורת אחת לעובד (שהוא בעל תפקיד מרכזי) בשנה קלנדרית והענקתו תהא כפופה להוראות כל דין. במקרה שמענק מיוחד כאמור יינתן בדיעבד, בלי שנקבעו יעדים מראש לצורך תשלומו, הרי שסכום המענק המיוחד יבוא במקום כל חלק ברכיב הבונוס השנתי לו יהיה זכאי אותו בעל תפקיד מרכזי ואשר אופן קביעתו מצוי בשיקול דעת (כגון הערכת מנכ"ל).

(ג) מענק מיוחד שישולם לבעל תפקיד מרכזי, ככל שישולם, ישולם לו במזומן, ובנוסף לבונוס השנתי, למעט החריג האמור בסעיף (4)(ב) לעיל.

(ד) בכפוף להוראות כל דין, המענק המיוחד יהיה כפוף להוראות הקבועות במדיניות התגמול בנוגע ליחס בין רכיב קבוע לרכיב משתנה, ולהסדרי התשלום שנקבעו לגביו, לרבות הסדר דחייה והסדר השבה.

(5) שוונות

5.1 במדיניות התגמול נקבעו תנאי הפרישה המקסימליים להם זכאים בעלי תפקיד מרכזי באגודה.

5.2 במדיניות התגמול נקבעו הוראות לעניין התגמול להם זכאים חברי הוועד המנהל באגודה.

5.3 במדיניות התגמול נקבעו קריטריונים ספציפיים בנוגע למועסקים בפונקציות בקרה באגודה, תוך שלגבי בעלי תפקיד מרכזי בקטגוריה זו נקבע כי היחס בין הרכיב המשתנה לרכיב הקבוע יטה לטובת הרכיב הקבוע, בהשוואה ליחס זה אצל בעלי תפקיד מרכזי אחרים.

5.4 במדיניות התגמול נקבעו הוראות לעניין אופן קביעת הרכיב הקבוע והרכיב המשתנה בתגמול לכלל עובדי האגודה.

14.6.4. הצהרה בדבר מדיניות התגמול של האגודה לשנת 2018 פורסמה בחודש מרס, 2018 באתר

האינטרנט של האגודה, בכתובת: www.bth.co.il.

15. שיווק והפצה

15.1. מערך הסוכנים של האגודה - כללי

האגודה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באופן ישיר, באמצעות ביטוח חקלאי סוכנות לביטוח ובאמצעות סוכנים. מרבית הפוליסות המשווקות למגזר הקיבוצי, בענפי הביטוח הכללי מתחדשות ב-1 בינואר, למעט פוליסות ביטוח מכונות חקלאיות המתחדשות ב-1 באפריל ולמעט פוליסות ביטוח רכב ודירה פרטיות למגזר הקיבוצי אשר מתחדשות לכל אורך השנה. סוכנות ביטוח חקלאי והסוכנים אינם בלעדיים ועובדים גם עם חברות ביטוח נוספות. סוכני האגודה פועלים לפי תעריפים והנחיות חיתום שהאגודה מפיצה מפעם לפעם בענפי הביטוח השונים.

15.2. עמלות

15.2.1. סוכנות ביטוח חקלאי

סוכנות ביטוח חקלאי משווקת את פוליסות הביטוח של האגודה הן ללקוחות פרטיים והן לקולקטיביים, ובכלל זה קיבוצים ומפעליהם, מועצות ומפעלים אזוריים, מערכות וארגונים ארציים ומושבים שיתופיים. בתמורה לשירותי השיווק וההפצה של פוליסות הביטוח כאמור לעיל, משלמת האגודה לסוכנות ביטוח חקלאי עמלה שנתית. סוכנות ביטוח חקלאי היא ערוץ הפצה המהווה כ-50% מדמי הביטוח של האגודה, ואובדנו של ערוץ הפצה זה ישפיע מהותית לרעה על פעילות האגודה או שתיגרם לאגודה תוספת עלות מהותית כתוצאה מהצורך להחליפו.

נכון ל-31 בדצמבר 2018 שילמה האגודה לסוכנות הביטוח עמלה בסך של כ-3,251 אלפי ש"ח (אשתקד - 5,800 אלפי ש"ח).

15.2.2. סוכנים

בעבור שירותי התיווך של הסוכנים משולמות עמלות בשיעורים משתנים, כאשר שיעור העמלה נקבע בחלקו על-פי המוצר ובחלקו מותנה בהיקף התפוקה של הסוכן.

להלן נתונים לגבי התפלגות העמלות לפי ענפי פעילות:

ענף פעילות	2018	2017	2016
רכב חובה	4.6%	5%	4.4%
רכב רכוש	15.6%	14.4%	16.3%
ענפי רכוש ואחרים	9.6%	8.6%	8.1%
ענפי חבויות	5.7%	6.6%	6.8%
ביטוח חיים – ריסק מפרמיה משוננת (כולל עמלת היקף ונפרעים)	50%	50%	50%

תחום פעילות ענפי רכוש ואחרים כולל סוכן המהווה כ-11.7% מהתחום. עמלת הסוכן בגין תחום הפעילות הזה הייתה כ-3.2 מיליוני ש"ח (ראה [סעיף 8.1](#) לעיל).

16. ספקים ונותני שירותים

האגודה רוכשת מעת לעת שירותים מספקים חיצוניים לצורך פעילותה השוטפת. בשנת הדו"ח לא חלו שינויים מהותיים במערך הספקים של האגודה.

16.1. בתחום שירותי המחשב התקשרה האגודה עם ספק מהותי, קומטק בע"מ, וכן עם מספר ספקים המתמחים בתחומים שונים כמו מד-1 לאחסון המחשב המרכזי. הפסקת מתן שירותים על-ידי מי מהם תהא כרוכה בהשקעת משאבים מצד האגודה עד להתקשרות עם ספק חלופי.

16.2. התקשרות לענין המסלקה הפנסיונית – החל מיום ה' 1 לנובמבר, 2015 האגודה החלה להעביר נתונים למסלקה הפנסיונית בהתאם להוראות הממונה על הביטוח.

16.3. האגודה התקשרה עם שמאים וחוקרים מומחים המסייעים לה בסילוק התביעות.

16.4. התקשרויות עם מוסכים - לאגודה הסכמים עם כ- 97 מוסכי פחחות וצבע בפריסה ארצית, לפיהם, מבוטחים הפונים לצורך ביצוע תיקון כלי-רכב שנפגעו בתאונות, מקבלים מהמוסך שירות ברמה גבוהה כפי שנקבע בהסכם. כנגד ביצוע התיקונים במוסך, משלמת האגודה, במישרין למוסך, את עלות התיקון כפי שאושרה על-ידי שמאי מטעמה. במסגרת ההסכמים מוענקת אפשרות למבוטח לקבל רכב חלופי עד מועד גמר תיקון רכבו. מטרת ההסכמים היא שיפור רמת השירות אשר האגודה נותנת ללקוחותיה, תוך הוזלת עלויות התיקון בהן נושאת האגודה. האגודה אינה מחייבת מבוטח שנפגע בתאונה למסור את כלי הרכב למוסך הקשור עמה בהסכם, אלא מעמידה אפשרות זו בפניו לבחירתו הבלעדית. מבוטח הבחר לתקן את הרכב במוסך הסדר, נהנה גם מהקטנת סכום ההשתתפות העצמית.

16.5. האגודה התקשרה בהסכמים עם נותני שירותים שונים לפיהם מבוטח אשר הפוליסה שלו הורחבה כדי לכלול את סוג השירות הרלוונטי, יקבל שירות בהתאם לכתב השירות שניתן לו. הסכמים כאלה נחתמו עם חברות למתן שירותי גרירה לרכב, רכב חלופי, למתן שירותי תיקון שבר שמשות ברכב, ולמתן שירותי רדיו חלופי ועוד. בנוסף, לאגודה הסכמים עם קניינים לקניית כלי-רכב לאחר תאונות וכלי-רכב שנמצאו לאחר גניבה. לעניין נזקי צנרת כפי שפורט [בסעיף 8.2.2](#) האגודה התקשרה עם ספק להסדרת שירותי מוקד להזמנת שרברבי חברה.

17. רכוש קבוע

17.1. משרדיה הראשיים של האגודה ממוקמים במבנה הנמצא ברחוב החשמונאים 91-95 בתל אביב בשטח של כ-2,200 מ"ר. החל מחודש יולי 2015 האגודה שוכרת את המשרדים מאגודת האחות (לאחר העברת נכס הנדל"ן לאגודה האחות במסגרת השינוי המבני, כמפורט לעיל). וכן שוכרת האגודה את המשרדים מהם פועל הסניף בחיפה בשדרות פל-ים 14.

17.2. האגודה משתמשת בתוכנות מחשב בתחום ביטוח כללי, לרבות תוכנות עבודה עם סוכנים ותוכנות ניהול ודיווחים המכילות את כל פרטי הפעילות של האגודה הן לצורך הפעילות התפעולית השוטפת, הן לצורכי דיווח והן לצורכי ניתוחים סטטיסטיים. האגודה שמה לה למטרה להביא את מערכות המחשוב שלה לקדמת הטכנולוגיה לצורך הטמעת שיטות ניהול מתקדמות, ייעול תהליכים פנימיים באגודה, שיפור מערך השירות ללקוחות ואבטחת מידע מתקדמת וזאת באמצעות מימוש טכנולוגיות קיימות

והתאמת טכנולוגיות ספציפיות לאגודה. לצורך מימוש היעדים הנ"ל השקיעה האגודה סך של כ- 3.9 מיליון ש"ח בשנת 2018 ועתידה להשקיע סכום של כ- 10 מיליון ש"ח נוספים בשנת 2019.

למידע נוסף בדבר הרכוש הקבוע של האגודה, ראו באורים 4 ו-6 לדוחות הכספיים.

18. עונתיות

18.1. מרבית הפוליסות של הקיבוצים (מהן נובעות עיקר הכנסות האגודה) מתחדשות במהלך הרבעון הראשון של השנה הקלנדארית. עונתיות זו נובעת ממועדי חידוש חוזים של פוליסות קיימות.

18.2. להלן התפלגות סכומי הפרמיות (ברוטו) בענף הביטוח הכללי, לפי רבעונים, בשנים 2016, 2017 ו- 2018 (באלפי ש"ח ובאחוזים):

2016		2017		2018		
באחוזים	באלפי ש"ח	באחוזים	באלפי ש"ח	באחוזים	באלפי ש"ח	
50.9%	272,877	51.8%	259,496	49.4%	241,559	רבעון ראשון
20.9%	111,942	19.9%	99,764	18.1%	88,814	רבעון שני
13.3%	71,206	17.9%	89,754	21.2%	103,539	רבעון שלישי
14.9%	79,112	10.4%	51,569	11.3%	55,395	רבעון רביעי
100%	535,137	100%	500,583	100%	489,307	סה"כ

יצוין, כי בביטוח כללי קיים מנגנון "עתודה לסיכונים שטרם חלפו", אשר מווסת את ההשפעה של עונתיות המחזור על הרווח.

18.3. להלן התפלגות סכומי הפרמיות שהורווחו (ברוטו) בענף ביטוח החיים, לפי רבעונים, בשלוש השנים האחרונות (באלפי ש"ח ובאחוזים):

2016		2017		2018		
באחוזים	באלפי ש"ח	באחוזים	באלפי ש"ח	באחוזים	באלפי ש"ח	
10.1%	56	19.6%	276	22.6%	488	רבעון ראשון
19.8%	110	22.6%	319	24.4%	527	רבעון שני
31.1%	173	26.5%	373	25.8%	557	רבעון שלישי
39%	217	31.3%	440	27.2%	588	רבעון רביעי
100%	556	100%	1,408	100%	2,160	סה"כ

18.4. ככלל, לא קיימת עונתיות לעניין תביעות. עם זאת, שיטפונות סביב עונת החורף מהווה גורם עונתי העלול להגדיל את היקף התביעות בעונה זו.

19. נכסים לא מוחשיים

19.1. קניין רוחני

האגודה משתמשת לצורך פעילותה בתוכנות בבעלותה ו/או שנרכשו רישיונות לשימוש בהן. לאגודה דומיין באינטרנט.

בידי האגודה רישיונות ו/או היתרים לפעול כמבטח, כמתחייב על פי כל דין.

19.2. מאגרי מידע

האגודה מנהלת מספר מאגרי מידע, במסגרתם נשמרים נתונים שונים המשמשים את האגודה בפעילותה. האגודה פועלת באופן שוטף לרישום כל מאגרי המידע שברשותה במרשמי רשם מאגרי המידע בהתאם להוראות הדין.

19.3. לפירוט נוסף בדבר נכסים לא מוחשיים של האגודה, ראו באור 4 בדוחות הכספיים.

20. גורמי סיכון

20.1. כללי

20.1.1. לאגודה השקעות בניירות ערך בסכומים ניכרים, ובעקבות כך מושפעות תוצאות פעילותה מתנודות בשוקי ההון בארץ. האגודה מאמצת מדיניות שמרנית באשר לניהול השקעותיה.

20.1.2. האגודה כפופה להוראות חוק הפיקוח לתקנות והצווים שהוצאו על-פיו, להנחיות המוצאות על-ידי הממונה על הביטוח מפעם לפעם המתייחסות לאופן חישוב עתודות ביטוח, הפרשה לתביעות תלויות ודרכי השקעה, להסדרים תחיקתיים אחרים במשק, יש בהן כדי להשפיע על תוצאות פעילותה של האגודה.

20.1.3. האגודה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שכולו נעשה באמצעות מבטחי משנה יציבים בחו"ל. בענפים מסוימים למבטחי המשנה יכולת השפעה ניכרת על קיבולת הביטוח, תנאי הביטוח ועל התעריפים של האגודה.

20.1.4. תקדימים משפטיים הנוגעים לתשלום תביעות, תביעות ייצוגיות וכיו"ב, יש בהם כדי להשפיע על התוצאות העסקיות של האגודה.

20.1.5. האגודה מוכרת פוליסות ביטוח המכסות סיכונים שונים וביניהם סיכוני חבויות וסיכוני רכוש. תמחור הפוליסות מבוסס, בין השאר, על ניסיון העבר ועל תחזיות מבוססות מודלים סטטיסטיים ואקטואריים ותעריפים של מבטחי משנה. שינויים בגורמי הסיכון האלה עשויים להשפיע על התוצאות העסקיות של האגודה.

20.1.6. עיקר עסקי האגודה מקורם במגזר הקיבוצי, תהליכים העוברים על התנועה הקיבוצית עשויים להשפיע על היקף העסקים ורווחיות האגודה.

20.1.7. המצב המדיני והביטחוני של מדינת ישראל משפיע על מצב המאקרו כלכלי של המשק הישראלי ועל מצב שוק ההון. נוסף על הסדרים מדיניים וביטחוניים שונים עשויה להיות השפעה על רווחיות האגודה בעיקר בתחום ביטוח כללי.

20.1.8. ענף הביטוח בישראל הוא ענף תחרותי, כאשר התחרות מתקיימת בין חברות הביטוח המוכרות מוצרים דומים.

20.2. להלן תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים אליהם חשופה האגודה :

20.2.1. **סיכון שוק** - הסיכון לירידת ערך הנכסים וההתחייבויות של האגודה כתוצאה משינויים בפעילות השוק :

(1) **סיכון ריבית** - עלייה בשיעורי הריבית תגרום להפסדים בתיק כתוצאה מירידת מחירי האג"ח המוחזקים על-ידי האגודה.

(2) **סיכונים מטבע** - שינויים בשערי החליפין ישפיעו הן על מחירי הנכסים נקובי המט"ח הכלולים בתיק ההשקעות של האגודה והן על ההתחייבויות הביטוחיות לרבות הפעילות מול מבטחי משנה.

(3) **סיכון שערי מניות** - האגודה חשופה לירידה בשווי תיק ההשקעות כתוצאה מירידת ערך ניירות הערך (מקומיים או זרים) המוחזקים על ידה.

(4) **סיכון אינפלציה** - ההפסד הנגרם עקב שחיקת ערך נכסי האגודה שאינם צמודים למדד המחירים לצרכן.

20.2.2. **סיכון אשראי** - הוא הסיכון שנובע כתוצאה מאי-מילוי התחייבויותיו של הצד הנגדי לעסקה כתוצאה מחדלות פירעון. במסגרת זו חשופה האגודה להפסדים כתוצאה מחדלות פירעון או ירידת דירוג האשראי של מבטחי המשנה ושל בעלי האג"ח אותן היא מחזיקה.

20.2.3. **סיכון ALM** - האגודה חשופה לסיכון שנובע מחוסר התאמה בין ההתחייבויות הביטוחיות לנכסים שמוחזקים כנגדן (עיתוי, היקף, שווי).

20.2.4. **סיכון תפעולי** - הסיכון הנובע מכישלון מערכות פנימיות, אנשים (הונאות, טעויות אנוש) ונזקים החיצוניים לחברה (רעידת אדמה). כמו כן, כמבטחת של קבוצה קטנה של לקוחות גדולים, האגודה חשופה לסיכונים תחרותיים ומתחרים.

20.2.5. **סיכונים ביטחוניים** - תמחור והערכת התחייבויות ביטוחיות שגוי : טעות במודל התמחור (model risk) ו/או בפרמטרים והתפלגויות הסתברותיות מוטות (parameter risk), חיתום לקוי, אירועי קטסטרופה וכו'.

20.2.6. **אבטחת מידע** - פגיעה פיזית או לוגית במחשבי האגודה עלולה להסב נזקים כבדים. כיום,

מוגנת רשת המחשבים של האגודה באמצעים שונים ומגוונים כגון: Anti-virus, Firewall ועוד. נוסף על כך, הגישה למערכות המידע השונות ניתנת בתהליך מסודר של בקשת הרשאות.

20.2.7. **סיכון רגולציה וחקיקה** - הסיכון הנובע משינויים ברצולציה ובחקיקה אשר ישפיעו על

תוצאות האגודה ועל ההון העצמי שלה.

גורמי הסיכון			השפעת גורמי הסיכון
			קטנה
			בינונית
			גדולה
סיכונים שוק			
סיכון ריבית		✓	
סיכונים מטבע	✓		
סיכון מחירי מניות		✓	
סיכון אינפלציה	✓		
סיכונים אשראי			
סיכון אשראי (מבטחי משנה)		✓	
סיכון אשראי (אג"ח)		✓	
סיכונים ביטוח ו ALM			
סיכונים אקטוארים		✓	
אירועי קטסטרופה		✓	
חיתום לקוי		✓	
סיכונים תפעוליים		✓	
אבטחת מידע		✓	
סיכון רגולציה וחקיקה		✓	

20.3. לפירוט נוסף, ראו באור 29 לדוחות הכספיים בעניין ניהול הסיכונים באגודה.

21. **הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה**

21.1. מתווה סליקה "קל כבד" - איגוד חברות הביטוח מפעיל מערכת סליקה שנועדה, בין השאר, להעביר תשלומים באופן ממוכן בין מבטחי רכב בביטוח רכב חובה בהתאם לחוק נפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים) התשס"א-2001. להסדר זה ניתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל על-ידי הממונה על ההגבלים העסקיים. בספטמבר 2010 אישרה הממונה על ההגבלים העסקיים פטור חדש בתנאים מאישור הסדר כובל. תוקפו של הפטור הוא לחמש שנים עד ספטמבר 2015. נכון למועד זה, עדיין קיים הפטור.

חלק רביעי - היבטי ממשל תאגידי

22. דירקטורים חיצוניים

בתקופת הדו"ח, לא חלו שינויים בזהות הדירקטורים החיצוניים המכהנים באגודה. לרשימת חברי הוועד החיצוניים (דח"צים) ולפרטים בדבר השכלתם, ניסיונם וכישוריהם, ראו סעיף 13 בחלק ד' - פרטים נוספים על התאגיד.

23. גילוי בדבר המבקר הפנימי בתאגיד

23.1. פרטי המבקר הפנימי

שם המבקר: גלי גנה, רו"ח.

תאריך תחילת כהונה: מאי 2005.

המבקר הפנימי אינו עובד האגודה. למבקר וצוותו ניסיון רב שנים בתחום הביקורת הפנימית וביקורת חקירתית בענפי הביטוח, שוק ההון, ניהול סיכונים והמחשוב וידע נרחב בחשבונאות ומשפט.

23.2. תכנית עבודה

תכנית עבודת הביקורת הפנימית של האגודה נתמכת בסקר סיכונים לקביעת יעדי ביקורת, על בסיסו נקבעה תכנית עבודה רב שנתית. בשנת 2015 בוצע סקר מעודכן ונקבעה תכנית העבודה הרב שנתית לתקופה של 4 שנים. תכנית העבודה השנתית אושרה על-ידי וועדת הביקורת. תכנית העבודה הרב שנתית מתעדכנת בהתאם למסקנות מהשנה שחלפה זאת לאור המלצות ההנהלה והמבקר הפנימי, ולאחר התייעצות עם גורמים שונים באגודה. תכנית הביקורת כוללת סקירה וביקורת פנימית של פעילות חברת בת בה לא מונה מבקר פנימי.

23.3. היקף העסקה

בשנת 2018 ערך המבקר וצוותו ביקורת בהתאם לתכנית הביקורת שאושרה בהיקף של כ-2,400 שעות. בידי ההנהלה אפשרות להרחבת ההיקף בהתאם לנסיבות.

23.4. תגמול

התגמול למערך הביקורת הפנימית הוא בשכר המשולם בהתאם לשעות העבודה. עלות מערך הביקורת הפנימית הסתכמה בשנת 2018 בסכום של כ-300,000 ש"ח בצירוף מע"מ. לדעת הוועד המנהל, לתגמול המבקר הפנימי אין כל השפעה על שיקול דעתו המקצועית.

24. גילוי בדבר רואה-חשבון מבקר

24.1. שם המשרד המבקר: קוסט, פור, גבאי את קסירר (Ernst & Young)

24.2. שם השותף המטפל: רו"ח יאיר קופל

24.3. תאריך תחילת כהונתו: 1 בינואר 2017

השכר הכולל לו זכאי המבקר, הקשור לשנת הדיווח האחרונה והקשור לשנה שקדמה לה, בנפרד, לפי החלוקה כלהלן (באלפי ש"ח)

<u>31.12.2017</u>	<u>31.12.2018</u>	
400	548	שכר בגין שירותי ביקורת (*)
76	5	שכר בגין שירותים אחרים
476	553	סך הכול (בלי מע"מ)

מספר השעות שהושקעו על-ידי המבקר במתן השירותים:

<u>31.12.2017</u>	<u>31.12.2018</u>	
2,125	3,256	שעות בגין שירותי ביקורת (*)
818	10	שכר בגין שירותים מיוחדים
2,493	3,266	סך הכול

(*) הביקורת כוללת ביקורת סולבנסי (כולל אשתקד).

25. אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי ("SOX 404")

מתוקף הנחיות רשות הפיקוח וחוזריה מישמת האגודה את דרישות סעיף 404 של ה-Sox Act (להלן "הוראות ה-SOX") וכולל בחינה של תהליכי עבודה וביקורת פנמיות של הגוף המוסדי. הנהלת האגודה מקיימת את ההליך הנדרש לצורך הערכת היעילות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, שכולל בחינה של תהליכי העבודה והבקורות הפנימיות באגודה. לדוחות הכספיים מצורפות הצהרות המנהלים בדבר נאותות הנתונים הכספיים המוצגים ובדבר קיומן ויעילותן של הבקורות הפנימיות ביחס לדוחות אלו.

הנהלת האגודה, בשיתוף המנכ"ל ומנהל הכספים, העריכו לתום תקופת דו"ח זה את היעילות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי בדו"ח הכספי. על בסיס הערכה זו הסיקו המנכ"ל ומנהל הכספים כי לתום תקופת הדו"ח הבקורות והנהלים לגבי הגילוי הם יעילים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח את המידע שנדרש לגלות בדו"ח השנתי, בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שנקבעו ע"י הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו. בתקופת הדו"ח לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של האגודה על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של האגודה על הדיווח הכספי.

26. בקרה פנימית על דיווח כספי

הוועד המנהל הינו האורגן המופקד על אישור הדו"חות הכספיים. בסמכות ועדת הביקורת לדון ולהחליט בנושא נאותות הדו"חות הכספיים של האגודה ובכלל זה במדיניות החשבונאית, שלמות הגילוי וסקירת הבקורות הפנימיות של האגודה. את תפקידה של ועדת הביקורת אפשר שתבצע ועדת מאזן שתוקם לצורך זה, ובלבד שכל חברי ועדת המאזן יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית וכל הדירקטורים החיצוניים באגודה שהם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור יהיו חברים בה. הוועד המנהל מינה ועדת מאזן אשר דנה בדו"חות הכספיים טרם הצגתם בישיבת הוועד המנהל. תפקיד הוועדה לדון בדו"חות הכספיים של האגודה, נאותות הדו"חות, סוגיות חשבונאיות מיוחדות וכן להמליץ לוועד המנהל של האגודה בדבר אישור הדו"חות הכספיים. בוועדה מכהנים 4 חברים: יו"ר הוועדה הגב' צילה דסקל (דח"צ), מר אמיר שלח (דח"צ), מר ראובן אביטל (דח"צ) ויו"ר הוועד המנהל מר דורון סט. מוזמנים לישיבות ועדת מאזן מנכ"ל האגודה (המנכ"לית היוצאת, הגב' מורלי דורי, ולאחר מכן המנכ"ל הנכנס, מר אלעד שלף), המשנה למנכ"ל ומנהל הכספים רו"ח שמואל הרטשטיין, אקטוארית האגודה הגב' גלית רובשטיין ורואה החשבון החיצוני של האגודה, רו"ח יאיר קופל.

לצורך בחינת הדוחות הכספיים, נושאי המשרה באגודה פורשים בפני חברי ועדת המאזן את הממצאים העיקריים והאומדנים של הדוחות הכספיים וכן את אופן הטיפול החשבונאי הקשור בדיווח הכספי. בישיבת הוועד המנהל המתכנסת לצורך אישור הדו"חות הכספיים, מציגה יו"ר ועדת מאזן את הסוגיות העיקריות ועיקרי הדברים שעלו בישיבת המאזן את מסקנות ועדת המאזן. ועדת המאזן התכנסה ביום 19 למרס, 2019, לצורך דיון בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018 ואלה אושרו בישיבת הוועד המנהל ביום 28 למרס, 2019.

בתקופת הדו"ח המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2018 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של האגודה על הדיווח הכספי.

27. היערכות ליישום משטר כושר פירעון – הדקטיבה של הסולבנסי II

כאמור בסעיף 11.3 לעיל, נדרשה האגודה ליישם את הדקטיבה, כחשוב הון מחייב, בהדרגה החל מהרבעון השני לשנת 2017, במקביל לחישוב הון חשבונאי לפי תקנות ההון המינימאלי. ביחס לחישוב לפי חוזר הסולבנסי נקבעה תקופת פריסה מדורגת עד לדצמבר 2021. האגודה ביצעה בשנת 2018 חישוב הון מלא לפי הדקטיבה על בסיס דוחות 2017, אשר אושרו בביקורת רואי החשבון של האגודה וכן על ידי רשות הפיקוח, ולפיכך עברה מאוגוסט 2018 לניהול הון מבוסס סולבנסי.

בהתאם לחוזר, הועד המנהל של האגודה קיים דיון בדבר היערכות האגודה ליישום הדקטיבה, אישר את תוכנית הערכות ארגונית ומיכונית רב שנתית, הקצת המשאבים וקבע כי דיווח האגודה באשר להתקדמותה וכל סוגיה אחרת הקשורה ביישום הנחיות הרשות תדון ישירות אליו.

לפי החישוב האמור לאוגודה עודף הון. לפרטים נוספים ראו באור 13 לדוחות הכספיים.

חלק ב - דו"ח הוועד המנהל, הצהרות המנהלים

תוכן העניינים

1.	תיאור תמציתי אודות האגודה, סביבתה העסקית ותחומי פעילותה	2
2.	מצבה הכספי של האגודה	4
3.	תזרים מזומנים, נזילות ומימון	9
4.	השפעת גורמים חיצוניים	9
5.	יעדים ואסטרטגיה עסקית	10
6.	הצהרות מנהלים	12
7.	דו"ח הוועד המנהל וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי	16

חלק ב – דו"ח הוועד המנהל

דו"ח הוועד המנהל על מצב ענייני האגודה לתקופה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2018 (להלן: "דו"ח הוועד המנהל") סוקר את השינויים העיקריים בפעילות האגודה בשנת 2018 (להלן: "תקופת הדו"ח"). דו"ח הוועד המנהל כולל מידע צופה פני עתיד. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על מידע הקיים באגודה במועד הדו"ח וכולל את הערכות האגודה או כוונותיה, נכון למועד הדו"ח. התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה.

דו"ח הוועד המנהל הינו חלק בלתי נפרד מהדו"ח התקופתי לשנת 2018 (להלן: "הדו"ח התקופתי"), על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדו"ח התקופתי כולו כמקשה אחת.

1. תיאור תמציתי של האגודה, סביבתה העסקית ותחומי פעילותה

1.1 כללי

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן: "ביטוח חקלאי" או "האגודה") היא אגודה שיתופית אשר נרשמה בישראל ב-14 באפריל 1937 בשם "קופה לביטוח חקלאי הדדי אגודה שיתופית בע"מ". בשנת 1993 שינתה האגודה את שמה לשמה הנוכחי.

חברי האגודה הינם אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "אגודת האחזקות"), המחזיקה בכל יחידות ההשתתפות באגודה, למעט יחידת השתתפות אחת המוחזקת על ידי ניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "האגודה האחות"), בנאמנות עבור אגודת האחזקות. החברים באגודת האחזקות הינם כ-267 קיבוצים, מושבים שיתופיים ותאגידים אחרים ממגזר ההתיישבות. לפירוט נוסף בדבר האחזקות באגודה, ראה סעיף 7 בחלק ד' לדו"ח התקופתי- פרטים נוספים על התאגיד.

למבנה האחזקות של האגודה ראה סעיף 2 בחלק א' לדו"ח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד.

1.2 תחומי פעילותה העיקריים של האגודה

האגודה פועלת בעיקר בתחום הביטוח הכללי, הכולל את ענפי ביטוח הרכב (רכב חובה ורכב רכוש), ענפי ביטוח חבויות, ענפי ביטוח רכוש אחר וביטוח ימי.

ביום 25 למרס, 2015 קיבלה האגודה אישור מהממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לפעול בענף ביטוח חיים ריסק בלבד. במהלך חודש יוני, 2015 החלה האגודה לשווק פוליסות ביטוח חיים ריסק. החל מדוחות כספיים ליום 31 במרס, 2016 מציגה האגודה נתוני ענף זה.

האגודה קיבלה אישור להרחבת הרישיון אל תחום ביטוח המשכנתא והחלה בשיווק מוצר זה בתחילת הרבעון הראשון של שנת 2017. במהלך חודש פברואר 2018 קיבלה האגודה אישור למכור פוליסות ביטוח חיים במסגרת קבוצתית.

לפירוט נוסף אודות תחומי פעילותה של האגודה, ראה החלק השני לחלק א' לדו"ח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד.

1.3 התפתחויות ואירועים מהותיים בתקופת הדו"ח

1.3.1 כללי

לשינויים מהותיים שאירעו במהלך תקופת הדו"ח, ראה סעיף 3 לחלק א' לדו"ח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד.

1.3.2 הליכים משפטיים

לא קיימות תובענות ייצוגיות או בקשות לאישור תובענות כייצוגיות כנגד האגודה. לפרטים נוספים ראו באור 30 לדוחות הכספיים.

1.3.3 מגבלות ופיקוח על עסקי האגודה

לעניין התפתחויות בחוקים, תקנות, חוזרים, טיוטת חוקים, תקנות וחוזרים עיקריים, שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או המפקח על הביטוח, לפי העניין, ראה בחלק א' לדו"ח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד, בחלק "מגבלות, חקיקה תקינה ואילוצים מיוחדים" עבור כל אחד מתחומי הפעילות, וכן בסעיף 11 בחלק א' – תיאור עסקי התאגיד, בדבר מגבלות ופיקוח על פעילות האגודה.

1.4 מגמות, אירועים והתפתחות בפעילות האגודה ובסביבתה

(א) תחומי פעילותה העיקריים של האגודה ושינויים שחלו בהם

לא חלו שינויים בתחומי פעילות האגודה בשנת הדוח. לפרטים בקשר עם תחומי הפעילות העיקריים של האגודה ראה חלק שני לפרק א' של הדוח התקופתי.

(ב) התפתחויות בסביבה העסקית והמאקרו כלכלית

לא חלו בשנת הדוח התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית של האגודה אשר הייתה להן השפעה מיוחדת או חריגה על האגודה לעומת ההשפעה של ההתפתחויות אלה על השוק בכללותו ועל חברות הביטוח בפרט.

2. מצבה הכספית של האגודה

1.5 תיאור התפתחות המצב הכספי:

1.5.1 נכסים

א. **סך כל הנכסים** של האגודה ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בסכום של 1,796

מיליון ש"ח לעומת כ-1,756 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

ב. **פרמיה לגבייה** ירדה ליום 31 בדצמבר 2018 לסך של כ- 69 מיליון ש"ח לעומת

סך של כ- 74 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הקיטון האמור מקורו מקיטון בתפוקה.

ג. **השקעות פיננסיות אחרות** ירדו ליום 31 בדצמבר 2018 לסך של כ- 1,035

מיליון ש"ח לעומת כ-1,038 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הקיטון האמור ברובו נובע מירידות שווי נכסים פיננסיים סחירים בשווקים, בעיקר במהלך חודש דצמבר.

ד. **מזומנים ושווה מזומנים** נותרו ללא שינוי מהותי לעומת אשתקד.

1.5.2 הון עצמי ודרישות הון

סך כל ההון של האגודה ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בסכום של 473,803 אלפי

ש"ח לעומת 469,330 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הגידול נובע מהרווח

לתקופה ולאחר חלוקת דיבידנד בסך של 20,000 אלפי ש"ח.

1.5.3 משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

בחודש יוני 2017 פורסמו הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II (להלן - "חוזר סולבנסי"), לפיהן חברת ביטוח תקיים משטר כושר פירעון כלכלי בהתאם להוראות כאמור, וזאת מבלי לגרוע מחובתה לקיים את הוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן - "תקנות ההון").

ב-4 במרס, 2018 פורסם חוזר הכולל הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטח (להלן: **חוזר דרישות הון משטר קודם**) המחליף את תקנות ההון החל ממועד ביטולן בחודש אפריל 2018. הוראותיו של חוזר דרישות הון משטר קודם תחולנה על חברת ביטוח שאינה כפופה לחוזר סולבנסי וכן על חברת ביטוח הכפופה לחוזר סולבנסי עד קבלת אישור הממונה שבוצעה ביקורת רואה חשבון לראשונה על יישום הוראות חוזר סולבנסי. לפיכך, עד לקבלת אישור הממונה כאמור, על האגודה חלות במקביל הוראות חוזר דרישות ההון משטר קודם וחוזר סולבנסי. בבאור זה "חוזר דרישות הון משטר קודם" ו"תקנות ההון" יקראו להלן – "דרישות הון משטר קודם". האגודה קיבלה, בחודש נובמבר 2018, את אישור הממונה כאמור ובו צוין כי החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018 האגודה איננה נדרשת לעמוד בהוראות דרישות ההון משטר קודם.

נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון (MCR) כמפורט להלן.
 הנתונים להלן לא בוקרו או נסקרו ע"י רואי החשבון של האגודה.

1. יחס כושר פירעון

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017	
		א. ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה:
462,270	472,830	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR) (באלפי ש"ח)
318,675	347,737	הון נדרש לכושר פירעון (SCR) (באלפי ש"ח)
143,595	125,093	עודף ליום הדוח (באלפי ש"ח) (*)
141%	136%	יחס כושר פירעון ליום הדוח (באחוזים)

		ב. עמידה באבני דרך בתקופת הפריסה:
449,270	472,830	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה (באלפי ש"ח)
185,802	213,074	הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה (באלפי ש"ח)
263,467	259,756	עודף (גירעון) בתקופת הפריסה (באלפי ש"ח)

2. סף הון (MCR)

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017	
		אלפי ש"ח
89,104	89,354	סף הון (MCR)
449,270	472,830	הון עצמי לעניין סף הון (MCR)

(*) האגודה הכריזה על חלוקות דיבידנד בסך של 20 מיליון ש"ח ב-29 במרס 2018, וכן ב-28 במרס 2019. לפרטים נוספים ראה באור 13 בדוחות הכספיים.

1.5.4 התחייבויות

סך כל ההתחייבויות של האגודה נכון ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו לסכום של כ- 1,321 מיליון ש"ח לעומת כ- 1,286 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הגידול האמור מקורו בגידול ביתרות הזכאים ויתרות זכות, בעיקר בפקדונות מבטחי משנה, גידול בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, בעיקר בענף רכב חובה וענפי רכוש ומנגד ירידה בהתחייבויות למיסים שוטפים עקב ירידה ברווח לעומת אשתקד.

1.5.5 נתוני רווח והפסד (אלפי ש"ח)

31.12.16 - 1.1.16	31.12.17 - 1.1.17	31.12.18-1.1.18	נתוני רווח והפסד
516,630	516,322	488,415	פרמיות שהורווחו ברוטו
349,142	351,045	296,131	פרמיות שהורווחו בשייר
358,250	359,169	355,042	תשלומים ושינוי בגין חוזי ביטוח ברוטו
257,555	265,383	226,026	תשלומים ושינוי בגין חוזי ביטוח בשייר
22,647	42,585	13,783	הכנסות מהשקעות
39,804	60,084	24,415	סה"כ רווח כולל

1.6 ביטוח כללי

1.6.1 רווח (הפסד) בביטוח כללי לפי ענפים (במיליוני ש"ח)

12/16	12/17	12/18	ענף
1.6	10.1	7.9	רכב רכוש וטרקטורים
13.1	36.3	15.1	רכב חובה
23.5	19.8	10.6	ענפי אש רכוש, הנדסי ואחרים
3.8	(14.3)	(13.6)	ענפי חבויות
42.0	51.9	20.0	סה"כ

1.6.2 שיעור הפרמיות של האגודה בביטוח כללי לפי ענפים (במיליוני ש"ח)

12.2016		12.2017		12.2018		ענף
שייר עצמי	ברוטו	שייר עצמי	ברוטו	שייר עצמי	ברוטו	
160.7	160.8	146.9	147.3	139.4	139.5	רכב רכוש וטרקטורים
86.3	89.0	79.3	82.2	30.2	81.6	רכב חובה
37.5	181.3	35.4	171.6	35.3	169.1	ענפי אש, רכוש, הנדסי ואחרים
81.4	104	77.0	99.5	76.1	99.1	ענפי חבויות
365.9	535.1	338.6	500.6	281.0	489.3	סה"כ

סך כל הפרמיות שנגבו ברוטו בתקופת הדו"ח הסתכמו לכ- 489.3 מיליון ש"ח לעומת סכום של כ- 500.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בפרמיות בענפים המתוארים להלן נובעת בעיקר מטיוב תיק הסוכנים המבוטח (רכב חובה ורכב רכוש) ומירידה במספר לקוחות קיבוציים (ענפי רכוש וחבויות).

סקירת תוצאות פעילות במגזר ביטוח כללי, לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:

ענף	2018	2017	2016
ביטוח רכב רכוש			
פרמיות שהורווחו בשייר	140.8	152.4	152.7
רווח לפני מס	7.9	10.1	1.6
Loss Ratio			
ברוטו	69.6%	70.7%	76.4%
בשייר	69.7%	70.6%	76.3%
Loss Ratio Combined			
ברוטו	95.0%	95.2%	99.8%
בשייר	95.1%	95.2%	99.8%
ביטוח רכב חובה			
פרמיות שהורווחו בשייר	46.4	82.6	80.4
רווח לפני מס	15.1	36.3	13.1
Loss Ratio			
ברוטו	81.6%	61.6%	83.7%
בשייר	68.1%	58.4%	78.6%
Loss Ratio Combined			
ברוטו	96.1%	74.7%	96.2%
בשייר	77.0%	72.1%	91.4%
ענפי רכוש ואחרים			
פרמיות שהורווחו בשייר	34.1	35.7	36.4

<u>ענף</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
רווח לפני מס	10.6	19.8	23.5
Loss Ratio			
ברוטו	56.8%	48.0%	36.4%
בשייר	48.8%	39.2%	35.3%
Loss Ratio Combined			
ברוטו	50.9%	64.7%	54%
בשייר	65.7%	49.3%	35.3%
<u>ענפי חבויות אחרים</u>			
פרמיות שהורווחו בשייר	73.9	79.7	79.3
רווח (הפסד) לפני מס	(13.6)	(14.3)	3.8
Loss Ratio			
ברוטו	96.6%	112.0%	105.1%
בשייר	107.7%	119.9%	85.8%
Loss Ratio Combined			
ברוטו	114.6%	128.4%	121.6%
בשייר	127.8%	141.3%	105%

1.7.1 ביטוח רכב רכוש וטרקטורים

סך הפרמיות שנגבו ברוטו בתקופת הדו"ח הסתכמו לסך של כ- 139.5 מיליון ש"ח לעומת כ- 147.3 מיליון ש"ח לשנה המקבילה אשתקד. הרווח לפני מס בתקופת הדו"ח הסתכם לסך של כ- 7.9 מיליוני ש"ח לעומת רווח של 10.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הקיטון ברווח נובע בעיקר מירידה ברווחים מהשקעות וכן ירידה בפרמיה כתוצאה מטיוב תיק הסוכנים.

1.7.2 ביטוח רכב חובה

הפרמיות ברוטו שנגבו בתקופת הדו"ח הסתכמו לסכום של כ- 81.6 מיליוני ש"ח לעומת כ- 82.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח לפני מס בתקופת

הדו"ח הסתכם לסכום של כ- 15.1 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ- 36.3 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הקיטון ברווח נובע בעיקר מקיטון בהכנסות מהשקעות (קיטון של כ- 8.7 מיליוני ש"ח), התפתחות לרעה של תביעות ישנות ומנגד מעבר לחוזה ביטוח משנה יחסי לראשונה השנה.

1.7.3 ענפי אש רכוש, הנדסי וענפים אחרים

הפרמיות ברוטו שנגבו בתקופת הדו"ח הסתכמו לסכום של כ- 169.1 מיליוני ש"ח לעומת כ- 171.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח לפני מס בתקופת הדו"ח הסתכם לסכום של כ- 10.6 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ- 19.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון ברווח נובע מעלייה בהפרשי שער על פקדונות מבטחי משנה, מירידה בעמלה המותנית ברווח ממבטחי משנה ועליה בהוצאות האגודה.

1.7.4 ענפי חבויות

הפרמיות ברוטו שנגבו בתקופת הדו"ח הסתכמו לסכום של כ- 99.1 מיליוני ש"ח לעומת כ- 99.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד לפני מס בתקופת הדו"ח הסתכם לסכום של כ- 13.6 מיליוני ש"ח לעומת הפסד של כ- 14.3 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הקיטון בהפסד נובע משיפור ברווח החיתומי ומנגד הרעה בהכנסה מהשקעות.

1.8 ביטוח חיים

1.8.1 מידע כללי על תחום הפעילות

ביום 25 למרס, 2015 קיבלה האגודה אישור הממונה על הביטוח לפעול בענף ביטוח חיים ריסק בלבד. במהלך חודש יוני, 2015 החלה האגודה לשווק פוליסות ביטוח חיים ריסק. החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס, 2016 מציגה האגודה נתוני ענף זה.

האגודה קיבלה אישור להרחבת הרישון אל תחום המשכנתא והחלה בשיווק מוצר זה בתחילת הרבעון הראשון של שנת 2017.

במהלך חודש פבואר 2018 קיבלה האגודה אישור למכור פוליסות ביטוח חיים במסגרת קבוצתית.

1.8.2 רווח (הפסד) בביטוח חיים (במיליוני ש"ח)

12/16	12/17	12/18	
(2.7)	(1.9)	(2.4)	ריסק

12.2016		12.2017		12.2018		
שייר עצמי	ברוטו	שייר עצמי	ברוטו	שייר עצמי	ברוטו	
249	556	619	1,408	879	2,160	ריסק

- (א) **פרמיות שהורווחו**- האגודה החלה בשיווק זהיר לסקטור הקיבוצי בלבד באופן ישיר בעיקר פוליסות ביטוח חיים ריסק בלבד ברבעון האחרון של שנת 2015 ולפיכך חלקה בענף עדיין זניח. ברבעון האחרון של 2016 אושרה לאגודה, על ידי הפיקוח, פוליסה של ביטוח חיים ריסק אגב משכנתא. האגודה החלה בשיווק פוליסה זו בתחילת 2017.
- (ב) **הוצאות רכישה נדחות DAC**- האגודה, על פי החלטת אקטואר ביטוח חיים, החליטה, לראשונה בדוחות הכספיים לשנת 2017 ליצור נכס בגין "הוצאות רכישה נדחות", מתוך הנחה שהפוליסות תעמודנה במבחן ברות השבה - DAC. הוצאות הרכישה הנדחות בביטוח חיים הוערכו לתקופה המדווחת על ידי האקטואר בסך של כ- 683 אלפי ש"ח לעומת 782 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

3. תזרים מזומנים, נזילות ומימון

תזרימי המזומנים נטו של האגודה, אשר נבעו מפעילות שוטפת, הסתכמו בתקופת הדו"ח לסך של כ-37.6 מיליון ש"ח. תזרימי המזומנים, אשר שימשו לפעילות השקעה הסתכמו בסך של כ-8.9 מיליון ש"ח. תזרימי המזומנים אשר שימשו לפעילות מימון הסתכמו בסכום של כ-25.5 מיליון ש"ח ונובעים בעיקרם דיבידנד לבעלי יחידות השתתפות של האגודה. בתקופת הדו"ח יתרות המזומנים של האגודה גדלו בסכום של כ-1 מיליון ש"ח. האגודה מממנת את פעילותה ממקורות עצמיים (הון עצמי).

4. השפעת גורמים חיצוניים

4.1 התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית

עסקאות הביטוח של האגודה מושפעות מהשינויים העוברים על ההתיישבות העובדת והאגודה מתאימה את פעילותה ואת אופן שיווק הפוליסות לשינויים ולתמורות אשר חלים במגזר זה. כן מושפעת פעילות האגודה מהשינויים בשוק ההון, מהמצב הכלכלי, מהמצב הפוליטי והביטחוני של ישראל וממצב המשק העולמי. לשינויים אלה יש משמעות בתחום ההשקעות, וכן על היקף ההכנסות של האגודה ועל תשלומי התביעות. המשק הישראלי הוא משק מאוד קטן ומאוד פתוח, ולכן הוא גם מושפע בגדול מההתרחשויות במשק העולמי. הסקירה להלן היא מתוך דו"ח המדיניות המוניטרית של בנק ישראל למחצית השנייה של שנת 2018:

4.2 המשק בישראל - הפעילות הריאלית המקומית

הנתונים שהתפרסמו במחצית השנייה לשנת 2018 הובילו את חברי הוועדה המוניתרית להערכה שהפעילות התמתנה במידה מסוימת, אולם הם סברו כי הדבר נובע ככל הנראה מכך שקצב הצמיחה שב לסביבת הפוטנציאל ומהתנודתיות שניכרה ביבוא כלי רכב ברבעון הראשון. לגבי הרכב התוצר, נתוני החשבונאות הלאומית שהתפרסמו במהלך המחצית הצביעו על כמה התפתחויות: המשך ההתכווצות בהשקעה, עלייה מתונה בצריכה הפרטית, וחולשה ביצוא הסחורות. שיעורי התעסוקה וההשתתפות נותרו גבוהים; שיעור האבטלה נמצא בשפל; שיעור המשרות הפנויות הוסיף להציג רמה גבוהה; והשכר הוסיף לעלות בקצב נאה, בהובלת המגזר העסקי.

4.3 המדיניות המוניתרית

במחצית השנייה של 2018 החלה הוועדה בתהליך צמצום המדיניות המוניתרית המרחיבה שננקטה בשנים האחרונות. על רקע היציבות היחסית בשער החליפין לא רכש בנק ישראל מט"ח במסגרת המדיניות למניעת תנודות חריגות בשער החליפין, והסתפק ברכישות במסגרת התוכנית לקיזוז השפעתה של הפקת הגז; בנובמבר הודיעה הוועדה המוניתרית כי התוכנית לקיזוז השפעתה של הפקת הגז תסתיים בסוף 2018. הוועדה חזרה על ההצהרה שהמדיניות המוניתרית המרחיבה תיוותר על כנה כל עוד הדבר יידרש כדי לבסס את סביבת האינפלציה בתוך תחום היעד. הוועדה החליטה להעלות את הריבית ל-0.25% לאחר שהעריכה כי בשלו התנאים לתחילת ההעלאה. כמו כן חזרה הוועדה על ההערכה שתואי הריבית בעתיד יהיה הדרגתי וזהיר.

4.4 אינפלציה

במרוצת המחצית השנייה של שנת 2018 הצביעו אינדיקטורים שונים על כך שסביבת האינפלציה עלתה והתבססה בחלקו התחתון של היעד: עם פרסום מדד יוני נכנסה האינפלציה השנתית לתחום היעד, לראשונה זה כארבע שנים, ובמהלך המחצית היא נותרה בתוכו. הציפיות לשנה נותרו בתקופה זו בתחום היעד. לאורך המחצית סברה הוועדה כי גורמים שונים פועלים לעלייה בסביבת האינפלציה, לרבות עליות השכר, המדיניות הפיסקלית, וההתפתחויות העולמיות. כן היא סברה כי נחלשה השפעתם של חלק מהגורמים שהפחיתו את האינפלציה בשנים האחרונות, ביניהם ההוזלות שיזמה הממשלה ומגמת הייסוף. מדד דצמבר פורסם לאחר תום התקופה הנסקרת, והוא הצביע על כך שהאינפלציה ב-2018 עמדה על 0.8%.

4.5 השווקים הפיננסיים

ציפיות השוק ביחס להעלאת הריבית עלו בתחילת המחצית לרמה שמגלמת יותר מהעלאה אחת במהלך השנה הקרובה. הערכות החזאים ונתוני התלבור מעידים כי השווקים לא צפו את ההעלאה שהתרחשה בנובמבר, ותגובתם הראשונית אליה מעידה כי הם הסיקו ממנה שגם יתר ההעלאות יוקדמו. תשואות האג"ח הנומינליות של ממשלת ישראל עלו בהדרגה במהלך 2018. הפערים בין ישראל לארה"ב בתשואות הנומינליות על האג"ח בדצמבר ירדו

מדדי המניות בת"א בכ-10% בהתאם לירידות המשמעותית במדדי המניות המרכזיים בעולם.

4.6 שער החליפין

במחצית השנייה התפתח שער החליפין הנומינלי האפקטיבי באופן לא-אחיד: השקל התחזק עד תחילת ספטמבר ולאחר מכן חל בו פיחות. חברי הוועדה הסכימו שמנקודת מבט היסטורית נותר השקל ברמה מיוספת, הכוחות לייסוף נחלשו על רקע העלייה במרווחי הריביות בין ישראל לעולם והצטמצמות העודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים. במהלך המחצית לא התערב בנק ישראל בשוק המט"ח במטרה למנוע תנודות חריגות בשער החליפין, והסתפק ברכישות במסגרת תוכנית הגז.

4.7 הסביבה העולמית

הנתונים על הכלכלה העולמית הצביעו במרוצת המחצית על אובדן המומנטום, וקרן המטבע הבין-לאומית הפחיתה את תחזיות הצמיחה. המשק האמריקאי המשיך לצמוח בקצב גבוה אך צפוי כי הקצב יתמתן מעט ברבעון הרביעי. באירופה איבדה הפעילות מומנטום. במהלך התקופה ראתה הוועדה כמה סיכונים שמעיבים להערכתה על המשך מגמת הצמיחה העולמית, ביניהם מלחמות הסחר, הסיכון הפוליטי באירופה, והתנודתיות בשווקים הפיננסיים המתעוררים. הסביבה המוניטרית בעולם נותרה מרחיבה אך הציגה מגמת צמצום ברורה. ארה"ב המשיכה בתהליך הנורמליזציה וה-Fed העלה את הריבית פעמיים. גוש האירו הותיר את הריבית המוניטרית ברמה שלילית, וה-ECB חזר על ההערכה שהיא תיוותר ברמתה הנוכחית לפחות עד קיץ 2019. מראשית 2019 צפויה ההרחבה הכמותית הגלובלית להתחלף בצמצום כמותי. עם זאת, בסוף התקופה הנסקרת עלתה אי-הוודאות לגבי המשך מגמת הצמצום של המדיניות המוניטרית בעולם, על רקע התנודתיות בשווקים הפיננסיים במדינות המפותחות. השווקים אינם מתמחרים העלאת ריבית נוספת בארה"ב, ובאירופה נדחה המועד שבו הריבית צפויה לעלות.

4.8 היעדים ואסטרטגיה עסקית

האגודה בוחנת מעת לעת את תכניותיה האסטרטגיות ומעדכנת אותן בהתאם להתפתחויות בסביבה החיצונית, בשים לב, בין היתר, למצב שוק ההון ושינויים רגולטוריים. האגודה השלימה תהליך עדכון אסטרטגיה בשנת 2018 וזו אושרה בועד המנהל בחודש אוקטובר 2018. המידע המובא להלן הינן בגדר מידע צופה פני עתיד, המתבסס על היעדים והכוונות האסטרטגיות של האגודה המשקפות את מדיניותה נכון למועד פרסום הדו"ח. הערכות אלו עשויות להשתנות, כולן או חלקן, מעת לעת. אין כל ודאות בדבר התממשות כוונות או אסטרטגיה זו של האגודה. ייתכן, כי היעדים המתוארים להלן לא יושגו בעתיד או שהאגודה תחליט שלא ליישם את האסטרטגיה האמורה, כולה או חלקה, וזאת, בין היתר, בשל שינויים בסביבה העסקית, לרבות שינויים רגולטוריים, שינויים בשוק ההון בארץ ובעולם, וכל שינוי העלול להשפיע על האגודה.

אסטרטגיית האגודה ויעדיה העיקריים הינם כדלקמן : מתן מענה מיטבי לצרכי לקוחות האגודה במגזר הקיבוצי, תוך שימור מעמדה של האגודה כמובילה במגזר זה ; הרחבת פעילות האגודה בתחום הביטוח הפרטי במגזר הקיבוצי, תוך טיוב וייעול הפעילות הקיימת וקידום החדשנות בתחום הדיגיטלי ; שמירה על רמה מקצועית ואיכותית של עובדי האגודה ורתימת העובדים למאמץ הארגוני המשותף ; המשך מתן שירות איכותי ואמין תוך מיקוד בצרכי הלקוחות המשתנים בסקטור הקיבוצי. כל זאת יחד עם שימור רווחיות בתיק פרט מחוץ לסקטור הקיבוצי באמצעות סוכני ביטוח.

לצורך ביצוע האסטרטגיה והיעדים כאמור האגודה שמה דגש על ביצוע חיתום איכותי ועל נושא ביטוחי המשנה, בוחנת באופן רציף את צרכי הלקוחות, בוחנת את רווחיות הענפים בהם היא פועלת ואת רווחיות המוצרים אותם היא משווקת, ושמה דגש על טיוב מתמיד בתהליך קבלת מבטחים, פיתוח כלים ניהוליים לצורך קבלת החלטות, והכל תוך שימת דגש על נושא ניהול הסיכונים. כמו כן, במהלך 2019 האגודה תרחיב השקעותיה לשיפור מערכות המידע ותהליכי העבודה, למיתוג מחדש והגדלת מודעות לפעילות האגודה בתוך הסקטור הקיבוצי ולפיתוח מוצרים ושירותים חדשניים ודיגיטליים בתחום ביטוחי הפרט.

חברי הוועד המנהל מודים להנהלת האגודה, לעובדיה ולסוכנות הביטוח על תרומתם להישגי האגודה.

דורון סט

יו"ר הוועד המנהל

28 במרס 2019

הצהרות מנהלים

הצהרה

אני, אלעד שלף, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדו"ח השנתי של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן "האגודה") לשנת 2018 (להלן "הדו"ח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדו"ח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדו"ח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדו"ח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של האגודה לימים ולתקופות המדווחים בדו"ח.
 4. אני ואחרים באגודה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדו"ח של האגודה, וכן:
 - 4.1 קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לאגודה לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים באגודה ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדו"ח.
 - 4.2 קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS).
 - 4.3 הערכנו את היעילות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של האגודה והצגנו את מסקנותינו לגבי היעילות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדו"ח בהתבסס על הערכתנו.
 - 4.4 גילינו בדו"ח כל שינוי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי.
 5. אני ואחרים באגודה המצהירים הצהרה זו, גילינו לרואה החשבון המבקר לוועד המנהל ולוועדת הביקורת של האגודה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - 5.1 את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של האגודה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי, וכן -
 - 5.2 כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

הצהרה

אני שמואל הרטשטיין, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדו"ח השנתי של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן "האגודה") לשנת 2018 (להלן "הדו"ח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדו"ח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדו"ח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדו"ח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של האגודה לימים ולתקופות המדווחים בדו"ח.
4. אני ואחרים באגודה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדו"ח של חברת הביטוח, וכן-
 - 4.1 קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לאגודה לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים באגודה ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדו"ח.
 - 4.2 קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS).
 - 4.3 הערכנו את היעילות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של האגודה והצגנו את מסקנותינו לגבי היעילות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדו"ח בהתבסס על הערכתנו.
 - 4.4 גילינו בדו"ח כל שינוי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.
5. אני ואחרים באגודה המצהירים הצהרה זו, גילינו לרואה החשבון המבקר, לוועד המנהל ולוועדת הביקורת של האגודה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - 5.1 את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של האגודה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי, וכן -
 - 5.2 כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

שמואל הרטשטיין,

28 במרס 2019

משנה למנכ"ל ומנהל כספים

דו"ח הוועד המנהל וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הוועד המנהל, של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן "האגודה") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של האגודה תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לוועד המנהל ולהנהלה של האגודה לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. בלא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דו"ח כספי.

ההנהלה בפיקוח הוועד המנהל מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הוועד המנהל נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נוהלי בקרה פנימית.

הנהלת האגודה, בפיקוח הוועד המנהל העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי ל-31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של (COSO) Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ל-31 בדצמבר 2018, הבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי היא אפקטיבית.

יו"ר הוועד המנהל: **דורון סט**

(חתימה)

מנכ"ל: **אלעד שלף**

(חתימה)

משנה למנכ"ל ומנהל הכספים: **שמואל הרטשטיין**

(חתימה)

28 במרס 2019

חלק ג

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר, 2018

תוכן העניינים

עמוד

<u>2</u>	דוח רואה החשבון המבקר
<u>3</u>	דוח רואה החשבון המבקר בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
<u>4</u>	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
<u>5</u>	דוחות מאוחדים על הרווח או הפסד ורווח כולל אחר
<u>6</u>	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
<u>7-8</u>	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
<u>9-118</u>	באורים לדוחות הכספיים המאוחדים
<u>119</u>	דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד של האגודה ("סולר")
<u>120-125</u>	נספח א'- תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הנפרדים של האגודה ("סולר")
<u>126</u>	נספח ב'- מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות

דוח רואה החשבון המבקר לחברי האגודה של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

ביקורתי את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן - האגודה) לימים 31 בדצמבר, 2018 ו-2017 ואת הדוחות המאוחדים על הרווח או הפסד ורווח כולל אחר, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018.

דוחות כספיים אלה הינם באחריות הועד המנהל וההנהלה של האגודה, אחריותי היא לחוות דיעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתי.

לא ביקרתי את הדוחות הכספיים של חברת בת שאוחדה אשר נכסיה הכלולים באיחוד מהווים כ- 0.07% וכ- 0.09% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר, 2018 ו-2017, בהתאמה, והכנסותיה הכלולות באיחוד מהוות כ- 1.1%, כ- 0.9% וכ- 0.9% מכלל ההכנסות המאוחדות לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2018, 2017 ו-2016, בהתאמה. כמו כן לא ביקרתי את הדוחות הכספיים של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 3,475 אלפי ש"ח ו- 2,902 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017, בהתאמה, ואשר חלקה של האגודה בתוצאות החברות הנ"ל הסתכם לרווח של 942 אלפי ש"ח, הפסד של 144 אלפי ש"ח ורווח של 109 אלפי ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2018, 2017 ו-2016, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על-ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לי וחוות דעתי, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכתי את ביקורתי בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה החשבון), התשל"ג-1973. על-פי תקנים אלה, נדרש ממני לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישמשו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הועד המנהל וההנהלה של האגודה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אני סבור שביקורתי ודוחות רואי החשבון האחרים מספקת בסיס נאות לחוות דעתי.

לדעתי, בהתבסס על ביקורתי ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של האגודה והחברות המאוחדות שלה לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018, בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981.

ביקורתי גם, בהתאם לתקני ה- PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של האגודה ליום 31 בדצמבר, 2018 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלי מיום 28 במרס, 2019 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של האגודה.

יאיר קופל - ר"ח מבקר
קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב,
28 במרס, 2019

דוח רואה החשבון המבקר לחברי האגודה

של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרתי את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן - "האגודה") ליום 31 בדצמבר, 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הועד המנהל והנהלה של האגודה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הועד המנהל בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותי היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של האגודה בהתבסס על ביקורתי.

ערכתי את ביקורתי בהתאם לתקני ה-(Public Company Accounting Oversight Board) PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש ממני לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתי כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתי כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבתי כנחוצים בהתאם לנסיבות. אני סבור שביקורתי מספקת בסיס נאות לחוות דעתי.

בקרה פנימית על דיווח כספי של אגודה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון וחסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של אגודה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי האגודה (לרבות הוצאתם מרשותה) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של האגודה נעשים רק בהתאם להרשאות הועד המנהל והנהלה של האגודה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי האגודה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתי, האגודה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2018 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרתי גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של האגודה לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018 והדוח שלי, מיום 28 במרס, 2019, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

ליום 31 בדצמבר			באור	
2017	2018	אלפי ש"ח		
7,356	7,932		<u>4</u>	נכסים
1,405	1,302		<u>(1)18</u>	נכסים בלתי מוחשיים
22,156	22,977		<u>5</u>	נכסי מסים נדחים
9,478	11,514		<u>6</u>	הוצאות רכישה נדחות
14,167	15,296		<u>7</u>	רכוש קבוע
264,508	305,550		<u>14</u>	השקעה בחברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
822	5,158			נכסי ביטוח משנה
29,542	26,851		<u>8</u>	נכסי מסים שוטפים
73,888	68,860		<u>9</u>	חייבים ויתרות חובה
731	1,000		<u>11</u>	פרמיות לגבייה
				נכסים בשל הטבות לעובדים
				השקעות פיננסיות אחרות:
631,180	600,927		<u>(ב)10</u>	נכסי חוב סחירים
252,526	255,586		<u>(ג)10</u>	נכסי חוב שאינם סחירים
154,397	178,101		<u>(ה)10</u>	אחרות
1,038,103	1,034,614			סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
294,052	294,701		<u>12</u>	מזומנים ושווי מזומנים
<u>1,756,208</u>	<u>1,795,755</u>			סך כל הנכסים
				הון והתחייבויות
			<u>13</u>	הון:
178,381	178,381			הון מניות ופרמיה
(31,122)	(31,122)			קרנות הון
322,071	326,544			יתרת עודפים
469,330	473,803			סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של האגודה
699	466			זכויות שאינן מקנות שליטה
<u>470,029</u>	<u>474,269</u>			סך כל ההון
				התחייבויות:
1,172,999	1,194,153		<u>14</u>	התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
1,930	1,353		<u>(1)18</u>	התחייבויות בגין מסים נדחים
96	50		<u>11</u>	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
10,225	76			התחייבויות בגין מיסים שוטפים
97,504	125,854		<u>19</u>	זכאים ויתרות זכות
3,425	-		<u>20</u>	כתב התחייבות נדחה
<u>1,286,179</u>	<u>1,321,486</u>			סך כל ההתחייבויות
<u>1,756,208</u>	<u>1,795,755</u>			סך כל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

28 במרס, 2019			
שמואל הרטשטיין	אלעד שלף	דורון סט	תאריך אישור הדוחות הכספיים
משנה למנהל הכללי	מנהל כללי	יו"ר הוועד המנהל	
ומנהל כספים			

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2016	2017 אלפי ש"ח	2018		
516,630	516,322	488,415	21	פרמיות שהורווחו ברוטו
167,488	165,277	192,284	21	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
349,142	351,045	296,131	21	פרמיות שהורווחו בשייר
22,647	42,585	13,783	22	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
13,780	14,075	14,419	23	הכנסות מדמי ניהול
39,438	37,459	45,494	24	הכנסות מעמלות
425,007	445,164	369,827		סך כל ההכנסות
358,250	359,169	355,042		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
100,695	93,786	129,016		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
257,555	265,383	226,026	25	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, בשייר
71,918	72,429	74,301	26	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
33,788	36,032	34,136	27	הוצאות הנהלה וכלליות
1,922	(5,291)	4,992	28	הוצאות (הכנסות) מימון
27	208	178		הוצאות אחרות - הפסד הון
365,210	368,761	339,633		סך כל ההוצאות
1,029	822	1,462		חלק ברווחי חברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
60,826	77,225	31,656		רווח לפני מסים על הכנסה
21,059	16,601	7,483	18(ד)	מסים על ההכנסה
39,767	60,624	24,173		רווח נקי
50	(683)	315		רווח (הפסד) כולל אחר:
13	(143)	73		רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
37	(540)	242		השפעת המס
39,804	60,084	24,415		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
39,804	60,084	24,415		סה"כ רווח כולל
39,941	60,707	24,231		רווח (הפסד) נקי מיוחס ל:
(174)	(83)	(58)		בעלי המניות של האגודה
39,767	60,624	24,173		זכויות שאינן מקנות שליטה
39,978	60,167	24,473		סה"כ רווח (הפסד) כולל מיוחס ל:
(174)	(83)	(58)		בעלי המניות של האגודה
39,804	60,084	24,415		זכויות שאינן מקנות שליטה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

הון מניות ופרמיה	קרן הון מעסקאות עם בעלי שליטה	יתרת עודפים	סה"כ אלפי ש"ח	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
יתרה ליום 1 בינואר, 2016					
178,381	(31,122)	247,926	395,185	956	396,141
-	-	(13,000)	(13,000)	-	(13,000)
-	-	39,941	39,941	(174)	39,767
-	-	37	37	-	37
-	-	39,978	39,978	(174)	39,804
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016					
-	-	(13,000)	(13,000)	-	(13,000)
-	-	60,707	60,707	(83)	60,624
-	-	(540)	(540)	-	(540)
-	-	60,167	60,167	(83)	60,084
178,381	(31,122)	322,071	469,330	699	470,029
-	-	(20,000)	(20,000)	-	(20,000)
-	-	-	-	(175)	(175)
-	-	24,231	24,231	(58)	24,173
-	-	242	242	-	242
-	-	24,473	24,473	(58)	24,415
178,381	(31,122)	326,544	473,803	466	474,269

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			נספח
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
(66,545)	97,747	37,572	א
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה			
(4,222)	(4,424)	(5,708)	השקעה ברכוש קבוע
(2,074)	(4,605)	(3,940)	השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
182	213	-	פרעון הלוואה מחברה מוחזקת
-	150	425	דיבידנד שהתקבל מחברות מוחזקות
470	615	301	תמורה ממימוש רכוש קבוע
(5,644)	(8,051)	(8,922)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות מימון			
(13,000)	(13,000)	(20,000)	דיבידנד ששולם לבעלי יחידות האגודה
-	-	(175)	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(5,000)	(6,667)	(3,333)	פירעון כתב התחייבות נדחה
(18,000)	(19,667)	(25,508)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון
151	(1,247)	(4,493)	הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
(90,038)	68,782	649	עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
315,308	225,270	294,052	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
225,270	294,052	294,701	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		

נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

39,767	60,624	24,173	רווח נקי
--------	--------	--------	----------

התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:

התאמות לסעיפי רווח והפסד:

(1,029)	(822)	(1,462)	חלק האגודה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נטו
			רווחים (הפסדים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
(9,691)	(25,814)	3,007	נכסי חוב סחירים
(8,908)	(9,668)	(13,484)	נכסי חוב שאינם סחירים
(4,828)	(10,856)	1,187	השקעות אחרות
(97,977)	77,486	17,272	פדיונות (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות אחרות
(179)	(141)	(92)	הכנסות מימון בגין התחייבויות פיננסיות אחרות
27	208	178	הפסד ממימוש רכוש קבוע
			פחת והפחתות:
2,030	2,185	3,193	רכוש קבוע
2,141	2,495	3,364	נכסים בלתי מוחשיים
(74)	(89)	(57)	שערוך הלוואה שניתנה לחברה מוחזקת
14,326	(16,954)	21,154	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
7,762	21,651	(41,042)	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(5,945)	(527)	(821)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
21,059	16,601	7,483	מסים על ההכנסה
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
(27,108)	5,020	5,028	פרמיות לגבייה
9,474	4,858	2,691	חייבים ויתרות חובה
1,313	(17,983)	28,350	זכאים ויתרות זכות

(99,607)	47,650	35,949	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
----------	--------	--------	--

מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך השנה עבור:

(6,830)	(15,518)	(22,550)	מסים ששולמו
125	4,991	-	מסים שהתקבלו
(6,705)	(10,527)	(22,550)	
(66,545)	97,747	37,572	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 1: - כללי

א. תיאור כללי של האגודה ופעילותה

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן "האגודה") הינה אגודה תושבת ישראל ומושבה הקבוע הינו בתל אביב, רח' חשמונאים 93.

האגודה עוסקת בכל ענפי ביטוח כללי. ביום 25 למרס, 2015 קיבלה האגודה אישור מהממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לפעול בענף ביטוח חיים ריסק בלבד. במהלך חודש יוני, 2015 החלה האגודה לשווק פוליסות ביטוח חיים ריסק. החל מדוחות כספיים ליום 31 במרס, 2016 מציגה האגודה נתוני ענף זה.

האגודה קיבלה אישור להרחבת הרישיון אל תחום ביטוח המשכנתא והחלה בשיווק מוצר זה בתחילת הרבעון הראשון של שנת 2017. במהלך חודש פברואר 2018 קיבלה האגודה אישור למכור פוליסות ביטוח חיים במסגרת קבוצתית. על-פי תקנות האגודה, עסקי האגודה מוגבלים לביטוחים של חברי האגודה, חבריהם ועובדיהם וכן גופים אחרים, לפי החלטת ההנהלה.

ב. נכון ליום 31 בדצמבר, 2018 לאגודה השקעה בשלוש חברות מוחזקות כדלקמן:

1. עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ (להלן - "עתודות") באחזקה של 50%.
2. ביטוח חקלאי סוכנות לביטוח בע"מ (לשעבר משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ) (להלן - "סוכנות הביטוח") באחזקה של 100%.
3. עידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011) בע"מ (להלן - עידן חדש") באחזקה של 50%.

ג. מלוא השליטה באגודה הינה בידי אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן - אחזקות ביטוח).

שינוי מבנה באגודה

1. על פי הרולינג שהתקבל ממס הכנסה ביום 21 בנובמבר, 2012 נקבע כי האגודה תעביר לאגודה אחות ניהול סיכונים- אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן - ניהול סיכונים), אגודת אחזקות חדשה ללא פעילות, את מלוא החזקותיה (50%) בחברת עתודות - קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ, להלן - "עתודות" וכן את מלוא זכויותיה במבנה המצוי ברחוב החשמונאים בתל אביב הידוע כגוש 7459 חלקות 15 ו-16 וגוש 7100 חלקות 66, 67 ו-68 (להלן - המבנה), וכן נכסים כספיים מסוימים (זכויותיה בקשר עם הלוואות שניתנו על ידה לגורמים שונים) (להלן יחד: "הנכסים המועברים"), וזאת ללא תמורה כלשהי.
- העברת הנכסים המועברים תעשה ללא תמורה בין במישרין או בעקיפין. הובהר, כי ביצוע העברת כל אחד מהנכסים המועברים אינו מותלה האחד בשני וכל אחד מהם עומד בפני עצמו ומותנה באישור הועד המנהל של האגודה.
2. בהתאם לרולינג העבירה האגודה ביום 1 בינואר, 2014 לניהול סיכונים הלוואות בסך 14,658 אלפי ש"ח שניתנו על ידה לגורמים שונים.
- ביום 5 ליולי, 2015, לאחר שנתקיימו כל התנאים המתלים, הועבר המבנה ברחוב החשמונאים בסך של 6,247 אלפי ש"ח כולל ניכוי עתודה למס בגינו, לניהול סיכונים.

באור 1: - כללי (המשך)

ד. שינוי מבנה באגודה (המשך)

3. ביום 29 במאי, 2014 אושרה באגודה חלוקת דיבידנד במזומן בסך של 10,000 אלפי ש"ח וכן העברת מניות עתודות והזכויות הקשורות עימה לניהול סיכונים.

חלוקת הדיבידנד והעברת עתודות כאמור לעיל הותנו בהתחייבות בלתי הדירה שהתקבלה מאחזקות ביטוח שלפיה, בין היתר, אחזקות ביטוח לא תחלק דיבידנד, אלא בכפוף לכך שבמועד החלוקה עודף ההון הקיים על ההון הנדרש של האגודה לא יהיה נמוך מ-30%.

אחזקות ביטוח נתנה את ההתחייבות האמורה.

נכון למועד זה טרם הועברו החזקותיה של האגודה בעתודות לניהול סיכונים.

ה.

הגדרות

בדוחות כספיים אלה -

האגודה	- ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ.
הקבוצה	- האגודה והחברות המוחזקות שלה.
חברות מאוחדות	- חברות שדוחותיהן מאוחדים במישרין או בעקיפין עם דוחות האגודה.
חברות כלולות	- חברות אשר לאגודה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית שלהן אך לא שליטה, ואשר השקעת האגודה בהן כלולה בדוחות הכספיים המאוחדים של האגודה על בסיס השווי המאזני.
חברות מוחזקות	- חברות מאוחדות וחברות כלולות שהשקעות האגודה בהן כלולה בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.
אגודת האם	- אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ.
צדדים קשורים	- כהגדרתם ב-IAS 24.
בעלי עניין ובעלי שליטה	- כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.
הממונה	- הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.
חוק הפיקוח	- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
תקנות ההון	- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מזערי הנדרש לקבלת רישיון מבטח), תשע"ח-2018.
כללי ההשקעה	- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 וחוזר "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים".
חוזי ביטוח	- חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.
נכסי ביטוח משנה	- חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.

באור 1: - כללי (המשך)

ו. הגדרות (המשך)

- התחייבויות בגין חוזי ביטוח
- עתודות ביטוח ותביעות תלויות, במגזרי הפעילות ביטוח כללי וביטוח חיים.
- פרמיות
- פרמיות לרבות דמים.
- פרמיות שהורווחו
- פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים

1. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים של האגודה ערוכים על בסיס העלות, למעט התחייבויות ביטוחיות, מכשירים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, נכסי והתחייבויות מסים נדחים, נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים והשקעות המטופלות לפי השווי המאזני.

2. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

דוחות כספיים אלו נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - IFRS). כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי, כפי שנקבע בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על-פיו.

3. תקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של הקבוצה עולה בעיקרה על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח חיים ולעסקי ביטוח כללי בעלי זנב ארוך.

4. מבנה הדיווח הנוכחי

הדוחות על המצב הכספי, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של האגודה, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו מספקת מידע מהימן ורלבנטי יותר, כפי שנדרש ב- IAS 1.

5. מדיניות חשבונאית עקבית ויישום לראשונה של תקני IFRS

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי, בכל התקופות המוצגות, למעט אם נאמר אחרת.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים
השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם ההשפעה המהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

סיווג ויעוד ההשקעות הפיננסיות

הנהלת האגודה הפעילה שיקול דעת בבואה לסווג וליעד את ההשקעות הפיננסיות לקבוצות הבאות:

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.
- השקעות המוחזקות לפדיון.
- הלוואות וחייבים.
- נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

לגבי החלטת האגודה בנוגע ליעוד נכסי האגודה, ראה [באור 2\(ט\)](#) להלן.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת ההנהלה להסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים נזקפים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים ואקטואריים, המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הקבוצה, נדרשת הנהלת הקבוצה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הקבוצה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות לרבות ציפיות לעתיד, ככל שניתנות להערכה, בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. יובהר שההנחות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר, עקב שינויים גולטוריים שפורסמו או צפויים להתפרסם בתחומי הביטוח, הפנסיה והגמל ואשר קיימת אי וודאות באשר לאופן התממשותם והשלכותיהם.

להלן ההנחות העיקריות שנעשו בדוחות הכספיים בקשר לאי הודאות לתאריך המאזן ואומדנים קריטיים שחושבו על ידי הקבוצה ואשר שינוי מהותי באומדנים ובהנחות עשויים לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים בשנה העוקבת:

1. התחייבויות בגין חוזי ביטוח

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח מבוססות על שיטות הערכה אקטוארית ועל הנחות המפורטות ב**באור 29(ה1)(3)** לגבי ביטוח כללי, וב**באור 29(ה2)** לגבי ביטוח חיים.

ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח. לגבי ניתוחי רגישות של הסיכון הביטוחי בביטוח כללי ראה [באור 29\(ה1\)](#).

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

2. תביעות משפטיות

ליום 31 בדצמבר 2018 לא קיימות תביעות תלויות ומשפטיות כנגד האגודה.

עם זאת האגודה חשופה לטענות/תביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו, וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת האגודה וחברות מוחזקות שלה במספר דרכים, ובין היתר: באמצעות פניות לקוחות לגורמים בקבוצה ובמיוחד לממונה על פניות הציבור בקבוצה, באמצעות תלונות לקוחות ליחידה לפניות הציבור במשרד הממונה, ובאמצעות תביעות (שאינן ייצוגיות) המוגשות לבית המשפט. נושאים אלו מובאים לידיעת הנהלת הקבוצה אם וככל שהגורמים המטפלים מזהים כי הטענות עשויות להיות בעלות השלכות רחבות. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמכות האגודה והחברות המוחזקות על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה ואת הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני בו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

3. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לא סחירים

השווי ההוגן של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופיקדונות, הניתן לצרכי הצגה בבאור בלבד, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

4. ירידת ערך של השקעות פיננסיות

כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, סכום ההפסד נזקף לדוח על הרווח הכולל, ראה [באור 2\(ב\)](#).

בכל תאריך מאזן בוחנת הקבוצה האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

5. ירידת ערך של נכסים לא פיננסיים

הקבוצה בוחנת ירידת ערך של נכסים לא פיננסיים לפחות אחת לשנה. הבחינה מחייבת את ההנהלה לבצע אומדן של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע משימוש מתמשך ביחידה מניבת מזומנים שאליה הוקצה הנכס. כמו כן, נדרשת ההנהלה לאמוד שיעור נכיון מתאים לתזרימי מזומנים אלה. ראה מידע נוסף [בבאור 2\(ב\)](#).

6. הטבות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה

התחייבות בגין תוכניות להטבה מוגדרת לאחר סיום העסקה נקבעת תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבות כרוך בקביעת הנחות בין השאר לגבי שיעורי היוון, שיעורי תשואה צפויים על נכסים, שיעור עליית השכר ושיעורי תחלופת עובדים. יתרת ההתחייבויות עשויה להיות מושפעת בצורה משמעותית בגין שינויים באומדנים אלו. ראה מידע נוסף [בבאור 2\(ד\)](#).

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

7. נכסי מסים נדחים

נכסי מסים נדחים מוכרים בגין הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים, שטרם נוצלו, במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכנגדה ניתן יהיה לנצלם. נדרש שיקול דעת של ההנהלה על מנת לקבוע האם ניתן להכיר בנכס מסים נדחים ואת סכום נכס המסים הנדחים שניתן להכיר בו וזאת בהתבסס על קיום, עיתוי וסכום ההכנסה החייבת במס הצפויה ואסטרטגיית תכנון המס. ראה מידע נוסף בבאור 2(יט).

8. קביעת ברות השבה של הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים

ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות בביטוח חיים נבדקת מדי תקופה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים ומשתנים נוספים כאמור בבאור 2(ח)(1). אם תחת הנחות אלו לא תתקיים ברות ההשבה, יתכן שיהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

מטבע ההצגה של הדוחות הכספיים הינו ש"ח.

הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של האגודה. מטבע הפעילות הוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת האגודה ולפי מטבע זה נמדדים מצבה הכספי ותוצאות פעולותיה של האגודה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך דיווח למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער, למעט אלה המהוונים לנכסים כשירים או נזקפים להון בעסקאות גידור, נזקפים לדוח רווח והפסד.

עסקאות ביטוח משנה לסוגיהן מתורגמות למטבע הפעילות בהתאם להסכמים שנחתמו עם מבטחי משנה.

3. פריטים כספיים צמודי מדד

נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על פי תנאיהם לשינויים במדד מותאמים לפי המדד הרלוונטי, בכל תאריך דיווח, בהתאם לתנאי ההסכם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות של חברות שלאגודה יש שליטה בהן (חברות בנות). שליטה מתקיימת כאשר לאגודה יש כח השפעה על החברה המושקעת, חשיפה או זכויות לתשואות משתנות כתוצאה ממעורבותה בחברה המושקעת וכן היכולת להשתמש בכח שלה כדי להשפיע על סכום התשואות שינבע מהחברה המושקעת. בבחינת שליטה מובאת בחשבון השפעת זכויות הצבעה פוטנציאליות רק אם הן ממשיות. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

הדוחות הכספיים של האגודה והחברות הבנות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות הבנות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של האגודה. יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין האגודה והחברות הבנות בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

זכויות שאינן מקנות שליטה בגין חברות בנות מייצגות את ההון בחברות הבנות שאינן ניתנות לייחוס, במישרין או בעקיפין, לאגודת האם. הזכויות שאינן מקנות שליטה מוצגות בנפרד במסגרת ההון של האגודה. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לאגודה ולזכויות שאינן מקנות שליטה. הפסדים מיוחסים לזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה בדוח המאוחד על המצב הכספי הינה שלילית.

שינויים בשיעור החזקה בחברת בת אשר אינם מביאים למצב של איבוד שליטה, מוכרים כשינוי בהון על ידי התאמה של יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה כנגד ההון המיוחס לבעלי מניות החברה ובניכוי/ ובתוספת של תמורה ששולמה או התקבלה.

בעת מימוש חברה בת תוך איבוד שליטה, האגודה:

- גורעת את הנכסים (לרבות מוניטין) ואת ההתחייבויות של החברה הבת.
- גורעת את היתרה בדוחות הכספיים של הזכויות שאינן מקנות שליטה.
- גורעת את ההתאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים שנזקפו להון העצמי.
- מכירה בשווי ההוגן של התמורה שהתקבלה.
- מכירה בשווי ההוגן של השקעה כלשהי שנותרה.
- מסווגת מחדש את הרכיבים שהוכרו קודם לכן ברווח (הפסד) כולל אחר, באותו אופן שהיה נדרש אם החברה הבת הייתה מממשת ישירות את הנכסים או ההתחייבויות הקשורים.
- מכירה בהפרש כלשהו שנוצר (עודף או גרעון) כרווח או כהפסד.

ה. צירופי עסקים ומוניטין

צירופי עסקים מטופלים בשיטת הרכישה. עלות הרכישה נמדדת על פי השווי ההוגן של התמורה שהועברה במועד הרכישה בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה בנרכשת. בכל צירוף עסקים, האגודה בוחרת האם למדוד את הזכויות שאינן מקנות שליטה בנרכשת בהתאם לשוויים ההוגן במועד הרכישה או לפי חלקן היחסי בשווי ההוגן של הנכסים המזוהים נטו של הנרכשת.

עלויות רכישה ישירות נזקפות בעת התהוותן לדוח רווח והפסד.

בצירוף עסקים המושג בשלבים, זכויות הונות בנרכשת שהוחזקו על ידי הרוכשת קודם להשגת השליטה נמדדות בשווי הוגן למועד הרכישה תוך הכרה בדוח רווח או הפסד משערך ההשקעה הקודמת במועד העלייה לשליטה.

תמורה מותנית מוכרת בשוויה ההוגן במועד הרכישה. תמורה מותנית מסווגת כנכס או כהתחייבות פיננסית בהתאם ל- IAS 39. שינויים עוקבים בשווי ההוגן של התמורה המותנית

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- ה. צירופי עסקים ומוניטין (המשך)
מוכרים בדוח רווח והפסד או בדוח על הרווח הכולל האחר. אם התמורה המותנית מסוגות כמכשיר הוני, היא נמדדת לפי שוויה ההוגן במועד הרכישה ללא מדידה עוקבת.
- מוניטין נמדד לראשונה לפי העלות, שהינה ההפרש בין תמורת הרכישה והזכויות שאינן מקנות שליטה לבין הסכום נטו של הנכסים המזוהים שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו. אם סכום המוניטין שהתקבל הינו שלילי, הרוכש יכיר ברווח שנוצר במועד הרכישה.
- ו. השקעה בחברות כלולות
חברות כלולות הינן חברות שלקבוצה יש השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית שלהן, אך לא שליטה. ההשקעה בחברה כלולה מוצגת על בסיס שיטת השווי המאזני כמפורט בסעיף ז' להלן.
- ז. השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
השקעות האגודה בחברות כלולות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני.
- לפי שיטת השווי המאזני, ההשקעה בחברה הכלולה מוצגת לפי עלות בתוספת שינויים שלאחר הרכישה בחלק הקבוצה בנכסים נטו, לרבות רווח כולל אחר של החברה הכלולה. רווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין הקבוצה לבין החברה הכלולה מבוטלים בהתאם לשיעור ההחזקה בחברה הכלולה.
- שיטת השווי המאזני מיושמת עד למועד איבוד ההשפעה המהותית או סיווגה כהשקעה המוחזקת למכירה.
- מוניטין בגין רכישת חברה כלולה מוצג כחלק מההשקעה בחברה כלולה, נמדד לפי העלות ואינו מופחת באופן שיטתי. מוניטין נבחן לצורך בחינת ירידת ערך כחלק מהשקעה בחברה הכלולה בכללותה.
- הדוחות הכספיים של האגודה והחברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות הכלולות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של הקבוצה.
- במקרה של רכישת חברה כלולה או עסקה משותפת המושגת בשלבים, כאשר ההשקעה הקודמת בחברה הנרכשת טופלה בהתאם להוראות IAS 39, הקבוצה מיישמת את עקרונות IFRS 3 לגבי צירוף עסקים המושג בשלבים. כפועל יוצא, זכויות הונות בנרכשת שהוחזקו על ידי הקבוצה קודם להשגת ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת נמדדות בשווי הוגן למועד הרכישה ונכללות בתמורת הרכישה תוך הכרה ברווח או הפסד בהתאם למדידה בשווי ההוגן כאמור.
- במועד איבוד ההשפעה המהותית, הקבוצה מודדת בשווי הוגן השקעה כלשהיא שנותרה בחברה הכלולה, ומכירה ברווח או הפסד בהפרש שבין התמורה ממכירת ההשקעה בחברה הכלולה והשווי ההוגן של ההשקעה שנותרה לבין הערך בספרים של ההשקעה שמומשה במועד זה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. חוזה ביטוח

IFRS 4 הדן בחוזה ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזה ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזה ביטוח משנה שהוא רוכש. להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזה ביטוח:

1. ביטוח חיים

א. הכרה בהכנסות, ראה [באור 2\(יז\)](#) להלן.

ב. התחייבויות בגין חוזה ביטוח חיים

התחייבויות בגין חוזה ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות הממונה (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות.

התחייבויות בגין חוזה ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה באגודה מר דוד אנגלמיר. חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזה ביטוח חיים נקבע על פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

ג. הוצאות רכישה נדחות

1. הוצאות הרכישה הנדחות בגין פוליסות ביטוח חיים (להלן - ה-DAC) כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא פחות מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו נמחק במועד הביטול.

2. אקטואר האגודה בודק מידי שנה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזה ביטוח בניכוי ה-DAC מספיקה, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות.

3. ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים והוצאות תפעול הנקבעות על-ידי האקטואר מדי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר.

ד. בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזה ביטוח חיים (Liability Adequacy)

בחודש אוגוסט 2015 פורסם חוזר ביטוח שעניינו אופן חישוב בדיקת נאותות העתודות (LAT) בביטוח חיים ובריאות ("חוזר ה-LAT"). החוזר מתייחס לנושאים הבאים:

1. הנחיות מדידה לגבי שני מאפיינים של תזרימי המזומנים העתידיים: חוסר נזילות (באמצעות פרמיית אי נזילות) וסיכונים ביטוחיים אשר אינם ניתנים לפיזור ("Cost of non-hedgeable risks", CNHR).
2. בחירת הנחות דמוגרפיות לצורך חישוב האומדנים השוטפים תעשה ברמה של "Best Estimate" תוך הפעלת שיקול דעת.
3. הנחת הריבית והתשואה המתאימה תהיה על פי עקום הריביות חסר סיכון לתאריך הדיווח.
4. שימוש בשווי העדכני של נכסים שאינם נמדדים בספרים בשווי הוגן (למעט אג"ח מיועדות).

האגודה בדקה את נאותות העתודה בהתאם לחוזר ומצאה כי אין צורך בהפרשה נוספת.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. חוזי ביטוח (המשך)

1. ביטוח חיים (המשך)

ה. תביעות תלויות

תביעות תלויות בניכוי חלק מבטחי המשנה בהן מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת מומחי האגודה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח.

הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח.

2. ביטוח כללי

(1) הכרה בהכנסה - ראה באור 2(ז) להלן.

(2) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות לשוב תביעות, תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.

(3) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה, והוצאות הרכישה הנדחות בביטוח כללי, חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013, (להלן - "תקנות חישוב עתודות"), הנחיות הממונה ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתה של האקטוארית הממונה.

(4) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כמפורט להלן:

(1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, (Unearned Premium Reserve), משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך המאזן.

(2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency). הפרשה זו נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי ההוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלות הצפויה בגין חוזי הביטוח. בענפי רכב רכוש, מקיף דירות ובתי עסק ההפרשה מבוססת בין היתר על בסיס מודל אקטוארי.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. חוזי ביטוח (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

(4) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן: (המשך)

(3) התביעות התלויות מחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:

3.1 תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו במרבית הענפים לפי הערכה אקטוארית, וכך גם הוצאות עקיפות ליישוב תביעות. שיבובים לקבל מחברות ביטוח ושרידים מובאים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. התחשיב האקטוארי עבור האגודה בוצע על-ידי האקטוארית הממונה עובדת האגודה, הגב' רובשטיין גלית.

3.2 להערכת האגודה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי ויתרתן כוללת הפרשות מתאימות ככל שנדרש ל-IBNR.

(4) האגודה בוחנת את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי כמפורט בבאור 29 ה(1)(3).

(5) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות בקשר להפקת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

(6) עסקים המתקבלים מהתאגיד המנהל של מהמאגר לביטוח רכב חובה ("הפול") בע"מ (להלן - הפול), נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך המאזן בתוספת הפרשות לפי העניין, והכול בהתאם לשיעור השתתפות האגודה בהם.

ח. מכשירים פיננסיים

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים הן נכסים פיננסיים והן התחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב בלתי סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיות לגביה, חייבים אחרים ומזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון הלוואות שנתקבלו וזכאים אחרים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

ההכרה הראשונית במכשירים פיננסיים, שאינם נגזרים, הינה לפי שווי הוגן ולגבי מכשירים שאינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד בתוספת כל עלויות העסקה ישירות הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה הראשונית, מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים נמדדים כמפורט בהמשך.

מכשיר פיננסי מוכר כנכס או כהתחייבות במועד קבלת התנאים החוזיים על ידי האגודה (מועד העסקה).

מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים כוללים יתרות מזומנים לשימוש מיידי ופיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי ואשר אינם מוגבלים בשעבוד.

השקעות המוחזקות לפדיון

כאשר לאגודה יש כוונה מפורשת ויכולת להחזיק מכשירי חוב עד למועד פדיונם, מכשירי החוב מסווגים כמוחזקים לפדיון. השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לפי עלות מופחתת בשיטת הריבית האפקטיבית המביאה בחשבון גם את עלויות העסקה בניכוי הפסדים מירידת ערך.

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

מכשיר פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם הוא מוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה הראשונית בו.

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינן השקעות המוחזרות בתשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינן נסחרות בשוק פעיל. לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות בתוספת עלויות עסקה ישירות, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, ובניכוי הפרשה לירידת ערך. חייבים לזמן קצר מוצגים לפי תנאיהם, בדרך כלל בערכם הנומינלי.

2. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים פיננסיים מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן, עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה הראשונית, נמדדים הנגזרים לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי הוגן נזקפים לדוח על הרווח הכולל.

3. נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערכים בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית המדד בפועל.

4. האגודה קבלה החלטות לייעוד הנכסים כדלקמן:

נכסים סחירים

נכסים אלו סווגו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, למעט חלק ממכשירי החוב הסחירים אשר סווגו כמוחזקים לפדיון.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. מכשירים פיננסיים (המשך)

4. האגודה קבלה החלטות לייעוד הנכסים כדלקמן (המשך)

נכסים שאינם סחירים

נכסים העונים לקריטריונים של קבוצת הלוואות וחייבים, סווגו לקבוצה זו ונמדדו על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

5. קביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות פיננסיות שלהן אין שוק פעיל, השווי שנקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אילו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות לרבות הסתמכות על דוחות כספיים מבוקרים. השווי ההוגן המחושב לצורך הצגה בבאורים של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופקדונות מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי מזומנים.

6. התחייבויות פיננסיות בעלות מופחתת

הלוואות ואשראי מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן בניכוי עלויות עסקה מיוחסות ישירות במידה וקיימות (לדוגמה, עלויות גיוס הלוואה). לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות והתחייבויות אחרות, מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות בניכוי עלויות עסקה ישירות תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

7. גריעת מכשירים פיננסיים

א. נכסים פיננסיים

נכס פיננסי נגרע כאשר פקעו הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או האגודה העבירה את הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי או נטלה על עצמה מחויבות לשלם את תזרימי המזומנים שהתקבלו במלואם לצד השלישי, ללא עיכוב משמעותי, ובנוסף העבירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס או לא העבירה ואף לא הותירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים לנכס אך העבירה את השליטה בנכס. כאשר האגודה העבירה את זכויותיה לקבל תזרימי מזומנים מהנכס ולא העבירה ולא הותירה באופן ממשי את הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס ואף לא העבירה את השליטה על הנכס, מוכר נכס חדש בהתאם למידת המעורבות הנמשכת של האגודה בנכס. מעורבות נמשכת בדרך של ערבות לנכס המועבר נמדדת לפי הנמוך מבין היתרה בדוחות הכספיים המקורית של הנכס והסכום המירבי של התמורה שהאגודה עשויה להידרש לשלם בחזרה.

ב. התחייבויות פיננסיות

התחייבות פיננסית נגרעת כאשר היא מסולקת, דהיינו ההתחייבות נפרעה, בוטלה או פקעה. התחייבות פיננסית מסולקת כאשר החייב (הקבוצה) פורע את ההתחייבות על ידי תשלום במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או שירותים, או משוחרר משפטית מההתחייבות.

כאשר התחייבות פיננסית קיימת מוחלפת בהתחייבות אחרת כלפי אותו מלווה בתנאים שונים מהותית, או כאשר נעשה שינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת, ההחלפה או השינוי מטופלים כגריעה של ההתחייבות המקורית וכהכרה של התחייבות חדשה. ההפרש בין היתרה בדוחות הכספיים של שתי ההתחייבויות הנ"ל נזקף לדוח רווח והפסד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. מכשירים פיננסיים (המשך)

7. גריעת מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. התחייבויות פיננסיות (המשך)

במידה שההחלפה או השינוי אינם מהותיים, הם מטופלים כשינוי תנאי ההתחייבות המקורית ולא מוכר רווח או הפסד מההחלפה. בעת הבחינה האם מדובר בשינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת מביאה האגודה בחשבון שיקולים איכותיים וכמותיים.

8. לגבי ירידת ערך נכסים פיננסיים ראה [באור 2\(ב\)](#) להלן.

י. רכוש קבוע

פריטי הרכוש הקבוע מוצגים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר, ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו, ואינם כוללים הוצאות תחזוקה שוטפת.

רכיבי פריט רכוש קבוע בעלי עלות משמעותית ביחס לסך העלות של הפריט, מופחתים בנפרד, לפי שיטת הרכיבים.

הפחת מחושב בשיעורים שנתיים שווים על בסיס שיטת הקו הישר לאורך תקופת החיים השימושיים בנכס, כדלקמן:

%	
15	כלי רכב
15-6	ריהוט וציוד משרדי
33	מחשבים וציוד היקפי
ראה להלן	שיפורים במושכר

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי הקבוצה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופת החיים המשוערת של השיפור, לפי הקצר שבהם.

אורך החיים השימושיים, שיטת הפחת, וערך השייר נבחנים לפחות בכל סוף שנה והשינויים מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא. הפחתת נכסים מופסקת כמוקדם מבין המועד בו הנכס מסווג כמוחזק למכירה לבין המועד שבו הנכס נגרע.

יא. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נמדדים לפי השווי ההוגן במועד הרכישה. עלויות בגין נכסים בלתי מוחשיים אשר פותחו באופן פנימי, למעט עלויות פיתוח מהוונות, נזקפות לרווח או הפסד בעת התהוותן.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

1. תוכנות

נכסי האגודה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

2. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים.

3. הפחתה

אומדן אורך החיים השימושי הינו כדלקמן:

א. תוכנות- מופחתות בקו ישר על פני 3 שנים.

ב. עודף עלות שנוצר ברכישת סוכנות ביטוח מיוחס בעיקרו לתיק לקוחות ומופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני 5 שנים.

האומדנים בדבר שיטת הפחת ואורך החיים השימושי נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

יב. ירידת ערך

הקבוצה בוחנת בכל תאריך מאזן האם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך בגין הנכסים הבאים:

1. נכסים פיננסיים

נכסים הנמדדים בעלות מופחתת

ראייה אובייקטיבית לירידת ערך קיימת כאשר אירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההכרה. סכום ההפסד הנזקף לדוח רווח והפסד נמדד כהפרש בין יתרת הנכס בדוחות הכספיים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים (שאינם כוללים הפסדי אשראי עתידיים שטרם התהוו), המהוונים בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס הפיננסי. אם הנכס הפיננסי נושא ריבית משתנה, ההיוון נעשה בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית הנוכחית. בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את השבת ערכו של הנכס לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד. ביטול כאמור נזקף לרווח והפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים הן ברמת הנכס הבודד והן ברמה של קבוצת נכסים בעלי מאפייני סיכון אשראי דומים (בחינה קולקטיבית). ההלוואות והחייבים שהינם משמעותיים באופן פרטני נבחנים ספציפית לירידת ערך. ההלוואות והחייבים אשר בגינם לא זוהתה ירידת ערך ספציפית מקובצים יחדיו ולגביהם נבחנת קיומה של ירידת ערך קולקטיבית במטרה לאתר ירידת ערך שהתרחשה וטרם זוהתה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יב. ירידת ערך (המשך)

2. ביטוח משנה

א. ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי האגודה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה, אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזי ביטוח המשנה, עלול לגרום לאגודה הפסדים.

ב. האגודה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת האגודה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטוארית, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת האגודה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי CUT OFF (ניתוק התקשרויות בדרך של פרעון סופי של החובות) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיה לגבייה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיות לגבייה בעסקי ביטוח כללי מחושבת לפי אומדנים המבוססים, בין היתר, על עומק החובות בפיגור ועל הביטחונות הקיימים.

4. נכסים שאינם פיננסיים

האגודה בוחנת את הצורך בירידת ערך נכסים לא פיננסיים של הקבוצה, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים ונכסי מס נדחים כאשר ישנם סימנים כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהיתרה בדוחות הכספיים אינה ברת-השבה. במקרים בהם היתרה בדוחות הכספיים של הנכסים הלא פיננסיים עולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, מופחתים הנכסים לסכום בר-ההשבה שלהם. השווי בר-ההשבה הינו הגבוה מבין שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה ושווי שימוש. בהערכת שווי השימוש מהווים תזרימי המזומנים הצפויים לפי שיעור ניכיון לפני מס המשקף את הסיכונים הספציפיים לכל נכס. בגין נכס שאינו מייצר תזרימי מזומנים עצמאיים נקבע סכום בר-השבה עבור היחידה מניבת המזומנים שאליה שייך הנכס. הפסדים מירידת ערך נזקפים לדוח על הרווח הכולל לסעיף הוצאות אחרות.

הפסד מירידת ערך של נכס, למעט מוניטין, מבוטל רק כאשר חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר-ההשבה של הנכס מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת הערך. ביטול ההפסד כאמור מוגבל לנמוך מבין סכום ירידת הערך של הנכס שהוכר בעבר (בניכוי פחת או הפחתה) או סכום בר-ההשבה של הנכס. לגבי נכס הנמדד לפי העלות, ביטול הפסד כאמור נזקף לרווח או הפסד.

הקריטריונים הייחודיים להלן מיושמים בבחינת ירידת ערך:

השקעה בחברה כלולה

לאחר יישום שיטת השווי המאזני, האגודה בוחנת אם יש צורך להכיר בהפסד נוסף בגין ירידת ערך של ההשקעה בחברות כלולות. בכל תאריך דיווח מתבצעת בחינה אם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה, בחינת ירידת הערך נעשית בהתייחס להשקעה בכללותה כולל המוניטין המיוחס לחברה הכלולה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג.

מדידת שוי הוגן

שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

מדידת שווי הוגן מבוססת על ההנחה כי העסקה מתרחשת בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק הכדאי (advantageous) ביותר.

השווי ההוגן של נכס או התחייבות נמדד תוך שימוש בהנחות שמשתתפים בשוק ישתמשו בעת תמחור הנכס או ההתחייבות, בהנחה שמשתתפים בשוק פועלים לטובת האינטרסים הכלכליים שלהם.

מדידת שווי הוגן לנכס לא פיננסי מביאה בחשבון את היכולת של משתתף בשוק להפיק הטבות כלכליות באמצעות הנכס בשימוש המיטבי שלו או על ידי מכירתו למשתתף אחר בשוק שישתמש בנכס בשימוש המיטבי שלו.

הקבוצה משתמשת בטכניקות הערכה שהן מתאימות לנסיבות ושקיימים עבורן מספיק נתונים שניתנים להשגה כדי למדוד שווי הוגן, תוך מיקסום השימוש בנתונים רלוונטיים שניתנים לצפייה ומיזעור השימוש בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין מכשירים פיננסיים שלהם אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היות תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות. השווי של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופקדונות, מחושב לפי מודל המבוסס על היות תזרימי המזומנים.

כל הנכסים וההתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן או שניתן גילוי לשווי ההוגן שלהם מחולקים לקטגוריות בתוך מידרג השווי ההוגן, בהתבסס על רמת הנתונים הנמוכה ביותר, המשמעותית למדידת השווי ההוגן בכללותה:

- רמה 1: מחירים מצוטטים (ללא התאמות) בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים.
- רמה 2: נתונים שאינם מחירים מצוטטים שנכללו ברמה 1 אשר ניתנים לצפייה במישרין או בעקיפין.
- רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה (טכניקות הערכה ללא שימוש בנתוני שוק ניתנים לצפייה).

יד.

הטבות לעובדים

בקבוצה קיימות מספר תכניות הטבה לעובדים:

1. הטבות עובד לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר חזויות להיות מסולקות במלואן לפני 12 חודש לאחר תום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים. הטבות אלו כוללות משכורות, ימי חופשה, הבראה והפקדות מעסיק לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאה עם מתן השירותים. התחייבות בגין בונוס במזומן, מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. הטבות לעובדים (המשך)

2. הטבות לאחר סיום העסקה

תכנית להפקדה מוגדרת

לקבוצה תוכניות להפקדה מוגדרת, בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין שלפיהן הקבוצה משלמת באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות.

הפקדות לתוכנית להפקדה מוגדרת בגין פיצויים או בגין תגמולים, מוכרות כהוצאה בעת ההפקדה לתוכנית במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד.

תוכנית להטבה מוגדרת

בנוסף לקבוצה תוכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק פיצויי פיטורין. לפי החוק, זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או עם פרישתם. ההתחייבות בשל סיום העסקה נמדדת לפי שיטת שווי אקטוארי של יחידת הזכאות החזויה. החישוב האקטוארי מביא בחשבון עליות שכר עתידיות ושיעור עזיבת עובדים, וזאת על בסיס הערכה של עיתוי התשלום. הסכומים מוצגים על בסיס היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעורי הריבית בהתאם לתשואה במועד הדיווח של אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה, אשר מועד פרעון דומה לתקופת ההתחייבות המתייחסת לפיצויי הפרישה.

האגודה מפקידה כספים בגין התחייבויותיה לתשלום פיצויים לחלק מעובדיה באופן שוטף בקרנות פנסיה וחברות ביטוח (להלן - נכסי התוכנית). נכסי התוכנית הם נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות עובד לזמן ארוך או בפוליסות ביטוח כשירות. נכסי התוכנית אינם זמינים לשימוש נושי הקבוצה, ולא ניתן לשלם ישירות לקבוצה.

ההתחייבות בשל הטבות לעובדים המוצגת בדוח על המצב הכספי מייצגת את הערך הנוכחי של התחייבות ההטבות המוגדרת בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית.

מדידות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח כולל אחר.

י. הטבות בגין פיטורין

פיצויי פיטורין לעובדים נזקפים כהוצאה כאשר הקבוצה התחייבה, לפיטורי עובדים לפני הגיעם לגיל הפרישה המקובל והיא אינה יכולה לבטל את ההצעה או כאשר הקבוצה מכירה בעלויות בגין שינוי מבני אשר כולל תשלום של הטבות בגין פיטורין, כמוקדם מביניהם.

טו. הפרשות

הפרשה בהתאם ל-37 IAS מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות בהווה (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, צפוי שיידרש שימוש במשאבים כלכליים על מנת לסלק את המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר הקבוצה צופה שחלק או כל ההוצאה תוחזר לאגודה, כגון בחוזה ביטוח, ההחזר יוכר כנכס נפרד, רק במועד בו קיימת וודאות למעשה לקבלת הנכס. ההוצאה תוכר בדוח רווח והפסד בניכוי החזר ההוצאה.

להלן סוגי ההפרשות שנכללו בדוחות הכספיים:

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר כאשר יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת ההפרשה בהתאם לערכה הנוכחי. בעת בחינת הצורך בהכרה בהפרשות ובכמותן, מסתייעת הנהלת הקבוצה ביועציה המשפטיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. הפרשות (המשך)

היטלים

היטלים המוטלים על האגודה על ידי מוסדות ממשלה באמצעות חקיקה, מטופלים בהתאם לפרשנות IFRIC 21, לפיה ההתחייבות לתשלום ההיטל תוכר רק בעת קרות האירוע היוצר את המחויבות לתשלום.

יז. הכרה בהכנסה

החל מיום 1 בינואר 2018 הקבוצה מיישמת לראשונה את IFRS 15 - הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות (להלן - התקן). התקן מחליף, בין היתר, את IAS 18 הכנסות. התקן איננו חל על הכרה בהכנסה מחוזי ביטוח אך חל על חלק מההכנסות האחרות של הקבוצה שאינן חוזי ביטוח.

- התקן מציג מודל בן חמישה שלבים שיחול על הכנסות הנובעות מחוזים עם לקוחות:
- שלב 1 - **זיהוי החוזה עם הלקוח**, לרבות התייחסות לקיבוץ חוזים וטיפול בשינויים (modifications) בחוזים.
 - שלב 2 - **זיהוי מספר מחויבויות ביצוע נפרדות (distinct) בחוזה**.
 - שלב 3 - **קביעת מחיר העסקה**, לרבות התייחסות לתמורה משתנה, רכיב מימון משמעותי, תמורות שאינן במזומן ותמורה שתשולם ללקוח.
 - שלב 4 - **הקצאת מחיר העסקה לכל מחויבות ביצוע נפרדת** על בסיס מחיר המכירה היחסי הנפרד תוך שימוש במחירים נצפים אם הם זמינים, או באומדנים והערכות.
 - שלב 5 - **הכרה בהכנסה בעת עמידה במחויבות ביצוע**, תוך הבחנה בין קיום מחויבות במועד מסוים לבין קיום מחויבות לאורך זמן.

ליישום התקן לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של האגודה. להלן מדיניות ההכרה בהכנסה של האגודה:

1. פרמיות

- (א) פרמיות במגזר ביטוח חיים נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן. ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי האגודה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין.
- (ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.
- פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פירעון הפרמיה הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.
- פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך המאזן נרשמים כהכנסות מראש.
- ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין.

2. דמי ניהול מחברה מנהלת של קרן פנסיה

דמי הניהול מחושבים על בסיס יתרות הנכסים המנוהלים ועל בסיס התקבולים מהעמיתים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יז. הכרה בהכנסה (המשך)

3. עמלות

בסוכנויות ביטוח

הכנסות מעמלות ביטוח כללי מוכרות כהכנסה בעת התהוותן. הכנסות מעמלות ביטוח חיים מוכרות כהכנסה על בסיס מועדי הזכאות לתשלום העמלות על פי ההסכמים עם חברות הביטוח בניכוי הפרשות להחזרי עמלות עקב ביטולים צפויים של פוליסות ביטוח.

בחברת הביטוח

הכנסות מעמלות מביטוח משנה בביטוח כללי וביטוח חיים נזקפות בעת התהוותן.

יח. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב, הכנסות מדיבידנדים, רווחים (הפסדים) נטו ממכירת נכסים פיננסיים, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד והרווחים (הפסדים) ממטבע חוץ בגין נכסי חוב.

הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית.

הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לאגודה הזכות לקבלת תשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, מכירה האגודה בהכנסות מדיבידנד ביום האקס. רווחים והפסדים מהפרשי שער ושינויים בשווי ההוגן של ההשקעות מדווחים בנטו.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער על הלוואות שנתקבלו, ריבית והפרשי שער על פיקדונות ועל יתרות מבטחי משנה, ושינויים בגין ערך הזמן בגין הפרשות. עלויות אשראי, שאינן מהוונות, נזקפות לדוח רווח והפסד לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

יח. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות, הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח, להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות אחרות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך בהתאם למודלים פנימיים של האגודה המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

יט. מסים על הכנסה

תוצאות המס בגין מסים שוטפים או נדחים נזקפות לרווח או הפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים לרווח כולל אחר או להון.

1. מסים שוטפים

חבות בגין מסים שוטפים נקבעת תוך שימוש בשיעורי המס וחוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד לתאריך הדיווח, וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

2. מסים נדחים

מסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצורכי מס.

יתרות המסים הנדחים מחושבות לפי שיעור המס הצפוי לחול כאשר הנכס ימומש או ההתחייבות תסולק, בהתבסס על חוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך הדיווח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יט. מסים על הכנסה (המשך)

2. מסים נדחים (המשך)

בכל תאריך דיווח נכסי מסים נדחים נבחנים ובמידה שלא צפוי ניצולם הם מופחתים. הפסדים מועברים והפרשים זמניים הניתנים לזיכוי, בגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים, נבחנים בכל תאריך דיווח ובמידה שניצולם צפוי מוכר נכס מס נדחה מתאים.

בחישוב המסים הנדחים לא מובאים בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, כל עוד מכירת ההשקעות בחברות מוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין. כמו כן, לא הובאו בחשבון מסים נדחים בגין חלוקת רווחים על ידי חברות מוחזקות כדיבידנדים, מאחר שחלוקת הדיבידנד אינה כרוכה בחבות מס נוספת, או בשל מדיניות האגודה שלא ליזום חלוקת דיבידנד על ידי חברה מאוחדת הגוררת חבות מס נוספת.

מסים נדחים מקוזזים אם קיימת זכות חוקית לקיזוז נכס מס שוטף כנגד התחייבות מס שוטפת והמסים הנדחים מתייחסים לאותה ישות החייבת במס ולאותה רשות מס.

כ. מגזרי פעילות

מגזר פעילות הינו רכיב של הקבוצה העונה על שלושת התנאים הבאים:

1. עוסק בפעילויות עסקיות שמהן הוא עשוי להניב הכנסות ובגינן עשויות להתהוות לו הוצאות, לרבות הכנסות והוצאות המתייחסות לעסקאות בין חברות הקבוצה;
2. תוצאותיו התפעוליות נסקרות באופן סדיר על ידי מקבל ההחלטות התפעוליות הראשי של הקבוצה, על מנת לקבל החלטות לגבי משאבים שיוקצו לו ועל מנת להעריך את ביצועיו; וכן
3. קיים לגביו מידע כספי נפרד זמין.

כא. הצגת דוח על הרווח הכולל

האגודה בחרה להציג דוח יחיד על הרווח הכולל, הכולל את פריטי דוח רווח והפסד ואת פריטי הרווח הכולל האחר.

כב. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם

1. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17, חוזי ביטוח

בחודש מאי 2017 פרסמה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח (להלן - התקן החדש). התקן החדש קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא. התקן החדש צפוי לגרום לשינויים משמעותיים בדיווח הכספי של חברות ביטוח.

בהתאם לתקן החדש יש למדוד את ההתחייבות הביטוחית כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח תוך התחשבות באי הוודאות הגלומה בתחזיות אלו (מרווח הסיכון). כמו כן, הרווח הגלום הצפוי בחוזי הביטוח הנגזר מהחישובים כאמור יוכר על פני תקופת הכיסוי, וההשפעה של שינויים בהנחות (למעט ריבית) תיפרס גם היא על פני תקופת הכיסוי. הפסד יוכר באופן מיידי אם קבוצת חוזי ביטוח אינה צפויה להיות רווחית, או הופכת למפסידה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כב. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם (המשך)

1. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17, חוזי ביטוח (המשך)

לגבי חוזי ביטוח מסוימים (בדרך כלל חוזי ביטוח כללי עם כיסוי ביטוחי של עד שנה) ניתן ליישם מודל מדידה פשוט יותר שאינו שונה משמעותית מהמדידה המקובלת כיום.

התקן החדש ייושם החל מיום 1 בינואר 2021. אימוץ מוקדם אפשרי, כל עוד IFRS 9 מכשירים פיננסיים מיושם במקביל.

בחודש נובמבר 2018 הוחלט ב- IASB להציע דחייה של מועד היישום לראשונה של IFRS 17 בשנה אחת ליום 1 בינואר 2022.

התקן החדש ייושם למפרע. אם יישום למפרע אינו מעשי ניתן לבחור באחת משתי הגישות הבאות:

1. גישת יישום למפרע חלקי.
2. גישת השווי ההוגן.

האגודה בוחנת את ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

2. IFRS 9 מכשירים פיננסיים

בחודש יולי 2014 ה- IASB פירסם את הנוסח המלא והסופי של IFRS 9 - מכשירים פיננסיים, המחליף את IAS 39 - מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS 9 (להלן - התקן החדש) משנה בעיקר את הוראות הסיווג והמדידה של נכסים פיננסיים והוא חל על כל הנכספים שבתחולת IAS 39.

התקן החדש קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם (להלן - "מבחן הקרן והחבות בלבד").
- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסוימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. התקן החדש קובע הבחנה בין מכשירי חוב אשר ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומכשירי חוב שימדדו בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוגניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת החברה לגבי כל מכשיר ומכשיר. אם מדובר במכשירים הוגניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

כמו כן, התקן החדש כולל מודל חדש הבנוי משלושה שלבים למדידת ירידת ערך של מכשירי חוב פיננסיים אשר אינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומתבסס על הפסדי אשראי צפויים ("Expected Credit Loss Model"). כל שלב קובע את אופן המדידה של הפסדי האשראי הצפויים וזאת בהתבסס על שינויים שחלו בסיכון האשראי של

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כב. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם (המשך)

2. IFRS 9 מכשירים פיננסיים (המשך)

מכשיר החוב. כמו כן, ניתנת הקלה במודל זה לנכסים פיננסיים בעלי תקופות אשראי קצרות, כגון לקוחות.

לעניין גריעה ובנושא התחייבויות פיננסיות קובע התקן החדש את אותן הוראות שנדרשות לפי הוראות IAS 39 לגבי גריעה ולגבי התחייבויות פיננסיות שלא נבחרה לגביהן חלופת השווי ההוגן. לגבי התחייבויות שלגביהן נבחרה חלופת השווי ההוגן, סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות - המיוחס לשינויים בסיכון האשראי של החברה - ייזקף לרווח כולל אחר. כל יתר השינויים בשווי ההוגן ייזקפו לרווח או הפסד. התקן ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2018.

בחדש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתקן IFRS 4 אשר מתיר לישות שמנפיקה חוזי ביטוח לאמץ את IFRS 9 עם התאמות (להלן: "The overlay approach") או לדחות את אימוץ IFRS 9 ליום 1 בינואר 2021 (להלן: "גישת הדחיה" או "הפטור הזמני").

בחדש ספטמבר 2018 הוחלט ב- IASB להציג הארכה של הפטור הזמני מיישום IFRS 9 לחברות ביטוח אשר אימצו את גישת בדחיה, עד ליום 1 בינואר, 2022.

לצורך יישום גישת הדחיה על הישות לעמוד בקריטריונים הבאים:

1. הישות לא יישמה קודם לכן גרסה כלשהי של IFRS 9.
2. פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח. בהתאם לתקן, פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח כאשר:
 - (א) הערך בספרים של התחייבויותיה הנובע מחוזי ביטוח, כולל רכיבי פיקדון או נגזרים משובצים אשר הופרדו מחוזי הביטוח, הוא משמעותי ביחס לסך הערך בספרים של כלל התחייבויות; וכן
 - (ב) שיעור הערך בספרים של ההתחייבויות הקשורות לביטוח ביחס לסך הערך בספרים של כלל ההתחייבויות הינו:
 - גדול מ-90% או;
 - בין 80% ל-90% כולל, וכן למבטח אין פעילות משמעותית שאיננה קשורה לביטוח.

מבטח אשר בוחר ליישם את גישת הדחיה נדרש לתת גילוי אשר יאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים:

1. להבין כיצד הישות עומדת בקריטריונים לצורך יישום גישת הדחיה;
2. לערוך השוואה בין מבטחים אשר מיישמים את גישת הדחיה לבין ישויות שמיישמות את IFRS 9.

האגודה מיישמת את הפטור הזמני מ-IFRS 9 כפי שמתאפשר על ידי IFRS 4 מאחר והיא עומדת בקריטריונים לעיל שכן פעילותיה קשורות בעיקרן לביטוח:

ליום 31 בדצמבר 2015, הערך בספרים של התחייבויות האגודה הנובעות מחוזים שבתחולת IFRS 4 מהווה 90.1% מסך הערך בספרים של התחייבויות האגודה. מאז אותו מועד לא חלו שינויים בפעילות האגודה המחייבים הערכה מעודכנת.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כב. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם (המשך)

3. תיקונים ל- IFRS 10 ול- IAS 28 בדבר מכירה או העברה של נכסים בין חברה מחזיקה לחברה כלולה או עסקה משותפת שלה

בספטמבר 2014, פרסם ה-IASB תיקונים ל-IFRS 10 ול-IAS 28 (להלן - התיקונים) אשר דנים בטיפול החשבונאי במכירה או העברה של נכסים (נכס, קבוצת נכסים או חברה בת) בין החברה המחזיקה לבין חברה כלולה או עסקה משותפת שלה. התיקונים קובעים כי כאשר החברה המחזיקה מאבדת שליטה בחברת בת או בקבוצת נכסים שאינה מהווה עסק בעסקה עם חברה כלולה או עסקה משותפת שלה, יבוטל הרווח באופן חלקי, כך שהרווח שיוכר הוא הרווח בגין המכירה לחיצוניים בלבד. התיקונים מוסיפים כי במידה והזכויות הנותרות בידי החברה המחזיקה מהוות נכס פיננסי כהגדרתו ב-IFRS 9, יוכר הרווח באופן מלא. אם מדובר באיבוד שליטה בחברת בת או בקבוצת נכסים שמהווה עסק בעסקה עם חברה כלולה או עסקה משותפת שלה, יוכר הרווח באופן מלא.

התיקונים יושמו בדרך של מכאן ולהבא. מועד התחילה המנדטורי טרם נקבע על ידי ה-IASB, אולם אימוץ מוקדם אפשרי.

4. IFRS 16 חכירות

בינואר 2016 פרסם ה-IASB את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 בדבר חכירות (להלן - התקן החדש). בהתאם לתקן החדש, חכירה מוגדרת כחוזה, או חלק מחוזה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן מוגדרת.

להלן עיקר השפעות התקן החדש:

- התקן החדש דורש מחוכרים להכיר בכל החכירות בדוח על המצב הכספי (פרט לחריגים מסוימים, ראה להלן). חוכרים יכירו בהתחייבות בגין תשלומי החכירה ומנגד יכירו בנכס זכות שימוש, באופן דומה לטיפול החשבונאי בחכירה מימונית בהתאם לתקן הקיים- IAS 17 חכירות. כמו כן, החוכרים יכירו בהוצאות ריבית ובהוצאות פחת בנפרד.
- תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בריבית אשר מבוססים על ביצוע או שימוש יוכרו כהוצאה מצד החוכרים או כהכנסה מצד המחכירים במועד היווצרותם.
- במקרה של שינוי בתשלומי חכירה משתנים הצמודים למדד, על החוכר להעריך מחדש את ההתחייבות בגין החכירה כאשר השפעת השינוי תיזקף לנכס זכות- השימוש.
- הטיפול החשבונאי מצד המחכיר נותר ללא שינוי מהותי לעומת התקן הקיים, קרי, סיווג כחכירה מימונית או כחכירה תפעולית.
- התקן החדש כולל שני חריגים שבהם החוכרים רשאים לטפל בחכירות בהתאם לטיפול החשבונאי הקיים בהתייחס לחכירות תפעוליות, וזאת במקרה של חכירות נכסים בעלי ערך כספי נמוך או במקרה של חכירות לתקופה של עד שנה.

התקן החדש ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019, או לאחריו.

התקן החדש מאפשר לחוכרים לבחור באחת מגישות היישום הבאות:

- (א). יישום למפרע מלא - לפי גישה זו, נכס זכות-השימוש וההתחייבות יוצגו בדוח על המצב הכספי כאילו מאז ומעולם נמדדו בהתאם להוראות התקן החדש. במקרה זה, השפעת יישום התקן החדש לתחילת התקופה המוקדמת ביותר המוצגת תיזקף להון. כמו כן, החברה תציג מחדש את דוחותיה הכספיים המוצגים כמספרי

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כב. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם (המשך)

4. IFRS 16 חכירות (המשך)

השוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן החדש לראשונה תחת גישה זו, תחושב תוך שימוש בשיעור הריבית הגלום בחכירה אלא אם שיעור זה אינו ניתן לקביעה בנקל שאז יש להשתמש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר במועד ההתקשרות בחכירה.

ב). גישת יישום למפרע חלקי – לפי גישה זו, לא תידרש הצגה מחדש של מספרי ההשוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן החדש לראשונה, תחושב תוך שימוש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר הקיימת במועד יישום התקן החדש לראשונה. לגבי יתרת נכס זכות-השימוש, החברה יכולה להחליט, לגבי כל חכירה בנפרד, ליישם את אחת משתי החלופות הבאות:

- הכרה בנכס בגובה ההתחייבות שהוכרה, עם התאמות מסוימות.
- הכרה בנכס כאילו מאז ומעולם נמדד בהתאם להוראות התקן החדש.

הפרש כלשהו הנוצר במועד יישום התקן החדש לראשונה בעקבות יישום למפרע חלקי, אם נוצר, ייזקף להון.

להערכת החברה, לאחר בחינת השלכות יישום התקן החדש, ליישומו לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

5. IFRIC 23 – טיפול באי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה

בחודש יוני 2017 פרסם ה-IASB את IFRIC 23 – טיפול באי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה (להלן - הפרשנות). הפרשנות מבהירה את כללי ההכרה והמדידה של נכסים או התחייבויות בהתאם להוראות IAS 12 מסים על ההכנסה במצבים בהם קיימת אי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה. הפרשנות מתייחסת ומספקת הנחיות לבחינת קיבוץ מקרים של אי-ודאות המתייחסים למסים על הכנסה, בחינת התייחסות של רשויות המס, מדידת השלכות אי-הודאות הקשורה למסים על הכנסה על הדוחות הכספיים וכן טיפול בשינויים בעובדות ובנסיבות של אי-הודאות. הפרשנות תיושם החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2019. במועד היישום לראשונה, החברה תיישם את הפרשנות באחת משתי השיטות:

- א. יישום למפרע מלא ללא תיקון מספרי השוואה וזקיפת ההשפעה המצטברת למועד היישום לראשונה ליתרת הפתיחה של יתרת הרווח.
 - ב. יישום למפרע מלא לרבות תיקון מספרי השוואה.
- להערכת האגודה, לפרשנות לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כב. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם (המשך)

6. IFRS 3 צירופי עסקים

באוקטובר 2018, פרסם ה-IASB תיקון להגדרת "עסק" בתקן דיווח כספי בינלאומי 3 צירופי עסקים (להלן - התיקון). מטרת התיקון הינה לסייע לחברות בקביעה האם עסקת רכישה תטופל כצירוף עסקים או כעסקת רכישה של נכסים.

התיקון כולל:

1. הבהרה לכך שעל מנת להיחשב "עסק", מערכת של פעילויות ונכסים אשר נרכשו יכללו לכל הפחות תשומה ותהליך מהותי אשר יחדיו תורמים באופן משמעותי ביכולת לייצר תפוקות.
 2. השמטת ההתייחסות להערכה האם משתתף שוק יכול להמשיך בהפעלת עסק נרכש באמצעות החלפה של תשומות ותהליכים.
 3. הנחיות נוספות ודוגמאות אשר יסייעו לחברות להעריך האם תהליכים שנרכשו הינם מהותיים.
 4. שינוי הגדרת "תפוקה" ו-"עסק" כך שההגדרות יהיו ממוקדות ומצומצמות יותר.
 5. מבחן אופציונלי לפיו חברה יכולה לקבוע שאין מדובר ברכישת עסק, ללא צורך בבחינות נוספות.
- התיקון ייושם עבור צירופי עסקים ועסקאות רכישת נכסים אשר מועד הרכישה חל החל מהתקופה השנתית המתחילה ביום 1 בינואר 2022 או לאחריו.

כג. להלן שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר

שער חליפין יציג של דולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן		
	מדד ידוע	מדד בגין	
%	%	%	
8.1	1.2	0.8	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018
(9.8)	0.3	0.4	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
(1.5)	(0.3)	(0.2)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

באור 3: - מגזרי פעילות

האגודה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות הממונה מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים וענפי חבויות אחרים.

ענף רכב חובה-

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

ענף רכב רכוש-

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

ענפי חבויות אחרים-

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר.

ענפי רכוש ואחרים-

יתר ענפי ביטוח כללי שאינם רכב וחבויות, לרבות רכוש המשק, אש, מקיף דירות ובתי עסק ואחרים.

מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

כאמור בבאור 1א' האגודה משווקת פוליסות ביטוח חיים ריסק פרט, ביטוח משכנתא ופוליסות ביטוח חיים ריסק במסגרת קבוצתית.

כמו כן, האגודה עוסקת, באמצעות חברה כלולה, במגזר חסכון ארוך טווח בניהול קרן פנסיה, ראה באור 7 להלן.

באור 3-- מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
488,415	-	-	486,255	2,160	פרמיות שהורווחו ברוטו
192,284	-	-	191,003	1,281	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
296,131	-	-	295,252	879	פרמיות שהורווחו בשייר
13,783	-	(2,254)	16,037	-	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
14,419	-	-	-	(*)14,419	הכנסות מדמי ניהול
45,494	(6,447)	17,216	33,885	840	הכנסות מעמלות
369,827	(6,447)	14,962	345,174	16,138	סך הכל ההכנסות
355,042	-	-	354,236	806	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
129,016	-	-	128,331	685	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
226,026	-	-	225,905	121	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
74,301	(6,447)	-	78,331	2,417	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
34,136	-	16,335	16,195	1,606	הוצאות הנהלה וכלליות
4,992	-	60	4,930	2	הוצאות מימון
178	-	178	-	-	הוצאות אחרות – הפסד הון
339,633	(6,447)	16,573	325,361	4,146	סך כל ההוצאות
1,462	-	907	-	555	חלק האגודה ברווחי חברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
31,656	-	(704)	19,813	12,547	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
315	-	46	269	-	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
31,971	-	(658)	20,082	12,547	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
1,194,153	-	-	1,194,039	114	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
516,322	-	-	514,914	1,408	פרמיות שהורווחו ברוטו
165,277	-	-	164,488	789	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
351,045	-	-	350,426	619	פרמיות שהורווחו בשייר
42,585	-	13,300	29,285	-	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
14,075	-	-	-	(*)14,075	הכנסות מדמי ניהול
37,459	(8,925)	18,296	27,738	350	הכנסות מעמלות
445,164	(8,925)	31,596	407,449	15,044	סך הכל ההכנסות
359,169	-	-	359,130	39	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
93,786	-	-	93,753	33	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
265,383	-	-	265,377	6	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
72,429	(7,675)	-	78,726	1,378	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
36,032	(1,250)	19,280	16,533	1,469	הוצאות הנהלה וכלליות
(5,291)	-	443	(5,744)	10	הוצאות (הכנסות) מימון
208	-	208	-	-	הוצאות אחרות – הפסד הון
368,761	(8,925)	19,931	354,892	2,863	סך כל ההוצאות
822	-	(144)	-	966	חלק האגודה ברווחי (הפסדי) חברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
77,225	-	11,521	52,557	13,147	רווח לפני מסים על ההכנסה
(683)	-	(60)	(623)	-	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
76,542	-	11,461	51,934	13,147	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
1,172,999	-	-	1,172,933	66	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
516,630	-	-	516,074	556	פרמיות שהורווחו ברוטו
167,488	-	-	167,181	307	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
349,142	-	-	348,893	249	פרמיות שהורווחו בשייר
22,647	-	7,658	14,989	-	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
13,780	-	-	-	13,780 (*)	הכנסות מדמי ניהול
39,438	(7,612)	17,536	29,359	155	הכנסות מעמלות
425,007	(7,612)	25,194	393,241	14,184	סך הכל ההכנסות
358,250	-	-	358,223	27	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
100,695	-	-	100,672	23	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
257,555	-	-	257,551	4	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
71,918	(6,912)	-	77,724	1,106	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
33,788	(700)	16,719	15,740	2,029	הוצאות הנהלה וכלליות
1,922	-	1,667	246	9	הוצאות מימון
27	-	27	-	-	הוצאות אחרות – הפסד הון
365,210	(7,612)	18,413	351,261	3,148	סך כל ההוצאות
1,029	-	192	-	837	חלק האגודה ברווחי חברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
60,826	-	6,973	41,980	11,873	רווח לפני מסים על הכנסה
50	-	28	22	-	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
60,876	-	7,001	42,002	11,873	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
1,189,953	-	-	1,189,926	27	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

31 בדצמבר 2018				
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח				
נכסים				
7,932	864	7,068	-	נכסים לא מוחשיים
22,977	-	22,294	683	הוצאות רכישה נדחות
15,296	3,475	-	11,821 (*)	השקעה בחברות כלולות
השקעות פיננסיות:				
600,927	-	600,927	-	נכסי חוב סחירים
255,586	-	255,586	-	נכסי חוב שאינם סחירים
178,101	139	177,962	-	אחרות
סך כל השקעות פיננסיות אחרות				
1,034,614	139	1,034,475	-	
305,550	-	305,453	97	נכסי ביטוח משנה
68,860	-	68,531	329	פרמיות לגבייה
294,701	10,951	283,750	-	מזומנים ושווי מזומנים
45,825	3,742	41,451	632	נכסים אחרים
1,795,755	19,171	1,763,022	13,562	סך כל הנכסים
התחייבויות				
1,194,153	-	1,194,039	114	התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלוי תשואה
127,333	1,744	124,902	687	התחייבויות אחרות
1,321,486	1,744	1,318,941	801	סך כל ההתחייבויות

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

31 בדצמבר 2017				
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח				
נכסים				
7,356	1,114	6,242	-	נכסים לא מוחשיים
22,156	-	21,374	782	הוצאות רכישה נדחות
14,167	2,901	-	11,266 (*)	השקעה בחברות כלולות
השקעות פיננסיות:				
631,180	-	631,180	-	נכסי חוב סחירים
252,526	-	252,526	-	נכסי חוב שאינם סחירים
154,397	-	154,397	-	אחרות
סך כל השקעות פיננסיות				
1,038,103	-	1,038,103	-	אחרות
264,508	-	264,452	56	נכסי ביטוח משנה
73,888	-	73,699	189	פרמיות לגבייה
294,052	8,355	285,697	-	מזומנים ושווי מזומנים
41,978	4,535	37,443	-	נכסים אחרים
1,756,208	16,905	1,727,010	12,293	סך כל הנכסים
התחייבויות				
3,425	3,425	-	-	כתב התחייבות נדחה
1,172,999	-	1,172,933	66	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
109,755	2,427	106,324	1,004	התחייבויות אחרות
1,286,179	5,852	1,279,257	1,070	סך כל ההתחייבויות

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

באור 3: -

מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	ענפי חבויות אחרים (**)	סה"כ	
81,614	139,526	169,044	99,123	489,307	פרמיות ברוטו
51,441	62	133,757	23,027	208,287	בניכוי - ביטוח משנה
30,173	139,464	35,287	76,096	281,020	פרמיות בשייר
(16,248)	(1,321)	1,170	2,167	(14,232)	שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
46,421	140,785	34,117	73,929	295,252	פרמיות שהורווחו בשייר
4,548	1,046	3,383	7,060	16,037	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
7,755	-	24,551	1,579	33,885	הכנסות מעמלות
58,724	141,831	62,051	82,568	345,174	סך הכל ההכנסות
66,884	98,065	94,511	94,776	354,236	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
35,294	(1)	77,852	15,186	128,331	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
31,590	98,066	16,659	79,590	225,905	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
9,212	31,241	24,694	13,184	78,331	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
2,701	4,618	5,596	3,280	16,195	הוצאות הנהלה וכלליות
106	-	4,606	218	4,930	הוצאות מימון
43,609	133,925	51,555	96,272	325,361	סך כל ההוצאות
15,115	7,906	10,496	(13,704)	19,813	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
45	77	55	92	269	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
15,160	7,983	10,551	(13,612)	20,082	סך הכל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
363,987	77,030	120,320	632,702	1,194,039	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2018
288,625	77,013	24,053	498,895	888,586	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2018
(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף אובדן רכוש אשר הפעילות בגינו מהווה כ- 69.8% מסך הפרמיות בענפים אלו.					
(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי חבות המוצר, צד ג' ואחריות מעבידים אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 25%, כ- 38.4% וכ- 24.4% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.					

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)
א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים (*) אלפי ש"ח	ענפי חבויות אחרים (**) סה"כ	סה"כ	
82,236	147,238	171,586	99,523	500,583	פרמיות ברוטו
2,940	321	136,230	22,494	161,985	בניכוי - ביטוח משנה
79,296	146,917	35,356	77,029	338,598	פרמיות בשייר
(3,338)	(5,472)	(391)	(2,627)	(11,828)	שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
82,634	152,389	35,747	79,656	350,426	פרמיות שהורווחו בשייר
13,275	2,983	(3,817)	16,844	29,285	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	-	26,031	1,707	27,738	הכנסות מעמלות
95,909	155,372	57,961	98,207	407,449	סך הכל ההכנסות
52,686	107,900	83,682	114,862	359,130	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
4,406	334	69,681	19,332	93,753	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
48,280	107,566	14,001	95,530	265,377	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
8,552	32,604	23,976	13,594	78,726	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
2,716	4,863	5,667	3,287	16,533	הוצאות הנהלה וכלליות
-	-	(5,709)	(35)	(5,744)	הכנסות מימון
59,548	145,033	37,935	112,376	354,892	סך כל ההוצאות
36,361	10,339	20,026	(14,169)	52,557	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
(102)	(183)	(214)	(124)	(623)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
36,259	10,156	19,812	(14,293)	51,934	סך הכל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
357,659	79,739	123,170	612,255	1,172,933	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2017
328,236	79,670	22,604	477,971	908,481	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2017
(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף אובדן רכוש אשר הפעילות בגינו מהווה כ- 71.8% מסך הפרמיות בענפים אלו.					
(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי חבות המוצר, צד ג' ואחריות מעבידים אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 23.8%, כ- 39.7% וכ- 24.3% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.					

באור 3: -

מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים (*)	ענפי חבויות ואחרים (**) סה"כ		
88,963	160,832	181,310	104,032	535,137	פרמיות ברוטו
2,683	175	143,779	22,595	169,232	בניכוי - ביטוח משנה
86,280	160,657	37,531	81,437	365,905	פרמיות בשייר
5,843	7,955	1,102	2,112	17,012	שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
80,437	152,702	36,429	79,325	348,893	פרמיות שהורווחו בשייר
6,197	1,308	(210)	7,694	14,989	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	-	27,761	1,598	29,359	הכנסות מעמלות
86,634	154,010	63,980	88,617	393,241	סך הכל ההכנסות
69,611	116,797	64,858	106,957	358,223	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
6,419	210	55,078	38,965	100,672	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
63,192	116,587	9,780	67,992	257,551	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
7,721	31,075	25,134	13,794	77,724	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה
2,630	4,726	5,328	3,056	15,740	אחרות
-	-	207	39	246	הוצאות הנהלה וכלליות
73,543	152,388	40,449	84,881	351,261	הוצאות מימון
13,091	1,622	23,531	3,736	41,980	סך כל ההוצאות
4	7	7	4	22	רווח לפני מסים על הכנסה
13,095	1,629	23,538	3,740	42,002	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
379,754	89,340	127,012	593,820	1,189,926	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
379,754	89,340	127,012	593,820	1,189,926	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2016
350,193	89,336	22,626	441,635	903,790	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2016
(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף אובדן רכוש אשר הפעילות בגינו מהווה כ- 74.73% מסך הפרמיות בענפים אלו.					
(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי חבות המוצר, צד ג' ואחריות מעבידים אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 26.15%, כ- 38.02% וכ- 23.62% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.					

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)
ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			
סה"כ	פנסיה (*) אלפי ש"ח	ביטוח חיים (פוליסות פרט ללא רכיב חסכון)	
2,160	-	2,160	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,281	-	1,281	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
879	-	879	פרמיות שהורווחו בשייר
14,419	14,419	-	הכנסות מדמי ניהול
840	-	840	הכנסות מעמלות
16,138	14,419	1,719	סך כל ההכנסות
806	-	806	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
685	-	685	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
121	-	121	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
2,417	-	2,417	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,606	-	1,606	הוצאות הנהלה וכלליות
2	-	2	הוצאות מימון
4,146	-	4,146	סך כל ההוצאות
555	555	-	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
12,547	14,974	(2,427)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
סה"כ	פנסיה(*) אלפי ש"ח	ביטוח חיים (פוליסות פרט ללא רכיב חסכון)	
1,408	-	1,408	פרמיות שהורווחו ברוטו
789	-	789	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
619	-	619	פרמיות שהורווחו בשייר
14,075	14,075	-	הכנסות מדמי ניהול
350	-	350	הכנסות מעמלות
15,044	14,075	969	סך כל ההכנסות
39	-	39	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
33	-	33	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
6	-	6	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
1,378	-	1,378	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,469	-	1,469	הוצאות הנהלה וכלליות
10	-	10	הוצאות מימון
2,863	-	2,863	סך כל ההוצאות
966	966	-	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
13,147	15,041	(1,894)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
סה"כ	פנסיה (*) אלפי ש"ח	ביטוח חיים (פוליסות פרט ללא רכיב חסכון)	
556	-	556	פרמיות שהורווחו ברוטו
307	-	307	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
249	-	249	פרמיות שהורווחו בשייר
13,780	13,780	-	הכנסות מדמי ניהול
155	-	155	הכנסות מעמלות
14,184	13,780	404	סך כל ההכנסות
27	-	27	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
23	-	23	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
4	-	4	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
1,106	-	1,106	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
2,029	-	2,029	הוצאות הנהלה וכלליות
9	-	9	הוצאות מימון
3,148	-	3,148	סך כל ההוצאות
837	837	-	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
11,873	14,617	(2,744)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

באור 4: - נכסים בלתי מוחשיים

ההרכב ותנועה:

סה"כ	תוכנה אלפי ש"ח	תיק לקוחות	
			<u>עלות</u>
11,193	8,965	2,228	יתרה ליום 1 בינואר, 2017
4,605	4,605	-	תוספות במשך השנה
-	-	-	גריעות במשך השנה
15,798	13,570	2,228	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
3,940	3,940	-	תוספות במשך השנה
-	-	-	גריעות במשך השנה
19,738	17,510	2,228	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
			<u>הפחתה שנצברה</u>
5,947	5,279	668	יתרה ליום 1 בינואר, 2017
2,495	2,049	446	תוספות במשך השנה
-	-	-	גריעות במשך השנה
8,442	7,328	1,114	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
3,364	2,919	445	תוספות במשך השנה
-	-	-	גריעות במשך השנה
11,806	10,247	1,559	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
			<u>ערך בספרים נטו</u>
7,932	7,263	669	ליום 31 בדצמבר, 2018
7,356	6,242	1,114	ליום 31 בדצמבר, 2017

באור 5: - הוצאות רכישה נדחות

א. ההרכב:

31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
782	683
21,374	22,294
22,156	22,977

ביטוח חיים
ביטוח כללי

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
סה"כ	אלפי ש"ח
-	-
1,814	1,814
(37)	(37)
(983)	(983)
(12)	(12)
782	782
1,837	1,837
(53)	(53)
(1,804)	(1,804)
(79)	(79)
683	683

יתרה ליום 1 בינואר, 2017
תוספות
הפחתה שוטפת
הפחתה בגין אי ברות השבה
הפחתה בגין ביטולים

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017

תוספות
הפחתה שוטפת
הפחתה בגין אי ברות השבה
הפחתה בגין ביטולים

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018

באור 6: - רכוש קבוע

א. הרכב ותנועה:

שנת 2018

מחשבים	ריהוט וציוד משרדי	כלי רכב אלפי ש"ח	שיפורים במושכר	סה"כ
--------	----------------------	---------------------	-------------------	------

עלות

יתרה ליום 1 בינואר,

2018

תוספות במשך השנה

גריעות במשך השנה

7,522	2,545	6,934	1,206	18,207
2,077	485	1,114	2,032	5,708
-	-	1,309	-	1,309

יתרה ליום 31 בדצמבר,

2018

9,599	3,030	6,738	3,238	22,605
-------	-------	-------	-------	--------

פחת שנצבר

יתרה ליום 1 בינואר,

2018

תוספות במשך השנה

גריעות במשך השנה

5,318	1,206	2,039	166	8,729
1,635	222	967	369	3,193
-	-	830	-	830

יתרה ליום 31 בדצמבר,

2018

6,953	1,428	2,176	534	11,091
-------	-------	-------	-----	--------

יתרת עלות מופחתת

ליום 31 בדצמבר, 2018

2,646	1,602	4,562	2,704	11,514
-------	-------	-------	-------	--------

שנת 2017

מחשבים	ריהוט וציוד משרדי	כלי רכב אלפי ש"ח	שיפורים במושכר	סה"כ
--------	----------------------	---------------------	-------------------	------

עלות

יתרה ליום 1 בינואר,

2017

תוספות במשך השנה

גריעות במשך השנה

6,206	2,201	6,878	550	15,835
1,316	344	2,108	656	4,424
-	-	2,052	-	2,052

יתרה ליום 31 בדצמבר,

2017

7,522	2,545	6,934	1,206	18,207
-------	-------	-------	-------	--------

פחת שנצבר

יתרה ליום 1 בינואר,

2017

תוספות במשך השנה

גריעות במשך השנה

4,376	1,020	2,286	91	7,773
942	186	982	75	2,185
-	-	1,229	-	1,229

יתרה ליום 31 בדצמבר,

2017

5,318	1,206	2,039	166	8,729
-------	-------	-------	-----	-------

יתרת עלות מופחתת

ליום 31 בדצמבר, 2017

2,204	1,339	4,895	1,040	9,478
-------	-------	-------	-------	-------

באור 7: - השקעות בחברות מוחזקות

א. מידע בגין חברות מוחזקות
רשימת חברה מאוחדת וחברות כלולות:

זכויות האגודה בהון ובזכויות הצבעה	
31 בדצמבר	
2017	2018

100%	100%	ביטוח חקלאי סוכנות לביטוח בע"מ (לשעבר משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ)
50%	50%	עתודות - קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ- החברה המנהלת
50%	50%	עידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011) בע"מ

ב. להלן הרכב ההשקעה בחברות כלולות

31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
1,890	1,890
12,277	13,406
14,167	15,296

עלות המניות
חלק האגודה ברווחים שנצברו מאז הרכישה

ג. תמצית מידע פיננסי של חברות כלולות

31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
21,718	23,019
7,551	7,723
14,167	15,296

חלק הקבוצה במאזן החברות הכלולות בהתאם לשיעור
ההחזקה בהן לתאריך הדיווח:

נכסים
התחייבויות
נכסים, נטו

באור 7: - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ג. תמצית מידע פיננסי של חברות כלולות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
24,224	25,152	26,496
22,477	24,095	24,254
1,029	822	1,462

חלק הקבוצה בתוצאות הפעולות של החברות
הכלולות בהתאם לשיעור ההחזקה בהן
בשנה:

הכנסות

הוצאות

רווח נקי

ד. פרטים נוספים בדבר חברה כלולה מהותית- עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאים בע"מ-
חברה מנהלת

31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
29,389	31,042
4,883	4,557
(11,455)	(11,763)
(285)	(193)
22,532	23,643
50%	50%
11,266	11,821

בדוח על המצב הכספי:

נכסים שוטפים

נכסים לא שוטפים

התחייבויות שוטפות

התחייבויות לא שוטפות

סה"כ הון

שיעור ההחזקה בחברה הכלולה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
42,102	42,487	43,179
1,612	1,271	1,320
62	661	(209)
1,674	1,932	1,111
50%	50%	50%
837	966	555

תוצאות הפעולות של החברה הכלולה בשנה:

הכנסות

רווח נקי

רווח כולל אחר

סה"כ רווח כולל

שיעור ההחזקה בחברה הכלולה

חלק החברה ברווח החברה הכלולה

באור 8: - חייבים ויתרות חובה

31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
21,708	17,430	חברות ביטוח ותווכני ביטוח
1,914	1,680	הוצאות מראש
4,064	4,152	חברות קשורות
233	754	הכנסות לקבל
796	1,717	שרידים לקבל
827	1,118	חייבים אחרים ויתרות חובה
29,542	26,851	

באור 9: - פרמיות לגבייה

א. ההרכב:

31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
8,408	8,226	המחאות לגבייה
66,765	62,221	חשבון שוטף
75,173	70,447	
1,285	1,587	בניכוי - הפרשה לחובות מסופקים (*)
73,888	68,860	

(*) כל התנועה בהפרשה לחובות מסופקים נזקפה לדוח רווח והפסד.

ב. גיול:

31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
73,245	68,384	פרמיה לגביה שערכה לא נפגם ללא פיגור
643	476	פרמיה לגביה שערכה נפגם (*)
73,888	68,860	סך הכל פרמיה לגביה

(*) לאחר הפרשה לחובות מסופקים.

באור 10: - השקעות פיננסיות אחרות

א. ההרכב:

31 בדצמבר 2018			
סה"כ	הלוואות וחייבים	מוחזק לפדיון	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד
אלפי ש"ח			
600,927	-	162,381	438,546
255,586	255,586	-	-
178,101	-	-	178,101
<u>1,034,614</u>	<u>255,586</u>	<u>162,381</u>	<u>616,647</u>

נכסי חוב סחירים (ב)
נכסי חוב שאינם סחירים (ג)
אחרות (*)

סה"כ

31 בדצמבר 2017			
סה"כ	הלוואות וחייבים	מוחזק לפדיון	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד
אלפי ש"ח			
631,180	-	166,717	464,463
252,526	252,526	-	-
154,397	-	-	154,397
<u>1,038,103</u>	<u>252,526</u>	<u>166,717</u>	<u>618,860</u>

נכסי חוב סחירים (ב)
נכסי חוב שאינם סחירים (ג)
אחרות (*)

סה"כ

באור 10: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

ב. נכסי חוב סחירים

31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
295,304	213,739
163,009	216,970
6,150	7,837
166,717	162,381
631,180	600,927
177,369	164,728

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 אגרות חוב ממשלתיות
 נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
 נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
 מוחזק לפדיון:
 נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
 השווי ההוגן של נכסי חוב המוחזקים לפדיון:
 אגרות חוב קונצרניות

ג. נכסי חוב שאינם סחירים

שווי הוגן		ערך בדוחות הכספיים	
2017	2018	2017	2018
אלפי ש"ח			
263,474	248,759	231,559	234,368
27,980	25,597	20,967	21,218
291,454	274,356	252,526	255,586

המוצגים כהלוואות וחייבים:
 נכסים למעט פיקדונות בבנקים
 פקדונות בבנקים

(*) ראה באור 10(ח) להלן לגבי גיול השקעות בנכסי חוב לא פיננסים לא סחירים.

ד. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

31 בדצמבר	
2017	2018
ריבית אפקטיבית	
אחוזים	

1.06 1.24
 1.45 3
 2 -

נכסי חוב סחירים
 בסיס הצמדה
 צמוד למדד המחירים לצרכן
 שקלי
 צמוד מט"ח

31 בדצמבר	
2017	2018
ריבית אפקטיבית	
אחוזים	

4.37 4.37
 6.85 6.85
 6 6

נכסי חוב שאינם סחירים
 בסיס הצמדה
 צמוד למדד המחירים לצרכן
 שקלי
 צמוד מט"ח

באור 10: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

ה. השקעות פיננסיות אחרות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
120,522	129,494
33,875	48,607
<u>154,397</u>	<u>178,101</u>

תעודות השתתפות בקרנות נאמנות ותעודות סל סחירות
קרנות השקעה שאינן סחירות

ו. השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי נקבע כדלהלן:

נכסי חוב שאינם סחירים

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אג"ח קונצרני כפי שנמדדו בבורסה לני"ע בת"א בתוספת פרמיה בגין אי סחירות. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

31 בדצמבר	
2017	2018
אחוזים	
3.65	3.65
4.95	4.95
23.6	23.6

נכסים פיננסיים:

עבור נכסי חוב שאינם סחירים - בארץ, לפי דירוג מקומי: (*)
AA - ומעלה
BBB עד A+
לא מדורג

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינם חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים, פרמיות לגביה, לקוחות, חייבים ויתרות חובה, נכסי מיסים שוטפים, תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

31 בדצמבר 2018			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
אלפי ש"ח			
438,546	-	-	438,546
129,494	48,607	-	178,101
<u>568,040</u>	<u>48,607</u>	<u>-</u>	<u>616,647</u>

נכסי חוב סחירים
השקעות פיננסיות אחרות

סה"כ

באור 10: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

31 בדצמבר 2017			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
464,463	-	-	464,463
154,397	-	33,875	120,522
618,860	-	33,875	584,985

נכסי חוב סחירים
השקעות פיננסיות אחרות

סה"כ

ח. גיול השקעות בנכסי חוב פיננסיים לא סחירים

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
248,728	253,578	נכסי חוב שערכם לא נפגם ללא פיגור
5,016	3,539	נכסי חוב שערכם נפגם
(1,218)	(1,531)	נכסים שערכם נפגם, ברוטו הפרשה להפסד
3,798	2,008	נכסי חוב שערכם נפגם, נטו
252,526	255,586	סך הכל נכסי חוב לא סחירים

יצוין, כי הסכומים שלעיל אינם מהווים את הסכום בפיגור בפועל אלא את יתרת החוב המעורבת בפיגור.

ט. גילוי הנדרש בקשר לפטור הזמני מיישום IFRS 9

הטבלה להלן מציגה את השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים ליום 31 בדצמבר, 2018, לפי חלוקה לשתי קבוצות:

- נכסים שעומדים במבחן הקרן והריבית בלבד (לא כולל נכסים שמוחזקים למסחר או מנוהלים על בסיס שווי הוגן (להלן: "קבוצה א").
- כל יתר הנכסים הפיננסיים (להלן: "קבוצה ב").

קבוצה א	קבוצה ב	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	178,101	השקעות פיננסיות אחרות- אחרות
162,381	438,546	השקעות פיננסיות אחרות- נכסי חוב סחירים
232,758	22,828	השקעות פיננסיות אחרות- נכסי חוב שאינם סחירים
-	294,701	מזומנים ושווי מזומנים

באור 11: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך והטבות בגין פיטורין.

א. הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את האגודה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכניות הפקדה מוגדרת לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין כמתואר להלן. התחייבות האגודה בשל כך מטופלת כהטבה לאחר סיום העסקה. חישוב התחייבות האגודה בשל הטבות לעובדים מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד ותקופת העסקתו אשר יוצרים את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות המסווגות כתוכנית להטבה מוגדרת או כתוכנית להפקדה מוגדרת כמפורט להלן.

1. תוכניות להפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על-פיו הפקדותיה השוטפות של הקבוצה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פוטרות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכניות להפקדה מוגדרת.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
1,017	865	679

הוצאות בגין תוכניות להפקדה מוגדרת

2. תוכניות להטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכניות להפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי הקבוצה כתוכנית להטבה מוגדרת לפיה מוכרת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה הקבוצה מפקידה סכומים בקופות מרכזיות לפיצויים ובפוליסות ביטוח מתאימות.

באור 11: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. שינויים בהתחייבויות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית

שנת 2018

הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד		רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר							
סה"כ הכנסות (הוצאות) שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו	עלות שירות שוטף	תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	רווח (הפסד) אקטוארי בגין שינויים בהנחות הפיננסיות	רווח (הפסד) אקטוארי בגין סטיות בניסיון	סה"כ השפעה על רווח (הפסד) כולל אחר בתקופה	הפקדות/ פרעונות שהופקדו/ שולמו על ידי המעביד	יתרה ליום 1 בינואר, 2018	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
(929)	(401)	(528)	-	518	(280)	238	1,753	(14,887)	(13,825)
413	413	-	(113)	-	190	77	(1,237)	15,522	14,775
(516)	12	(528)	(113)	518	(90)	315	516	635	950

באור 11: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. שינויים בהתחייבויות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית (המשך)

שנת 2017

יתרה ליום בינואר, 2017	עלות שירות שוטף	הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו	הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד	רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר					
				תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	רווח (הפסד) אקטוארי בגין שינויים בהנחות הפיננסיות	רווח (הפסד) על רווח (הפסד) כולל אחר בתקופה	סה"כ השפעה על רווח (הפסד) כולל אחר בתקופה	הפקדות/ פרעונות שהופקדו/ שולמו על ידי המעביד	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
(15,988)	(1,010)	(358)	(1,368)	-	(504)	(224)	(728)	3,197	(14,887)
17,325	-	381	381	(45)	-	90	45	(2,229)	15,522
1,337	(1,010)	23	(987)	(45)	(504)	(134)	(683)	968	635

התחייבויות להטבה
מוגדרת

שווי הוגן של נכסי
תוכנית

נכס (התחייבות) נטו בגין
הטבה מוגדרת

באור 11: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ג. ההנחות העיקריות בגין תוכנית להטבה מוגדרת

2017	2018
%	%
2.8%	3.4%
1.0-2.0	1.0-2.0

שיעור היוון (1)
שיעור עליית שכר צפויה

(1) שיעור ההיוון מבוסס על אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה.

ד. סכומים, עיתוי ואי וודאויות של תזרימי מזומנים עתידיים

להלן שינויים אפשריים הנחשבים לסבירים לסוף תקופת הדיווח, לכל הנחה אקטוארית בהנחה שיתר ההנחות האקטואריות נותרו ללא שינוי:

השינוי במחויבות
להטבה מוגדרת
אלפי ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2018:

מבחן רגישות לשינוי בשיעור עליית שכר צפויה

השינוי כתוצאה מ:

עליית שכר של 1% 288

מבחן רגישות לשינוי שיעור ההיוון של התחייבויות ונכסי התכנית

השינוי כתוצאה מ:

עליית שיעור היוון של 1% (457)
ירידת שיעור היוון של 1% 545

באור 12: - מזומנים ושווי מזומנים

31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
188,972	161,832
105,080	132,869
294,052	294,701

מזומנים ופיקדונות למשיכה מיידית
פיקדונות לזמן קצר

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום המאזן ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות (0.1%).
פיקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים.
הפיקדונות הינם שקליים ונושאים ריבית הנקבעת בהתאם לתקופת הפיקדונות (0.1% - 0.2%).

באור 13: - הון ודרישות הון

א. הרכב יחידות השתתפות

31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2018	
מונפק	רשום	מונפק	רשום
ונפרע	אלפי ש"ח	ונפרע	אלפי ש"ח
1,392,473	1,392,473	1,392,473	1,392,473

יחידות השתתפות

ב. קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה
נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין האגודה לבין ישות תחת אותה שליטה מוכרים במועד העסקה לפי שווי הוגן. ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שנקבעה בעסקה נזקף להון. לאגודה נוצר הפרש בחובה המהווה במהותו דיבידנד ולכן מקטין את יתרת הרווח.

ג. מדיניות ודרישות הון

1. מדיניות האגודה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה להבטיח כושר הפרעון שלה ויכולתה לעמוד בהתחייבויותיה, לשמר את יכולת האגודה להמשיך את פעילותה העיסקית וכדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה. האגודה כפופה לדרישות הון הנקבעות על-ידי הממונה.
2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II
החל משנת 2016 חל על האגודה משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II וזאת בנוסף למשטר הקודם. החל מחודש נובמבר 2018 זהו משטר ההון היחיד החל עליה כמפורט להלן.
בחודש יוני 2017 פורסמו הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II (להלן - "חוזר סולבנסי") שנועדו לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה המכונה "Solvency II" (להלן - "הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים:
נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

חוזר סולבנסי מבוסס על הנדבך הראשון, תוך התאמה לשוק המקומי והוא מיושם בישראל החל מ-30 ביוני, 2017 על נתוני 31 בדצמבר, 2016.

יחס כושר פירעון מבוסס סיכון

יחס כושר פירעון מבוסס סיכון מחושב כיחס שבין ההון העצמי הכלכלי של חברת הביטוח לבין ההון הנדרש לכושר פירעון.

ההון העצמי הכלכלי נקבע כסיכום ההון העולה מהמאזן הכלכלי (ראה להלן) ומכשירי חוב הכוללים מנגנונים לספיגת הפסדים (הון רובד 1 נוסף, מכשיר הון רובד 2, הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני).
סעיפי המאזן הכלכלי מחושבים לפי שווי כלכלי, כאשר ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על בסיס הערכה מיטבית של מכלול התזרימים העתידיים הצפויים מהעסקים הקיימים, ללא מרווחי שמרנות, ובתוספת מרווח סיכון (Margin Risk).

באור 13: - הון ודרישות הון (המשך)

ג. מדיניות ודרישות הון (המשך)

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)

ההון הנדרש לכושר פירעון (SCR) נועד לאמוד את החשיפה של ההון העצמי הכלכלי לסדרת תרחישים שנקבעה בחוזר הסולבנסי המשקפים סיכונים ביטוחיים, סיכוני שוק ואשראי וכן סיכונים תיפעוליים.

חוזר סולבנסי כולל, בין היתר, **הוראות מעבר** בקשר לדרישות ההון כדלהלן:

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR)

ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני, 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024 (להלן – "**תקופת הפריסה**") יעלה בהדרגה, ב- 5% כל שנה, החל מ-60% מה-SCR ועד למלוא ה-SCR.

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים החל משנת 2017, עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

החוזר כולל מגבלות על הרכב הון עצמי לעניין SCR, כך ששיעור הרכיבים הכלולים בהון רובד 2 לא יעלה על 40% מה-SCR (בתקופת הפריסה- 50% מההון הנדרש לכושר פירעון).

הוראות גילוי ודיווח בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי לשנת 2017 ואילך

בחודש דצמבר 2017 פורסם חוזר "מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II". בחודש אוגוסט 2018 נשלחו מכתבים למנהלי חברות הביטוח הכוללים הוראות והבהרות בקשר לחוזר זה. החוזר על הבהרותיו יכונה להלן "חוזר הגילוי".

בחוזר הגילוי נקבע, בין היתר, כי דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר 2017 יפורסם באתר האינטרנט של החברה עד 29 בנובמבר 2018, בגין נתוני דצמבר 2018 עד 15 ביולי 2019 ובגין נתוני 30 ביוני 2019 יפורסם עד 31 בדצמבר 2019. מכאן ואילך יכלל דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר ו-30 ביוני של כל שנה במסגרת הדוח התקופתי העוקב למועד החישוב. דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר של כל שנה יבוקר בידי רואה החשבון המבקר של החברה וזאת החל מהדוח על נתוני דצמבר 2018, אימוץ מוקדם אפשרי. כמו כן החוזר כולל הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו.

האגודה בחרה להקדים את ביצוע הביקורת וקיבלה, בחודש נובמבר 2018, את אישור הממונה על ביצוע ביקורת לראשונה בגין נתוני 31 בדצמבר 2017. בהתאם לכך החל ממועד קבלת האישור האגודה נדרשת לעמוד בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II בלבד.

בהתאם לדוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר, 2017, לאגודה עודף הון ללא התחשבות בהוראות המעבר.

החישוב שערכה האגודה כאמור, נבדק, על ידי רואי החשבון המבקרים של האגודה, בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE 3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי. תקן זה רלוונטי לביקורת חישובי הסולבנסי ואיננו מהווה חלק מתקני הביקורת החלים על דוחות כספיים. יודגש כי התחזיות וההנחות, שהיוו בסיס להכנת דוח יחס כושר פירעון כלכלי, מבוססות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. החישוב מתבסס לעיתים על

באור 13: - הון ודרישות הון (המשך)

ג. מדיניות ודרישות הון (המשך)

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)

הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס לחישוב. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהחישוב, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות בחישוב.

בדוח המיוחד של רואה החשבון המבקר מופנית תשומת הלב לאמור בדוח יחס כושר פירעון בדבר אי הודאות הנגזרת משינויים רגולטוריים וחשיפה לתלויות שלא ניתן להעריך את השפעתה על יחס כושר הפירעון.

לפרוט נוסף ראה סעיף 2.1.3 בדוח הועד המנהל וכן בדוח יחס כושר פירעון כלכלי שפורסם באתר האינטרנט של האגודה.

ד. דיבידנד

בהתאם למכתב שפרסמה הממונה, בחודש אוקטובר 2017, (להלן - "המכתב") חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי בשיעור של לפחות 100% לאחר ביצוע החלוקה, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה.

על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרים ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתי של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד, תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות, תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

בהתאם לדוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר, 2017, המתבסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות לאותו יום לאגודה יחס כושר פירעון כלכלי הגבוה מיחס כושר הפירעון הנדרש על פי המכתב.

ה. דיבידנד שהוכרז

חלוקת דיבידנד מותנית בהתחייבות בלתי הדירה שהתקבלה מאחזקות ביטוח שלפיה, בין היתר, אגודת האם לא תחלק דיבידנד, אלא בכפוף לכך שבמועד החלוקה עודף ההון הקיים על ההון הנדרש של האגודה לא יהיה נמוך מ-30%.

הדיבידנדים הבאים הוכרזו ושולמו על ידי האגודה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
13,000	13,000	20,000

באור 13: - הון ודרישות הון (המשך)
ה. דיבידנד שהוכרז (המשך)

לאחר תאריך המאזן, הוכרז הדיבידנד הבא על ידי האגודה:

בגין שנת 2018 אלפי ש"ח
20,000

הוכרז ביום 28 במרס, 2019

בדוחות הכספיים לא נרשמה התחייבות בגין הדיבידנד.

הדיבידנד צפוי להיות משולם במהלך שנת 2019.

באור 14: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה

31 בדצמבר					
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
2017	2018	2017	2018	2017	2018
אלפי ש"ח					
908,481	888,586	264,452	305,453	1,172,933	1,194,039
10	17	56	97	66	114
<u>908,491</u>	<u>888,603</u>	<u>264,508</u>	<u>305,550</u>	<u>1,172,999</u>	<u>1,194,153</u>

חוזי ביטוח הכלולים במגזר:

ביטוח כללי (ראה [באור 15](#))

ביטוח חיים (ראה [באור 16](#))

סה"כ התחייבויות בגין חוזי
ביטוח וחוזי השקעה שאינם
תלויי תשואה

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי
א. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

31 בדצמבר					
2017	2018	2017	2018	2017	2018
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
		אלפי ש"ח			
26,185	9,937	-	15,894	26,185	25,831
302,051	278,688	29,423	59,468	331,474	338,156
328,236	288,625	29,423	75,362	357,659	363,987
19,856	22,023	2,224	2,109	22,080	24,132
458,115	476,872	132,170	131,698	590,285	608,570
477,971	498,895	134,394	133,807	612,365	632,702
806,207	787,520	163,817	209,169	970,024	996,689
55,710	55,558	26,637	28,142	82,347	83,700
46,564	45,508	73,998	68,142	120,562	113,650
102,274	101,066	100,635	96,284	202,909	197,350
908,481	888,586	264,452	305,453	1,172,933	1,194,039
5,288	2,248	412	3,956	5,700	6,204
11,108	11,189	4,566	4,901	15,674	16,090
16,396	13,437	4,978	8,857	21,374	22,294
800,919	785,272	163,405	205,213	964,324	990,485
91,166	89,877	96,069	91,383	187,235	181,260
892,085	875,149	259,474	296,596	1,151,559	1,171,745

ענפי רכב חובה
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר
סך הכל ענפי רכב חובה (ראה [באור 15\(ד\)2](#)) להלן)

ענפי חבויות
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר
סך הכל ענפי חבויות

סך הכל ענפי רכב חובה וחבויות (ראה [באור 15\(ד\)1](#)) להלן)

ענפי רכוש ואחרים
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר
סך ענפי רכוש ואחרים (ראה [באור 15\(ג\)2](#)) להלן)

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

הוצאות רכישה נדחות:
ענפי רכב חובה וחבויות
ענפי רכוש ואחרים

סך הכל הוצאות רכישה נדחות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות:

ענפי רכב חובה וחבויות
ענפי רכוש ואחרים
סה"כ התחייבויות בחוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)
 ב. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישובן

31 בדצמבר					
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
2017	2018	2017	2018	2017	2018
אלפי ש"ח					
806,730	801,068	235,591	259,308	1,042,321	1,060,376
101,751	87,518	28,861	46,145	130,612	133,663
908,481	888,586	264,452	305,453	1,172,933	1,194,039

הערכות אקטואריות:

גברת רובשטיין גלית

הפרשות על בסיס הערכות אחרות:

הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה

סך כל התחייבויות הביטוח בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר
 ביטוח כללי

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות
1. ענפי רכב חובה וחבויות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						יתרה לתחילת השנה
2017	2018	2017	2018	2017	2018	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
		אלפי ש"ח				
786,466	800,919	181,191	163,405	967,657	964,324	
164,580	113,787	20,680	60,754	185,260	174,541	עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת
2,359	9,335	544	3,173	2,903	12,508	שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד
(29,019)	(22,984)	2,254	(1,212)	(26,765)	(24,196)	שינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות (4)
137,920	100,138	23,478	62,715	161,398	162,853	סך השינוי בעלות התביעות המצטברת
(2,833)	(1,251)	(245)	(335)	(3,078)	(1,586)	תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה
(120,634)	(114,534)	(41,019)	(20,572)	(161,653)	(135,106)	בגין שנת חיתום שוטפת
						בגין שנות חיתום קודמות
(123,467)	(115,785)	(41,264)	(20,907)	(164,731)	(136,692)	סך תשלומים לתקופה
800,919	785,272	163,405	205,213	964,324	990,485	יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, צבירה, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות (ללא צבירה), הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.
3. התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לשוב תביעות (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות החיתום.
4. השינוי באומדן נובע משחרור מרווחי בטחון וכן מהתפתחות חיובית בתביעות בגין שנים קודמות.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך)

2. ענפי רכוש ואחרים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2017	2018	2017	2018
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
		אלפי ש"ח			
101,049	91,166	99,591	96,069	200,640	187,235
יתרה לתחילת השנה					
124,141	117,858	100,327	81,845	224,468	199,703
עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח					
(2,579)	(3,135)	(30,309)	(3,994)	(32,888)	(7,129)
שינוי בעלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח					
(87,835)	(83,466)	(46,757)	(41,680)	(134,592)	(125,146)
תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה:					
(37,552)	(32,314)	(24,916)	(42,027)	(62,468)	(74,341)
בגין אירועים של שנת הדוח					
בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח					
(125,387)	(115,780)	(71,673)	(83,707)	(197,060)	(199,487)
סך תשלומים					
(6,058)	(232)	(1,867)	1,170	(7,925)	938
שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה נדחות					
91,166	89,877	96,069	91,383	187,235	181,260
יתרה לסוף השנה					

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.
3. תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה כוללים תשלומים בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח ובתוספת השינוי ביתרת תביעות תלויות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח.
4. התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות הנזק.

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ד. (1) בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

31 בדצמבר 2018										
שנת חיתום										
סה"כ	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2018 (**)										
	1,586	3,115	8,013	1,859	3,748	7,137	4,095	3,173	6,822	7,316
	-	11,347	27,011	15,314	12,032	20,724	23,021	12,419	21,402	34,383
	-	-	46,095	31,667	29,975	43,210	42,889	32,876	41,898	54,243
	-	-	-	49,326	49,857	62,529	61,430	48,059	62,725	81,665
	-	-	-	-	70,816	83,069	79,088	65,318	76,846	97,765
	-	-	-	-	-	99,502	100,894	77,630	92,270	112,489
	-	-	-	-	-	-	113,774	96,999	121,452	131,540
	-	-	-	-	-	-	-	110,773	145,427	150,305
	-	-	-	-	-	-	-	-	156,492	160,653
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	166,149
	182,331	196,532	203,228	179,151	201,153	163,424	159,465	139,062	147,688	153,504
	-	178,062	198,243	186,116	191,587	169,430	168,318	142,690	153,050	213,083
	-	-	195,225	176,427	184,803	157,495	181,619	147,653	159,463	210,001
	-	-	-	174,885	186,876	155,456	174,204	146,394	163,111	205,621
	-	-	-	-	194,560	159,260	178,704	143,932	177,686	191,746
	-	-	-	-	-	156,438	172,741	148,387	190,565	192,053
	-	-	-	-	-	-	169,130	144,218	190,229	186,769
	-	-	-	-	-	-	-	152,462	183,658	180,156
	-	-	-	-	-	-	-	-	177,724	183,101
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	181,157
23,221	18,470	3,018	1,542	(7,684)	(982)	5,074	(6,068)	(14,613)	24,464	
1.32%	9.40%	1.52%	0.88%	(4.11%)	(0.63%)	2.91%	(4.14%)	(8.96%)	11.90%	
1,761,974	182,331	178,062	195,225	174,885	194,560	156,438	169,130	152,462	177,724	181,157
825,860	1,586	11,347	46,095	49,326	70,816	99,502	113,774	110,773	156,492	166,149
936,114	180,745	166,715	149,130	125,559	123,744	56,936	55,356	41,689	21,232	15,008
60,575										
996,689										
6,204										
990,485										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (***)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף(חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (****)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2018

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2018

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2008

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות

בניכוי הוצאות רכישה נדחות

ליום 31 בדצמבר 2018

(*) כולל השפעת שינויים בביטוח כללי שנוקפו ישירות לעודפים בשנת 2015 (ראה באור 2(4)(4)).

(**) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(***) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(****) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ד. (1) בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

31 בדצמבר 2018									
שנת חיתום									
סו"כ	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
אלפי ש"ח מותאמים למודד נובמבר 2018 (**)									
	1,251	3,363	1,865	1,859	3,730	6,433	3,834	3,934	4,585
לאחר שנה ראשונה	-	11,402	27,533	10,169	12,015	19,492	17,689	13,264	18,725
לאחר שנתיים	-	-	45,877	26,594	34,569	41,979	36,768	32,772	36,250
לאחר שלוש שנים	-	-	-	44,230	55,277	60,575	55,308	47,955	56,647
לאחר ארבע שנים	-	-	-	-	75,388	84,829	72,620	65,215	70,172
לאחר חמש שנים	-	-	-	-	-	97,329	98,625	80,685	85,596
לאחר שש שנים	-	-	-	-	-	-	110,555	107,562	104,704
לאחר שבע שנים	-	-	-	-	-	-	-	116,981	142,485
לאחר שמונה שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	150,149
לאחר תשע שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
לאחר עשר שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:	116,993	175,258	180,198	165,239	179,972	146,730	144,446	129,024	128,289
לאחר שנה ראשונה (***)	-	158,358	186,862	165,833	172,245	148,301	148,931	127,466	129,940
לאחר שנתיים	-	-	183,015	156,111	166,999	144,492	159,237	130,166	128,448
לאחר שלוש שנים	-	-	-	150,343	164,307	138,996	152,588	131,376	134,461
לאחר ארבע שנים	-	-	-	-	171,338	146,697	155,022	125,155	137,795
לאחר חמש שנים	-	-	-	-	-	146,035	156,384	127,587	137,598
לאחר שש שנים	-	-	-	-	-	-	153,130	138,053	138,940
לאחר שבע שנים	-	-	-	-	-	-	-	143,454	167,281
לאחר שמונה שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	168,256
לאחר תשע שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
לאחר עשר שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (****)	(15,298)	16,900	3,847	5,768	(7,031)	(7,039)	(542)	(12,078)	(33,795)
שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים	(0.98)	10.67%	2.10%	3.84%	(4.28%)	(5.06%)	(0.36%)	(9.19%)	(25.13%)
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2018	1,561,019	116,993	158,358	183,015	150,343	171,338	146,035	153,130	143,454
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2018	811,815	1,251	11,402	45,877	44,230	75,388	97,329	110,555	116,981
יתרת התביעות התלויות	749,204	115,742	146,956	137,138	106,112	95,951	48,706	42,574	26,473
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2008	38,316								
סו"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות	787,520								
בניכוי הוצאות רכישה נדחות	2,248								
ליום 31 בדצמבר 2018	785,272								

(*) כולל השפעת שינויים בביטוח כללי שנקפו ישירות לעודפים בשנת 2015 (ראה באור 2(4)(ד)).
 (**) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.
 (***) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.
 (****) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ד. (2) בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענף ביטוח רכב חובה

31 בדצמבר 2018										
שנת חיתום										
סה"כ	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2018 (**)										
	427	405	401	277	230	362	1,025	609	1,041	3,654
	-	4,438	3,808	5,352	3,777	3,071	4,413	3,698	6,810	17,635
	-	-	14,394	14,635	9,734	19,368	11,496	13,621	15,648	32,519
	-	-	-	22,958	20,572	27,843	22,368	21,120	26,584	51,370
	-	-	-	-	29,823	37,087	29,190	31,277	33,439	61,303
	-	-	-	-	-	40,923	44,386	36,762	40,147	70,480
	-	-	-	-	-	-	49,379	41,009	52,467	85,031
	-	-	-	-	-	-	-	50,842	57,887	97,123
	-	-	-	-	-	-	-	-	59,843	105,327
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	106,209
	80,558	80,728	86,005	67,633	70,821	68,190	70,638	54,159	64,223	85,773
	-	69,260	78,693	69,796	60,591	64,307	68,045	65,605	64,956	128,260
	-	-	75,963	62,888	58,611	54,706	69,748	63,838	66,809	130,808
	-	-	-	62,798	52,184	62,467	62,331	65,690	70,259	130,958
	-	-	-	-	59,643	61,810	67,778	62,990	68,245	121,526
	-	-	-	-	-	60,122	62,018	65,474	66,508	120,478
	-	-	-	-	-	-	61,439	60,470	67,535	116,127
	-	-	-	-	-	-	-	62,119	68,970	111,935
	-	-	-	-	-	-	-	-	66,959	113,624
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	113,325
34,570		11,469	2,730	90	(7,459)	2,345	892	3,571	3,300	17,633
4.85%		16.56%	3.59%	0.14%	(14.29%)	3.75%	1.43%	5.44%	4.70%	13.46%
712,186	80,558	69,260	75,963	62,798	59,643	60,122	61,439	62,119	66,959	113,325
379,236	427	4,438	14,394	22,958	29,823	40,923	49,379	50,842	59,843	106,209
332,950	80,131	64,822	61,569	39,840	29,820	19,199	12,060	11,277	7,116	7,116
31,037										
363,987										
2,961										
361,026										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (***)
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף(חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (****)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2018

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2018

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2008

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענף רכב חובה וחבויות

בניכוי הוצאות רכישה נדחות

ליום 31 בדצמבר 2018

(*) כולל השפעת שינויים בביטוח כללי שנוקפו ישירות לעודפים בשנת 2015 (ראה באור 2(4)(4)).

(**) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(***) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(****) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ד. (2) בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענף ביטוח רכב חובה

31 בדצמבר 2018										
שנת חיתום										
סה"כ	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2018 (**)										
	167	405	278	277	230	362	1,025	609	1,041	3,707
לאחר שנה ראשונה	-	4,438	3,686	3,834	3,777	3,071	4,413	3,698	6,810	17,635
לאחר שנתיים	-	-	14,272	13,117	9,977	9,253	11,496	13,621	15,648	32,520
לאחר שלוש שנים	-	-	-	21,440	20,814	20,158	22,368	21,120	26,584	51,371
לאחר ארבע שנים	-	-	-	-	30,065	29,401	32,556	31,277	33,439	61,303
לאחר חמש שנים	-	-	-	-	-	33,237	44,691	38,005	40,147	70,480
לאחר שש שנים	-	-	-	-	-	-	49,747	42,252	54,741	85,031
לאחר שבע שנים	-	-	-	-	-	-	-	48,567	60,161	98,081
לאחר שמונה שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	62,117	104,747
לאחר תשע שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	105,608
לאחר עשר שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:	26,202	77,997	83,159	65,088	68,802	65,987	68,696	57,882	62,235	83,927
לאחר שנה ראשונה (***)	-	67,013	76,028	65,728	58,130	62,213	66,103	62,685	61,826	123,962
לאחר שנתיים	-	-	73,695	58,827	56,420	52,362	67,465	60,432	63,250	126,658
לאחר שלוש שנים	-	-	-	59,232	49,999	52,459	60,035	61,474	66,699	126,486
לאחר ארבע שנים	-	-	-	-	57,931	51,809	67,707	57,557	66,068	117,054
לאחר חמש שנים	-	-	-	-	-	50,572	60,116	60,566	64,331	116,315
לאחר שש שנים	-	-	-	-	-	-	60,031	55,267	67,797	112,254
לאחר שבע שנים	-	-	-	-	-	-	-	56,417	69,238	109,645
לאחר שמונה שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	69,233	111,329
לאחר תשע שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	111,009
לאחר עשר שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
עודף(חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (****)	24,871	10,984	2,333	(405)	(7,932)	1,887	4	5,057	(2,534)	15,477
שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים	3.94%	16.39%	3.17%	(0.68%)	(15.86%)	3.60%	0.01%	8.23%	(3.80%)	12.24%
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2018	631,335	67,013	73,695	59,232	57,931	50,572	60,031	56,417	69,233	111,009
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2018	369,658	167	4,438	14,272	30,065	33,237	49,747	48,567	62,117	105,608
יתרת התביעות התלויות	261,677	26,035	62,575	59,423	27,866	17,335	10,284	7,850	7,116	5,401
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2008	26,948									
סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענף רכב חובה	288,625									
בניכוי הוצאות רכישה נדחות	6,515									
ליום 31 בדצמבר 2018	282,110									

(*) כולל השפעת שינויים בביטוח כללי שנוקפו ישירות לעודפים בשנת 2015 (ראה באור 2(4)(4)).

(**) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(***) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(****) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)
ה. (1) נתונים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח רכב חובה:

שנת חיתום							
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
אלפי ש"ח							
							לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018:
74,511	71,264	68,642	75,750	90,058	80,349	83,283	פרמיות ברוטו
13,950	7,424	4,436	6,109	7,711	867	4,699	רווח כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר
-	9,995	2,000	2,216	-	-	-	כולל יתרת עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך
10,383	8,225	5,872	4,505	4,598	2,311	226	השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

ה. (2) נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח חבויות אחרות:

שנת חיתום							
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
אלפי ש"ח							
							לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018:
85,545	89,655	101,833	102,984	104,786	100,500	96,907	פרמיות ברוטו
(24,978)	(20,434)	(35,842)	(23,197)	(27,473)	(28,983)	(24,969)	הפסד כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר
-	-	881	937	-	-	-	כולל יתרת עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך
14,896	9,504	9,709	6,847	5,065	2,399	7,060	השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)
ה. (3) הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה:

הפסד כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח כולל בגין שנות חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח כולל בגין שנות חיתום קודמות
ברוטו	שייר		
אלפי ש"ח			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:			
2018	(6,247)	13,906	4,701
2017	(5,230)	40,023	(5,472)
2016	(2,184)	11,543	(2,184)
			10,459
			41,731
			15,279

ה. (4) הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח חבויות אחרות:

הפסד כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח כולל בגין שנות חיתום קודמות	הפסד כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח כולל בגין שנות חיתום קודמות
ברוטו	שייר		
אלפי ש"ח			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:			
2018	(17,648)	9,941	(24,981)
2017	(28,512)	16,079	(30,854)
2016	(25,278)	10,948	(29,918)
			10,419
			16,561
			33,658

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ו. (1) בדיקת התפתחות הערכת התביעות התלויות בענפי רכוש ואחרים ברוטו

שנת נזק				
31 בדצמבר				
סה"כ	2018	2017	2016	2015
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2018 (*)				

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

125,146	136,207	121,877	153,779	לאחר שנה ראשונה
-	204,116	176,532	228,129	לאחר שנתיים
-	-	179,839	233,951	לאחר שלוש שנים
-	-	-	235,455	לאחר ארבע שנים

תביעות מצטברות (כולל תשלומים)
בסוף השנה:

199,703	227,162	199,306	260,182	לאחר שנה ראשונה
-	223,764	191,601	250,884	לאחר שנתיים
-	-	185,896	243,507	לאחר שלוש שנים
-	-	-	250,187	לאחר ארבע שנים

אומדן עלויות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2018

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2018

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2014

סך כל התביעות התלויות בענף ליום 31 בדצמבר 2018

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

1. (2) בדיקת התפתחות הערכת התביעות התלויות בענפי רכוש ואחרים בשייר

שנת נזק				
31 בדצמבר				
2018	2017	2016	2015	סה"כ
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2018 (*)				

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

83,466	88,889	94,583	85,092	לאחר שנה ראשונה
-	117,836	128,881	113,647	לאחר שנתיים
-	-	130,950	125,797	לאחר שלוש שנים
-	-	-	126,065	לאחר ארבע שנים

תביעות מצטברות (כולל תשלומים)
בסוף השנה:

117,858	125,630	132,307	119,189	לאחר שנה ראשונה
-	124,527	135,862	119,955	לאחר שנתיים
-	-	132,743	126,789	לאחר שלוש שנים
-	-	-	127,482	לאחר ארבע שנים

אומדן עלויות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2018

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2018

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2014

סך כל התביעות התלויות בענף ליום 31 בדצמבר 2018

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

באור 16: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפות

פוליסות ללא מרכיב חסכון-
ברוטו

סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	
פרט	
31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	

1. לפי חשיפה ביטוחית:

114	66
-----	----

התחייבויות בגין חוזי ביטוח

114	66
-----	----

סה"כ

2. לפי חשיפה פיננסית:

שאינו תלוי תשואה

114	66
-----	----

סה"כ

114	66
-----	----

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018:

פוליסות ללא מרכיב חסכון

סיכון הנמכר כפוליסה בודדת

פרט

2016 2017 2018

אלפי ש"ח

פרמיות ברוטו:

אחר-ריסק

556 1,408 2,160

27 39 806

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

(2,744) (1,894) (2,427)

סך כל הפסד כולל מעסקי ביטוח חיים

911 970 614

פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש

באור 17: - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים

סה"כ חוזי ביטוח אלפי ש"ח	
27	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
39	שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות ו- IBNR
66	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
48	שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות ו- IBNR
114	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018

באור 18: - מסים על הכנסה

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה

1. כללי

על הכנסות האגודה חל מס בשיעור של 10% ועל כל יתר החברות בקבוצה חל מס חברות בהתאם לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן - הפקודה). בנוסף, על הכנסות החברות בקבוצה המסווגות כ"מוסדות כספיים" כהגדרתן בחוק מע"מ תשל"ו-1975 חלים מס רווח ושכר. יצויין כי פעילותן של חברות המסווגות כמוסדות כספיים בענפי הביטוח והפנסיה, מהווה את עיקר פעילות הקבוצה.

על הכנסות יתר החברות המאוחדות והכלולות חל מס חברות.

2. חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985

על האגודה והחברות המוחזקות שלה חל, עד לתום שנת 2007, חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985. על-פי החוק, נמדדו התוצאות לצורכי מס בישראל כשהן מותאמות לשינויים במדד המחירים לצרכן.

בחודש פברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 שקבע כי תחולתו של חוק התיאומים תסתיים בשנת המס 2007 ומשנת המס 2008 לא יחול עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס. החל משנת 2008, נמדדות התוצאות לצורכי מס בערכים נומינליים למעט תיאומים מסוימים בגין שינויים במדד המחירים לצרכן בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר, 2007. תיאומים המתייחסים לרווחי הון, כגון בגין מימוש נדל"ן (שבח) וניירות ערך, ממשיכים לחול עד למועד המימוש. התיקון לחוק כולל בין היתר את ביטול התוספת והניכוי בשל אינפלציה והניכוי הנוסף בשל פחת (לנכסים בני פחת שנרכשו לאחר שנת המס 2007) החל משנת 2008.

באור 18: - מסים על הכנסה (המשך)

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה (המשך)

3. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח

הסכם עם שלטונות המס

בין התאחדות חברות הביטוח לבין שלטונות המס קיים הסכם (להלן - הסכם המס) המתחדש ומתעדכן מדי שנה, המסדיר סוגיות מס ייחודיות לענף בגין שנות המס עד וכולל שנת המס 2016. ההסכם מתייחס בין היתר לנושאים הבאים:

א. הוצאות רכישה נדחות (DAC) - הוצאות ישירות של חברות ביטוח לרכישת חוזי ביטוח חיים יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני עשר שנים. הוצאות כאמור המתייחסות לחוזי ביטוח חיים שבוטלו תותרנה בניכוי בשנת הביטול.

ב. ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות החייבות בשיעורי מס מופחתים ולהכנסות הפטורות ממס המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.

ג. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות - יבוצע תאום חלקי של ההפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי, בגין כל שנת חיתום החל משנת 2013 עד שנת 2020. הסכום שתואם יוכר לצורכי מס על פני שלוש שנים החל מהשנה העוקבת לשנת התאום.

ההפרשה בדוחות הכספיים נערכה בהתאם לעקרונות ההסכם האמור.

ב. שיעורי המס החלים על חברות הקבוצה

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח. אך על האגודה מוטל, בהתאם להסכם עם רשויות המס, מס הכנסה בשיעור של 10% ומס רווח.

2. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על האגודה שהינה מוסד כספי בעקבות השינוי האמור:

שנה	שיעור מס חברות החל על האגודה	שיעור מס רווח	שיעור מס כולל באגודה
		%	
2016 ואילך	10	17.00	23.08

באור 18: - מסים על הכנסה (המשך)

ג. שומות מס

שומות מס סופיות

לאגודה הוצאה שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2014. לחברה המאוחדת משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2013.

ד. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
14,201	17,045	8,244
(*) 6,805	(1,490)	(287)
53	1,046	(474)
21,059	16,601	7,483

מסים שוטפים
מסים בגין שנים קודמות
מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של
הפרשים זמניים, ראה גם ו' להלן

(*) תוספת מס חריגה בגין מכירת מניות בססח משנת מס 2013 על פי הסכם עם שלטונות המס.

ה. מסים על הכנסה המתייחסים לסעיפי רווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
13	(143)	73

רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות
להטבה מוגדרת

באור 18: - מסים על הכנסה (המשך)

1. מסים נדחים

הרכב המסים הנדחים כמוצג במאזן, הינם כדלקמן:

מכשירים פיננסים	אחרים אלפי ש"ח	סך הכל
(352)	873	521
<u>יתרת נכס מס נדחה ליום 1 בינואר, 2017</u>		
(1,578)	532	(1,046)
שינויים שנזקפו לדוח על רווח והפסד ורווח כולל אחר		
(1,930)	1,405	(525)
<u>יתרת נכס מס (התחייבות) נדחה ליום 31 בדצמבר, 2017</u>		
577	(103)	474
שינויים שנזקפו לדוח על רווח והפסד ורווח כולל אחר		
(1,353)	1,302	(51)
<u>יתרת התחייבות למס נדחה ליום 31 בדצמבר, 2018</u>		

המסים הנדחים מוצגים בדוח על המצב הכספי כדלקמן:

31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
1,405	1,302
(1,930)	(1,353)
(525)	(51)

נכסי מסים נדחים
התחייבויות מסים נדחים

באור 18: - מסים על הכנסה (המשך)

ז. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח על הרווח הכולל היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקף בדוח על הרווח הכולל:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
60,826	77,225	31,656	רווח לפני מסים על הכנסה
23.08%	23.08%	23.08%	שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על האגודה
14,039	17,821	7,305	מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל
238	80	154	תוספת מס בגין חברות מאוחדות בעלות שיעורי מס גבוהים יותר
261	246	607	הוצאות שאינן מותרות בניכוי הכנסות פטורות
(301)	(122)	(325)	חלק ברווחי חברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(*) 6,805	(1,490)	(287)	מיסים בגין שנים קודמות
17	66	29	אחרים
21,059	16,601	7,483	מסים על ההכנסה
34.6%	21.5%	23.6%	שיעור מס אפקטיבי ממוצע

(*) תוספת מס חריגה בגין מכירת מניות בססח משנת מס 2013 על פי הסכם עם שלטונות המס.

באור 19: - זכאים ויתרות זכות

31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
47,729	75,698	חברות ביטוח משנה ותווכני ביטוח:
3,457	6,069	פקדונות של מבטחי משנה
4,978	8,857	חשבונות אחרים
14,157	2,099	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
6,383	10,815	תביעות לתשלום
6,752	9,108	ספקים ונותני שירותים
566	883	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר
10,653	9,517	הוצאות לשלם
2,829	2,808	עמלות לתשלום
		זכאים אחרים ויתרות זכות
97,504	125,854	

באור 20: - כתב התחייבות נדחה

31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2018	
שווי	ערך	שווי	ערך
הוגן	בדוחות הכספיים	הוגן	בדוחות הכספיים
אלפי ש"ח			

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

3,431	3,425	-	-
-------	-------	---	---

כתב התחייבות נדחה

באור 21: - פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		
שייר	ביטוח משנה	ברוטו
אלפי ש"ח		

879	1,281	2,160
281,020	208,287	489,307

פרמיות בביטוח חיים
פרמיות בביטוח כללי

281,899	209,568	491,467
---------	---------	---------

סה"כ פרמיות

(14,232)	(17,284)	(3,052)
----------	----------	---------

שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה

296,131	192,284	488,415
---------	---------	---------

סה"כ פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		
שייר	ביטוח משנה	ברוטו
אלפי ש"ח		

619	789	1,408
338,598	161,985	500,583

פרמיות בביטוח חיים
פרמיות בביטוח כללי

339,217	162,774	501,991
---------	---------	---------

סה"כ פרמיות

11,828	2,503	14,331
--------	-------	--------

שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה

351,045	165,277	516,322
---------	---------	---------

סה"כ פרמיות שהורווחו

באור 21: - פרמיות שהורווחו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
249	307	556	פרמיות בביטוח חיים
365,905	169,232	535,137	פרמיות בביטוח כללי
366,154	169,539	535,693	סה"כ פרמיות
(17,012)	(2,051)	(19,063)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה
349,142	167,488	516,630	סה"כ פרמיות שהורווחו

באור 22: - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
			רווחים מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית הפרשי הצמדה הפרשי שער ודיבידנד בגין:
4,969	4,989	4,570	נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
8,544	15,358	16,502	הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם בשווי הוגן דרך רווח והפסד
9,256	20,818	(8,360)	הכנסות (הוצאות) ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
(152)	1,247	-	רווח (הפסד) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים
30	173	1,071	הכנסות מדיבידנד
22,647	42,585	13,783	סך הכל רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון

באור 23: - הכנסות מדמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
13,780	14,075	14,419	דמי ניהול וטיפול מחברה מנהלת בגין פעילות הפנסיה

באור 24: - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
29,514	28,088	34,725
9,924	9,371	10,769
39,438	37,459	45,494

עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה
נדחות בגין ביטוח משנה
עמלת סוכנויות ביטוח מאוחדות

סה"כ הכנסות מעמלות

באור 25: - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
27	39	806
23	33	685
4	6	121
358,223	359,130	354,236
100,672	93,753	128,331
257,551	265,377	225,905
257,555	265,383	226,026

בגין חוזי ביטוח חיים:
ברוטו
ביטוח משנה
בשייר

בגין חוזי ביטוח כללי:
ברוטו
ביטוח משנה
בשייר

סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח בשייר

באור 26: - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
45,064	43,384	37,595
28,180	29,226	37,046
(1,688)	(527)	(821)
71,556	72,083	73,820
362	346	481
71,918	72,429	74,301

עמלות רכישה
הוצאות רכישה אחרות
שינוי בהוצאות רכישה נדחות

סה"כ הוצאות רכישה

עמלות שוטפות אחרות

סה"כ עמלות והוצאות שיווק

באור 27: - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
48,350	49,025	54,583	שכר עבודה ונלוות
8,000	10,074	10,895	הוצאות מיכון (למעט משכורות, פחת והפחתות)
4,194	4,680	6,557	פחת והפחתות
6,229	6,341	7,121	אחזקת משרדים ותקשורת
2,062	1,880	1,884	עמלות כרטיסי אשראי והוצאות בנק
4,032	4,014	4,262	ייעוץ משפטי ומקצועי
8,996	11,564	11,539	אחרות
81,863	87,578	96,841	סה"כ
			בניכוי:
19,895	22,320	25,659	סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות
			ותשלומים בגין חוזי ביטוח
28,180	29,226	37,046	סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק
			והוצאות רכישה אחרות
33,788	36,032	34,136	סה"כ הוצאות הנהלה וכלליות

באור 28: - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
861	538	94	ריבית והפרשי הצמדה בגין כתבי התחייבות נדחים
246	(5,744)	4,873	ריבית והפרשי שער בגין פקדונות מבטחי משנה
651	-	57	ריבית והפרשי הצמדה בגין תשלום למס הכנסה
164	(85)	(32)	ריבית והפרשי הצמדה לבנקים ואחרים
1,922	(5,291)	4,992	

באור 29: - ניהול סיכונים

במסגרת פעילותה נחשפת האגודה למגוון סיכונים. על מנת לצמצם את החשיפה להפסדים כתוצאה מאירועים בלתי צפויים, הטמיעה האגודה מערך ניהול סיכונים.

כללי

האגודה פועלת במגזר בשוק הביטוח הכללי וביטוח חיים וחשופה לסיכונים הבאים:

1. סיכוני שוק - הסיכון לשינויים בערך הנכסים וההתחייבויות של האגודה כתוצאה משינויים בפעילות השוק:
 - סיכון ריבית - עלייה בשיעורי הריבית תגרום להפסדים בתיק כתוצאה מירידת מחירי האג"ח המוחזקים על-ידי האגודה.
 - סיכוני מטבע - שינויים בשערי החליפין ישפיעו הן על מחירי הנכסים נקובי המט"ח הכלולים בתיק ההשקעות של האגודה והן על ההתחייבויות הביטוחיות לרבות הפעילות מול מבטחי משנה.
 - סיכון שערי מניות - האגודה חשופה לירידה בשווי תיק ההשקעות כתוצאה מירידת הערך (מקומיים או זרים) המוחזקים על ידה.
 - סיכון אינפלציה - ההפסד הנגרם עקב שחיקת ערך נכסי האגודה שאינם צמודים למדד המחירים לצרכן.
2. סיכוני אשראי - הינו הסיכון שנובע כתוצאה מאי מילוי התחייבויותיו של הצד הנגדי לעסקה כתוצאה מחדלות פרעון. במסגרת זו חשופה האגודה, בין היתר, להפסדים כתוצאה מחדלות פרעון או ירידת דירוג האשראי של מבטחי המשנה.
3. סיכון ALM - האגודה חשופה לסיכון שנובע מחוסר התאמה בין ההתחייבויות הביטוחיות לנכסים שמוחזקים כנגדן (עיתוי, היקף, שווי).
4. סיכון תפעולי - הסיכון הנובע מכישלון מערכות פנימיות, אנשים (הונאות, טעויות אנוש) ונזקים החיצוניים לאגודה (רעידת אדמה). כמו כן, כמבטחת של קבוצה קטנה של לקוחות גדולים האגודה חשופה לסיכונים תחרות.
5. סיכונים ביטוחיים - תמחור והערכת התחייבויות ביטוחיות שגוי: טעות במודל התמחור (RISK MODEL), ו/או בפרמטרים והתפלגות הסתברותיות מוטות (PARAMETER RISK), חיתום לקוי, אירועי קטסטרופה וכו'.
6. אבטחת מידע - פגיעה פיזית או לוגית במחשבי האגודה עלולה להסב נזקים כבדים. כיום, מוגנת רשת המחשבים של האגודה באמצעים שונים ומגוונים כגון: ANTI-VIRUS, FIREWALL ועוד. בנוסף, הגישה למערכות המידע השונות ניתנת בתהליך מסודר של בקשת הרשאות.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

כללי (המשך)

(א) תיאור הליכי ושיטת ניהול הסיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים של האגודה מכוונת להבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים אלה, תוך עמידה בדרישות הפיקוח ושמירה על יעדיה העסקיים של האגודה ועל איתנותה הפיננסית.

דגש בפעילות מושם להתייחסות לשינויים בסביבתה העסקית, התפעולית וכן לשינויים בהנחיות ובדרישות הרגולטוריות המתבקשות.

ניהול הסיכונים מרוכז על-ידי מחלקת ניהול הסיכונים בהתאם למדיניות שאושרה על ידי הוועד המנהל. מחלקת ניהול הסיכונים מזהה, ומעריכה את הסיכונים בשיתוף פעולה עם יחידות תומכות הכוללות את האקטואריה, השקעות, ביטוח משנה וחשבות.

ניהול סיכוני האגודה ישען על שילובן של מספר עקרונות מרכזיים:
ניהול סיכונים כמותי

(א) מדידת סיכונים עקבית ומהימנה- האגודה תפעל להטמעה של מודלים כמותיים למדידה והערכת סיכונים המבוססים על מתודולוגיות מקובלות בעולם (Best-Practice) תוך יצירת איזון בין צרכי האגודה ומשאביה.

(ב) מעקב אחר מגבלות סיכון כמותיות - האגודה תבצע מעקב שוטף אחר הסיכונים העומדים לפתחה. שינויים מהותיים לרעה ידווחו למוסדותיה האורגניים בהתאם למדיניות הדיווח שהותוותה.

שקיפות

(א) גילוי נאות לגבי הסיכונים (Risk Disclosure) - כחלק מתרבות ניהול הסיכונים המוטמעת באגודה, לפני קבלת החלטה בנושאים וסיכונים להם עלולה להיות השפעה על פעילותה, רואה האגודה חשיבות עליונה בקיום ישיבות ודיונים הן במסגרת מחלקתית והן במסגרת פורום ניהול סיכונים שמטרתו איתור תחומי סיכון ואזורי כשל אפשריים, ניתוח משמעותם והכנת דרכי התמודדות עימם. באגודה קיימים פורומים מקצועיים/ביטוחיים בראשות המנכ"ל וראש תחום הביטוח. בפורומים אלו מתקיימים דיונים בהם מנתחים את החשיפות, את הרווחיות הענפית, כאשר בדיקות תקופתיות של גורמי הסיכון מובאים באופן שוטף בפני הפורומים הנ"ל, ובהתאם לכך, מתקבלות החלטות ניהוליות.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(א) תיאור הליכי ושיטת ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) תרבות האגודה בנוגע לנטילת סיכונים מבוקרת - ניהול סיכונים הינו תהליך מתמשך ורציף המשתנה מרגע לרגע בהתאם להתפתחויות עסקיות פנימיות ומאקרו-כלכליות משקיות. האגודה מצפה מעובדיה ומנהליה ורואה חשיבות רבה בדיווח והצגה של סיכונים חדשים הצצים לפתחה למנהל הסיכונים ומנהלי המחלקות הרלוונטיות, בכדי לייצר מאגר סיכונים רחב ככל האפשר ולאפשר בחינת השפעת סיכונים אלה על השגת היעדים האסטרטגיים של האגודה.

(ג) הוועד המנהל מספק עקרונות כתובים לניהול הסיכונים הכולל, כמו גם את המדיניות הספציפית לחשיפות מסוימות לסיכונים, כגון סיכונים ביטוח, סיכון שער חליפין, סיכון שיעור ריבית, סיכון אשראי, וכן שימוש במכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים לא נגזרים.

ציות להוראות רגולציה (Risk Governance)

- (א) האגודה רואה בהוראות החוק סמן ימני לפעילותה בתחום ניהול הסיכונים ופועלת בהתאם לעקרונות המפורטים בדוח זה.
- (ב) בקרה פנימית וחיצונית של תהליכים ומספרים - מנהל הסיכונים עומד בקשר שוטף עם ר"ח המבקר והמבקר הפנימי ומקבל עדכונים ודיווחים שוטפים אודות חשיפות, סיכונים ואירועים חריגים באגודה.

דיווח ותיעוד

מנהל הסיכונים מדווח בכתב להנהלה הפעילה והוועד המנהל בנושאים שונים של ניהול הסיכונים:

- ◆ זיהוי הסיכונים הביטוחיים והפיננסיים המהותיים לחוסנה של האגודה ולעמידה בחבותה למבוטחים קיימים ועתידיים.
- ◆ כימות החשיפה והערכת ההשפעה הפוטנציאלית של הסיכונים המהותיים שזוהו לפי אמות מידה שהוגדרו על ידי האגודה ולתקופות עתידיות שיקבעו.
- ◆ הערכת ההון העצמי הנדרש (ההון הכלכלי) מהאגודה לצורך נשיאה בסיכונים המהותיים תוך התייחסות למידת המתאם בין הסיכונים השונים.

פעולות להגבלת הסיכון

- ◆ הסיכונים המפורטים לעיל ממותנים על ידי פיזור גדול של חוזי הביטוח ועל ידי בחירה ויישום של אסטרטגיות חיתום ויצירת פיזור לפי ענפים, אזורים גיאוגרפיים, סוגי הסיכון, גובה הכיסוי וכו'.
- ◆ תהליך השקת מוצרים חדשים כולל זיהוי ובחינה מקיפה של הסיכונים הכרוכים במוצר וקביעת הדרכים לניהולם ולבקרה עליהם. כאשר מתעורר חשש כי קיימת הרעה בתוצאות החיתומיות, שמקורה אינו בתנודות אקראיות, נערכות בדיקות מעמיקות, בין השאר, להערכת הסיכון הגלום, ובמידת הצורך מותאמת הערכת הרזרבות. בדיקות דומות מתבצעות בעת חידוש עסקאות.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(א) תיאור הליכי ושיטת ניהול הסיכונים (המשך)

- ◆ כמו כן, בכדי להקטין את החשיפה לסיכונים, האגודה מיישמת מדיניות בדיקת תביעות, בחינה שוטפת של תהליכי הטיפול בתביעות ומבצעת חקירות לאיתור הונאות. בנוסף, האגודה נוקטת במדיניות ניהול אקטיבי שוטף של התביעות, על מנת להקטין את החשיפה להתפתחויות בלתי צפויות העשויות להשפיע עליה לרעה.
- ◆ האגודה נוקטת במדיניות של הגבלת החשיפה לקטסטרופות על ידי קביעת סכומי כיסוי מרביים בחוזים מסוימים וכן על ידי רכישת כיסוי ביטוח משנה מתאים. מטרת מדיניות החיתום וביטוח המשנה הינה להגביל את החשיפה לקטסטרופות להפסד מרבי שנקבע מראש בהתאם לטעמי הסיכון של האגודה כפי שנקבעו על ידי הוועד המנהל.

(ב) דרישות חוקיות

בהתאם להוראות חוזר הממונה "תפקידי אקטואר ממונה ומנהל סיכונים של מבטח; ומארג היחסים שלהם עם בעלי תפקידים אחרים", מינתה האגודה מנהל הסיכונים. תפקידיו ואחריותו מוגדרים בהתאם להנחיות החוזר:

- ◆ יצירת תרבות ארגונית של ניתוח וניהול סיכונים בדגש על שיתוף פעולה הדוק מצד ההנהלה ובעלי התפקידים.
- ◆ זיהוי והערכה מדויקת ומקיפה של הסיכון - פיתוח מודלים, בקורות והתאמה לאופי פעילות האגודה.
- ◆ הדרכה והכוונה של מנהלים לאופן ביצוע ניהול סיכונים יעיל ואפקטיבי.
- ◆ מעקב ובקרה אחר הסיכונים הסובבים את פעילות האגודה.
- ◆ מתן המלצות לשיפור.

בנוסף לחוזר המוזכר לעיל פרסם הממונה חוזר הערכות ליישום משטר Solvency II.

להלן מטרות ויעדי תוכנית היישום:

- ◆ הגדרת דרישות ההון הכמותיות הנדרשות מהאגודה בהתאם להנחיות המפורטות בהוראות החוזר שפרסם האיחוד האירופי, תוך בחינת עלויות הציות.
- ◆ גיבוי מלא של ההנהלה הבכירה להקמת מסגרת תשתיות ארגונית ומכוונות לניהול סיכונים כולל באגודה - ERM.
- ◆ הקצאת הון מבוססת סיכונים - יצירת קשר הדוק בין ההון הנדרש התומך בפעילויות העסקיות של האגודה לבין פעילות ניהול סיכונים באופן שיאפשר לאגודה ערך מוסף בדרך קבלת החלטותיה. הכוונה היא לקשור את הרווחיות מהפעילויות השונות ביחס להון הנדרש לצורך מעקב אחר יעילות הקצאת ההון.
- ◆ כמו כן, על-פי הוראות אחרות של הממונה פורסמו הוראות לעניין ניהול חשיפות בנושאים הבאים: מעילות והונאות מצד גורמים בתוך האגודה ומחוצה לה, ניהול סיכונים אבטחת מידע, ניהול חשיפה למבטחי משנה.
- ◆ בכדי לעמוד בהוראות החוק תפעל האגודה לעדכון שוטף אודות שינויים רגולטורים, סמך ככל שניתן למועד קבלתם.
- ◆ עוד, על-פי הוראות אחרות של הממונה ובהתבסס על סעיף 303 של החוק - Sarbanes Oxley (ואימוץ העתידי של הוראות סעיף 404) נדרשה האגודה למסד שיטות עבודה, זיהוי כלל התהליכים בארגון, קביעת נהלי עבודה ובקרה פנימיים נאותים, הערכות יעילות הבקרה הפנימית ותחזוק מערך זה.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ג) סיכוני שוק

סיכון שוק הוא הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד מחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

סיכוני שער חליפין / סיכוני מטבע

תנודתיות בשער החליפין (בעיקר בדולר) משפיעה על תשלומים ותקבולים ממבטחי משנה, על מחירי הנכסים נקובי מט"ח (השקעות דולריות).

סיכון ריבית

הפסד שעלול להיגרם כתוצאה משינוי עקום הריבית בארץ ובחו"ל, עלייה בעקומי הריבית תגרום להפסדים בתיק ההשקעות (אג"ח צמוד, שקלי וכו').

סיכון מחיר מניות

הפסד שעלול להיגרם כתוצאה מירידת מחירי המניות בארץ ובחו"ל. תיק ההשקעות של האגודה מושקע בתעודות סל מניות וכו'.

סיכון אינפלציה

הפסד שעלול להיגרם כתוצאה משחיקת ערך הנכסים הלא צמודים בעקבות עליית המדד, חלק מתיק ההשקעות של האגודה מושקע במכשירים פיננסיים לא צמודים.

סיכון ALM

הסיכון הנובע מחוסר התאמה בין התחייבויות הביטוחיות לנכסים שמוחזקים כנגדן.

1. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן מבחני רגישות המציגים את השינוי ברווח (הפסד) ובהכנסה הכוללת (הון) עבור הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. השינויים במשתנים הינם ביחס לערך הפנקסני של הנכסים וההתחייבויות. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמנטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת ולפיכך, במבחני הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

מבחני הרגישות, מביאים לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות. יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ג) סיכוני שוק (המשך)

1. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

31 בדצמבר 2018

שיעור השינוי בשע"ח של הדולר		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		השקעות במכשירים הוניים		שיעור הריבית (1)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							

רווח (הפסד)
כולל (4,114) 4,114 (4,466) 4,466 (14,704) 14,704 40,397 (37,262)

31 בדצמבר 2017

שיעור השינוי בשע"ח של הדולר		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		השקעות במכשירים הוניים		שיעור הריבית (1)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							

רווח (הפסד)
כולל (889) 889 (3,646) 3,646 (11,230) 11,230 42,471 (38,787)

(1) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר, וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך ניתוח הרגישות, בגין מכשירים בריבית משתנה, הובא בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(2) ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך הכספי ולא על שווי כלכלי. על כן במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי חוב שאינם סחירים, המסווגים כהלוואות חייבים, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, התחייבויות פיננסיות ופקדונות ויתרות מבטחי משנה.

הנכסים עליהם הופעל ניתוח הרגישות מהווים 70% מתוך סך הנכסים של האגודה (31.12.17 – 70.44%).

(3) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או, שלחלופין, לאגודה אין מידע ביחס לתזרים זה (בהתאם להגדרות ב-IFRS 7 לא כוללות השקעות בחברות כלולות).

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ג) סיכוני שוק (המשך)

2. סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההון של הנכס או ההתחייבות הפיננסית. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

להלן יוצג פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית:

31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
		<u>נכסים עם סיכון ריבית ישיר</u>
631,180	600,927	נכסי חוב סחירים
252,526	255,586	נכסי חוב שאינם סחירים
154,397	178,101	השקעות פיננסיות אחרות
294,052	294,701	מזומנים ושווי מזומנים
264,508	305,550	נכסי ביטוח משנה
1,596,663	1,634,865	סך כל הנכסים עם סיכון ריבית ישיר
159,545	160,890	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר
<u>1,756,208</u>	<u>1,795,755</u>	סך כל הנכסים
		<u>התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר</u>
3,425	-	כתב התחייבות נדחה
1,172,999	1,194,153	התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
1,176,424	1,194,153	סך כל ההתחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
109,755	127,333	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר
470,029	474,269	הון
<u>1,756,208</u>	<u>1,795,755</u>	סך כל ההון וההתחייבויות

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ד) סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהאגודה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה.

1. האגודה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש האגודה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד. יצוין, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.
2. מתוך יתרת הנכסים האמורה, סך של כ- 1,025 מליון ש"ח הינם מזומנים ושווי מזומנים ונכסים סחירים, הניתנים למימוש מיידי.
3. על פי כללי ההשקעה על האגודה להחזיק בנכסים נזילים, כהגדתם בכללי ההשקעה, כנגד ההון העצמי וכנגד התחייבויות אחרות בסכום שלא יפחת מ-30% מההון העצמי המזערי הנדרש ממנה, בהתאמות המפורטות בכללי השקעה.

ניהול נכסים והתחייבויות

האגודה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של האגודה.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי, ברוטו

עד שנה	מל שנה ועד 3 שנים	מל 3 שנים ועד 5 שנים	מל 5 שנים ועד 30 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
ליום 31 בדצמבר 2018	377,934	363,016	219,158	233,931	1,194,039
ליום 31 בדצמבר 2017	377,793	357,628	211,854	225,658	1,172,933

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, ברוטו

עד שנה	מל שנה ועד 3 שנים	מל 3 שנים ועד 5 שנים	מל 5 שנים ועד 30 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
ליום 31 בדצמבר 2018	-	-	-	114	114
ליום 31 בדצמבר 2017	-	-	-	66	66

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)
(ד) סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות פיננסיות

עד שנה	מעל שנה ועד 3 שנים	מעל 3 שנים ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
3,425	-	-	-	-	3,425

ליום 31 בדצמבר 2017

התחייבויות פיננסיות

(ה) סיכונים ביטוחיים

סיכונים ביטוחיים כוללים, בין היתר:

סיכוני חיתום

הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ואו בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

סיכוני רזרבה

הסיכון להערכה לא נכונה של ההתחייבויות הביטוחיות אשר עלולה לגרום לכך שהרזרבות האקטואריות אינן מספקות לכיסוי כל ההתחייבויות והתביעות. המודלים האקטואריים על פיהם בן היתר מעריכה האגודה את ההתחייבויות הביטוחיות, מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות. חשיפת האגודה מורכבת מהסיכונים הבאים:

1. סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות;
2. סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של האגודה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

סיכון קטסטרופה

חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה) כגון אסון טבע, מלחמה, טרור, נזקי טבע או רעידת אדמה, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה האגודה בארץ הינו רעידת אדמה.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מירבי (MPL) של כ- 2.6% הינה כ- 2,139 מיליון ש"ח ברוטו וכ- 18.7 מיליון ש"ח בשייר עצמי.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

סיכון קטסטרופה (המשך)

לעניין נתונים בדבר מוצרי הביטוח השונים אשר בגינם נוצר לאגודה חשיפה לסיכון ביטוחי ראה פירוט בהתחייבויות הביטוחיות לפי סיכוני ביטוח, בבאור 15 - נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי, בבאור 16 - פרוט התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים.

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

להלן תאור מוצרי הביטוח השונים והשיטות וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם האגודה פועלת

האגודה כותבת חוזי ביטוח בתחומי הביטוח הכללי בעיקר בענפי רכב חובה, חבויות, רכב רכוש וביטוח רכוש.

פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה את בעל הפוליסה והנוהג מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים תשל"ה-1975 בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג ברכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. תביעות ברכב חובה מתאפיינות ב"זנב ארוך" LONG TAIL דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים, ביטוח חבויות אחרים כגון אחריות מקצועית, חבות מוצר ואחריות דירקטורים ונושאי משרה. עיתוי הגשת תביעה וסילוקה מושפעת ממספר גורמים כגון סוג הכיסוי, תנאי הפוליסה וחקיקה ותקדימים משפטיים. בדרך כלל תביעות בתחום החבויות מתאפיינות ב"זנב ארוך" LONG TAIL דהיינו לעיתים חולף זמן ארוך ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

פוליסה לביטוח נזקי רכב ולנזקי רכב רכוש צד ג' מעניקים למבוטח כיסוי לנזק רכוש. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב שניזוק. התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי הממונה והינו תעריף אקטוארי ובחלקו דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג הרכב, שנת ייצור, וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (גיל הנהג, ניסיון תביעות וכו'). תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מערכת נהלים שנועדו לבדוק את ניסיון התביעות של המבוטח הכוללים הצגת אישור העדר תביעות ממבטח קודם במשך שלוש שנים אחרונות, הצגת אישור מיגון עדכני וכו', ומשולבים באופן ממוכן בתהליך ההפקה של הפוליסות.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

פוליסות ביטוחי רכוש מיועדות להעניק למבוטח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו ואובדן רוחים עקב הנזק לרכושו.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם האגודה פועלת (המשך)

הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכונים אש, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזקי אובדן רווחים עקב הנזק הפיזי שנגרם לרכוש. ביטוחי רכוש מהווים נדבך חשוב בביטוחי דירות, ביטוחי בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'. במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי

כללי

(א) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
- הפרשה לפרמיה בחסר
- תביעות תלויות
- ובניכוי - הוצאות רכישה נדחות

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה והוצאות הרכישה הנדחות מחושבים בדרך שאינה תלויה בהנחות כל שהן ולכן אינן חשופות לסיכון הרזרבה. לעניין האופן בו מחושבות הפרשות אלה ראה באור מדיניות חשבונאית.

(ב) בהתאם להוראות הממונה התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטוארית האגודה, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות באופן עקבי לשנה הקודמת אלא אם נאמר אחרת. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח ולכל שנת אירוע/חיתום, נקבעת על סמך שיקול דעת לפי מידת ההתאמה של השיטה לענף ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. ההערכות מתבססות בעיקרן על ניסיון העבר של התפתחות תשלומי התביעות ו/או התפתחות סכום התשלומים וההערכות הפרטניות. ההערכות כוללות הנחות בדבר עלות התביעה הממוצעת, עלויות הטיפול בתביעות ושכיחות התביעות. הנחות נוספות יכולות להתייחס לשינויים בשערי הריבית, שערי חליפין ובעיתות ביצוע התשלומים. תשלומי התביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות, בניכוי שיבובים והשתתפויות עצמיות.

(ג) השימוש בשיטות אקטואריות המבוססות על התפתחות התביעות מתאים בעיקר כאשר קיים מידע יציב ומספק בתשלומי התביעות ו/או בהערכות הפרטניות כדי להעריך את סך עלות התביעות הצפויה. כאשר המידע הקיים בניסיון התביעות בפועל אינו מספק, משתמש האקטואר לעיתים, בחישוב המשקלל בין אומדן ידוע (באגודה ו/או בענף) כגון LR לבין התפתחות התביעות בפועל. משקל גדול יותר ניתן להערכה המבוססת על ניסיון ככל שהזמן עובר ומצטבר מידע נוסף על התביעות.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי (המשך)

כללי (המשך)

ד) כן נכללות הערכות איכותיות ושיקול דעת באשר למידה שמגמות העבר לא ימשכו בעתיד. לדוגמה: עקב אירוע חד פעמי, שינויים פנימיים, כגון שינוי בתמהיל התיק, במדיניות החיתום ונוהלי הטיפול בתביעות וכן בגין השפעת גורמים חיצוניים כגון פסיקה משפטית, חקיקה וכו'. כאשר שינויים כאמור לעיל, לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר, האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.

ה) בתביעות גדולות בעלות אופי לא סטטיסטי, העתודה נקבעת (בברוטו ובשייר) על סמך חוות דעת מומחי האגודה, ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים.

ו) חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי), ניסיון התביעות בפועל ובפרמיה שהועברה למבטחי משנה.

ז) הערכת התביעות התלויות עבור חלק האגודה בפול התבססה על חישוב שבוצע על ידי הפול.

3) פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים

מודלים אקטואריים המשמשים בקביעת התחייבויות תלויות בביטוח כללי:

א. link ratio / chain ladder

שיטה זו מתבססת על התפתחות התביעות ההיסטוריות (התפתחות התשלומים ו/או התפתחות סך התביעות, התפתחות כמות התביעות ועוד), כדי להעריך את ההתפתחות הצפויה לתביעות הקיימות והעתידיות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר לאחר תקופה מספיקה מאירוע או חיתום הפוליסה, כאשר קיים מידע מספיק מתביעות שארעו בעבר על מנת להעריך את סך כל התביעות הצפויות.

ב. Bornhuetter-Ferguson

שיטה זו משלבת בין אומדן מוקדם (אפריורי) הידוע באגודה או בענף, ואומדן נוסף המבוסס על התביעות עצמן. הערכת התביעות המשולבת משקללת את שני האומדנים, כאשר ניתן משקל גדול יותר להערכה המבוססת על ניסיון התביעות ככל שהזמן עובר, ומצטבר מידע נוסף על התביעות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר במקרים בהם אין מספיק מידע מהתביעות או כאשר מדובר בעסק חדש או כזה ללא מידע היסטורי מספיק.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

3) פירוט השיטות האקטואריות שיושמו בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

מודלים אקטואריים המשמשים בקביעת התחייבויות תלויות בביטוח כללי (המשך)

ג. הממוצעים

לעיתים, בדומה לשיטת Bornhuetter-Ferguson, כאשר ניסיון התביעות בתקופות האחרונות אינו מספיק, נעשה שימוש בשיטת ממוצעים היסטוריים. בשיטה זו נקבעת עלות התביעות על סמך עלות התביעה לפוליסה בשנים מוקדמות וכמות הפוליסות בשנים המאוחרות. בדומה, עלות התביעות מחושבת על סמך תחזית כמות תביעות והתביעה הממוצעת ההיסטורית.

ענף רכב חובה

בענף רכב חובה המודלים הבסיסיים בהם האגודה משתמשת הינם מודלים חצי שנתיים מסוג Chain Ladder, Link Ratio ובשנות החיתום הצעירות נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter Ferguson על בסיס Loss Ratio. המודלים מבוססים על הנתונים בפועל (תשלומים מצטברים, עלות תביעה מצטברת ומספר תביעות מצטבר). המודל הינו ברמת שנת חיתום ומחושב ברמת התביעות ברוטו. כמו כן, קיימים מודלים נפרדים בהתייחסות לסוגי עסקים שונים. הערכת חלקם של מבטחי משנה בחוזה הבלתי יחסי נעשה עפ"י הערכת התביעות התלויות הפרטניות לשנים ישנות ולשנים האחרונות מבוסס על שיעור מפרמיות ביטוח משנה או על שיעור מעלות הסיכון מהתפלגות התביעות.

ענפי חבויות - חבות מעבידים, צד ג', חבות המוצר, אחריות מקצועית ודירקטורים

בענפי חבויות המודלים הבסיסיים בהם האגודה משתמשת הינם מודלים חצי שנתיים מסוג Chain Ladder, Link Ratio ובשנות החיתום הצעירות נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter Ferguson על בסיס Loss Ratio. המודלים מבוססים על הנתונים בפועל (תשלומים מצטברים, עלות תביעה מצטברת ומספר תביעות מצטבר). המודל הינו ברמת שנת חיתום ומחושב ברמת התביעות ברוטו. הערכת חלקם של מבטחי משנה בחוזה הבלתי יחסי נעשה עפ"י הערכת התביעות התלויות הפרטניות לשנים ישנות ולשנים האחרונות מבוסס על שיעור מפרמיות ביטוח משנה או על שיעור מעלות הסיכון מהתפלגות התביעות. החל משנת חיתום 2018 קיים בנוסף כיסוי ביטוח משנה יחסי.

ענף רכב רכוש

בענפי רכב רכוש המודלים הבסיסיים בהם האגודה משתמשת הינם מודלים חודשיים מסוג Chain Ladder, Link Ratio ובשנת הנזק האחרונה נעשה שימוש גם בשיטת הממוצעים המבוססת על תביעה לפוליסה. המודלים מבוססים על הנתונים בפועל (תשלומים מצטברים, עלות תביעה מצטברת ומספר תביעות מצטבר). קיימים מודלים נפרדים בהתייחסות לסוגי כיסויים, סוגי עסקים וסוגי נזקים שונים. עבור תביעות בעלות וותק גדול, תביעות גניבה ותביעות גדולות נלקחה הערכת התביעות התלויות הפרטיות.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

3) פירוט השיטות האקטואריות שיושמו בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

מודלים אקטוארים המשמשים בקביעת התחייבויות תלויות בביטוח כללי (המשך)

ענפי רכוש ואחרים

בהתאם להנחיות הממונה, בחנה האגודה הפרשות אקטואריות גם בענפי אובדן רכוש ומקיף דירות, ביטוח הנדסי, נזקי טבע, ותאונות אישיות. עקב היעדר מובהקות סטטיסטית, מיעוט בנתונים והעובדה שענפים אילו עתירי ביטוח משנה לא ניתן ליישם מודל אקטוארי בענפים אלה. התביעות התלויות לחודשי הנזק האחרונים מבוססות על שיעור נזקים ממוצע צפוי שמשקף כל ענף. כמו כן נעשתה התאמה לשייר על פי שיעור ביטוח המשנה היחסי הרלוונטי לכל ענף.

בחינת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי

האגודה בוחנת את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי שנכללו בעמדת הממונה מחודש ינואר 2015.

בהתאם לעקרונות אלו:

- 1) עתודה שחושבה על ידי האקטוארית, תחשב כ"עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" אם קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי ההתחייבויות הביטוחיות שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכוון לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל האקטואר שיקול דעת ויתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות. במסגרת זו יש להתייחס לסיכון הרנדומלי ולסיכון הסיסטמי.
- 2) שיעור היוון תזרים המזומנים – ריבית ההיוון המתאימה לבחינת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי תבוסס על עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו.
- 3) קיבוצ' - לצורך חישוב מרווחים בגין חוסר הוודאות בענפים סטטיסטיים (כהגדרתם בחוזר), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום (או נזק)

חישוב הוצאות עקיפות ליישוב תביעות

בהתאם לכללי ה-IFRS, מחושבת הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות לגבי כל התביעות התלויות ללא תלות בשנת החיתום. החישוב מתבסס על ההוצאות העקיפות בפועל תוך התאמה למשך הזמן הנדרש בכל ענף ליישוב התביעות.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

4) ההנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית

- נכללה תוספת בגין מרווח לסיכון (סטיית תקן) בבסיס העתודה בענפי רכב חובה וחבויות.
- ההערכות האקטואריות בכל ענפי הביטוח הונוו בשיעור של 0% ראלי (בדומה לשנה קודמת).

5) רגישות ההפרשות לשינויים בהנחות

ההערכה האקטוארית כפופה לאי וודאות משמעותית. האומדנים האקטואריים לחיזוי התביעות התלויות, מתייחסים לתוחלת התביעות. בגלל האופי הסטוכסטי של תשלומי התביעות, יש אפשרות של סטיות סביב התוחלת. בנוסף לכך, האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. במידה ויחול שינוי באופן סילוק התביעות או לחילופין בהיקף התביעות המדווחות, עלול להיווצר פער בין ההערכה האקטוארית לבין התוצאה בפועל. היות והמודל האקטוארי מבוסס על ניסיון העבר, הרי ששינוי לא צפוי בהנחות המודל או בהתנהגות התביעות, יגרמו לשינוי בעתודה. יצויין שסיכונים אלו נלקחו בחשבון תחת דרישות עמדת הממונה באומדנים לסיכונים הסיסטמטיים.

6) שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי

ריבית היוון תביעות עתיות

ביום 1.10.17 נכנס לתוקף תיקון לתקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 (להלן: "תיקון" ו-"תקנות") אשר הפחית את שיעור ריבית ההיוון הקבועה בתקנות ל-2% משיעור של 3% שהיה מקובל עד אז. התיקון כלל מנגנון לקביעת שיעור זה ועדכנו כל ארבע שנים בהסתמך על תשואות ממוצעות של אגרות חוב ממשלתיות.

עד למועד התיקון, ובהתאם לפסקי דין של בית המשפט העליון שקבעו ששיעור ריבית ההיוון בעת חישוב נכוי קצבאות הביטוח הלאומי מהפיצוי שנפסק לניזוק יהיה של 3%, היוונו בתי המשפט גם את סכום הפיצויים שנפסקו בגין תביעות עתיות שסולקו בסכום חד פעמי, באותו השיעור, וכך הושווה שיעור ריבית ההיוון בנזיקין, לשיעור ריבית ההיוון לפי התקנות.

האגודה העריכה כי לתיקון האמור עלולה להיות השלכה על גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לביטוח לאומי במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המל"ל כנגד מבטחים בגין הקצבאות שזכאים להם נפגעי תאונות עבודה ובהתאמה יכול והדבר ישפיע גם על גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לנפגעים בתביעות נכות ומוות אחרות.

בהתאם לכך ביצעה האגודה אומדן של השפעת העדכון האמור והגדילה את ההפרשות בשנת 2017. בשנת 2018 לא חלו שינויים מהותיים בהפרשות אלו. גובה ההפרשות בענף רכב חובה בסך של כ-19.4 מיליוני ש"ח בשייר ובענף חבויות בסך של כ-21 מיליוני ש"ח בשייר לפני מס. ההפרשה הקיימת לוקחת בחשבון ריבית היוון של 2% באופן מיידי ומ-2020 ירידה לריבית היוון מקסימלית של 1%, ההפרשה כוללת הנחות עבודה לגבי שיעור התביעות התלויות שיושפעו מהשינוי וכן הנחות לקצב הבשלת התקנות והשפעתן על התביעות בעתיד.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

6) שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי (המשך)

בשנת 2018, במסגרת דיון שהתקיים בנושא זה בבית המשפט העליון הוקמה וועדה בין משרדית לבחינת ריבית ההיוון של הפיצויים בשל נזק לגוף בנזיקין (להלן – "הוועדה"). בחודש ינואר 2019 פרסמה הוועדה דוח להערות הציבור עד ליום 3 בפברואר 2019 ("דוח הוועדה").

בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת התיקון או דוח הוועדה האמור, אם בכלל, על התחייבויות האגודה שכן אין להן עדיין ביטוי של ממש בפסיקת בתי המשפט ולא בתשלומי התביעות הנוכחיים, ולפיכך יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מהערכות האגודה ובהתאם לכך יתכן שהאגודה תידרש לעדכן את אומדניה בהמשך.

2. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים

כללי

בהתאם להוראות הממונה ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על פי שיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכסויים הרלוונטיים: גיל ומין המבוטח, מועד התחלת הביטוח, סוג הביטוח, פרמיות תקופתיות וסכום הביטוח.

השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. עתודות ל-IBNR (תביעות אשר ארעו וטרם דווחו) במוצרי סיכון טהור מחושבות בהתבסס על ההנחה שניתן לגלות מקרה מוות לפי מידע שמתקבל ממרשם האוכלוסין ורק חסרה עתודה עבור תביעות שטרם נרשמו במרשם האוכלוסין.

2. ההתחייבויות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים מבוססות על הערכות של מחלקת תביעות וכוללות הוצאות עקיפות.

לאגודה ליום 31 לדצמבר 2018 קיימת עתודה ל IBNR בלבד, בגובה חודש וחצי תפוקה מורוחת.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא סיכון לחדלות פירעון של הלווה וסיכון לירידה באיכות האשראי שלו. האגודה משקיעה חלק מנכסיה באגרות חוב קונצרניות, סחירות ושאינן סחירות, ובפיקדונות בבנקים. משום כך יש ביציבות גופים אלה ובשווי הביטחונות שהועמדו, כדי להשפיע על שווי אגרות החוב והפיקדונות שהופקדו על-ידי האגודה.

א. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

31 בדצמבר 2018		
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים
833,223	255,586	577,637
23,290	-	23,290
856,513	255,586	600,927

בארץ
בחו"ל

סך הכל נכסי חוב

31 בדצמבר 2017		
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים
866,269	252,526	613,743
17,437	-	17,437
883,706	252,526	631,180

בארץ
בחו"ל

סך הכל נכסי חוב

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(1) מידע בדבר סיכונים אשראי (המשך)

ב. פרוט נכסים בחלוקה לדרוגים

א.1 נכסי חוב

דרוג מקומי *				
31 בדצמבר 2018				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A+	-AA ומעלה

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

213,739	-	-	-	213,739	אגרות חוב ממשלתיות
363,898	-	-	107,991	255,907	אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים
בארץ

577,637	-	-	107,991	469,646	
---------	---	---	---------	---------	--

נכסי חוב שאינם סחירים:

171,992	2,008	-	15,351	154,633	אגרות חוב קונצרניות פקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים
21,218	-	-	-	21,218	

נכסי חוב אחרים לפי
בטחונות:

62,376	39,914	-	-	22,462	לא מובטחים
--------	--------	---	---	--------	------------

סך הכל נכסי חוב שאינם
סחירים בארץ

255,586	41,922	-	15,351	198,318	
---------	--------	---	--------	---------	--

833,223	41,922	-	123,342	667,959	סך הכל נכסי חוב בארץ
---------	--------	---	---------	---------	----------------------

-	-	-	-	-	מזה- נכסי חוב בדירוג פנימי
---	---	---	---	---	----------------------------

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(1) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ב. פרוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.1 נכסי חוב (המשך)

דרוג מקומי (*)				
31 בדצמבר 2017				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A+	-AA ומעלה

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

275,315	-	-	-	275,315	אגרות חוב ממשלתיות
312,847	621	-	110,250	201,976	אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים
בארץ

588,162	621	-	110,250	477,291	
---------	-----	---	---------	---------	--

נכסי חוב שאינם סחירים:

193,329	3,905	-	15,192	174,232	אגרות חוב קונצרניות
20,967	-	-	-	20,967	פקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי
בטחונות:

38,230	16,122	-	-	22,108	לא מובטחים
--------	--------	---	---	--------	------------

סך הכל נכסי חוב שאינם
סחירים בארץ

252,526	20,027	-	15,192	217,307	
---------	--------	---	--------	---------	--

840,688	20,648	-	125,442	694,598	סך הכל נכסי חוב בארץ
---------	--------	---	---------	---------	----------------------

-	-	-	-	-	מזה- נכסי חוב בדירוג פנימי
---	---	---	---	---	----------------------------

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(1) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ב. פרוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.1 נכסי חוב (המשך)

דרוג בינלאומי (*)				
31 בדצמבר 2018				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים:

23,290	-	23,290	-	-
--------	---	--------	---	---

אגרות חוב קונצרניות

23,290	-	23,290	-	-
--------	---	--------	---	---

סך הכל נכסי חוב סחירים
בחו"ל

-	-	-	-	-
---	---	---	---	---

סך הכל נכסי חוב שאינם
סחירים בחו"ל

23,290	-	23,290	-	-
--------	---	--------	---	---

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

-	-	-	-	-
---	---	---	---	---

מזה- נכסי חוב בדירוג פנימי

דרוג בינלאומי (*)				
31 בדצמבר 2017				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים:

9,533	-	-	-	9,533
-------	---	---	---	-------

אגרות חוב ממשלתיות

13,955	-	8,171	1,604	4,180
--------	---	-------	-------	-------

אגרות חוב קונצרניות

2,093	-	-	-	2,093
-------	---	---	---	-------

נכסי חוב אחרים

25,581	-	8,171	1,604	15,806
--------	---	-------	-------	--------

סך הכל נכסי חוב סחירים
בחו"ל

-	-	-	-	-
---	---	---	---	---

סך הכל נכסי חוב שאינם
סחירים בחו"ל

25,581	-	8,171	1,604	15,806
--------	---	-------	-------	--------

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

-	-	-	-	-
---	---	---	---	---

מזה- נכסי חוב בדירוג פנימי

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(1) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ב. פרוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.2 סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

דרוג מקומי				
31 בדצמבר 2018				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A+	AA- ומעלה
15,394	15,394	-	-	-
1,302	1,302	-	-	-
178,101	178,101	-	-	-
294,701	-	-	-	294,701
489,498	194,797	-	-	294,701

חייבים ויתרות חובה,
למעט יתרות מבטחי משנה

נכסי מסים נדחים

השקעות פיננסיות אחרות

מזומנים ושווי מזומנים

דרוג מקומי				
31 בדצמבר 2017				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A+	AA- ומעלה
7,834	7,834	-	-	-
1,405	1,405	-	-	-
154,397	154,397	-	-	-
294,052	-	-	-	294,052
457,688	163,636	-	-	294,052

חייבים ויתרות חובה, למעט
יתרות מבטחי משנה

נכסי מסים נדחים

השקעות פיננסיות אחרות

מזומנים ושווי מזומנים

ג. מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי

1. לעניין יתרות נכסי ביטוח משנה בסך 305,550 אלפי ש"ח (שנת 2017 – 264,508 אלפי ש"ח), ראה [באור 29\(ז\)](#) נכסי ביטוח משנה.

2. לעניין יתרות פרמיות לגבייה בסך 68,860 אלפי ש"ח (שנת 2017 – 73,888 אלפי ש"ח), ראה [באור 9](#).

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ד. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאינם סחירים

31 בדצמבר 2018		
סיכון אשראי מאזני		
%		
מסה"כ	אלפי ש"ח	ענף משק
4.4	37,976	תעשייה
20.4	174,437	בינוי ונדל"ן
16.0	137,453	חשמל, מים ואנרגיה
0.1	548	תחבורה ואחסנה
2.9	24,698	תקשורת ושרותי מחשב
23.3	199,658	בנקים
1.7	14,847	שירותים פיננסיים
4.6	39,470	חברות אחזקה
1.0	8,406	שירותים ציבוריים
0.6	5,281	אחר
75	642,774	
25	213,739	אג"ח מדינה
100	856,513	סך-הכל

31 בדצמבר 2017		ענף משק
סיכון אשראי מאזני		
%		
מסה"כ	אלפי ש"ח	
1.0	8,985	תעשייה
17.0	150,368	בינוי ונדל"ן
10.7	94,626	חשמל, מים ואנרגיה
0.1	970	תחבורה ואחסנה
2.9	25,543	תקשורת ושרותי מחשב
25.5	225,313	בנקים
2.0	17,834	שירותים פיננסיים
3.3	29,419	חברות אחזקה
1.6	13,739	שירותים ציבוריים
2.5	21,605	אחר
67	588,402	
33	295,304	אג"ח מדינה
100	883,706	סך-הכל

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או הצמדה אליו (*) אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
7,932	7,932	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
1,302	1,302	-	-	-	נכסי מיסים נדחים
22,977	22,977	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
11,514	11,514	-	-	-	רכוש קבוע השקעה בחברות כלולות
15,296	15,296	-	-	-	נכסי ביטוח משנה
305,550	-	34,092	-	271,458	חייבים ויתרות חובה
32,009	-	12,200	5,158	14,651	פרמיות לגביה
68,860	-	9,917	-	58,943	
					השקעות פיננסיות אחרות:
600,927	-	-	223,179	377,748	נכסי חוב סחירים
255,586	-	548	227,187	27,851	נכסי חוב שאינם סחירים
178,101	90,857	66,376	17,814	3,054	אחרות
1,034,614	90,857	66,924	468,180	408,658	סה"כ השקעות פיננסיות
1,000	1,000	-	-	-	נכסים בגין הטבות לעובדים
294,701	-	17,849	-	276,852	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
1,795,755	150,878	140,982	473,338	1,030,557	סך כל הנכסים

(*) ביטוחי האגודה נקובים בשקלים ובדולרים ולפיכך חשיפת האגודה לשינויים בשערי החליפין של הדולר הינה מהותית.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018					
סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע בחון או הצמדה אליו (*) אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
474,269	474,269	-	-	-	סך כל ההון
-	-	-	-	-	כתב התחייבות נדחה
					<u>התחייבויות</u>
1,194,153	-	-	-	1,194,153	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
127,333	-	76,161	76	51,096	זכאים ויתרות זכות
1,321,486	-	76,161	76	1,245,249	סך כל ההתחייבויות
1,795,755	474,269	76,161	76	1,245,249	סך כל ההון וההתחייבויות
-	(323,391)	64,821	473,262	(214,692)	סך הכל חשיפה מאזנית
-	-	-	-	-	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	(323,391)	64,821	473,262	(214,692)	סך הכל חשיפה

(*) ביטוחי האגודה נקובים בשקלים ובדולרים ולפיכך חשיפת האגודה לשינויים בשערי החליפין של הדולר הינה מהותית.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או הצמדה אליו (*) אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
					נכסים בלתי מוחשיים
7,356	7,356	-	-	-	נכסי מיסים נדחים
1,405	1,405	-	-	-	הוצאות רכישה
22,156	22,156	-	-	-	נדחות
9,478	9,478	-	-	-	רכוש קבוע
					השקעה בחברות
14,167	14,167	-	-	-	כלולות
264,508	-	39,950	-	224,558	נכסי ביטוח משנה
					חייבים ויתרות
30,364	-	21,706	822	7,836	חובה
73,888	-	6,075	-	67,813	פרמיות לגביה
					השקעות פיננסיות
					אחרות:
631,180	-	17,437	122,547	491,196	נכסי חוב סחירים
252,526	-	970	193,139	58,417	נכסי חוב שאינם סחירים
154,397	25,772	64,633	12,199	51,793	אחרות
					סה"כ השקעות פיננסיות
1,038,103	25,772	83,040	327,885	601,406	
					נכסים בגין הטבות לעובדים
731	731	-	-	-	
					מזומנים ושווי מזומנים אחרים
294,052	-	34,395	-	259,657	
1,756,208	81,065	185,166	328,707	1,161,270	סך כל הנכסים

(*) ביטוחי האגודה נקובים בשקלים ובדולרים ולפיכך חשיפת האגודה לשינויים בשערי החליפין של הדולר הינה מהותית.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

(ה) פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע בחוק או הצמדה אליו (*) אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
470,029	470,029	-	-	-	סך כל ההון
3,425	-	-	3,425	-	כתב התחייבות נדחה
					<u>התחייבויות</u>
1,172,999	-	-	-	1,172,999	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
109,755	-	51,186	10,225	48,344	זכאים ויתרות זכות
1,282,754	-	51,186	10,225	1,221,343	סך כל ההתחייבויות
1,756,208	470,029	51,186	13,650	1,221,343	סך כל ההון וההתחייבויות
-	(388,964)	133,980	315,057	(60,073)	סך הכל חשיפה מאזנית
-	-	-	-	-	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	(388,964)	133,980	315,057	(60,073)	סך הכל חשיפה

(*) ביטוחי האגודה נקובים בשקלים ובדולרים ולפיכך חשיפת האגודה לשינויים בשערי החליפין של הדולר הינה מהותית.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ז) ביטוח משנה

א. האגודה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שרובו נעשה באמצעות מבטחי משנה בחר"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את האגודה מחובותיה כלפי מבטחיה על פי פוליסות הביטוח.

האגודה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה) ואת חובותיהם בגין תביעות ששולמו. חשיפה זו מנוהלת על ידי מעקב שוטף אחר מצבו של מבטח המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיו הכספיות.

בהתאם להנחיית הממונה קובע הוועד המנהל של האגודה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר האגודה, המבוססות על דירוגם הבינלאומי. חשיפות אלו מנוהלות באגודה על ידי הערכה פרטנית של כל אחד ממבטחי המשנה באופן נפרד.

כמו כן, חשיפות האגודה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים בינ"ל גבוהים.

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ז) ביטוח משנה (המשך)

ב. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה

ליום 31 בדצמבר, 2018

										קבוצת דירוג
										סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2018
										ייתרות בחובה (זכות) נטו (ב)
										בביטוח כללי
										בביטוח רכוש
										בביטוח חובה וחבויות
										התחייבויות תלויות בביטוח חיים
										פקדונות מבטחי משנה
										סה"כ חשיפה (א)
										בין חצי שנה לשנה
										מעל שנה
										חובות בפיגור

										קבוצת דירוג
-	-	25,560	5,388	-	21,222	7,040	3,209	(523)	17,179	AA-ALLIANZ SE אחרים
58	-	92,465	25,071	97	67,494	30,094	17,382	2,469	78,394	
58	-	118,025	30,459	97	88,716	37,134	20,591	1,946	95,573	A+ עד BBB
-	-	124,693	45,239	-	102,480	31,008	25,554	10,920	113,995	
-	-	(1,505)	-	-	-	-	-	(1,505)	-	נמוך מ-BBB או לא מדורג
58	-	241,213	75,698	97	191,196	68,142	46,145	11,361	209,568	
										סה"כ

סה"כ

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ז) ביטוח משנה (המשך)

ב. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2017

נכסי ביטוח משנה									
ביטוח כללי									
פרמיה שטרם הורווחה							תביעות תלויות		
חובות בפיגור									
		סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2017							
		יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)							
		בביטוח כללי							
		בביטוח רכוש							
		בביטוח חובה וחבויות							
		התחייבויות תלויות בביטוח חיים							
		פקדונות מבטחי משנה							
		סה"כ חשיפה (א)							
		בין חצי שנה לשנה							
		מעל שנה							
אלפי ש"ח									
קבוצת דירוג									
AA-OMC ALLIANZ SE אחרים									
-	-	22,076	4,990	-	16,086	7,590	3,108	282	17,794
-	-	66,691	10,449	56	39,439	27,129	6,968	3,548	39,536
-	-	88,767	15,439	56	55,525	34,719	10,076	3,830	57,330
502	-	147,638	32,290	-	106,068	39,264	18,785	15,811	105,444
-	-	(1,375)	-	-	-	15	-	(1,390)	-
502	-	235,030	47,729	56	161,593	73,998	28,861	18,251	162,774
סה"כ									

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ז) ביטוח משנה (המשך)

ב. מידע בדבר חשיפה לסיכונים אשראי של מבטחי משנה (המשך)

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפיקדונות ובתוספת (בניכוי) היתרות בחובה (בזכות) נטו.
- (ב) לא נדרשה הפרשה לחובות מסופקים. היתרות אינן כוללות יתרות של חברות ביטוח בגין ביטוח משותף.
- (ג) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P, במקרים בהם לא ניתן דירוג על ידי S&P, נקבע על ידי חברת דירוג אחרת והומר הדירוג לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה. כל דירוג כולל בחובו את כל הטווחים, לדוגמה דירוג A כולל A- ועד A+.
- (ד) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בהסתברות נזק של 2.2% (MPL) הינה כ- 1,715 מיליוני ש"ח, ממנה חלקו של מבטח המשנה המשמעותי ביותר בחשיפה זו הינו כ- 10% ו- 175 מיליוני ש"ח.
- (ה) לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2017.

(ח) סיכונים גאוגרפיים
הרכב:

ליום 31 בדצמבר 2018

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	תעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות(*)	סה"כ
אלפי ש"ח					
213,739	535,342	41,576	18,927	403,034	1,212,618
-	23,838	26,899	-	43,035	93,772
-	-	4,794	-	252,672	257,466
-	-	1,722	35,413	33,874	71,009
<u>213,739</u>	<u>559,180</u>	<u>74,991</u>	<u>54,340</u>	<u>732,615</u>	<u>1,634,865</u>

ליום 31 בדצמבר 2017

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	תעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות(*)	סה"כ
אלפי ש"ח					
284,848	522,224	40,204	45,859	342,653	1,235,788
9,546	6,981	28,078	-	66,667	111,272
-	-	5,859	-	191,680	197,539
910	-	502	-	50,652	52,064
<u>295,304</u>	<u>529,205</u>	<u>74,643</u>	<u>45,859</u>	<u>651,652</u>	<u>1,596,663</u>

סה"כ (*) השקעות אחרות כוללות נכסי מבטחי משנה, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

באור 30: - התחייבויות תלויות

לא קיימות תובענות ייצוגיות כנגד האגודה אך קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על-ידי האגודה למבוטחיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין האגודה לבין הצדדים השלישיים לחוזה הביטוח הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים.

באור 31: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות של בעלי עניין וצדדים קשורים

31 בדצמבר 2018		
אגודות	ישויות	
אחרות	כלולות	
אלפי ש"ח		
-	4,152	חייבים ויתרות חובה

31 בדצמבר 2017		
אגודות	ישויות	
אחרות	כלולות	
אלפי ש"ח		
-	4,064	חייבים ויתרות חובה

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			
אגודות	אנשי מפתח	ישויות	
אחרות	ניהוליים	כלולות	
אלפי ש"ח			
-	3,278	-	עלויות העסקה
-	-	2,115	עמלות סוכן
-	-	14,419	הכנסות דמי ניהול
1,560	-	-	הוצאות שכר דירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
אגודות	אנשי מפתח	ישויות	
אחרות	ניהוליים	כלולות	
אלפי ש"ח			
-	2,508	-	עלויות העסקה
-	-	630	עמלות סוכן
-	-	14,075	הכנסות דמי ניהול
1,560	-	-	הוצאות שכר דירה

באור 31: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

אגודות אחרות	אנשי מפתח ניהוליים	ישויות כלולות
	אלפי ש"ח	
-	2,722	-
-	-	531
-	-	13,780
1,560	-	-

לא ניתן מידע של פרמיות ותביעות של קיבוצים שהינם בעלי האגודה.

באור 32: - אירועים לאחר תאריך המאזן

- א. לאחר תאריך המאזן, ביום 28 במרס 2019, הכריזה האגודה על דיבידנד במזומן בסך 20 מליון ש"ח.
- ב. במהלך חודש מרס 2019 הסתיים המשא ומתן בין הנהלת האגודה להסתדרות. השלכות המו"מ מסתכמות בעלויות שכר עבודה ונלוות. הוצאות אלו נזקפו במלואן לדוחות הכספיים ליום 31.12.2018.
- ג. לאחר מועד הדו"ח, ביום 12 במרס 2019, מסרה האגודה לסוכנות רמון גרניט הודעה בדבר מימוש האופציה העומדת לאגודה לרכישת מניות סוכנות רמון גרניט בעידן חדש בהתאם להוראות חוזה המייסדים בין האגודה לסוכנות רמון גרניט מיום 9.3.2011. מימוש האופציה ורכישת מניות סוכנות רמון גרניט בעידן חדש מותנים בקיום תנאים מתלים, וביניהם אישור הממונה למימוש האופציה וקבלת ההיתרים הנדרשים.

לכבוד

חברי האגודה של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

א.ג.נ.,

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחשבון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981

ביקרתי את המידע הכספי הנפרד, המובא לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחשבון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן - "האגודה") לימים 31 בדצמבר, 2018 ו-2017 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018, ואשר נכלל כנספח לדוחות הכספיים של האגודה לשנת 2018. המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הועד המנהל וההנהלה של האגודה. אחריותי היא לחוות דעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתי.

לא ביקרתי את המידע הכספי הנפרד מתוך הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות אשר הנכסים בניכוי ההתחייבויות המיוחסים להן נטו הסתכמו לסך של 4,772 אלפי ש"ח ו- 4,199 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר, 2018 ו-2017, בהתאמה, ואשר חלקה של האגודה בתוצאות החברות הנ"ל הסתכם לרווח בסך של 1,050 אלפי ש"ח, הפסד של 145 אלפי ש"ח, והפסד של 96 אלפי ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2018, 2017 ו-2016, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על-ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לי וחוות דעתי, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכתי את ביקורתי בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש ממני לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שיושמו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הועד המנהל וההנהלה של האגודה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אני סבור שביקורתי מספקת בסיס נאות לחוות דעתי.

לדעתי, בהתבסס על ביקורתי ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחשבון בחוזר ביטוח-2011-4, על עדכוניו.

יאיר קופל - רו"ח מבקר
קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב,
28 במרס, 2019

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה (להלן - "דוחות סולר"), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) למעט מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי. המדיניות החשבונאית שפורטה [בבאור 2](#) בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית, יושמה בהכנת באור תמציתי זה.

א. דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
6,242	7,068	נכסים בלתי מוחשיים
1,282	1,218	נכסי מסים נדחים
22,156	22,977	הוצאות רכישה נדחות
6,939	9,368	רכוש קבוע
17,725	20,908	השקעות בחברות בנות וכלולות
264,508	305,550	נכסי ביטוח משנה
-	4,973	נכסי מסים שוטפים
28,511	25,524	חייבים ויתרות חובה
81,204	76,730	פרמיות לגביה
731	1,000	נכסים בשל הטבות לעובדים
		השקעות פיננסיות:
631,180	600,927	נכסי חוב סחירים
252,526	255,586	נכסי חוב שאינם סחירים
154,377	177,962	אחרות
1,038,083	1,034,475	סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
285,697	283,750	מזומנים ושווי מזומנים
<u>1,753,078</u>	<u>1,793,541</u>	סך כל הנכסים
		<u>הון והתחייבויות</u>
		<u>הון</u>
178,381	178,381	הון מניות ופרמיה
(31,122)	(31,122)	קרנות הון
322,071	326,544	יתרת עודפים
<u>469,330</u>	<u>473,803</u>	סך כל ההון
		<u>התחייבויות</u>
1,172,999	1,194,153	התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
1,930	1,353	התחייבויות בגין מיסים נדחים
10,225	-	התחייבויות בגין מיסים שוטפים
95,169	124,232	זכאים ויתרות זכות
3,425	-	כתב התחייבות נדחה
<u>1,283,748</u>	<u>1,319,738</u>	סך כל ההתחייבויות
<u>1,753,078</u>	<u>1,793,541</u>	סך כל ההון וההתחייבויות

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (המשך)

ב. דוחות על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
516,630	516,322	488,415	פרמיות שהורווחו ברוטו
167,488	165,277	192,284	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
349,142	351,045	296,131	פרמיות שהורווחו בשייר
22,647	42,585	13,756	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
13,780	14,075	14,419	הכנסות מדמי ניהול
29,514	28,088	34,725	הכנסות מעמלות
42	-	-	הכנסות אחרות
415,125	435,793	359,031	סך כל ההכנסות
358,250	359,169	355,042	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
100,695	93,786	129,016	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
257,555	265,383	226,026	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, בשייר
78,830	80,104	80,748	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
17,769	20,666	19,873	הוצאות הנהלה וכלליות
1,767	(5,196)	5,024	הוצאות (הכנסות) מימון
-	97	31	הוצאות אחרות- הפסד הון
355,921	361,054	331,702	סך כל ההוצאות
1,375	2,008	3,572	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
60,579	76,747	30,901	רווח לפני מסים על הכנסה
20,638	16,040	6,670	מסים על ההכנסה
39,941	60,707	24,231	רווח נקי
22	(623)	269	רווח (הפסד) כולל אחר:
28	(60)	46	רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
13	(143)	73	חלק האגודה ברווח (הפסד) כולל אחר של חברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
37	(540)	242	השפעת המס
39,978	60,167	24,473	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
			סה"כ רווח כולל

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (המשך)

ג. דוחות על השינויים בהון

הון	קרנות הון אלפי ש"ח	יתרת עודפים	סך הכל	
178,381	(31,122)	247,926	395,185	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2016</u>
-	-	(13,000)	(13,000)	דיבידנד לבעלי יחידות האגודה
-	-	39,941	39,941	רווח נקי
-	-	37	37	סה"כ רווח כולל אחר
-	-	39,978	39,978	סה"כ רווח כולל
178,381	(31,122)	274,904	422,163	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016</u>
-	-	(13,000)	(13,000)	דיבידנד לבעלי יחידות האגודה
-	-	60,707	60,707	רווח נקי
-	-	(540)	(540)	סה"כ הפסד כולל אחר
-	-	60,167	60,167	סה"כ רווח כולל
178,381	(31,122)	322,071	469,330	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017</u>
-	-	(20,000)	(20,000)	דיבידנד לבעלי יחידות האגודה
-	-	24,231	24,231	רווח נקי
-	-	242	242	סה"כ רווח כולל אחר
-	-	24,473	24,473	סה"כ רווח כולל
178,381	(31,122)	326,544	473,803	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018</u>

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (המשך)

ד. מגזרי פעילות - סולר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	אלפי ש"ח		
488,415	-	486,255	2,160	פרמיות שהורווחו ברוטו	
192,284	-	191,003	1,281	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה	
296,131	-	295,252	879	פרמיות שהורווחו בשייר	
13,756	(2,281)	16,037	-	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	
14,419	-	-	14,419 (*)	הכנסות מדמי ניהול	
34,725	-	33,885	840	הכנסות מעמלות	
359,031	(2,281)	345,174	16,138	סך כל ההכנסות	
355,042	-	354,236	806	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו	
129,016	-	128,331	685	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	
226,026	-	225,905	121	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	
80,748	-	78,331	2,417	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	
19,873	2,072	16,195	1,606	הוצאות הנהלה וכלליות	
5,024	92	4,930	2	הוצאות (הכנסות) מימון	
31	31	-	-	הוצאות אחרות- הפסד הון	
331,702	2,195	325,361	4,146	סך כל ההוצאות	
3,572	3,017	-	555	חלק האגודה ברווחים של חברות המנטופלות לפי שיטת השווי המאזני	
30,901	(1,459)	19,813	12,547	רווח לפני מסים על הכנסה	
269	-	269	-	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה	
31,170	(1,459)	20,082	12,547	סך כל רווח כולל לפני מסים על הכנסה	

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (המשך)

ד. מגזרי פעילות - סולר (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח				
516,322	-	514,914	1,408	פרמיות שהורווחו ברוטו
165,277	-	164,488	789	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
351,045	-	350,426	619	פרמיות שהורווחו בשייר
42,585	13,300	29,285	-	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
14,075	-	-	14,075 (*)	הכנסות מדמי ניהול
28,088	-	27,738	350	הכנסות מעמלות
435,793	13,300	407,449	15,044	סך כל ההכנסות
359,169	-	359,130	39	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
93,786	-	93,753	33	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
265,383	-	265,377	6	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
80,104	-	78,726	1,378	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
20,666	2,664	16,533	1,469	הוצאות הנהלה וכלליות
(5,196)	538	(5,744)	10	הוצאות (הכנסות) מימון
97	97	-	-	הוצאות אחרות- הפסד הון
361,054	3,299	354,892	2,863	סך כל ההוצאות
2,008	1,042	-	966	חלק האגודה ברווחים של חברות המנטופלות לפי שיטת השווי המאזני
76,747	11,043	52,557	13,147	רווח לפני מסים על הכנסה
(623)	-	(623)	-	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
76,124	11,043	51,934	13,147	סך כל רווח כולל לפני מסים על הכנסה

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (המשך)

ד. מגזרי פעילות - סולר (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח			
516,630	-	516,074	556
167,488	-	167,181	307
349,142	-	348,893	249
22,647	7,658	14,989	-
13,780	-	-	13,780 (*)
29,514	-	29,359	155
42	42	-	-
415,125	7,700	393,241	14,184
358,250	-	358,223	27
100,695	-	100,672	23
257,555	-	257,551	4
78,830	-	77,724	1,106
17,769	-	15,740	2,029
1,767	1,512	246	9
355,921	1,512	351,261	3,148
1,375	538	-	837
60,579	6,726	41,980	11,873
22	-	22	-
60,601	6,726	42,002	11,873

פרמיות שהורווחו ברוטו	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה	פרמיות שהורווחו בשייר	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	הכנסות מדמי ניהול	הכנסות מעמלות	הכנסות אחרות- רווח הון	סך כל ההכנסות	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	הוצאות הנהלה וכלליות	הוצאות מימון	סך כל ההוצאות	חלק האגודה ברווחים של חברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	רווח לפני מסים על ההכנסה	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה	סך כל רווח כולל לפני מסים על ההכנסה
-----------------------	-----------------------------------	-----------------------	-----------------------------------	-------------------	---------------	------------------------	---------------	--	--	--	---	----------------------	--------------	---------------	--	--------------------------	-----------------------------------	-------------------------------------

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות

א. נכסי חוב סחירים

ההרכב:

31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2018	
עלות	הערך בספרים	עלות	הערך בספרים
אלפי ש"ח			
294,837	295,304	239,175	213,739

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים

שאינם ניתנים להמרה

מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:
מוחזקים למסחר
מוחזקים לפדיון (*)

161,358	163,009	224,543	216,970
166,755	166,717	161,995	162,381
328,113	329,726	625,713	593,090

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

ניתנים להמרה

מוחזקים למסחר המוצגים בשווי הוגן דרך רווח
או הפסד:

5,940	6,150	7,973	7,837
628,890	631,180	633,686	600,927

סך הכל נכסי חוב סחירים

(*) השווי ההוגן של נכסי החוב הסחירים
המוחזקים לפדיון:

177,369	164,728
---------	---------

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

ב. השקעות פיננסיות אחרות

31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2018	
עלות	הערך בספרים	עלות	הערך בספרים
אלפי ש"ח			
113,157	120,522	129,370	129,494
25,857	33,875	53,399	48,607
138,984	154,397	182,769	178,101

סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד

שאינן סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

א. הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן-המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי, עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן-ההפרשות) ליום 31.12.2018, כפי שמפורט להלן.

הנני עובדת שכירה של המבטח. אינני בעלת עניין במבטח.
אני מכהנת כאקטוארית ממונה בביטוח חקלאי החל מיום 29/05/2013.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות, לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:

1) ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפולי") התבססה על חישוב שבוצע על ידי אקטואר ה"פולי".

(2) לא חושבה הפרשה עבור ביטוחים משותפים בהם האגודה אינה מבטח מוביל, אין לחברה ביטוחים משותפים כאלה.

(3) לא נלקח בחשבון העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת בגין תביעות תלויות עבור כל הענפים הכלולים בהערכתי.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

ליום 31/12/2018			
אלפי ₪			
שייר	ברוטו		
		<u>תביעות תלויות</u>	
		ענפים שאינם מקובצים :	(1א)
269,974	329,442	רכב חובה	
165,639	186,865	חבות מעבידים	
195,316	244,212	צד ג'	
14,530	23,982	אחריות מקצועית	
89,031	141,155	חבות מוצר	
29,275	29,275	רכב רכוש	
763,765	954,931	סה"כ ענפים שאינם מקובצים	
10,632	78,774	סה"כ ענפים מקובצים	
774,397	1,033,705	סה"כ ענפים שאינם מקובצים ומקובצים	(1ב)
26,671	26,671	הוצאות עקיפות בגין כל הענפים	(2)
		פער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין הפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות :	(3)
אין	לא נדרש להצהיר	רכב חובה	
אין	לא נדרש להצהיר	רכב רכוש	
אין	לא נדרש להצהיר	מקיף דירות	
801,068	1,060,376	סה"כ התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי הערכה אקטוארית	

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בענפים הבאים רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות מוצר ורכב רכוש :

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:

- א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;
 - ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון;
 - ג. עמדת הממונה בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי;
 - ד. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות לתביעות התלויות המפורטות בפרק ב', בגין הענפים שאינם מקובצים, רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות מוצר ורכב רכוש, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות לתביעות תלויות המפורט בפרק ב', מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים ושאינם מקובצים בכללותם, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה להוצאות עקיפות המפורטת בפרק ב', מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

ההפרשות לפרמיה בחסר המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. העתודה הנקובה מבוססת על הערכה אקטוארית. ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות המבטאות את מה שידוע לנו היום. הנחות אלו עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד, שינויים בסביבה החוקתית, המשפטית, חברתית והכלכלית ומאירועים שיקרו בפועל, אלה עלולים לגרום לשינוי בהערכות.

2. במאזן הנוכחי, החברה ממשיכה ליישם את עמדת הממונה – נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי. נאותות העתודה נבדקה בכל ענף אל מול העתודה שחושבה בהתאם לכללי הנוהג המיטבי וכל הענפים עומדים ברמת הביטחון הנדרשת לפי עיקרון הזהירות. לא נדרש להוסיף עתודות בגין בדיקת הנוהג המיטבי. ניתן לייחס את אי הודאות בעתודות לשלושה מרכיבים עיקריים של סיכון: סיכון רנדומלי, סיכונים סיסטמיים פנימיים וסיכונים סיסטמיים חיצוניים.

הערכת הסיכון הרנדומלי נבחנה תוך שימוש במודלים סטוכסטיים מקובלים, בעוד שלגבי הסיכון הסיסטמי, בהעדרם של מודלים סטטיסטיים מתאימים, נדרש שימוש בשיטות איכותיות המשלבות מידה רבה של שיקול דעת. ככל שתגבש בארץ בשנים הבאות פרקטיקה להערכת הסיכונים הסיסטמיים וככל שהחברה תצבור ידע וניסיון נוספים, ייתכנו שינויים בהערכת סיכונים אלו בעתיד.

3. בהמשך להמלצות ועדת וינוגרד שפורסמו ביוני 2016 ביצעה האגודה אומדן של השפעת העדכון האמור והגדילה את ההפרשות, בשנת 2017, בענף רכב חובה ובענפי חבויות. החישוב לקביעת העתודות הסתמך על כמות קטנה של נתונים והוא כולל בתוכו הנחות עבודה המבוססות על שיקול דעת אקטוארי וניסיונם של אנשי מחלקת תביעות. ככל שהחברה תצבור ידע וניסיון נוספים, יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מהערכות האגודה ובהתאם לכך יתכן שהאגודה תידרש לעדכן את אומדניה בהמשך.

4. עבור הענפים המקובצים לא בוצעה הערכה נפרדת מאחר וקיימת שונות גדולה בין מאפייני הכיסוי השונים בכל פוליסה וכן בשל מיעוט נתונים. בנוסף, ענפים אלו הם עתירי ביטוח משנה ולכן בשייר השפעתם אינה מהותית. מסיבות אלה ניתנה חוות דעת על סך ההפרשות בגין כל הענפים במקובץ. בענפים אלו נעשה שימוש בהערכות הפרטניות המבוססות על חוות דעתם של מומחי החברה כאשר בחלק מהענפים הוספתי ביטוי מסוים לפי שיקול דעתי, כרכיב IBNR בשנים ה"צעירות".

5. העתודות בכל הענפים הונו בשיעור של 0% ריאלי, ללא שינוי משנה קודמת.

גלית רובשטיין F.I.L.A.A

אקטוארית ממונה ביטוח כללי

28.03.2019

תאריך

ביטוח חקלאי

כי בעצם זה שלך

דין וחשבון אקטוארי לגבי עתודות ביטוח חיים של ביטוח חקלאי – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

נכון לתאריך 31/12/2018

מוגש ע"י

דוד אנגלמאייר, אקטואר ממונה ביטוח חיים

פרק 1 - הצהרת האקטואר

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי ביטוח חקלאי להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח ביטוח חקלאי (להלן – ההפרשות) ליום 31/12/2018, כפי שמפורט להלן.

אני משמש כיועץ חיצוני למבטח החל מתאריך 1/7/2014. אני בעל עניין במבטח ואין לי קשרים עסקיים עם בעל עניין במבטח או עם בן משפחה של בעל עניין במבטח, או עם חברה בת של המבטח או עם חברה קשורה למבטח. אני בעל עניין או עובד של חברת בת של המבטח או של חברה קשורה למבטח או של גורם אחר המספק למבטח שירותים שונים. אני משמש כאקטואר ממונה של קרן פנסיה עתודות הוותיקה שהיא מנוהלת במשותף על ידי המבטח וחברת ביטוח כלל.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. נוסח פסקת היקף חוות הדעת האקטוארית
 - א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
 - ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
 - ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
 - ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
 - ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - 1) אין למבטח עסקים נכנסים. לעניין זה, "עסקים נכנסים" כהגדרתם בסימן ג' פרק 1 לחלק 2 של שער 5 לעניין "מדידת התחייבויות".
 - 2) אין למבטח ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. בטפסים 12א' ו-12ב' המצורפים בנספחים מפורטים סכומי ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר כדלהלן:
 - 1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה) והוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח). בשלב זה אין תביעות תלויות.
 - 2) ההפרשה לתביעות שאירעו וטרם דווחו (IBNR) בהתחשב בהשפעת החיתום על פוליסות עם וותק נמוך על ושעורי תמותה צפויים. ההפרשות כוללות העמסה עבור הוצאות עקיפות.
- ב. השפעת שינויים/עדכונים על ההפרשות - לא נדרשת התאמה כזאת.

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בביטוח חיים:

- א. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - 1) הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981;
 - 2) הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון;
 - 3) כללים אקטוארים מקובלים.
- ב. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
- ג. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
- ד. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

מדובר על תיק מאוד קטן של כ-2,000 פוליסות שנמכרו עד כה. מצד אחד גובה ההערכה נמוך מצד שני גובה אי-הודאות של תביעות שלא דווחו יחסית להערכה גדול. בכל מקרה יש ביטוח משנה משמעותי בשלב ההתחלתי של בניית העסק ולכן ההשפעה על השייר של החברה לא צפויה להיות מהותית.

דוד אנגלמאייר

28/02/2019

חתימה

שם האקטואר הממונה

תאריך

חלק ד - פרטים נוספים על התאגיד

תוכן העניינים

2	1.	תמצית דוחות רווח והפסד מאוחדים לפי רבעונים
2	2.	פיקדונות בבנקים
2	3.	הלוואות
3	4.	שינויים בהון האגודה
3	5.	השקעות בחברות בת ובחברות קשורות
4	6.	תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה
5	7.	שליטה בתאגיד
5	8.	עסקאות עם בעל שליטה
6	9.	החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה
5	10.	הון האגודה
6	11.	מרשם חברים
6	12.	מען האגודה
6	13.	חברי הוועד המנהל באגודה
10	14.	נושאי משרה בכירה באגודה
11	15.	מורשה חתימה של האגודה
12	16.	רואה החשבון של האגודה
12	17.	שינוי בתקנות האגודה
12	18.	המלצות והחלטות של הוועד המנהל
12	19.	החלטות האגודה

1. **תמצית דוחות רווח והפסד מאוחדים לפי רבעונים:**

באלפי ש"ח לשלושת החודשים שנסתיימו בתאריך					
<u>31.03.18</u>	<u>30.06.18</u>	<u>30.09.18</u>	<u>31.12.18</u>	<u>סה"כ</u>	
122,771	120,573	121,415	123,656	488,415	פרמיות שהורווחה ברוטו
<u>48,375</u>	<u>46,032</u>	<u>47,221</u>	<u>50,656</u>	<u>192,284</u>	פרמיות שהורווחה על ידי מבטחי משנה
74,396	74,541	74,194	73,000	296,131	פרמיות שהורווחו בשייר
100	11,764	12,969	(11,650)	13,783	רווחים (הפסדים) מהשקעות
<u>12,340</u>	<u>12,880</u>	<u>14,974</u>	<u>19,719</u>	<u>59,913</u>	הכנסות מעמלות, דמי ניהול ואחרות
<u>87,436</u>	<u>99,185</u>	<u>102,137</u>	<u>81,069</u>	<u>369,827</u>	סך הכול הכנסות
78,117	104,608	75,525	96,792	355,042	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
<u>20,716</u>	<u>40,814</u>	<u>26,485</u>	<u>41,001</u>	<u>129,016</u>	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
57,401	63,794	49,040	55,791	226,026	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
10,776	13,845	23,213	26,467	74,301	עמלות שיווק והוצאות רכישה אחרות
9,002	7,772	8,800	8,320	33,894	הוצאות הנהלה, כלליות ואחרות
<u>998</u>	<u>2,776</u>	<u>(1,135)</u>	<u>2,531</u>	<u>5,170</u>	הוצאות/(הכנסות) מימון ואחרות
<u>78,177</u>	<u>88,187</u>	<u>79,918</u>	<u>93,109</u>	<u>339,391</u>	סך הכול הוצאות
<u>163</u>	<u>837</u>	<u>29</u>	<u>433</u>	<u>1,462</u>	חלק האגודה ברווחי חברה כלולה
9,422	11,835	22,248	(11,607)	31,898	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
<u>2,224</u>	<u>2,598</u>	<u>5,172</u>	<u>(2,511)</u>	<u>7,483</u>	מסים על הכנסה (הטבת מס)
<u>7,198</u>	<u>9,237</u>	<u>17,076</u>	<u>(9,096)</u>	<u>24,415</u>	רווח (הפסד) נקי

2. **פיקדון בבנק**

הפיקדון בסך 21,218 אלפי ש"ח צמוד למדד ונושא ריבית שנתית בשיעור של 4%. הפיקדון הוא לתקופה 20 שנים ויפרע בתשלום אחד בשנת 2031.

3. **הלוואות**

22,462	חברות כרטיסי אשראי בגין תעודות חובה
366	עובדים
=	אחרים
22,828	סך הכל

4. שינויים בהון האגודה

422,163	יתרה ל-1 בינואר 2017
(13,000)	דיבידנד לבעלי יחדות האגודה
60,167	רווח לשנה
469,330	יתרה ל-31 בדצמבר 2017
(20,000)	דיבידנד לבעלי יחידות האגודה
24,473	רווח לשנה
473,803	יתרה ל-31 בדצמבר 2018

5. השקעות בחברות בת ובחברות קשורות

דמי ניהול ריבית ודיבידנד שהתקבל (באלפי ש"ח)	רווח שנזקף לדו"ח הכספי (באלפי ש"ח)	ערך בדו"ח הכספי של התאגיד (באלפי ש"ח)	שיעור החזקה	סך ערך נקוב (ש"ח)	מס' מניות וסוגן	החברה
דמי ניהול 14,419	555	11,821	50%	600,000	מ"ר	עתודות – קרן פנסיה לשכירים ועצמאים בע"מ (חברה מנהלת)
החזר הלוואה 425	295	464	50%	100,000	מ"ר	עידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011) בע"מ
ריבית 57	612	3,011	50%	1,000	מ"ר	משקי טנא סוכנות לביטוח פנסיוני בע"מ
	1,462	15,296				סך הכל

בתקופת הדו"ח לא נערכו שינויים בהשקעות האגודה בחברות בת ובחברות קשורות.

6. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

להלן פירוט התגמולים ששולמו בשנת הדו"ח לכל אחד מחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה באגודה (באלפי ש"ח):

סך הכל	תגמולים בעבור שירותים						פרטי מקבל התגמולים			
	עמלה	דמי ייעוץ	דמי ניהול	תשלום מבוסס מניות	מענק	שכר	שיעור החזקה בהון התאגיד	היקף משרה	תפקיד	שם
2,056	-	-	-	-	423	1,633	-	100%	מנהל כללי	1. מורלי דורי (*)
1,179	-	-	-	-	189	990	-	100%	משנה למנכ"ל ומנהל אגף הכספים	2. שמואל הרטשטיין
1,135					197	938	-	100%	מנהל כללי חברה בת ומנהל אגף ביטוח חיים	3. עופר אביטל (**)
800	-	-	-	-	105	695	-	100%	סמנכ"ל ומנהל מערכות מידע	4. קובי הוכמן
760	-	-	-	-	90	670	-	100%	סמנכ"ל ומנהל אגף התביעות	5. אלון וינברג

(*) הגב' מורלי דורי כיהנה כמנכ"לית האגודה החל מיום ה-1 לאפריל 2017 ועד ליום 23 בדצמבר 2018.

(**) למר אביטל, משולמים 80% מתגמול המגיע לו ע"י ביטוח חקלאי סוכנות לביטוח בע"מ. בהוצאות התגמול המצוינים לעיל השתתפה חברה בת בסך של 150 אלפי ש"ח.

סה"כ התגמולים לחברי הוועד המנהל בשנת הדו"ח בגין השתתפותם בישיבות הסתכמו ב- 1,149 אלפי ש"ח.

הערות לנתונים בטבלה:

תנאי העסקתם של נושאי המשרה נקבעו בהסכם העסקה אישי המגדיר את משכורת הבסיס וכן תנאים סוציאליים ופנסיוניים כמקובל לנושאי משרה באגודה. בנוסף, זכאים נושאי המשרה לבונוס שנתי בהתאם למדיניות התגמול של האגודה (המפורסמת במסגרת הדו"ח התקופתי של האגודה).

הגב' מורלי דורי כיהנה כמנכ"לית האגודה החל מאפריל 2017. תנאי העסקתה נקבעו בהסכם העסקה אישי בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימה תהיה בהודעה מראש של 180 יום. לעניין סיום כהונתה של הגב' מורלי דורי כמנכ"לית האגודה בחודש דצמבר 2018 ומינויו של מר אלעד שלף כמנכ"ל האגודה - ראו סעיף 15.2 לחלק א' לדו"ח התקופתי (תיאור עסקי התאגיד).

מר שמואל הרטשטיין מכהן כמנהל אגף הכספים של האגודה החל מאוקטובר 1999, וכן כמשנה למנכ"ל החל ממרץ 2014. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימו תהיה בהודעה מראש של 90 יום.

מר עופר אביטל מכהן כמנכ"ל ביטוח חקלאי סוכנות לביטוח בע"מ החל מאוקטובר 2010 וכן כמנהל אגף ביטוח חיים (החל מספטמבר 2015) ומנהל אגף לקוחות פרטיים החל מפברואר 2018 באגודה. לשינויים במבנה הארגוני של האגודה לאחר תאריך הדוח ראה סעיף 15.2 בחלק א' לדו"ח התקופתי (תיאור עסקי התאגיד). תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימו תהיה בהודעה מראש של 90 יום.

מר קובי הוכמן מכהן כסמנכ"ל ומנהל מערכות מידע החל מאפריל, 2013. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימו תהיה בהודעה מראש של 90 יום.

מר אלון וינברג מכהן כסמנכ"ל ומנהל אגף התביעות של האגודה החל מיולי 2002. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימו תהיה בהודעה מראש של 90 יום.

7. השליטה בתאגיד

בעלת השליטה באגודה הינה אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ ("אגודת האחזקות"), המחזיקה 100% מיחידות ההשתתפות באגודה (למעט יחידת השתתפות אחת המוחזקת על ידי ניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ ("ניהול סיכונים"), אגודה בת של אגודת האחזקות, וזאת בנאמנות עבור אגודת האחזקות). האחזקות באגודת האחזקות הינן בבעלות כ-267 קיבוצים ותאגידים אחרים מהמגזר הקיבוצי. עוד יצוין, כי כ-17% מהאחזקות באגודת האחזקות הינן בידי משקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ ("משקי הקיבוצים") ותאגידים מקבוצתה. מובהר, כי 100% מיחידות ההשתתפות בניהול סיכונים מוחזקות בידי אגודת האחזקות, למעט יחידת השתתפות אחת המוחזקת על ידי האגודה וזאת בנאמנות עבור אגודת האחזקות.

8. עסקאות עם בעל שליטה

בהתאם להסכם מיום 16.12.2013 בין אגודת האחזקות, האגודה וניהול סיכונים, אשר נחתם לקראת השלמת השינוי המבני באגודה, הוסכם בין הצדדים, בין היתר, כי אגודת האחזקות לא תבצע חלוקות לחברים בה אם במועד ביצוע החלוקה אינה מחזיקה 130% מההון הנדרש ממנה על פי היתר השליטה שניתן לה ביחס לאגודה או שכתוצאה מביצוע חלוקה כאמור לא תחזיק 130% מההון הנדרש.

9. החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה

בעלת השליטה באגודה היא אגודת האחזקות המחזיקה 100% מיחידות ההשתתפות באגודה (למעט יחידת ההשתתפות אחת המוחזקת על ידי ניהול סיכונים בנאמנות עבור אגודת האחזקות). כ-17% מהאחזקות באגודת האחזקות הינן בידי משקי הקיבוצים ותאגידים מקבוצתה כמפורט להלן:

משקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ מחזיקה ב-67,830 יחידות ההשתתפות המהוות כ-4.9% מהאחזקות באגודה. משק תשתיות אגודה שיתופית חקלאית בע"מ מחזיקה ב-67,830 יחידות ההשתתפות המהוות כ-4.9% מהאחזקות באגודה. מיטב החזקות אגודה שיתופית חקלאית בע"מ מחזיקה ב-67,831 יחידות ההשתתפות המהוות כ-4.9% מהאחזקות באגודה. הבטחה אגודה שיתופית חקלאית בע"מ מחזיקה ב-37,119 יחידות ההשתתפות המהוות כ-2.7% מהאחזקות באגודה.

אין נושאי משרה באגודה המחזיקים ביחידות ההשתתפות באגודה.

10. הון האגודה

הון האגודה מורכב מ-1,392,473 יחידות ההשתתפות. יחידת ההשתתפות מבטאת חלק מסוים ומוגדר מהון האגודה השווה ליחס שבין יחידת ההשתתפות אחת לבין כלל יחידות ההשתתפות שהקצתה האגודה.

אין לאגודה מגבלת הון רשום.

11. מרשם חברים

שם החברה	מס' יחידות ההשתתפות
אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ	1,392,473
ניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ	1

12. מען האגודה

המען הרשום של האגודה: רח' החשמונאים 93, תל אביב 6713310, ת.ד. 20190, תל אביב 6120101.

מס' טלפון: 03-5632828

מס' פקסימיליה: 03-5632379

כתובת דוא"ל: www.bth.co.il

13. חברי הוועד המנהל באגודה (תקנה 26)

השם ושם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
דורון סט	055902167	1959
הכתובת	קיבוץ יגור 30065	
דירקטור חיצוני	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	
לא	יו"ר פעיל, יו"ר וחבר ועד מנהל במשקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון ביטוח חקלאי סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון עתודות התיקה קרן פנסיה לעצמאים ולשכירים בע"מ, דירקטור בעידן חדש סוכנות לביטוח ימי (מקבוצת משקי הקיבוצים (2011) בע"מ, יו"ר דירקטוריון ב.ט.ח. השקעות והחזקות פיננסיות – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ, דירקטור באלומות (גורן-ב.ט.ח.) החזקות (2007)	
בן משפחה של בעל עניין בתאגיד	לא	

שם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
דורון סט	055902167	1959
תאריך תחילת כהונה	חברות בוועדות הוועד המנהל:	
12.2009	חבר ועדת השקעות, חבר ועדת מאזן, חבר ועדת סולבנסיות, יו"ר ועדת חברות בנות	
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח	
כן	לא	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור:		
השכלה: B.Sc. בכלכלה וניהול מהטכניון, M.Sc. בכלכלה מהטכניון.		
תעסוקה: חבר ויו"ר ועד מנהל משקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון ביטוח חקלאי סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון עתודות הותיקה קרן פנסיה לעצמאים ושכירים בע"מ, דירקטור בעידן חדש סוכנות לביטוח ימי (מקבוצת ביטוח חקלאי) (2011) בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון דליה אנרגיה בע"מ.		

שם ושם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
גורא מסד	001637438	1939
הכתובת	נתינות	
קיבוץ כפר מסריק	ישראלית	
25208		
דירקטור חיצוני	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד
לא	לא	לא
תאריך תחילת כהונה	חברות בוועדה או בוועדות הוועד המנהל:	
7.1998	לא	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור:		
השכלה: לימודי כלכלה באוניברסיטה העברית, הפקולטה לחקלאות.		
תעסוקה: איגוד התעשייה הקיבוצית בע"מ גן שמואל מזון בע"מ, דוקרט אוורגרין אריזות בע"מ, דוקרט איי פי פודסרביס בע"מ, דורקט תעשיית אריזות בע"מ, מ.א. יבוא גרעינים בע"מ, ב.ט.ח. השקעות והחזקות פיננסיות אגודה שיתופית מרכזית בע"מ, סילורה ושות', סילורה פיתוח. בעבר: תנובה מרכז שיתופי לשווק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ, תנובה תעשיות מזון אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, ושוברי בר		

שם ושם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
יצחק באדר	009671330	1946
הכתובת	נתינות	
קיבוץ גבעת חיים מאוחד 38930	ישראלית	
דירקטור חיצוני	עובד של : התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד
לא	לא	לא
תאריך תחילת כהונה	חברות בוועדה או ועדות של הוועד המנהל :	
6.2002	לא	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור :		
השכלה : תכנית		
תעסוקה : לשעבר : יו"ר קבוצת גרנות וחבר ועד מנהל בשמונה חברות הקבוצה. יו"ר גבעת חיים מאוחד, דירקטור בחברות הנמנות על קבוצת אלון, בחברות מקבוצת גת, באפיקי עמק חפר, וב.ט.ח. השקעות והחזקות פיננסיות אגש"מ בע"מ.		

שם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
רן רונן	056235377	1960
הכתובת		
קיבוץ בית אורן 3004400		
נתינות	ישראלית	
דירקטור חיצוני	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד
לא	לא	לא
תאריך תחילת כהונה	חברות בוועדות של הוועד המנהל:	
6.2018	לא	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור		
השכלה: פסיכולוגיה BA, מנהל עסקים MBA, מחשבת ישראל MA.		
תעסוקה: מנכ"ל תואם ייבוא ייצוא אגש"ח בע"מ ומנכ"ל משקי הקיבוצים אגש"ח בע"מ החל מיום 01/05/2018.		

שם ושם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
עודד זבולון	033139569	1976
הכתובת		נתינות
קיבוץ צאלים		ישראלית
דירקטור חיצוני	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד
לא	לא	לא
תאריך תחילת כהונה	חברות בוועדה או ועדות של הוועד המנהל:	
10.2015	חבר ועדת חברות בנות	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור:		
השכלה: BA תואר ראשון בכלכלה מנהל עסקים מאת אוניברסיטת בן גוריון, תואר שני בכלכלה מאת אוני' בן גוריון.		
תעסוקה: מנכ"ל משקי הנגב, חבר מועצת המנהלים בתאגידים שלהלן: הנגב- אגודה שיתופית חקלאית של משקי העובדים להובלה, הנגב והערבה בע"מ, מוסד הנגב המרכזי בע"מ, שדמות משקי הנגב בע"מ, ד.נ.ה אסקו בע"מ, אמבר מכון לתערובת, אגודה שיתופית בע"מ, משקי דן, ד.נ.ה שירותי מימון, מגדלי זרעים בע"מ (יו"ר), זרעי איכות אגודה שיתופית בע"מ (יו"ר), התאחדות האירגונים הכלכליים הקיבוציים, ברית פיקוח 2000 אגודה שיתופית בע"מ, ק.מ.ה בע"מ, אחזקות דלק בע"מ, אלון חברת הדלק לישראל בע"מ, דור אלון אנרגיה בע"מ וחברות בנות בארץ וכמו כן ALON USA ENERGY INC., המועצה לענף הלול, הזרע (1939) בע"מ - דירקטור. מנכ"ל אחזקות צאלים, סמנכ"ל כספים קיבוץ צאלים ודירקטור בתאגידים קשורים, חבר ועד הנהלה משקי הנגב, חבר ועד הנהל מפעלי חבל מעין.		

השם ושם המשפחה מיכה דרורי	מספר הזהות 055377659	שנת הלידה 1958
הכתובת קיבוץ געש 60951		נתינות ישראלית
דירקטור חיצוני לא	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין לא	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד לא
תאריך תחילת כהונה 2.2014	חברות בוועדות של הוועד המנהל: לא	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור השכלה: תואר ראשון במשפטים, תואר שני במדיניות ציבורית תעסוקה: יועמ"ש התנועה הקיבוצית, דירקטור ב.ט.ח השקעות והחזקות פיננסיות – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ		

שנת הלידה	מספר הזהות	השם ושם המשפחה
1958	055369581	צילה דסקל
נתינות	הכתובת	
ישראלית	שיר השירים 204 אלקנה	
בן משפחה של בעל עניין בתאגיד	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	דירקטור חיצוני
לא	לא	כן
חברות בוועדות של הוועד המנהל:		תאריך תחילת כהונה
חברה בוועדת ביקורת, חברה בוועדת השקעות, יו"ר ועדת מאזן, חברה בוועדת תגמול, חברה בוועדת סולבנסי		6.2016
בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח		בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן		כן
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור		
השכלה: תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות, רואת חשבון מוסמכת. תעסוקה: דירקטורית חיצונית בעגור חברה לניהול קופות גמל וקרנות השתלמות בע"מ, 5 שנים אחרונות מנכ"לית של חברת אי.אמ.אי-עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ.		

שנת הלידה	מספר הזהות	השם ושם המשפחה
1958	055403950	אמיר שלח
נתינות:	הכתובת	
ישראלית	אלכסנדר פן 4/3 תל אביב 6964104	
בן משפחה של בעל עניין בתאגיד	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	דירקטור חיצוני
לא	לא	כן
חברות בוועדות של הוועד המנהל:		תאריך תחילת כהונה
יו"ר ועדת סולבנסי, חבר ועדת ביקורת, חבר ועדת מאזן, חבר ועדת השקעות, חבר ועדת חברות בנות, חבר ועדת תגמול		6.2014
בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח		בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן		כן
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור:		
השכלה: תואר ראשון במדעי הרוח ופילוסופיה. תעסוקה: שימש בעבר כמשנה למנכ"ל מגדל, חבר הוועד המנהל של תיאטרון גשר.		

שנת הלידה	מספר הזהות	השם ושם המשפחה
1947	067388157	ראובן אבי-טל
נתינות	הכתובת	
ישראלית	דרך מירה 23 בית יצחק 4292000	
בן משפחה של בעל עניין בתאגיד	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	דירקטור חיצוני
לא	לא	כן
חברות בוועדות של הוועד המנהל:		תאריך תחילת כהונה
יו"ר ועדת ביקורת, יו"ר ועדת השקעות, יו"ר ועדת תגמול, חבר ועדת מאזן, חבר ועדת סולבנסי		6.2014
בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח		בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן		כן
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור		
השכלה: תואר ראשון בהנדסת תעשייה וניהול. תואר שני במנהל עסקים. תעסוקה: יו"ר זהר דליה, יו"ר החברה לניהול קרן ההשתלמות של האקדמאים המח"ר, דח"ץ טיב טעם, יו"ר כרומגן, יו"ר תמוז יזרעל, יו"ר דאקרים בע"מ, יו"ר רשיונאל סיסטמס, שותף ומנהל אי.גי.אי בע"מ, חבר ועדה מייצעת של שורץ בית השקעות בע"מ, יו"ר הקרן החדשה לקולנוע וטלוויזיה.		

14. נושאי משרה בכירה באגודה (תקנה 26א')

שם המשפחה אלעד שלף	מספר הזהות 035752625	שנת הלידה 1978
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו: מנכ"ל האגודה, דירקטור בביטוח חקלאי סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור בכנעני סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור בעידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011) בע"מ		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות: השכלה: תואר ראשון בניהול ומדע המדינה תעסוקה: מנכ"ל האגודה, בעבר משנה למנכ"ל ומנהל אגף עסקים במנורה מבטחים ביטוח ודירקטור במנורה מבטחים חיתום וניהול.		

שם המשפחה שמואל הרטשטיין	מספר הזהות 054073333	תאריך הלידה 1956
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו: משנה למנכ"ל ומנהל אגף הכספים, דירקטור בכנעני סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור ב-ב.ט.ח השקעות והחזקות פיננסיות – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ, דירקטור באלומות (גורן-ב.ט.ח) החזקות (2007) בע"מ, דירקטור בעתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאים בע"מ		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות: השכלה: רואה חשבון תעסוקה: רואה חשבון מוסמך, משנה למנכ"ל, מנהל אגף כספים ביטוח חקלאי, דירקטור בכנעני סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור באלומות החזקות, דירקטור בעתודות קרן פנסיה.		

שם המשפחה אלון וינברג	מספר הזהות 054155692	שנת הלידה 1957
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו: סמנכ"ל, מנהל אגף תביעות		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות: השכלה: LLB משפטים אוניברסיטת תל אביב, BA שפה וספרות אנגלית, ספרות כללית אוניברסיטת חיפה. תעסוקה: סמנכ"ל ומנהל אגף תביעות ביטוח חקלאי.		

שם פרטי ושם משפחה	מספר זהות	שנת הלידה
עופר אביטל	058069865	1963
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו		
מנכ"ל ביטוח חקלאי סוכנות לביטוח בע"מ, מנהל אגף ביטוח חיים ומנהל תחום פרט בביטוח חקלאי.		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד		
לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות:		
השכלה: BA מינהל עסקים.		
תעסוקה: מנכ"ל ביטוח חקלאי סוכנות לביטוח בע"מ, מנהל אגף ביטוח חיים ומנהל תחום פרט בביטוח חקלאי.		

שם ושם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
קובי הוכמן	053578233	1955
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו		
מנהל מחלקת מערכות מידע		
תאריך תחילת הכהונה		
15.04.2013		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד		
לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות:		
השכלה: : מדעי המחשב B.Sc כלכלה BA.		
תעסוקה: מנהל מחלקת מערכות מידע וממונה אבטחת מידע.		

שנת הלידה	מספר הזהות	השם ושם המשפחה
1975	037662665	גלית רובשטיין
תאריך תחילת הכהונה	התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו	
29.05.2013	אקטוארית ממונה	
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד		
לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות:		
השכלה: תואר ראשון בסטטיסטיקה B.A, תואר שני בסטטיסטיקה עם התמחות באקטואריה M.A מאוניברסיטת חיפה. חברה מלאה באגודה הישראלית לאקטואריה F.I.L.A.A.		
תעסוקה: אקטוארית בתחום חובה חבויות במגדל חברה לביטוח.		

שנת הלידה 1968	מספר הזהות 023768450	השם ושם המשפחה הדס בז'ה
תאריך תחילת הכהונה 14.1.2018	התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו מנהלת ביטוח משנה ומטה ביטוח כללי	
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות: השכלה: B.A בביטוח המכללה לביטוח. תעסוקה: מנהלת ביטוח משנה ומטה ביטוח כללי בביטוח חקלאי, חתמת ראשית במגדל חברה לביטוח עד יוני, 2017.		

שם ושם המשפחה	מספר זהות	שנת לידה
פזית כהן חזות	032201972	1975
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו	תאריך תחילת הכהונה	
מנהלת אגף אלמנטרי	01.08.2018	
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד		
לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות:		
השכלה: B A. בביטוח וניהול תואר שני מנהל עסקים ומימון.		
תעסוקה: מנהלת חטיבה עיסקית בפלתורס סוכנות לביטוח.		

מורשה חתימה של האגודה

לאגודה אין מורשי חתימה עצמאיים.

15. רואה החשבון של האגודה

קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, דרך מנחם בגין 144א' תל-אביב.

16. שינוי בתקנות האגודה

בשנת הדו"ח לא נעשה שינוי כלשהו בתקנון האגודה.

17. המלצות הוועד המנהל בפני האסיפה הכללית והחלטות הוועד המנהל שאינן טעונות אישור אסיפה כללית

ביום 29 במרץ 2018 החליט הוועד המנהל של האגודה להמליץ בפני חברי האגודה לאשר חלוקת דיבידנד בסך של עד 20 מיליון ש"ח.

18. החלטות האגודה

באסיפה הכללית של האגודה מיום 29 במרץ 2018, התקבלו ההחלטות באות: לאשר חלוקת דיבידנד לחברי האגודה בסך של 20 מיליון ש"ח; לאשר את התוספת להסכם בין סוכנות ביטוח חקלאי לבין סוכנות כנעני בדבר רכישת מניות בסוכנות כנעני בהתאם לתנאים שנקבעו בהחלטה הנ"ל; לאשר את התקשרות האגודה בהסכם השקעות עם אלומות ניהול תיקי השקעות בע"מ; לאשר את התקשרות האגודה בקשר עם קרן הטכנולוגיה של אלומות; למנות את מר רן רונן לחבר בוועד המנהל וזאת בתוקף החל מאמצע חודש יוני 2018, בכפוף לאישור הממונה למינוי.

בהתאם להחלטת חברי האגודה מיום 26 ביוני 2018, אושרה התקשרות האגודה בפוליסות לביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה באגודה לתקופה של 18 חודשים מיום 1.7.2018 עד וכולל 31.12.2019.

אלעד שלף מנהל כללי

דורון סט יו"ר ועד מנהל

תל אביב, 28 במרס 2019